การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

พระกฤษณะ อุ่นเรือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
พ.ศ. 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ชื่อผู้วิจัย พระกฤษณะ อุ่นเรือน **รหัสนักศึกษา** 614270102

ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ **ปีการศึกษา** 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชน 2) ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก 3) พัฒนากลยุทธ์และประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พุทธศาสนิกชน จำนวน 400 คน พระสงฆ์ จำนวน 376 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพ ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชน พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ครบทุกข้ออย่างสม่ำเสมอ (2) สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็กยังไม่สามารถส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง เนื่องมาจากวัดขนาดเล็กส่วนใหญ่มีพระสงฆ์จำนวนน้อยและส่วนใหญ่ชราภาพ ไม่มีรูปแบบการเผยแผ่ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมปัจจุบัน (3) กลยุทธ์การเผยแผ่การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ประกอบด้วย 4 ประเด็นกลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่อย่างมีคุณภาพ 2) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 3) ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย 4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ (4) ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก พบว่า กลยุทธ์มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนา, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, เบญจศีล, เบญจธรรม, วัดขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Dissertation Title: The Development of Strategic Dissemination of Buddhism to Promote the Living according to the Five Precepts and the Five Virtues of the Small Size Temples under the Sangha Administrative Area 4

Researcher: Kritsana Ounreun **Student ID:** 614270102;
Degree: Doctor of Philosophy (Administration and Development Strategy);
Advisors: DR. Natrada Wongnaya, Associate Professor; **Academic Year:** 2024

Abstract

This research aimed to study 1) the conditions and problems of living according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues of Buddhists, 2) the conditions, problems, and factors related to the dissemination of Buddhism according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues of small size temples, and 3) the development and the assessment of strategies for disseminating Buddhism to promote the living according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues of small size temples. The sample group included 400 Buddhists and 376 monks. The research tools consisted of questionnaires, interviews, data collection through in-depth interviews, focus group discussions, workshops, and expert-based seminars. The data analysis was conducted using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results indicated that (1) The conditions and problems of living according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues of Buddhists revealed that most individuals lived their lives according to these principles but were unable to adhere to all of them consistently. (2) The conditions, problems, and factors related to the dissemination of Buddhism according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues of small size temples indicated that the dissemination efforts of small size temples did not effectively encourage Buddhists to live accordingly. This was primarily due to the fact that most small size temples had a limited number of monks, many of them were old, and there was no dissemination model that aligned with the current social contexts. (3) The strategies for disseminating the practice of living according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues consisted of four strategic points: 1) Developing the use of media and technology for quality dissemination; 2) Promoting and enhancing the potential of monks and novices to recognize the importance of disseminating the principles of the Five Precepts and the Five Virtues to create a peaceful society; 3) Encouraging the development of monks and novices to practice correctly according to the teachings of the Buddha; and 4) Promoting the establishment of cooperative networks with temples for exemplary practices in developing effective methods and techniques for disseminating Buddhism. (4) The assessment of strategies for disseminating Buddhism according to the principles of the Five Precepts and the Five Virtues of small size temples indicated that the strategies were at the highest level of consistency, appropriateness, feasibility, and usefulness.

Keywords : Development strategy, Buddhism dissemination, Five Precepts, Five Virtues, Small size temples.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ แนวทางในการศึกษาค้นคว้า และได้รับประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อันสามารถนำไปพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างแท้จริง นับว่าเป็นคุณอันประเสริฐ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ปรากฏนามในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ท่านเสียสละเวลาอันมีค่าและให้ความอนุเคราะห์ในกระบวนต่าง ๆ ของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการจัดทำร่างกลยุทธ์ การตรวจสอบกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะที่ดีอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกำแพงเพชร คณะผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุโขทัย คณะผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่ พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะ รองเจ้าคณะ เลขานุการเจ้าคณะ พระสงฆ์ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 และพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง รวมทั้งขอขอบคุณ นางสาวอรวรรณ มูลพงศ์ ที่ได้ช่วยเป็นธุระเกี่ยวกับเอกสารและดำเนินการต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมถวายแด่พระพุทธศาสนาเพื่อบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดาของศาสนาพุทธที่พึงอันประเสริฐ ขอน้อมเป็นกตัญญูกตเวทีแด่บิดา มารดาและบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนผู้พระคุณทุกท่านที่มิได้เอ่ยนาม

พระกฤษณะ อุ่นเรือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ง
กิตติกรรมประกาศ..... จ
สารบัญ..... ฉ
สารบัญตาราง..... ฌ
สารบัญภาพ..... ฒ

บทที่

1 บทนำ..... 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
คำถามการวิจัย..... 5
วัตถุประสงค์การวิจัย..... 5
ขอบเขตของการวิจัย..... 5
นิยามศัพท์เฉพาะ..... 16
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย..... 21

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 22
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา..... 23
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม..... 33
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนากลยุทธ์..... 50
บริบทเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 77
กรอบแนวคิดการวิจัย..... 95

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 96
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 98
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 104

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 112
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 119

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 123
ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 123
ตอนที่ 2 สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 139
ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 169
ตอนที่ 4 ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 224

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 257
สรุปผลการวิจัย 259
การอภิปรายผล 273
ข้อเสนอแนะ 280

บรรณานุกรม 281
ภาคผนวก 287
ภาคผนวก ก ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 288
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 295
ภาคผนวก ค หนังสือเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ 306
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ 317
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 333
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 363
ภาคผนวก ช แบบประเมินการพัฒนากลยุทธ์ 369

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

ภาคผนวก ซ ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)..... 406
ภาคผนวก ฌ ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ.....433
ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 443

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การสร้างกลยุทธ์โดยใช้ SWOT Matrix	61
2	จำนวนวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4	70
3	รายนามพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4	70
4	จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดกำแพงเพชร	74
5	จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดนครสวรรค์	74
6	จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดพิจิตร	75
7	จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์	76
8	จำนวนประชากรในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป	98
9	จำนวนกลุ่มตัวอย่างพุทธศาสนิกชนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง	100
10	จำนวนพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4	104
11	จำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4	106
12	จำนวนและร้อยละของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ	124
13	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 1 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)	125
14	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 2 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี)	126
15	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 3 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)	127
16	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 4 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)	128
17	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 5 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี)	127

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 1 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา	130
19	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม – ธรรมข้อที่ 2 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ	131
20	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 3 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร	132
21	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 4 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ	133
22	จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 5 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ	133
23	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามหลักเบญจศีล (หลักศีล 5)	135
24	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามหลักเบญจธรรม (หลักธรรม 5)	137
25	จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	139
26	จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการเทศนาธรรม	141
27	จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการปาฐกถาธรรม	142
28	จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการสนทนาธรรม	143
29	จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน	144
30	จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	145

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพุทธชยันตี กำแพงเพชร

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม ด้านการเทศนาธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 146

32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม ด้านการปาฐกถาธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 147

33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม ด้านการสนทนาธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 149

34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 150

35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 151

36 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครอง คณะสงฆ์ภาค 4 ด้านกลยุทธ์ (Strategy)..... 153

37 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ด้านโครงสร้าง (Structures)..... 154

38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ด้านระบบ (Systems)..... 155

39 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านรูปแบบการบริหาร (Styles)..... 156

40 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านบุคลากร (Staff)..... 158

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

41 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านทักษะฝีมือ (Skills)..... 159

42 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านค่านิยมร่วม (Shared values) 160

43 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces)..... 162

44 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านเทคโนโลยี (Technological forces)..... 163

45 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านเศรษฐกิจ (Economic forces)..... 164

46 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political forces)..... 165

47 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน..... 173

48 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก..... 174

49 ค่าน้ำหนักคะแนนของสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Factors)..... 175

50 ค่าน้ำหนักคะแนนของสภาพแวดล้อมภายนอก (External Factors)..... 177

51 ผลรวมของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis)..... 179

52 การเปรียบเทียบการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์..... 187

53 การเปรียบเทียบการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ..... 193

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
54	ผลการประเมินความสอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4	225
55	ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4	225
56	ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4	229
57	ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	233
58	ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข เป้าประสงค์ที่ 2 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย	239
59	ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เป้าประสงค์ที่ 3 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	245

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

60 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม..... 250

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

1 โครงร่างพื้นฐาน 7S ของแมคคินซีย์ โครงร่างพื้นฐาน 7S ของแมคคินซีย์ (7S Framework of Mckinsey)..... 55
2 ลำดับการปกครองคณะสงฆ์ประเทศไทย..... 67
3 ลำดับการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 68
4 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 95
5 กรอบกระบวนการดำเนินการวิจัย..... 97
6 ตำแหน่งกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4..... 180
7 ภาพรวมของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 210

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันศาสนาพุทธมีจำนวนผู้นับถือกระจายไปทั่วโลกประมาณ 700 กว่าล้านคน และประเทศไทยมีจำนวนพุทธศาสนิกชนร้อยละ 95 ของประชากรทั้งประเทศ ด้วยเหตุที่มีผู้นับถือในหลายประเทศศาสนาพุทธจึงถือได้ว่าเป็นศาสนาสากล พระพุทธศาสนาได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งเหตุผล ด้วยว่าหลักการทางพระพุทธศาสนา มีหลักความเชื่อเช่นเดียวกับหลักวิทยาศาสตร์ พุทธศาสนาไม่ได้สอนให้มนุษย์เชื่อและศรัทธาอย่างงมงายในอิทธิปาฏิหาริย์ แต่สอนให้ศรัทธาในการก่อให้เกิดปัญญาซึ่งเป็นหนทางในการแก้ปัญหาชีวิต และนำเอาหลักศรัทธาไปหาการพิสูจน์ด้วยประสบการณ์ ด้วยปัญญา และด้วยการปฏิบัติเพื่อแก้ทุกข์จากปัญหาชีวิต ศาสนาพุทธจึงเป็นศาสนาแห่งความจริง สามารถพิสูจน์ได้ด้วยตัวเองและให้ผู้อื่นมาดูได้ว่าเป็นจริงดังที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ทุกประการ พระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของมวลมนุษย์ การที่คนในชาติส่วนใหญ่เป็นคนมีศาสนา ย่อมสร้างความสามัคคี สามารถรวมกลุ่มกันเป็นชาติเป็นประเทศ และเจริญมั่นคงอยู่ในโลก โดยมีพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีศีลธรรม ด้วยอาศัยคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องอบรม กล่อมเกลาจิตใจ โดยพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเรื่องการดำรงชีวิตของบรรพชิตและคฤหัสน์ผู้ครองเรือนที่สำคัญได้แก่ ศีล 5 หรือ เบญจศีล และ ธรรม 5 หรือ เบญจธรรม อันเป็นศีลและธรรมขั้นพื้นฐานที่คฤหัสน์ควรนำมาประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวัน ศีล คือ ความตั้งใจที่จะงดเว้นจากความชั่ว ความทุจริต และสิ่งที่ไม่ดีทุกประการ ศีลจึงมีความสำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงในการพัฒนาคนให้เข้าถึงธรรมทุกระดับ จนถึงจุดหมายระดับสูงสุดทางพระพุทธศาสนา ซึ่งตัวศีลเองจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลและเป็นธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องการจัดระเบียบชีวิตสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม จะสามารถฝึกจิตและปัญญาให้เจริญขึ้นเพื่อเกิดจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใส เบิกบาน รวมถึงความตั้งใจปฏิบัติไม่ให้ล่วงละเมิดกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ จึงประสบสุขในชีวิตอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนิกชนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการประพฤติปฏิบัติธรรมไม่มากเท่าที่ควร มีการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาน้อยลง รวมถึงจำนวนพระสงฆ์และสามเณรในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากพุทธศาสนิกชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา เกิดความเข้าใจผิดในหลักธรรมและพระวินัย โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบิดเบือนพระธรรมวินัย พระไตรปิฎก โดยเป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง อ้างว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำของพระสงฆ์ จึงถือเป็นการทำลายความน่าเชื่อถือและสร้างความเสียหายให้กับพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างมากและเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน อีกทั้งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการและปกครองคณะสงฆ์ฉบับปัจจุบันเป็นพระราชบัญญัติฉบับปี พ.ศ.2505 มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2535 และคณะสงฆ์ได้มีการแก้ไขใหม่ เป็นฉบับปี พ.ศ. 2540 จึงนับว่าค่อนข้างล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และภารกิจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ได้กำหนดไว้นั้น วัดที่จะสามารถทำตามได้ยังมีจำนวนน้อยมากเพราะข้อจำกัดหลายอย่าง โดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณซึ่งวัดขนาดเล็กยังไม่มีปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่เพียงพอต่อการจัดการที่มีคุณภาพได้ ซึ่งวัดที่มีศักยภาพนั้นจะมีเพียงวัดใหญ่หรือวัดที่อยู่ในเขตเมืองเท่านั้น รวมถึงบุคลากรสำคัญของพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่ เจ้าอาวาส พระสงฆ์และสามเณรภายในวัดขนาดเล็กส่วนใหญ่มักจะไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนที่ควรจะเป็น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ และไม่ได้รับการพัฒนาที่สมควรต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายต้องมีหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นภายใต้กระแสการปฏิรูปของรัฐไทยที่พยายามนำเสนอทางออกเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมประเทศชาติแบบองค์รวม โดยองค์กรศาสนาถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ควรปฏิรูปด้วย คณะกรรมการสภาปฏิรูปแห่งชาติจึงได้จัดทำรายงานผลการศึกษาปฏิรูปกิจการพุทธศาสนาและสรุปสภาพปัญหาของกิจการพระพุทธศาสนาไว้ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของคณะสงฆ์ไม่มีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการบริหารเงินของวัดให้เป็นระบบและสอดคล้องกับหลักธรรมมาภิบาล 2) ปัญหาพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา พระสงฆ์ไทยมีคุณภาพตกต่ำ รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของพุทธบริษัททั้ง 4 ในการดูแลวัด 3) ปัจจุบันมีลัทธิใหม่เกิดขึ้นมากมายแล้วกล่าวอ้างว่าปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาแต่ความเป็นจริงขัดแย้งหรือตรงข้ามโดยสิ้นเชิง ส่งผลให้เกิดความอันตรายต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและสังคมไทย และ 4) การควบคุมความประพฤติของพระสงฆ์ให้อยู่ในกรอบของพระวินัยไม่ได้ ด้วยเหตุนี้มหาเถรสมาคมและรัฐบาลได้เห็นชอบร่วมกันในการอนุมัติแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาระยะ 5 ปี และ 20 ปี ซึ่งเกิดจากการระดมความคิด กลั่นกรองและเห็นชอบร่วมกันของคณะสงฆ์ทั่วทุกภูมิภาคตามมติมหาเถรสมาคมในการประชุมครั้งที่ 5/2559 (มติที่ 106/2559) และในการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ประชุมครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2560 ที่มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “พุทธศาสน์มั่นคง ดำรงศีลธรรม นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน” อันเป็นการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” อย่างเป็นรูปธรรม (พระมหาวีระชาติ โปธา และคณะ, 2564, หน้า 283-284; พระราชวรเมธี และคณะ, 2560, หน้า 22) การเผยแผ่และสร้างศรัทธาในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนาให้เกิดความยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุผลที่ว่าในองค์กรพระพุทธศาสนานั้นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าคือ พระสงฆ์เป็นตัวแทนของพระรัตนตรัย โดยบทบาทที่สำคัญของพระสงฆ์ในการเผยแผ่มี 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การเผยแผ่ด้านปริยัติ คือ พระสงฆ์ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้แตกฉานในพระธรรมคำสอน ปรับใช้ให้ทันยุคสมัย อบรมสั่งสอนพุทธบริษัทให้เข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และประการที่สอง การเผยแผ่ด้านการปฏิบัติ พระสงฆ์ในฐานะผู้เผยแผ่ต้องผ่านการฝึกอบรมตนเองจนชำนาญและเชี่ยวชาญ เป็นผู้นำการปฏิบัติแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้ นอกจากนี้ การธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้เกิดความมั่นคงยังเกี่ยวข้องกับประชาชนชาวไทยทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธบริษัท 4 อันประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ตลอดจนการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาโดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นพื้นฐาน กระทำได้โดย 1) การเผยแผ่ การชำระพระไตรปิฎก และการสืบทอดพระพุทธศาสนา และ 2) การส่งเสริมให้มีการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งพระสงฆ์ สามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไปให้มีการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและแท้จริง เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้นำหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญงอกงามของสังคมไทยอย่างยั่งยืน (พระครูปลัดชาลิน กตปุญฺโญ และพระครูวินัยธรมานะ หิริธมฺโม, 2565, หน้า 52; พระธีระยุทธ์ อุชุจาโร (เอมเปีย), 2561, หน้า 1)

จากผลการศึกษา พุทธวิธีแก้ปัญหาอาชญากรรม (พระมหาศิวกร ปญฺญาวชิโร, 2563, หน้า 115) พบว่าในขณะที่สังคมสมัยใหม่ได้เข้ามาแทนที่ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทยได้ถูกลดบทบาทและความสำคัญลงไป ทำให้สภาพสังคมไทยปัจจุบันเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ประชาชนมีการดำรงชีวิตที่ค่อนข้างฝืดเคืองรวมถึงมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทั้งทางกายและทางวาจา มีการใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ มากกว่าการใช้เหตุผล ดังที่ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสังคมปัจจุบันเกิดปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับคุณธรรมจริยธรรม สังคมเสื่อมศีลธรรมจนนำไปสู่การเกิดปัญหาทั้งปัญหาส่วนบุคคล ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคม อันได้แก่ ปัญหาการดำเนินชีวิตที่ขาดคุณธรรมจริยธรรม ความก้าวร้าว ใช้อารมณ์แก้ปัญหา การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ ยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น ยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมและความห่างไกลระหว่างบุคคลกับศาสนา ความสนใจในเรื่องศาสนาลดน้อยลง บางคนละเลยศาสนารวมถึงยังอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อศาสนา บางคนนับถือศาสนาโดยปราศจากการใช้เหตุผลและปัญญาที่เรียกได้ว่างมงายหรือคลั่งศาสนา เห็นได้จากมีลัทธิเกิดใหม่ขึ้นมามากมายโดยอ้างว่าเป็นหลักธรรมตามพุทธศาสนา และจากผลการศึกษา การเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารงานของพระ

สังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 (พระใบฎีกา ศราวุฒิ หงษ์คำ และคณะ, 2562, หน้า 100) และ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในด้านการปกครองโดยใช้หลักพรหมวิหารธรรม (พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวโร, 2564, หน้า 145) ที่พบว่าประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานของพระสังฆาธิการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเผยแผ่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนา หากคณะสงฆ์ยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ไม่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันที่วิทยาการในด้านต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ย่อมส่งผลให้การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไม่สามารถสำเร็จลุล่วงสมดังเจตนารมณ์ของการปฏิรูปได้ ทั้งนี้พระสงฆ์ที่มีศิลปะในการถ่ายทอดเผยแผ่พระธรรมได้เป็นอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงยังอยู่ในวงจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน การที่พระสงฆ์จะมีคุณสมบัติพร้อมในการเผยแผ่นั้นจะต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมในด้านนโยบายและแผนแม่บทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นรูปธรรม ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์และวัดในทุกจังหวัด จุดอ่อนที่สำคัญคือไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ไม่มีการสนับสนุนด้านการเผยแผ่ ถึงแม้ว่าจะมีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด แต่การทำงานจริงมักจะมีปัญหาและอุปสรรคตามมาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแนวทางและพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีอยู่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ เนื่องจากไม่มีรูปแบบและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมและชัดเจนอันนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง อีกทั้ง พระกรศิริ คตภูธร (2561) ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 ที่พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาถือว่ามีความด้อยประสิทธิภาพลงไปมากจากสมัยพุทธกาลอันเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ โดยเฉพาะในการบริหารงานด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 ดำเนินงานไปตามหลักแห่งพระธรรมวินัย กฎหมาย และระเบียบคำสั่ง มติประกาศของมหาเถรสมาคมทุกประการ แต่การส่งเสริมให้พระสังฆาธิการดำเนินงานด้านการเผยแผ่ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นมีน้อยมาก ปัญหาของการเผยแผ่พระพุทธศาสนานี้ยังคงเป็นปัญหาคั่งค้างและเรื้อรังมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน จึงต้องสร้างศาสนสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกันระหว่าง ศาสนา องค์กรสงฆ์ และบุคลากรด้านการเผยแผ่ โดยเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักแห่งพระพุทธศาสนาและมีส่วนช่วยเป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่จะทำให้ผลการปฏิบัติงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความสงบสุขในชีวิตและสังคมได้อย่างยั่งยืนและสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำถามการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 มีลักษณะเป็นอย่างไร

2. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 มีลักษณะเป็นอย่างไร

3. กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 มีลักษณะอย่างไร

4. กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

1.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (พุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์), 2553, หน้า 95; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556, หน้า 754)

1.1.1 หลักเบญจศีล ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1.1.1.1 ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต คือละเว้นจากการทำชีวิตสัตว์ให้ตกล่วงไปหรือการฆ่าสัตว์ให้ตาย รวมเจตหรือความมุ่งหมายของจิตที่เป็นต้นคิดในการฆ่าด้วย มี 3 ประการ ได้แก่ 1) การฆ่า 2) การทำร้ายร่างกาย และ 3) การทรกรรม

1.1.1.2 ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย คือ การละเว้นจากการยึดถือเอาวัตถุหรือสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้โดยวิธีต่าง ๆ มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) โจรกรรม 2) อนุโลมโจรกรรม และ 3) ฉายาโจรกรรม

1.1.1.3 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม คือ การละเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย ได้แก่ การล่วงละเมิดทางเพศในบุคคลต้องห้ามทั้งชายและหญิง

1.1.1.4 ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ คือ การละเว้นจากการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง เป็นเจตนาที่เป็นเหตุกล่าวไม่จริงทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด งดเว้นจากกิริยาที่พูดเท็จหรือแสดงอาการทางกายที่ส่อความเท็จ อาการของมุสาวาทจึงมีทั้งทางกายและทางวาจา

1.1.1.5 ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา คือ การละเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ ทำให้สติฟั่นเฟือน รวมถึงยาเสพติดให้โทษชนิดอื่นด้วย เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น

1.1.2 หลักเบญจธรรม ประกอบด้วย

1.1.2.1 เมตตากรุณา คือ ความรักใครปรารถนาให้มีความสุข ความเจริญ และสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์

1.1.2.2 สัมมาอาชีวะ คือ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต

1.1.2.3 กามสังวร คือ ความสังวรในกาม ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส

1.1.2.4 สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรง

1.1.2.5 สติสัมปชัญญะ คือ การระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ ระวังมิให้เป็นคนมัวเมาประมาท

1.2 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 2,759,972 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย พุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.3 ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1.3.1 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม

1.3.2 ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 2.1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)

2.1.1 ขอบเขตเนื้อหา

2.1.1.1 ในการศึกษาสภาพ และปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ขอบเขตการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา 5 ด้านดังนี้ (แก้ว ชิดตะขบ, 2553; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

1) การเทศนาธรรม
2) การปาฐกถาธรรม
3) การสนทนาธรรม
4) การสอนวิปัสสนากรรมฐาน
5) การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2.1.1.2 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย

1) ปัจจัยภายในของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยใช้ขอบเขตเนื้อหาการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตามหลักการ 7’s ของแมคคินซีย์ (McKinsey 7’s Framework) ประกอบด้วยปัจจัยภายใน 7 ด้าน ได้แก่ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564; ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์, 2556; ปกรณ์ ปรียากร, 2558; S.T Have et al, 2003)

1.1) กลยุทธ์ (Strategy)
1.2) โครงสร้าง (Structure)
1.3) ระบบ (System)
1.4) ค่านิยมร่วม (Shared values)
1.5) รูปแบบ (Style)
1.6) บุคลากร (Staff)
1.7) ทักษะ (Skills)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2) ปัจจัยภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยใช้ขอบเขตเนื้อหาการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกตามตัวแบบ STEP ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564; สุพานี สฤษฎ์วานิช, 2553; เอกชัย บุญยาธิษฐาน, 2553; สุดใจ ดิลกฑรรศนนท์, 2558)

2.1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (S: Sociocultural Forces)

2.2) ด้านเทคโนโลยี (T: Technological Forces)

2.3) ด้านเศรษฐกิจ (E: Economic Forces)

2.4) ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบาย (P: Political – legal Forces)

2.1.2 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2.1 ประชากร

สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย พระสงฆ์ของวัดขนาดเล็กในเขตจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 17,591 รูป (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

2.1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย พระสงฆ์ของวัดขนาดเล็กในเขตจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ ได้แก่ พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และพระสงฆ์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 376 รูป แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์จังหวัดในการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2.3 ขอบเขตตัวแปร สำหรับตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์

2) ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์

3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.2.1 ขอบเขตเนื้อหา

2.2.1.1 สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และ สภาพและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2.2.1.2 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2.2.2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 8 คน/รูป ได้แก่

2.2.2.1 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 2 รูป

2.2.2.2 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 รูป

2.2.2.3 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 2 รูป

2.2.3 ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.2.3.1 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2.2.3.2 ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2.2.3.3 สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็ก

2.2.3.4 ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็ก

2.2.3.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 3.1 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของวัดที่มีการเผยแผ่ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา (Best Practice)

3.1.1 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (Edwards W. Deming, 1950; เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550; สุธาสินี

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โพธิจันทร์, 2558; ถวัลย์ มาศจรัส, 2546) 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปฏิบัติการแก้ไข (Act)

3.1.2 ขอบเขตแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของวัดที่มีการเผยแผ่ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าอาวาส พระสงฆ์ มัคนายก และประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 20 รูป/คน และศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 วัด ที่ได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ รางวัลพระราชทานผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประจำปีพุทธศักราช 2565 กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา ได้แก่ 1) วัดกลางดง ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 2) วัดสมอทอง หมู่ที่ 2 ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

3.1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop 1)

3.2.1 ขอบเขตเนื้อหา

สำหรับขอบเขตเนื้อหาในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ในด้านที่เป็นจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564)

3.2.2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย เป็นพระสังฆาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน 17 คน/รูป ประกอบด้วย

3.2.2.1 กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป
2) การศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป
3) มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.2.2.2 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 5 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภออย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.2.2.3 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 6 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.2.2.4 พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 2 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาสอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.2.2.5 พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็ก ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีพรรษาอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีการศึกษาระดับนักธรรมชั้นตรีขึ้นไป

3) จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ๆ ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

3.2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 3.3 การร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop 2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.3.1 ขอบเขตเนื้อหา

ร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด มาตรการ

3.3.2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 17 คน/รูป ประกอบด้วย

3.3.2.1 กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป
2) การศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป
3) มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.3.2.2 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 5 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภออย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป
2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป
3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.3.2.3 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 6 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป
2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป
3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.3.2.4 พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 2 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาสอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.3.2.5 พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็ก ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีพรรษาอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีการศึกษาระดับนักธรรมชั้นตรีขึ้นไป

3) จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ๆ ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

3.3.3 ขอบเขตตัวแปร

ร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3.3.4 ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบและเนื้อหาของร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ

ขั้นตอนที่ 3.4 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

3.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การตรวจสอบกลยุทธ์ในด้านความสอดคล้อง (Consistency) และด้านความเหมาะสม (Suitability)

3.4.2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน/รูป ประกอบด้วย

3.4.2.1 กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

2) การศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป

3) มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.4.2.2 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 5 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภออย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.4.2.3 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 6 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.4.2.4 พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 2 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาส อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3) มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.4.2.5 พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็ก ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีพรรษาอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2) มีการศึกษาระดับนักธรรมชั้นตรีขึ้นไป

3) จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ๆ ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยประเมินกลยุทธ์ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสอดคล้อง (Consistency) 2) ด้านความเหมาะสม (Suitability) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564, หน้า 230-232; อนิวัช แก้วจำนงค์, 2551, หน้า 197) โดยใช้แบบประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4.2 แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในเขตจังหวัด โดยกประเมินจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ได้แก่พระสังฆาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 คน/รูป โดยมีคุณสมบัติดังนี้

4.2.1 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาพ เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด หรือ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด จำนวน 8 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

4.2.1.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด หรือ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด อย่างน้อย 3 ปี ขึ้นไป

4.2.1.2 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

4.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน

4.2.2.1 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา หรือเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนากลยุทธ์

4.2.2.2 มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์อย่างน้อย 5 ปี

4.2.2.3 การศึกษาในระดับปริญญาเอกขึ้นไป

4.2.3 กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนา ประกอบด้วยผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 6 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

4.2.3.1 มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

4.2.3.2 การศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป

4.2.3.3 มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

4.2.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

4.2.4.1 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารและการพัฒนากลยุทธ์

4.2.4.2 มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการพัฒนากลยุทธ์อย่างน้อย 5 ปี

4.2.4.3 การศึกษาในระดับปริญญาเอกขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4.3 ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่คุณภาพของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา อันได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรมทั้ง 5 ด้าน ด้วยการประพฤติและปฏิบัติต่อชีวิต ประกอบด้วยความประพฤติปฏิบัติทั้งในทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน

2. หลักเบญจศีล หมายถึง ศีล 5 เบญจศีลเป็นข้อไม่พึงปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นศีลข้อห้ามในลำดับเบื้องต้นตามพระโอวาทของพระพุทธเจ้า เป็นหลักธรรมประจำสังคมมนุษย์ เบญจศีลเป็นข้อไม่พึงปฏิบัติห้าประการคู่กับเบญจธรรมอันเป็นข้อพึงปฏิบัติห้าประการ ประกอบด้วย

2.1 ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต คือละเว้นจากการทำชีวิตสัตว์ให้ตกล่วงไปหรือการฆ่าสัตว์ให้ตาย รวมเจตหรือความมุ่งหมายของจิตที่เป็นต้นคิดในการฆ่าด้วย มี 3 ประการ ได้แก่ 1) การฆ่า 2) การทำร้ายร่างกาย และ 3) การทรกรรม

2.2 ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย คือ การละเว้นจากการยึดถือเอาวัตถุหรือสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้โดยวิธีต่าง ๆ มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) โจรกรรม 2) อนุโลมโจรกรรม และ 3) ฉายาโจรกรรม

2.3 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม คือ การละเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย ได้แก่ การล่วงละเมิดทางเพศในบุคคลต้องห้ามทั้งชายและหญิง

2.4 ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ คือ การละเว้นจากการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง เป็นเจตนาที่เป็นเหตุกล่าวไม่จริงทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด งดเว้นจากกิริยาที่พูดเท็จหรือแสดงอาการทางกายที่ส่อความเท็จ อาการของมุสาวาทจึงมีทั้งทางกายและทางวาจา

2.5 ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา คือ การละเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ ทำให้สติฟั่นเฟือน รวมถึงยาเสพติดให้โทษชนิดอื่นด้วย เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น

3. หลักเบญจธรรม หมายถึง ธรรม 5 เบญจธรรมเป็นข้อพึงปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นธรรมห้าประการตามคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติเจริญก้าวหน้าเพิ่มพูนความดีแก่ผู้ทำ เบญจธรรมเป็นข้อพึงปฏิบัติห้าประการคู่กับเบญจศีลอันเป็นข้อไม่พึงปฏิบัติห้าประการ ประกอบด้วย

3.1 เมตตากรุณา คือ ความรักใครปรารถนาให้มีความสุข ความเจริญ และสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.2 สัมมาอาชีวะ คือ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต

3.3 กามสังวร คือ ความสังวรในกาม ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส

3.4 สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรง

3.5 สติสัมปชัญญะ คือ การระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ ระวังมิให้เป็นคนมัวเมาประมาท

4. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม หมายถึง การถ่ายทอดธรรมะหรือหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยใช้เทคนิคหรือกลวิธีในการสอนรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกล่าวสอน บอก ประกาศให้ทราบ โดยมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อพระพุทธศาสนาและเหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต รวมถึงการใช้สื่อ เทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักเบญจศีล เบญจธรรม ในขอบเขต 5 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 การเทศนาธรรม หมายถึง การแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เพื่อให้ทำความลี ละความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ โดยปกติมักจะเรียกว่า การเทศน์ หรือการแสดงพระธรรมเทศนานั่นเอง

4.2 การปาฐกถาธรรม หมายถึง การบรรยายหรืออธิบายธรรม แสดงหลักพระธรรมวินัยอย่างเป็นกิจจะลักษณะและเป็นทางการ

4.3 การสนทนาธรรม หมายถึง เป็นการสนทนาธรรมในทำนองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลัดกันพูดผลัดกันฟัง บางครั้งอาจมาในรูปคำถามเพื่อแสวงหาความถูกต้องหรือปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในบางครั้งอาจเรียกเป็นการอภิปรายธรรม หรือการเสวนาธรรม

4.4 การสอนวิปัสสนากรรมฐาน หมายถึง การสอนให้นั่งสมาธิ การภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิหรือเข้าใจสภาวธรรมตามความเป็นจริงของสังขารตามหลักไตรลักษณ์ ได้แก่ ทุกขลักษณะ อนิจจลักษณะ และอนัตตลักษณะ ด้วยความเพียรพยายามจนกว่าจะบรรลุถึงพระนิพพาน

4.5 การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอนธรรมะ หมายถึง การนำนวัตกรรมที่มีในสังคมปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ สื่อเทคโนโลยี เช่น เวบไซต์ โซเชียลมีเดีย เป็นต้น สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร หนังสือธรรมะ เป็นต้น

5. สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม หมายถึง ลักษณะที่เป็นจริงเกี่ยวกับวิธีการหรือดำเนินการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย การเทศนาธรรม การปาฐกถาธรรม การสนทนาธรรม การสอนวิปัสสนากรรมฐาน และ การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอนธรรมะ

6. ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม หมายถึง ความขัดข้อง หรืออุปสรรคเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย การเทศนาธรรม การปาฐกถาธรรม การสนทนาธรรม การสอนวิปัสสนากรรมฐาน และ การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอนธรรมะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

7. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม หมายถึง สาเหตุหรือสิ่งที่อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการหรือเกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

7.1 ปัจจัยภายในของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยใช้ขอบเขตเนื้อหาการบริหารจัดการองค์กรตามหลัก 7S ของแมคคินซี่ย์ (Mckinsey's 7S Framework) ประกอบด้วยปัจจัยภายใน 7 ด้าน ได้แก่

7.1.1 กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง กระบวนการเชิงกลยุทธ์ที่กำหนดออกมาเป็นเป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ ตลอดจนแผนการทำงานทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งนำผลไปสู่ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามแผนที่กำหนดไว้

7.1.2 โครงสร้าง (Structure) หมายถึง กระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ออกแบบหน้าที่การทำงาน เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพ

7.1.3 ระบบ (System) หมายถึง ระบบในการบริหารงานในส่วนของการทำงานทั้งหมด เช่น ระบบการเงิน ระบบการบริหารบุคลากร ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การประเมินผลและปรับปรุงกลยุทธ์ในครั้งต่อไป

7.1.4 ค่านิยมร่วม (Shared values) หมายถึง การสร้างเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้สึก ความต้องการ และมีความคิดเห็นที่เป็นไปในทางเดียวกันอันส่งผลให้เกิดการบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรร่วมกัน

7.1.5 รูปแบบ (Style) หมายถึง เป็นลักษณะของภาวะผู้นำขององค์กรซึ่งส่งผลต่อการบริหารงานด้านบุคลากรและการควบคุมการทำงานในองค์กร

7.1.6 บุคลากร (Staff) หมายถึง เป็นระบบการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์หรือบุคลากรในองค์กรทั้งหมดซึ่งถือว่ามีความสำคัญเพราะการขับเคลื่อนขององค์กรต้องอาศัยการทำงานของมนุษย์มาเป็นส่วนร่วมทั้งสิ้น

7.1.7 ทักษะ (Skills) หมายถึง ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการทำงานของบุคลากรหรือทักษะความรู้ในสายงาน ตลอดจนความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่ทำให้บุคลากรนั้นเกิดความรู้สึกในทางที่ดีและมีการนำทักษะ ความรู้ ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในองค์กรเพิ่มมากขึ้น

7.2 ปัจจัยภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใช้ขอบเขตเนื้อหาการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกตามตัวแบบ STEP ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่

7.2.1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (S: Sociocultural Forces) เป็นลักษณะที่บ่งบอกโครงสร้างทางสังคมที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางประชากรและค่านิยมทางสังคมของประชากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

7.2.2 ด้านเทคโนโลยี (T: Technological Forces) เป็นปัจจัยที่สนับสนุนกระบวนการเลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีเพื่อระบุโอกาสใหม่ ๆ ให้กับองค์กร

7.2.3 ด้านเศรษฐกิจ (E: Economic Forces) เป็นสภาพแวดล้อมที่สะท้อนถึงความสามารถในการจับจ่ายใช้สอนของประชาชนในสังคม จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมขณะนั้นแล้วกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เป็นอยู่

7.2.4 ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบาย (P: Political – legal Forces) เป็นลักษณะของโครงสร้างทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการองค์กร ผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์ทางการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพการเมือง กฎหมาย และนโยบายของรัฐที่กำลังเผชิญอยู่

8. เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 หมายถึง เขตหรือพื้นที่ในการปกครองคณะสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของเขตปกครองคณะสงฆ์หนเหนือที่จัดแบ่งและแต่งตั้งโดยมหาเถรสมาคม ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

9. วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 หมายถึง วัดราษฎร์ หรือ อารามราษฎร์ คือวัดที่ได้รับพระราชทานที่วิสุงคามสีมาแต่มิได้เข้าบัญชีเป็นพระอารามหลวงหรือวัดหลวงซึ่งเป็นวัดที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้างหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าจำนวนในบัญชีเป็นพระอารามหลวง ที่อยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

10. พระสังฆาธิการ หมายถึง พระสงฆ์ผู้ดำรงตำแหน่งปกครองพระสงฆ์หรือคณะสงฆ์ตามลำดับชั้นซึ่งกำหนดไว้ทั้งหมด 6 ระดับชั้น ได้แก่

10.1 พระสังฆาธิการระดับชั้นเจ้าคณะใหญ่ ได้แก่ เจ้าคณะใหญ่ รองเจ้าคณะใหญ่ และเลขานุการเจ้าคณะใหญ่

10.2 พระสังฆาธิการระดับชั้นภาค ได้แก่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค และเลขานุการเจ้าคณะภาค

10.3 พระสังฆาธิการระดับชั้นจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด และเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด

10.4 พระสังฆาธิการระดับชั้นอำเภอ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ และเลขานุการเจ้าคณะอำเภอ

10.5 พระสังฆาธิการระดับชั้นตำบล ได้แก่ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล และเลขานุการเจ้าคณะตำบล

10.6 พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และเลขานุการเจ้าอาวาส

11. กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง วิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยมีองค์ประกอบของกลยุทธ์ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

11.1 วิสัยทัศน์ หมายถึง จุดมุ่งหมายหรือความมุ่งมั่นที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือบรรลุในอนาคต ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

11.2 พันธกิจ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการสำคัญที่ต้องดำเนินการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

11.3 เป้าประสงค์ หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

11.4 ประเด็นกลยุทธ์ หมายถึง สาระสำคัญที่เป็นประเด็นหลักของสิ่งที่ต้องดำเนินการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

11.5 กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

11.6 ตัวชี้วัด หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่บ่งบอกถึงผลสำเร็จที่สำคัญ และสามารถวัดผลได้จากการดำเนินการตามกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

11.7 มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดให้ต้องดำเนินการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

12. การประเมินกลยุทธ์ หมายถึง คุณสมบัติของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องของกลยุทธ์ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อกลยุทธ์ที่ได้พัฒนาขึ้น โดยองค์ประกอบแต่ละด้านมีความหมายดังนี้

12.1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

12.1.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ มีความสอดคล้องกัน

12.1.2 กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์

12.1.3 กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับพันธกิจ

12.1.4 กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์

12.1.5 กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์

12.1.6 ตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

12.1.7 มาตรการมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและกลยุทธ์

12.2 การประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ หมายถึง ความถูกต้องสอดคล้องกันของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 กับผลที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอกของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

12.3 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ หมายถึง การประเมินโอกาสของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จในการนำกลยุทธ์นี้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

12.4 การประเมินความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ หมายถึง คุณสมบัติของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. วัดและพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 อันได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จะได้กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เป็นรูปธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนา เป็นต้น สามารถนำกลยุทธ์นี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเสริมสนับสนุนงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพและสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืนสืบไป
3. การนำกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมไปใช้เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนที่ได้รับจากการเผยแผ่นี้อย่างแท้จริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    - 1.1 ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    - 1.2 ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    - 1.3 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน
    - 1.4 รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม
    - 2.1 หลักเบญจศีล
    - 2.2 หลักเบญจธรรม
    - 2.3 การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา
3. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนากลยุทธ์
    - 3.1 ความหมายของกลยุทธ์
    - 3.2 กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT)
    - 3.3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ตามหลักการ 7’S
    - 3.4 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ตามหลักการ STEP Analysis
    - 3.5 การจัดทำกลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT
    - 3.6 การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ
    - 3.7 การประเมินกลยุทธ์
4. บริบทเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
        - 5.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม
        - 5.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
        - 5.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์
    - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

1.1 ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

คำในภาษาไทยที่เกี่ยวกับการประกาศบอกเล่ากล่าวสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มีทั้งคำว่า เผยแผ่ และคำว่า เผยแพร่ ซึ่งทั้งสองคำนี้ต่างก็มีความหมายใกล้เคียงกันสามารถใช้แทนกันได้หรือไม่ และคำทั้งสองนี้มีข้อกำหนดนิยมใช้อย่างไร จะใช้ว่าเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือ เผยแพร่พระพุทธศาสนากันแน่ ดังนั้นเพื่อความกระจ่างชัดและใช้ถูกต้องตรงตามความมุ่งหมาย ในที่นี้จึงขอเสนอนิยามคำจำกัดความของคำสองคำไว้ดังนี้ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2553)

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายดังนี้

คำว่า เผยแผ่ เป็นคำกริยา หมายถึง ขยายออกไป หรือ ทำให้ขยายออกไป

ส่วนคำว่า เผยแพร่ เป็นคำกริยา หมายถึง โฆษณาให้แพร่หลาย

ในพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด ของ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9. ราชบัณฑิต, 2551) ได้ให้ความหมายว่า

เผยแผ่ ใช้เป็นคำหลักในความหมายว่า ทำให้แพร่หลายในลักษณะติดแน่น ซึมซาบกระจายไป เช่น เผยแผ่ศาสนา เผยแผ่ธรรม องค์การเผยแผ่

ส่วน เผยแพร่ ใช้ในความหมายว่า ประกาศ โฆษณา ทำให้แพร่หลายในลักษณะกระจายให้เป็นรูปธรรมหรือให้สัมผัสทางตา หู เป็นต้น เช่นใช้ว่า การเผยแผ่ศาสนาสามารถทำได้หลายวิธี เช่น เผยแพร่ไปตามสื่อต่าง ๆ หรือเผยแพร่ทางวิทยุทีวี เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า คำว่า “เผยแผ่” และคำว่า “เผยแพร่” มีความหมายต่างกันกล่าวคือ คำว่าเผยแผ่ หมายถึงการเปิดเผยสิ่งที่ปกปิดอยู่ให้คนได้รู้ได้เห็น แต่เป็นการเปิดเผยสิ่งที่ดี ที่ประเสริฐสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตจิตใจของคนเรา เช่น เปิดเผยประกาศหลักพระธรรมคำสอนอันประเสริฐบริสุทธิ์ของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บุคคลทั่วไปยังไม่รู้จักให้ได้รู้จัก ยังไม่เข้าใจให้ได้เข้าใจ และยังไม่เข้าถึงให้ได้เข้าถึง เป็นต้น ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า ตีแผ่ ซึ่งใช้ในทำนองประจาน คือเปิดเผยสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่อื้อฉาวที่ถูกปกปิด หรือเปิดโปงสิ่งที่ลึกลับซับซ้อน ซ่อนงำอำพรางความชั่วร้ายให้คนได้รู้ได้เห็น ส่วนคำว่า แผ่ มักใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น คำว่า แผ่เมตตา แผ่ความสุข ช่วยเหลือเผื่อแผ่ เป็นต้น

ส่วนคำว่า เผยแพร่ หมายถึงการทำให้ขยายหรือการทำให้กระจายออกไปในวงกว้าง คือสิ่งนั้นไม่ได้ปกปิดแต่มีอยู่ในขอบเขตจำกัด เมื่อต้องการจะขยายออกไปในวงกว้าง ก็จะใช้คำว่าเผยแพร่ และคำนี้มักใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น แพร่ภาพ แพร่ข่าว แพร่เชื้อ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อจะประกาศเปิดเผยหลักพระธรรมวินัย หรือพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ในฐานะเป็นหลักปฏิบัติดีหลักปฏิบัติชอบที่ทำให้คนเราได้รับประโยชน์สุขทั้งในอัตภาพชาตินี้ และอัตภาพชาติหน้า และประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน จึงสมควรอย่างยิ่งที่ใช้คำว่า “เผยแผ่พระพุทธศาสนา” ซึ่งเหมาะกว่าใช้คำว่า “เผยแพร่พระพุทธศาสนา”

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในที่นี้ จึงหมายถึงการนำเอาหลักธรรมคำสอนอันประเสริฐ อันเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ที่เกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปถ่ายทอดให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้และน้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนเหล่านั้นไปประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ประกอบด้วยคุณธรรม มีเมตตากรุณา เป็นต้น เกิดความสงบสุขทั้งชาติปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

และภพหน้า จากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่คนอีกกลุ่มหนึ่ง จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยยึดเอาอุดมคติ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธองค์ตรัสไว้

กล่าวสำหรับพระพุทธศาสนาซึ่งอุบัติขึ้นในโลกมีอายุยืนยาวมาได้ถึง 2567 ปี นับแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศพระศาสนาเผยแผ่พุทธธรรม แม้ในบางคราวจะถูกย่ำยีจากการเผยแพร่ของศาสนาอื่น หรืออยู่ในยุคที่พวกคนต่างหลงใหลกระแสวัตถุนิยมจนลดจำนวนผู้นับถือลงไป แต่ด้วยอำนาจแห่งเหตุผลและสัจธรรมความจริงที่จริงแท้แน่นอนในพระพุทธศาสนา จึงทำให้พระพุทธศาสนามีอายุยืนยาวมาได้นานกว่าหลาย ๆ ศาสนาในโลก อย่างไรก็ตาม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ดำเนินการโดยพระภิกษุสงฆ์พุทธสาวกสืบต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลหลังพุทธปรินิพพานได้เริ่มตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชมาจนถึงยุคปัจจุบันนี้ นับว่าได้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเจริญมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาให้ขจรขจายไปยังดินแดนต่าง ๆ ของโลก ซึ่งสมควรที่อนุพุทธศาสนิกชนทั้งหลายจะได้รับทราบประวัติการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การนำเอาหลักธรรมคำสอนอันประเสริฐของพระพุทธเจ้าไปถ่ายทอดให้ประชาชนได้เข้าใจ ได้เรียนรู้และน้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนเหล่านั้นไปประพฤติปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เป็นคนมีศีลธรรมประจำใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตจิตใจของตนเองและสังคม และถ่ายทอดจากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่คนอีกกลุ่มหนึ่ง จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยยึดเอาอุดมคติ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธองค์ตรัสไว้

1.2 ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา โดยการสร้างความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่พุทธศาสนิกชนทุกวัยได้เข้าถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง ถ่องแท้ มีความรู้ความเข้าใจเลือกนำหลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข มีความศรัทธาและความเชื่อมั่นพร้อมที่จะทำหน้าที่ของการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีโดยการอุปถัมภ์ สนับสนุน ทะนุบำรุง ค้ำครอง ส่งเสริมและพัฒนากิจการของพระพุทธศาสนาให้มั่นคง ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน (พระครูสุวานพัฒนบัณฑิต, 2555, หน้า 3)

จากการที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ส่งผลให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง เป็นหลักนำสัมมาทิฏฐิและสัมมาปฏิบัติของปวงชนครั้งบรรพกาล ทั้งยังเป็นบ่อเกิดแห่งอารยธรรมอันสูงส่งของโลก เป็นรากฐานแห่งคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีเยี่ยมของสังคมโลกในกาลต่อมา วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมโลกทุกภาคส่วนล้วนมีรากฐานแนวคิดคติธรรมมาจากหลักพระพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ได้ด้วยการเผยแผ่ คือการประกาศเปิดเผยอริยสัจธรรมความจริงอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้เพื่อให้เกิดกระบวนการศึกษาปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาอันส่งผลเป็นความหลุดพ้นจากวัฏทุกข์ได้ในที่สุด ตราบใดที่พุทธบริษัทมีพระภิกษุพุทธสาวกเป็นต้น ยังขวนขวายรังสรรค์งานเผยแผ่โดยมุ่งมั่นประกาศหลักพุทธธรรมให้ขจรขจายไปทั่วทุกอณูภูมิภาคของโลก ก็เป็นที่มั่นใจได้ว่า พระพุทธศาสนาจะดำรงสันติภาพก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติอยู่ตราบนั้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

(ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554, หน้า 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจึงสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของหลักธรรมอันทรงคุณค่าขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอันดับหนึ่งของพุทธศาสนิกชนทุกคน จะด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความถนัดของแต่ละท่าน ทั้งการแสดงธรรม การปฏิบัติธรรม ตลอดถึงการศึกษาเล่าเรียนทั้งปริยัติธรรมและบาลี ปริยัติ ปฏิบัติเหล่านี้ก็เพื่อให้บุคคลได้เกิดการ “พัฒนา”เพราะในพระพุทธศาสนาเชื่อว่าบุคคลสามารถพัฒนาได้ ซึ่งจะเน้นไปทางด้านของการพัฒนาทางด้านสติปัญญา (Intellectual Development) เป็นกระบวนการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ไปในทิศทางที่ถูกต้อง และใช้ความรู้ที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันเกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์, 2548, หน้า 119 - 120) อีกประการหนึ่งเพื่อต้องการให้มนุษย์รู้เท่าทันความเป็นจริงของโลกของความเป็นปัจจุบัน คือ รู้เท่าทันธรรมดา รู้ความจริงว่าที่เป็นอย่างนี้มันก็เป็นของมีได้เป็นได้เป็นธรรมดาตามเหตุปัจจัย การพัฒนาก็จะไปจนถึงขั้นสูงสุด คือกำจัดอาสวะให้หมดสิ้นในจิตใจ

ดังสรุปได้ว่า ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือพันธกิจที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ได้ด้วยการเผยแผ่หลักพุทธธรรมไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าถึงหลักธรรมของพุทธศาสนาได้อย่างถ่องแท้ และมีความรู้ความเข้าใจเลือกนำหลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้

1.3 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

พระสงฆ์ในปัจจุบันอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงนับแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่5) เป็นต้นมา มีการติดต่อกับประเทศทางตะวันตกซึ่งมีการเผยแผ่ศาสนาสูงมาก รัชกาลที่ 5 จึงทรงทำการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้ทันสมัยกว้างขวางขึ้น ในปีพุทธศักราช 2427 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระสงฆ์มีหน้าที่ด้านการศึกษาของชาติ ทรงโปรดให้ตั้งโรงเรียนหลวงตามพระอารามต่าง ๆ โปรดฯ ให้มีพระสงฆ์สอนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในทุกพระอาราม ต่อมาในปีพุทธศักราช 2441 ประกาศให้พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร สอนธรรมะและวิชาความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชน (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2531, หน้า 124) เป็นการตอบสนองพระบรมราชโองการดังกล่าว ดังนั้น พระสงฆ์ไทยในปัจจุบันจึงต้องเข้ามามีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าเข้ากับคนยุคใหม่ที่มุ่งแสวงหาความรู้ทางปัญญาจากวัตถุ โดยผ่านสื่อสารสนเทศด้วย มุ่งเน้นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสลับซับซ้อน ประชาชนมีปัญหามากขึ้นมุ่งเน้นความรู้จากต่างประเทศ จากข่าวสารการสื่อสารที่ไร้พรมแดนทำให้วัตถุเจริญแต่จิตใจกลับเสื่อมลง สังคมเกิดปัญหามากยิ่งขึ้น เช่น ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรม ความรู้ดังกล่าวไม่สามารถที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องอาศัยพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำทางปัญญา ผ่านสื่อที่มีรูปแบบต่าง ๆ กัน ที่จะทำให้เกิดความสนใจและเข้าถึงได้ง่าย รัฐและคณะสงฆ์เห็นว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือสังคมอย่างใกล้ชิด (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 7)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบันถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ดังนั้น พระสงฆ์ผู้เป็นนักเผยแผ่ย่อมต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่หลัก ย่อมจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การนำธรรมะไปสู่ประชาชนที่เป็นพุทธบริษัท เพื่อให้เขาเหล่านั้นปฏิบัติเป็นสัมมาปฏิบัติ อันก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและแก่สังคมโดยทั่วไป พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้เรียกว่า “พระนักเทศน์, พระนักเผยแผ่, พระธรรมจาริก” โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนี้รูปแบบและวิธีการเทศนาต้องมีการประยุกต์ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปได้อย่างสะดวกและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

พระนักเผยแผ่ของประเทศไทยในปัจจุบันมีการใช้วิธีการเผยแผ่ที่แตกต่างกันออกไปตามความถนัดของแต่ละท่าน เช่น กรณีของหลวงพ่อพุทธทาส เน้นการเผยแผ่หลักพุทธธรรมที่ลึกซึ้งชี้จุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ นอกจากนี้พระบางรูปเน้นการเผยแผ่พุทธธรรมอันเป็นหลักคิดและแสดงธรรมจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก เช่น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) บางรูปเน้นการเผยแผ่หลักธรรมที่เป็นวิชาการ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) บางรูปเน้นการเผยแผ่หลักพุทธธรรมที่เข้าใจง่าย เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมในสังคม เช่นพระราชธรรมนิเทส (พยอม กลฺยาโณ) หรือบางรูปเน้นการเผยแผ่หลักธรรมที่ง่าย ๆ ต่อการดำเนินชีวิตผ่านทางสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต การเผยแผ่ธรรมโดยการทำกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ เช่น หลวงพ่ออลงกต วัดพระบาทน้ำพุ และการเผยแผ่ด้วยการประยุกต์ใช้หลักธรรมกับธรรมชาติ อย่างเช่น พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี เป็นต้น เราจะเห็นได้ว่าลักษณะการเผยแผ่นั้นจะเน้นไปที่ตัวปัจเจกบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ทำให้องค์กรปกครองทางคณะสงฆ์อาจถูกลดบทบาทความสำคัญลงไป

การเผยแผ่พุทธธรรมและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับพุทธศาสนิกชน นักเรียน นักศึกษา และลูกหลานไทยในยุคนี้ พระสงฆ์ซึ่งถือว่าเป็นบริบทหนึ่งของสังคม มีบทบาทสำคัญต่อพระพุทธศาสนา พระสงฆ์นักเผยแผ่จำต้องเพิ่มความใส่ใจในการ แสวงหาความรู้เพื่อการรู้เท่าทันความเป็นไปของโลก ความรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เพราะเทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการปฏิวัติทางการสื่อสารโดยเฉพาะทุกวันนี้การสื่อสารได้เปิดกว้างหลายช่องทางหลากหลายรูปแบบ มีทั้งสื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ พระสงฆ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้สื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น โดยจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการเผยแผ่ให้เหมาะกับยุคสมัย เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชน เพราะงานเผยแผ่พุทธธรรมเป็นหัวใจหลักที่ทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรือง (พระครูโฆษิตสังฆพิทักษ์ (ประเวท ถาฐาน), 2560, หน้า 216 - 217)

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ นับตั้งแต่พระพุทธศาสนาเริ่มเข้าสู่ประเทศไทย ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และประชาชนเป็นไปอย่างใกล้ชิดและมั่นคงตลอดมา หน้าที่ของพระสงฆ์คือการศึกษาเล่าเรียนและประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา บทบาทที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่งของพระสงฆ์คือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขของพุทธศาสนิกชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตมาอยู่ในลักษณะเชิงรับ คือการเผยแผ่ในรูปของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดของตน เช่น การแสดงพระธรรมเทศนาในวันพระ ส่วนใหญ่จะเป็นการรอให้พุทธศาสนิกชนเข้ามาทำบุญที่วัด ใช้การเผยแผ่เชิงรุกน้อย แต่เมื่อปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคที่สังคมก้าวหน้าด้วยข้อมูลข่าวสารสามารถรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้พร้อมกันทั่วโลกอย่างรวดเร็วฉับไว การที่พระพุทธศาสนาจะเข้าถึงประชาชนได้ดีก็ต้องปรับใช้วิธีการเผยแผ่ให้ทันสมัยกับเหตุการณ์ไปในสังคมแต่ละยุคล้วนมีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น การเผยแผ่เชิงรับจะทำให้พระพุทธศาสนาตามไม่ทันศาสนาอื่นจนอาจจะสูญเสียพุทธศาสนิกชนให้ศาสนาอื่นไป ในเรื่องนี้พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้แง่คิดที่น่าสนใจว่า “....ต่อไปนี้เราต้องเผยแผ่เชิงรุก เช่น รุกเข้าไปในโรงเรียนทำค่ายพุทธบุตร ทำหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ทำสื่ออุปกรณ์การสอนพระพุทธศาสนา จัดรายการวิทยุโทรทัศน์ เราต้องรุกเข้าไป เพราะเรามีคู่แข่งที่เป็นประเภทที่ 1 (ศาสนาอิสลาม) กับประเภทที่ 2 (ศาสนาคริสต์) ที่เผยแผ่เชิงรุกอยู่ทุกวัน เราอยู่แบบตั้งรับต่อไปไม่ได้แล้วคณะสงฆ์จึงต้องมีการเผยแผ่เชิงรุกในโรงเรียน กับส่งพระไปสอนในโรงเรียนวิถีพุทธ นี้คือชาวบ้านเปิดประตูโรงเรียนต้อนรับพวกเรา...” (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, หน้า 14)

การสื่อสารมีการพัฒนาไปถึงระดับเครือข่ายทั่วโลก (Internet) การส่งข้อมูลทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน แต่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศ โดยเฉพาะทางเอกสารหนังสือต่าง ๆ ยังจำเป็นต้องใช้เป็นหลัก เพราะให้ประโยชน์แบบประโยชน์สูง ประหยัดสุด ทั้งยังเป็นหลักฐานเก็บรักษาไว้ได้ในระยะเวลานานเหมาะแก่ผู้ศึกษา (ผู้รับข้อมูล สารสนเทศ) และสะดวกในการผลิตการเผยแผ่ได้อย่างกว้างไกลมากยิ่งขึ้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตเข้าถึงคนได้เป็นจำนวนมากและในวงกว้าง แต่ประชาชนบางคนยังมองพระสงฆ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่น่าสงสัยว่าอาจจะไม่ใช้ในการจัดทำเนื้อหาทางศาสนาอย่างเดียว พระสงฆ์บางกลุ่มหากไม่มีกฎระเบียบในการใช้อินเทอร์เน็ตอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ง่าย ดังนั้นคณะสงฆ์ควรมีองค์กรสนับสนุน ควบคุมดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตเพราะมีแนวโน้มว่าวัดต่าง ๆ จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น เพราะจำนวนเว็บไซต์ของวัดเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนโลกยุคปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอินเทอร์เน็ตจะเป็นปัจจัยสำคัญของการศึกษาในอนาคต มนุษย์ในโลกปัจจุบันจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต ในการทำงานและสนองความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข แม้คำสอนทางศาสนาบางอย่างก็พยายามตีความและอธิบายด้วยเทคโนโลยีเพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์ สภาพทั่วไปในโลกปัจจุบันนี้ข่าวสารข้อมูลมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ข้อมูลและข่าวสารแพร่กระจายไปในเวลาอันรวดเร็วครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้โลกแคบลงเหมือนเป็นชุมชนเดียวกันเป็นหมู่บ้าน (Global Village) การเชื่อมโยงด้านสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการได้มากขึ้น เป็นระบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ไม่จำกัดเวลา สถานที่ และเข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด และเมื่อเป็นเช่นนี้พระสงฆ์จึงควรนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่พุทธศาสนา เพราะหากจะใช้วิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาแบบเดิมอาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ เพราะสังคมสมัยปัจจุบันประชาชนไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์หรือศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนสมัยอดีตที่ผ่านมา การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่อ

อินเทอร์เน็ตจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางไปทั่วโลก ภายใต้บริบทและแนวโน้มของประชากรโลกที่จะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ พระสงฆ์ในประเทศไทยควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการเผยแผ่ให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก (พระครูโฆษิตสังฆพิทักษ์ (ประเวท ถาฐาน), 2560, หน้า 217 - 218)

ดังสรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบันถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ดังนั้น พระสงฆ์ผู้เป็นนักเผยแผ่ย่อมต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่หลักและศึกษาให้เข้าใจถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนี้รูปแบบและวิธีการเทศนาต้องมีการประยุกต์ปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการเผยแผ่ให้เหมาะกับยุคสมัย เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชน เพราะงานเผยแผ่พุทธธรรมเป็นหัวใจหลักที่ทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรือง พระสงฆ์จึงควรนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดประโยชน์เพราะหากใช้วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบเดิมอาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ เพราะสังคมปัจจุบันประชาชนไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์ หรือศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางไปทั่วโลก และพระสงฆ์ในประเทศไทยควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการเผยแผ่ให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งต้องไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

1.4 รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วิธีการสอนหรือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ทรงใช้วิธีการสอนหลากหลายวิธีดังนี้

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2548, หน้า 46 - 50) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนหรือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า โดยดูตามความเหมาะสมของผู้เรียนหรือผู้ฟังเป็นประการสำคัญ วิธีการสอนที่พระพุทธเจ้าใช้เป็นประจำ มีดังนี้

1. แบบสากัจฉาหรือสนทนา วิธีนี้พระพุทธเจ้าใช้เมื่อมีผู้มาเฝ้าหรือมาสนทนานั้นยังไม่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจในหลักธรรม โดยการสนทนาพระพุทธเจ้าจะเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจในหลักธรรมและเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุด
2. แบบบรรยาย วิธีนี้พระพุทธเจ้าใช้ในที่มีการประชุมใหญ่โดยการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งจะมีประชาชนหรือพระสงฆ์จำนวนมาก โดยผู้เรียนหรือผู้ฟังจะมีพื้นความรู้ความเข้าใจพร้อมกับมีศรัทธาความเลื่อมใสอยู่แล้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. แบบตอบปัญหา วิธีนี้พระพุทธเจ้าใช้เมื่อมีผู้มาถามปัญหา หรือมาถามข้อสงสัยในหลักธรรมต่าง ๆ ส่วนมากผู้ที่มาถามจะเป็นผู้ที่นับถือลัทธิอื่น บางครั้งก็มาถามเพื่อต้องการรู้คำสอนของพระพุทธองค์ บางครั้งก็มาถามเปรียบเทียบคำสอนในลัทธิของตน บางครั้งก็มาถามเพื่อลองภูมิของพระพุทธองค์ โดยการตอบปัญหาของพระพุทธเจ้าพระองค์จะใช้วิธีการตอบให้เหมาะแก่ปัญหา ซึ่งลักษณะการตอบปัญหาของพระพุทธองค์มี 4 อย่างดังนี้

3.1 เอกังสพยากรณียปัญหา การตอบปัญหาแบบตรงไปตรงมาตายตัว เช่น ถามว่าจักษุเป็นอนิจจัง ก็ตอบตรง ๆ ไปว่าถูกแล้ว

3.2 ปฏิปุจฉาพยากรณียปัญหา การตอบปัญหาที่ย้อนถามก่อนแล้วจึงตอบ เช่น ถามว่าโสตะก็เหมือนจักษุหรือ ก็ย้อนถามว่า ที่ถามหมายถึงแง่ใด ถ้าเขาว่า ในแง่เป็นเครื่องมองเห็น ก็ตอบว่า ไม่เหมือน ถ้าเขาว่า ในแง่เป็นอนิจจัง ก็ตอบว่า เหมือน

3.3 วิภัชชพยากรณียปัญหา การตอบปัญหาที่จะต้องแยกความตอบก่อน เช่น ถูกถามว่าสิ่งที่เป็นอนิจจัง ได้แก่ จักษุใช่ไหม ก็แยกความออกตอบว่า ไม่เฉพาะจักษุเท่านั้นที่เป็นอนิจจัง โสตะ ฆานะ ฯลฯ ก็เป็นอนิจจัง

3.4 ฐปนียปัญหา การตอบปัญหาที่พึงยับยั้งเสีย ได้แก่ การถูกถามปัญหาที่นอกเรื่อง ไร้ประโยชน์ อันเป็นเหตุให้ไขว้เขว ยืดเยื้อ เสียเวลา ก็ต้องยับยั้งเสีย แล้วนำผู้ถามเข้าสู่เรื่องที่ประสงค์ต่อไป

4. แบบวางกฎข้อบังคับ วิธีนี้พระพุทธเจ้าใช้เมื่อมีเรื่องเกิดกับพระภิกษุคือ พระภิกษุกระทำความผิดเป็นครั้งแรก พระสงฆ์หรือประชาชนต่างก็สนทนาติเตียนกันอยู่ ต่อมามีผู้นำเรื่องมากราบทูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ พระองค์ก็ตรัสเรียกประชุมสงฆ์สอบถามผู้กระทำความผิดจนผู้กระทำความผิดรับได้เป็นความสัตย์แล้ว ก็ทรงตำหนิ ชี้แจงผลเสียหายที่เกิดแก่ส่วนรวม อธิบายถึงผลร้ายของความประพฤติไม่ดี และคุณประโยชน์ของความประพฤติที่ดีงามแล้วจึงแสดงธรรมกถาที่สมควรเหมาะแก่เรื่องนั้น ต่อจากนั้นก็ตรัสให้พระสงฆ์ทราบว่า จะบัญญัติสิกขาบท โดยแถลงวัตถุประสงค์ของการบัญญัติให้ทราบ แล้วจึงบัญญัติสิกขาบทข้อนั้น ๆ ไว้ โดยความเห็นชอบของพระสงฆ์ ในท่ามกลางสงฆ์ โดยความรับทราบร่วมกันของพระสงฆ์

พระชยสร สมบุญมาก (สมปุญโญ) (2543, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงพุทธวิธีการสอนกับวิธีการสอนทั่วไป ซึ่งวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงใช้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มบุคคล ได้ยึดหลักสองประการนี้เป็นสำคัญในการสอน โดยประการแรก พระพุทธเจ้าทรงสอนโดยมีบุคคลเป็นที่ตั้ง ยกคนขึ้นมาอ้างเป็นหลักฐานในการอธิบายเรียกว่า บุคลาธิษฐานเทศนา ประการที่สอง ทรงสอนโดยมีธรรมะเป็นที่ตั้ง ยกธรรมะตัวสภาวธรรมขึ้นตั้งเป็นหลักฐานในการอธิบายเรียกว่า ธรรมาธิษฐานเทศนา โดยได้เปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนกับวิธีการสอนทั่วไปไว้ 7 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสอนโดยการบรรยาย การสอนทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า การแสดงธรรมไปโดยลำดับ การสอนด้วยวิธีนี้พระพุทธเจ้าทรงคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เช่น ในสามัญญผลสูตร พระพุทธเจ้าได้บรรยายผลความเป็นสมณะโดยชี้ให้เห็นว่าการเข้ามาบวชถือพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนาจะได้รับอานิสงส์ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูงสุดคือ

1.1 พ้นจากสภาพเดิม เปลี่ยนสถานภาพทางสังคม เช่น พ้นจากทาส กรรมกร ชาวนา เป็นพระภิกษุผู้ทรงศีล ได้รับการนับถือจากคนทั่วไปแม้กระทั่งพระมหากษัตริย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2 เมื่อสมบูรณ์ด้วยศีลสำรวมอินทรีย์ มีสติสัมปชัญญะ สันโดษ บำเพ็ญสมาธิ ก็จะได้ฌานระดับต่าง ๆ

1.3 ได้วิชชา 3 สามารถทำอาสวะให้สิ้นไปในที่สุด เป็นต้น

2. วิธีการสอนโดยการซักถามสนทนาโต้ตอบ การสอนที่ให้ถามเพื่อให้ผู้ตอบจำนนด้วยหลักฐานและเหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนที่ยังไม่เข้าใจได้เข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนที่เข้าใจแล้วเกิดความแจ่มแจ้งชัดเจนยิ่งขึ้น

3. วิธีการสอนโดยสาธิต การสอนที่แสดงให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่างก่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตจดจำและสามารถปฏิบัติตามได้

4. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา การสอนด้วยวิธีนี้เป็นการสอนตามขั้นตอนการแก้ปัญหาแบบอริยสัจ 4 โดยสอนให้ผู้เรียนทราบปัญหา ตั้งสมมติฐาน เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลได้ ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีการสอนแบบวิทยาศาสตร์ด้วย

5. วิธีสอนแบบสืบสวนหาคำตอบเอง การสอนด้วยวิธีนี้จะมีการถามนำเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาคำตอบได้ด้วยตนเอง โดยการกระทำไปตามลำดับขั้นตอนที่สำคัญคือ การเข้าใจปัญหา พิสูจน์หลักฐานและตัดสินสรุปข้อต่าง ๆ แล้วนำผลสรุปที่ได้ไปใช้

6. วิธีสอนแบบอุปนัย การสอนด้วยวิธีการอธิบายจากของจริงที่เห็นได้ โดยให้ผู้เรียนทำการทดลอง แล้วตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมาภายหลัง

7. วิธีสอนแบบนิรนัย การสอนด้วยวิธีการอธิบายกฎเกณฑ์ก่อนแล้วให้รายละเอียดแก่ผู้เรียนภายหลังอื่น ๆ

วิธีการสอนทั้ง 7 วิธีนี้เป็นวิธีการที่พระพุทธเจ้าใช้ในการสอนแก่ผู้เรียนหรือผู้ฟังธรรมตามสถานที่ต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปโปรด ซึ่งเป็นวิธีที่พระนักเผยแผ่นำมาเป็นแบบอย่างในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ อันจะทำการเผยแผ่ประสบความสำเร็จเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนหรือผู้ฟัง

แก้ว ชิดตะขบ (2553, หน้า 18 - 20) กล่าวถึงรูปแบบหรือวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นแม้จะมีหลายรูปแบบ แต่เมื่อรวบรวมตามที่ปรากฏโดยส่วนมากแล้ว นับจำนวนได้ 7 วิธี ด้วยกันดังนี้

1. อุปนิสินนกถา แปลว่า “ถ้อยคำของผู้เข้าไปนั่งใกล้” หมายถึงการนั่งคุยสนทนาอย่างกันเองโดยสอดแทรกหลักธรรมเข้าไปในการสนทนากันนั้น เป็นรูปแบบการเผยแผ่ที่ใช้สำหรับการสนทนาปราศรัยกับบุคคลผู้ไปมาหาสู่ หรือการต้อนรับแขกผู้มาเยือน เป็นการพูดคุยกันตามสมควรแก่เหตุการณ์ กาละเทศะและบุคคลผู้ฟัง เพื่อตอบคำซักถาม แนะนำชี้แจง ให้คำปรึกษา เป็นต้น ไม่เป็นแบบแผนพิธี ตรงกับที่ท่านโบราณาณาจารย์กล่าวว่า นั่งจับเข่าคุยกัน บรรยากาศเป็นกันเอง โดยไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน ซึ่งนิยมพูดกันว่า เป็นการเทศน์ธรรมาสน์เตี้ย

2. ธัมมีกถา (หรือ ธรรมกถา) แปลว่า “ถ้อยคำที่กล่าวถึงธรรม” หมายถึงการบรรยายหรืออธิบายธรรม เป็นรูปแบบการเผยแผ่ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักพระธรรมวินัยอย่างเป็นกิจจะลักษณะ เป็นงานเป็นการ เป็นเรื่องเป็นราว ในปัจจุบัน ได้แก่ การแสดงธรรมการปาฐกถาธรรม การบรรยายธรรม เป็นต้น

3. โอวาทกถา แปลว่า “ถ้อยคำที่กล่าวสอน” หมายถึงการให้คำแนะนำตักเตือนให้ละเว้นชั่วประพฤติดี เป็นรูปแบบการเผยแผ่ที่พระพุทธองค์ทรงประทานเป็นพระพุทธพจน์หรือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พระโอวาทสั้นๆ เป็นพระดำรัสตรัสเตือน ทรงสั่งสอนโดยเฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสังวรระวัง ไม่ทำชั่ว ให้ละความชั่ว ให้ทำแต่ความดี และให้รักษาความดีเอาไว้ซึ่งตามปกติจะทรงประทานแก่พุทธบริษัทในโอกาสสำคัญ เช่น พระโอวาทปาติโมกข์ 3 ที่ทรงแสดงถึงอุดมการณ์หลักการ วิธีการของพระพุทธศาสนา หรือพระปัจฉิมวาจาอันเป็นโอวาทสุดท้ายเมื่อจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพานที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เอาละ บัดนี้เราขอเตือนพวกเธอว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด” เป็นต้น

4. อนุสาสนีกถา แปลว่า “ถ้อยคำที่กล่าวสอนให้เห็นจริง” หมายถึงคำกล่าวสอนในลักษณะซ้ำๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า ย้ำเตือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความจำได้ เกิดความชินหูเป็นรูปแบบการเผยแผ่อีกวิธีหนึ่งซึ่งพระพุทธองค์ทรงนำมาใช้ตรัสพร่ำสอนโดยเฉพาะแก่บรรดาพุทธบริษัทฝ่ายบรรพชิตหรือสหธรรมิก 5 คือ ภิกษุ ภิกษุณี สิกขมานา สามเณร สามเณรีรวมทั้งนักบวชที่อยู่ใกล้ชิด ดังเช่น ที่ทรงรับสั่งกะท่านพระอานนท์ ความว่า “อานนท์ เราจักกระหนาบแล้วกระหนาบอีก ใครมีสาระก็ตั้งอยู่ได้ ใครไม่มีสาระก็ต้องออกไป” เป็นต้น เนื้อหาสารธรรมโดยส่วนมากจะเป็นคำสอนประเภทความไม่ประมาท ความสามัคคี ความเพียรพยายาม สติสัมปชัญญะ ความอดทน ซึ่งพระพุทธองค์ทรงย้ำเตือนพุทธบริษัทอยู่เนืองๆ

5. ธัมมสากัจฉากถา (หรือเขียนว่า ธรรมสากัจฉากถา) แปลว่า “ถ้อยคำที่สนทนากันในทางธรรม” หมายถึงการสนทนาธรรม เป็นทำนองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน บางครั้งมาในรูปแบบคำถาม เพื่อแสวงหาความถูกต้อง หรือปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นรูปแบบการเผยแผ่ที่พระพุทธองค์ทรงใช้บางโอกาสเพื่อทรงรับรองความคิดเห็นของผู้ฟังบ้าง เพิ่มเติมบ้าง ปรับปรุงบ้าง ปฏิเสธบ้าง ตามควรแก่กรณี ปัจจุบันนอกจากจะเรียกว่า การสนทนาธรรมแล้วอาจเรียกว่า การอภิปรายธรรม การเสวนาธรรม โดยผลัดกันพูดผลัดกันฟังอีกด้วย

6. ปุจฉาวิสัชนากถา แปลว่า “ถ้อยคำที่ถาม-ตอบ” หมายถึงรูปแบบการเผยแผ่ที่ขึ้นต้นด้วยการถาม-ตอบ โดยอาจถามนำเพื่อกระตุ้นผู้ฟังให้ตอบเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจภายหลังจากที่ได้อธิบายธรรมนั้น ๆ ให้ฟัง หรือระหว่างที่สนทนาธรรมกันเพื่อกระตุ้นเร้าใจให้ผู้สนทนาเกิดความตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นรูปแบบการเผยแผ่ที่พระพุทธองค์ทรงใช้ประกอบกับการแสดงพระธรรมเทศนาอื่น ๆ ภายหลังจากที่ตรัสอธิบายความหมายของธรรมนั้นๆ แล้ว เพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้ฟัง เช่น เมื่อทรงแสดงอนัตตลักขณสูตรโปรดพระปัญจวัคคีย์พระองค์ทรงเริ่มอธิบายว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณเป็นอนัตตาโดยลำดับแล้วตรัสย้อนถามว่า “พวกเธอเข้าใจข้อความตามที่กล่าวมาอย่างไร รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง?” เมื่อพระปัญจวัคคีย์ทูลตอบว่า “ไม่เที่ยง พระพุทธเจ้าข้า” ก็ตรัสถามต่อไปว่า “ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือสุขเล่า” พระปัญจวัคคีย์ทูลตอบว่า “เป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าข้า” จึงตรัสนำให้สรุปถึงความเป็นอนัตตาว่า “สิ่งใดไม่เที่ยงเป็นทุกข์ มีความแปรผันไปเป็นธรรมดา ควรหรือหนอที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา” “ไม่ควรเห็นอย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า” ดังนี้เป็นต้น

7. ธัมมเทสนากถา (หรือเขียนว่า ธรรมเทศนากถา) แปลว่า “ถ้อยคำที่แสดงธรรม”คือ การเทศน์ หรือการแสดงพระธรรมเทศนานั่นเอง เป็นการแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ เพื่อให้ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้บริสุทธิ์เป็นรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ดาษดื่นในพระสุตตันปิฎก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2549) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไป คำว่า การเผยแผ่นั้น มักจะเข้าใจกันเสียแต่ว่าเป็นการทำให้ได้ยินได้ฟังโดยเฉพาะ คือการเทศนาสั่งสอน นี้นับว่ายังไม่สมบูรณ์ งานเผยแผ่ทำนองนั้นนับรวมเข้าในองค์ปริยัติล้วน ๆ ยังไม่สามารถจับใจคนผู้จะรับได้เต็มเปี่ยม จักต้องขยายออกไปถึงการเผยแผ่ด้วย การปฏิบัติธรรมและปฏิเวธธรรมด้วย จึงจะครบถ้วน ในที่สุดจะได้หลักแห่งการเผยแผ่ที่สมบูรณ์ ดังนี้

1. เผยแผ่ด้วยการให้ได้ยินได้ฟังทุกวิถีทาง (หลักปริยัติธรรม) ด้วยการกระทำดังต่อไปนี้

1.1 พิมพ์โฆษณาสมุดเอกสารและหนังสือพิมพ์ขึ้นให้แพร่หลาย กระทั่งมีหนังสือธรรมะฉบับวางบนรถไฟหรือโฮเต็ล (โรงแรม) ชั้นสูง ดังที่ชาวคริสเตียนเขาทำกัน

1.2 ทัศนศึกษาด้วยการแสดงให้เข้าใจในเรื่องราวด้วยภาพ สิ่งของและอื่น ๆ

1.3 การจาริกสั่งสอน ด้วยคำสอนและบุคคลที่เหมาะสมแก่กาลเทศะ

1.4 เปิดห้องสมุด หรือห้องอ่านหนังสือประชาชน ทั้งที่ประจำและเคลื่อนที่

1.5 ใช้บริการทางวิทยุกระจายเสียง กระทั่งมีสถานีวิทยุของตนเองโดยเฉพาะ

1.6 เปิดงานแสดงต่าง ๆ ซึ่งเป็นการโปรประกาศพระศาสนาโดยเฉพาะ

1.7 ใช้ศิลปะบริสุทธิ์ เช่น ดนตรี นาฏกรรม นวนิยาย ฯลฯ เป็นสื่อ

1.8 ใช้ของเล่นหรือรูปภาพและอื่น ๆ ทำนองเดียวกันสำหรับเด็ก

1.9 ปาฐกถาและการแสดงธรรม

1.10 สมาคมสนทนาธรรม ค้นคว้าอรรถธรรม

1.11 การถ่ายทอดพระพุทธวจนะออกสู่ภาษาต่าง ๆ

1.12 การจัดตั้งโรงเรียนสามัญและวิสามัญศึกษาของทางฝ่ายศาสนา

1.13 บริการสงเคราะห์สาธารณกุศลต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น

2. เผยแผ่ด้วยการทำทำสิ่งที่ดีและทำยากให้เขาดู (หลักปฏิบัติธรรม) มีการกระทำดังต่อไปนี้

2.1 มีการเรียนจริง ๆ และทันสมัย ให้เขาเห็นจนเกิดความเลื่อมใส

2.2 ปฏิบัติธรรมและวินัยอย่างเคร่งครัดให้เขาดูจนเกิดความเลื่อมใส

2.3 ปฏิบัติธรรมเป็นพิเศษ เพื่อมรรค ผล นิพพานโดยตรงให้ปรากฏ

2.4 ทำศาสนกิจให้บริสุทธิ์ เคร่งครัด และสมบูรณ์ทั้ง 4 องค์การให้ปรากฏ

2.5 นำหน้าฆราวาสในการทำอะไรด้วยความเสียสละและเมตตาจริง ๆ

2.6 สงฆ์ไม่แตกสามัคคี มีระเบียบ และทันสมัย

2.7 พระสามารถเป็นที่พึ่งได้ทุกกรณี ทั้งทางกายและทางจิตใจ

3. เผยแผ่ด้วยการเป็นผู้มีความสุขให้เขาดู (หลักปฏิเวธธรรม) มีการกระทำดังต่อไปนี้

3.1 สงฆ์แต่ละองค์ๆ มีอินทรีย์ผ่องใสและอิ่มเอิบ (แม้ผู้บวชใหม่)

3.2 สงฆ์แต่ละคณะมีความสงบสุขเรียบร้อยน่าบูชาเลื่อมใสจริง

3.3 พิสูจน์ถึงความที่ตนไม่ถูกไฟ คือ ราคะ โทสะ โมหะเผา ในกรณีที่คนทั่วไปถูกเผา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.4 แสดงกำลังใจว่า อยู่เหนืออันตรายทั้งหลายทุกกรณีและทุกสถานการณ์
3.5 มีอำนาจอยู่เหนือกรรมให้เขาดู
3.6 มีจิตใจอยู่เหนือพิษสงของการเกิดแก่เจ็บตายให้เขาดู
3.7 สะอาด สว่าง สงบ ถึงขีดสุดให้ดู

บุญศรี พานะจิตต์ (2545, หน้า 22) ได้จำแนกรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไว้ดังนี้

1. การเทศนาธรรม คือ การแสดงธรรมสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งวิธีนี้พระภิกษุสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่ธรรมเป็นประจำ

2. ปาฐกถาธรรม คือ การบรรยายธรรมะให้ผู้อื่นฟัง โดยทั่วไปจะยืนและผู้พูดจะต้องมีลีลาในการพูด เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังเป็นพิเศษเป็นวิธีการที่น่าสนใจ

3. อภิปรายธรรม คือ การชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นในหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งให้ผู้อื่นเข้าใจ

4. สนทนาธรรม คือ การพูดจาหารือในหลักธรรมเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง

5. การสอนสมถกรรมฐาน หรือวิปัสสนากรรมฐาน คือ การสอนให้นั่งภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิและเข้าใจสภาวะตามความเป็นจริงของสังขารตามหลักไตรลักษณ์

6. การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรมะ เช่น การใช้หนังสือธรรมะ การใช้วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ต ม้วนเทป เป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่ศาสนธรรม โดยอาจจำหน่ายจ่ายแจกไปในกลุ่มที่ไม่มีเวลาได้ศึกษาธรรมะด้วยตนเอง

จากรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนากลยุทธ์ครั้งนี้ จำแนกได้ดังนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; แก้ว ชิดตะขบ, 2553; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

1. การเทศนาธรรม
2. การปาฐกถาธรรม
3. การสนทนาธรรม
4. การสอนวิปัสสนากรรมฐาน
5. การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอนธรรมะ

2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม

พระพุทธศาสนาได้เข้ามาในประเทศไทยและฝังลึกเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยในทุก ๆ ด้าน สถาบันพระพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันสังคมที่เก่าแก่อยู่คู่ชนชาติไทยมาอย่างยาวนาน เป็นสถาบันที่คนส่วนใหญ่ใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวและเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เพราะหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการสร้างทัศนคติและแนวคิดที่ดีต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมส่วนรวม ยิ่งหากบุคคลได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาและปฏิบัติตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หลักธรรมคำสอนได้มากเท่าใด บุคคลนั้นจะพัฒนาตนเองขึ้นสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดำรงชีวิตด้วยหลักเกณฑ์ของศีลธรรม จริยธรรม สามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับค่านิยมในสังคม พร้อมจะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ช่วยให้บุคคลมีอุดมคติที่ดีในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม สร้างสำนึกทางศีลธรรมต่อสังคมอันจะเป็นผลให้เกิดความสงบสุขร่มเย็น อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในทุก ๆ สังคม (ชัยพงศ์ เครือจักร, 2551)

ถึงแม้ว่าวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยีจะพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาแต่ก็ยังไม่สามารถสนองความต้องการทุก ๆ อย่างของมนุษย์ได้ ความจำเป็นที่สังคมจะต้องมีศาสนานั้นจึงยังเป็นสิ่งสำคัญ เพราะศาสนาให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรม ศีลธรรม และหลักปรัชญาในการใช้ชีวิต อีกทั้งศาสนาเป็นเครื่องบำบัดความมั่นคงในจิตใจของมนุษย์ เมื่อมนุษย์พบกับปัญหาในชีวิต ผิดหวังจากสังคม มนุษย์จึงหันไปพึ่งศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพื่อให้หมดทุกข์ ด้วยเหตุนี้การใกล้ชิดกับศาสนาในชีวิตประจำวันจึงทำให้มนุษย์ได้รับทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น มนุษย์มีหลักศีลธรรมและคุณธรรมอันทรงคุณค่าต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติ (ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์, 2563)

ศาสนาพุทธมีหลักธรรมคำสอนที่พุทธศาสนิกชนยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตหลายประการ โดยหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้นเป็นที่พิสูจน์กันมาแล้วว่าเป็นสัจธรรมที่แท้จริงโดยถือว่ามีหลักการเดียวกับวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ สอนอย่างมีเหตุผล ศึกษาจากของจริงที่มีอยู่จริง และเชื่อจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาจึง.ช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีความสุข ความเจริญ นำไปสู่ความสำเร็จ เป็นธรรมที่สามารถน้อมนำมาปฏิบัติในชีวิตได้อย่างแท้จริง เพียงนำไปประยุกต์ปฏิบัติกันให้เหมาะสม ความสำเร็จ ความเจริญ ย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ทั้งนี้หลักธรรมคำสอนที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติให้พุทธศาสนิกชนยึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอันถือเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา 3 ประการได้แก่ 1) ไม่ทำความชั่วทั้งทางกาย วาจา และใจ 2) ทำความดีทางกาย วาจา และใจ และ 3) ทำจิตใจให้ผ่องใส หลักทั้ง 3 ประการนี้หากบุคคลยึดมั่นไว้ประจำใจ ระลึกและยึดปฏิบัติไว้เสมอย่อมส่งผลให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข

หลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลังจากปรินิพพานได้รับการบันทึกและรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ สังคายนาขึ้นเป็นพระไตรปิฎก แยกออกเป็น 3 หมวดหลัก ได้แก่ พระวินัยปิฎก ว่าด้วยวินัยหรือศีลของภิกษุ ภิกษุณี พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยพระธรรมทั่วไปและเรื่องราวต่าง ๆ และ พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยธรรมะที่เป็นปรมัตถ์ธรรมหรือธรรมะที่แสดงถึงสภาวะล้วน ๆ ไม่มีการสมมุติ รวมทั้งสิ้น 84,000 พระธรรมขันธ์ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นประโยชน์มากในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสุขในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม แต่ด้วยสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของคนในสังคมปัจจุบัน พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่จึงไม่มีเวลาที่จะมาศึกษาหลักธรรมคำสอนได้อย่างจริงจัง ขาดการอบรมขัดเกลาจิตใจให้สะอาด ไม่มีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิต ดังนี้หลักเบญจศีลและหลักเบญจธรรมจึงเป็นหลักธรรมที่ช่วยขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีหลักศีลธรรมและคุณธรรมในจิตใจ อันจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1 หลักเบญจศีล

ศีล เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติของคนเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นปกติสุข ผู้ที่จะรักษาศีลจะต้องเข้าใจความหมายของศีลก่อนจึงจะรักษาศีลได้ดีขึ้น โดยในที่นี้คำว่า เบญจ (ภาษาบาลีว่า ปญฺจ) แปลว่า ห้า ศีล แปลว่า ปกติ คือความปกติเรียบร้อยแห่งกาย วาจา เบญจศีล หรือ ศีล 5 จึงหมายถึง หลักปฏิบัติสำหรับขจัดความชั่วทั้งทางกายและทางวาจา เป็นการงดเว้นจากการกระทำบาป 5 ประการ คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548, หน้า 206 - 219, สนามหลวงแผนกธรรม, 2557, หน้า 199 - 240) ศีลทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

2.1.1 ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)

ปาณาติบาต เป็นคำบาลีมีความหมายว่า การทำชีวิตสัตว์ให้ตกล่วงไปหรือการฆ่าสัตว์ให้ตาย รวมความหมายได้ว่า เจตนาหรือความมุ่งหมายของจิตที่เป็นต้นคิดในการฆ่า การฆ่า คือ การสังหารสัตว์ ซึ่งเป็นไปทางกายทวาร (ทำทางกาย) และวจีทวาร (สั่งทางวาจา) ทางใดทางหนึ่งอันยังประโยชน์ที่จะเข้าไปตัดรอนชีวิตินทรีย์ของผู้อื่นให้ตั้งขึ้น ส่วน เวรมณี แปลว่า เจตนาเป็นเครื่องงดเว้น

การฆ่าสัตว์เป็นบาปมีโทษอยู่ในตัวมันเองผู้กระทำจะต้องได้รับวิบาก (ผลกรรม) แน่นอน แต่จะได้รับผลหนักเบาย่อมต่างกันตามลักษณะของผู้ตาย เจตนาผู้ฆ่า ลักษณะของการฆ่า ขนาดของสัตว์ ด้านคุณของสัตว์ที่ถูกฆ่า ด้านเจตนาหรือกิเลสที่ปรุงแต่งในการฆ่านั้นและด้านความพยายามในการฆ่า ว่ามีมากน้อยเพียงใด เตรียมการไว้ก่อนหรือพลั้งเผลอ

ศีลข้อนี้ตั้งขึ้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามมีเมตตาจิต อบรมจิตของตนให้คลายความเหี้ยมโหด มีเมตตากรุณาต่อกันและเผื่อแผ่แก่สัตว์ทั้งปวง ซึ่งเป็นความดีที่มีทั่วไปทั้งในหมู่มนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน แตกต่างกันที่เมตตาของสัตว์ดิรัจฉานเกิดขึ้นด้วยสัญชาติญาณ ส่วนเมตตาของมนุษย์เกิดขึ้นด้วยสามัญสำนึกและสามารถพัฒนาได้เจริญจนถึงสูงสุด ชีวิตเป็นสมบัติชิ้นเดียวที่สัตว์มีอยู่ เป็นสิ่งที่มนุษย์และสัตว์ทุกรูปนามหวงแหนที่สุด ดังนั้นการกระทำผิดต่อสัตว์ไม่มีสิ่งใดร้ายแรงยิ่งกว่าการทำลายชีวิตซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่เขามีอยู่ การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตจึงเท่ากับเป็นการให้ทุกสิ่งทุกอย่าง จึงเรียกศีลข้อนี้ว่า มหาทาน ซึ่งหมายถึงการให้อันยิ่งใหญ่ โดยที่การประพฤติเป็นคนโดหร้ายล่วงละเมิดศีลข้อนี้ย่อมเป็นการทำลายมนุษยธรรมในตัวเราเองและเป็นการทำลายความสงบสุขของสังคมและประเทศชาติไปในขณะเดียวกันด้วย

ลักษณะของปาณาติบาต มี 3 ประการคือ 1) การฆ่า 2) การทำร้ายร่างกาย และ 3) การทรกรรม โดย การฆ่าทำให้ศีลขาด ส่วนการทำร้ายร่างกายและการทรกรรมทำให้ศีลด่างพร้อย

1. การฆ่า หมายถึงการทำให้ตาย จำแนกได้ 2 ชนิด คือ ฆ่ามนุษย์ และฆ่าสัตว์เดรัจฉาน 1

1.1 การฆ่ามนุษย์มีโทษหนักโดยวัตถุ พระภิกษุผู้ฆ่ามนุษย์ให้ตายผิดถึงขั้นปาราชิกขาดจากความเป็นพระซึ่งจัดเป็นโทษสูงสุดของฝ่ายสงฆ์ ในฝ่ายกฎหมายบ้านเมืองลงโทษผู้กระทำผิดฐานฆ่าคนตายถึงขั้นประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต การฆ่ามนุษย์จำแนกโดยเจตนาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือการฆ่าโดยจงใจ (สจิตตกะ) หมายถึง การฆ่าที่ผู้กระทำการมีเจตนาที่จะฆ่าเขาเพราะตกอยู่ในฐานแห่งความโลภ

1.2 การฆ่าสัตว์ดิรัจฉาน มีโทษเบาลงตามวัตถุ ในพระพุทธศาสนาปรับโทษพระภิกษุผู้กระทำฆ่าสัตว์เพียงอาบัติปาจิตตีย์ (เป็นอาบัติที่ประกาศโทษแล้วตั้งใจสำรวมต่อไปก็พ้นได้)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. การทำร้ายร่างกาย เป็นการทำร้ายมนุษย์ให้เขาได้รับบาดเจ็บ ลำบาก เจ็บปวด แต่ไม่ถึงตาย โดยผู้ถูกกระทำได้รับความทุกข์จากเหตุนั้นหรือพิการ เช่น ตาบอด แขนขาหัก เป็นต้น ในพระพุทธศาสนาปรับโทษพระภิกษุผู้กระทำต้องอาบัติตามลักษณะการกระทำเพราะถือเป็นความพยายามเบื้องต้นของการฆ่า ส่วนทางฝ่ายกฎหมายบ้านเมืองลงโทษตามเจตนาประกอบกับเครื่องมือที่ใช้กระทำและผลของการกระทำ

3. การทรกรรม คือการประพฤติโหดเหี้ยมต่อสัตว์ โดยไม่มีความเมตตาปรานี มี 5 ลักษณะ คือ

3.1 ใช้การ ได้แก่ ความเหี้ยมโหดในการใช้งานสัตว์โดยไม่ปรานี เฆี่ยนตี ปล่อยให้อดอยากจนซูบผอม

3.2 กักขัง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์โดยกักขังผูกรัดจนไม่อาจเปลี่ยนอิริยาบถได้

3.3 นำไป ได้แก่ การผูกมัดสัตว์โดยผิดอิริยาบถ ทำให้สัตว์ได้รับความทรมาน เช่น ผูกมัดเป็ด ไก่ หมู กักขังปลาจนเบียดเสียดยัดเยียดกันจนตาย เป็นต้น

3.4 เล่นสนุก ได้แก่ การนำสัตว์มาเล่นเพื่อความสนุกสนาน

3.5 ผจญสัตว์ ได้แก่ การนำสัตว์มาเพื่อใช้แข่งขัน พนัน เช่น การชนวัว ชนไก่ กัดปลา แข่งม้า เป็นต้น

2.1.2 ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินฺนาทานา เวรมณี)

อทินฺนาทาน มาจาก อทินฺน + อาทาน หมายถึง การยึดถือเอาวัตถุสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้ โดยวิธีต่าง ๆ เช่น ลักขโมย จี้ ปล้น วิ่งราว ข่มขู่ ยักยอก ฉ้อโกง หรือสับเปลี่ยน เป็นต้น ในวัตถุสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้ โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียนหนังสืออนุญาต หรือแสดงกิริยาให้รู้ว่าอนุญาต รวมความว่าเป็นการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้

มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีภาระหน้าที่ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัวของตนให้มีความสุขตามอัตภาพ จึงทำให้เกิดความภาคภูมิใจ รักและหวงแหนทรัพย์สมบัติที่ตนเองพยายามหามาได้โดยชอบธรรม ไม่ต้องการให้ใครมาล่วงละเมิดในกรรมสิทธิ์ของตนเอง ศีลข้อนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อให้ทุกคนประกอบอาชีพในทางสุจริต อันเป็นเหตุให้เว้นจากการเบียดเบียนและทำลายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น

ลักษณะของอทินนาทานา เวรมณี มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) โจรกรรม 2) อนุโลมโจรกรรม 3) ฉายาโจรกรรม เฉพาะอนุโลมโจรกรรมกับฉายาโจรกรรมนั้น ต้องพิจารณาของผู้กระทำด้วย ถ้ามีเจตนาในการทำลายกรรมสิทธิ์หรือกระทำให้เขาเสียกรรมสิทธิ์ถือว่าเป็นการทำโจรกรรม โดยตรงทำให้ศีลขาด แต่ถ้าไม่มีเจตนาจะทำเช่นนั้นก็จะทำให้ศีลด่างพร้อย ดังนี้

1. โจรกรรม หมายถึง กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการเป็นโจร จำแนกได้ 14 ประเภท คือ

1.1 ลัก ได้แก่ การถือเอาสิ่งของที่เขาไม่ได้ให้ไปด้วยอาการซ่อนเร้น คือ กิริยาที่ขโมยทรัพย์สมบัติของผู้อื่นที่เขาไม่ได้ให้ด้วยการเป็นโจร ด้วยวิธีการดังนี้

- ขโมย ถือเอาสิ่งของในเวลาเงียบ ไม่ให้เจ้าของรู้
- ย่องเบา เข้าไปหยิบสิ่งของในบ้านเรือนผู้อื่นขณะไม่มีคนอยู่ในบ้าน
- ตัดช่อง หยิบฉวยเอาสิ่งของด้วยการงัดแงะ ถอดกลอนเข้าไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2 ฉก ได้แก่ ฉวยหรือชิงเอาโดยเร็ว คือ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของผู้อื่นที่เขาเผลอด้วยวิธีการดังนี้

- วิ่งราว เข้าไปแย่งเอาสิ่งของแล้วหนีไป
- ตีชิง ทำร้าย ตี เจ้าของทรัพย์ให้บาดเจ็บแล้วถือเอาสิ่งของไป

1.3 กรรโชก ได้แก่ กิริยาแสดงอำนาจข่มขู่ด้วยวิธีที่ทำให้เจ้าของทรัพย์ตกใจกลัวแล้วยอมให้ทรัพย์สินแก่ตน หรือใช้อาชญาเร่งรัดเอา เรียกว่า ขู่ หรือจี้ มี 2 อย่างคือ

- ขู่ว่าจะฆ่า
- ใช้อาวุธมาขู่เข็ญ

1.4 ปล้น ได้แก่ กิริยาที่ยกพวกไปถือเอาสิ่งของผู้อื่นด้วยอำนาจศาสตราวุธ

1.5 ตู่ ได้แก่ กิริยาอ้างกรรมสิทธิ์ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

1.6 ฉ้อ ได้แก่ กิริยาถือเอาสิ่งของผู้อื่นที่อยู่กับตน เช่นเอาของผู้อื่นที่มาฝากไว้ แต่โกงอ้างว่าเป็นของตน

1.7 หลอก ได้แก่ กิริยาพูดเท็จ เพื่อถือเอาสิ่งของผู้อื่น

1.8 ลวง ได้แก่ กิริยาถือเอาสิ่งของผู้อื่นด้วยแสดงให้เข้าใจผิด

1.9 ปลอม ได้แก่ กิริยาทำปลอมให้คนคิดว่าเป็นของจริง

1.10 ตระบัด ได้แก่ กิริยายืมของผู้อื่นแล้วยึดไว้ไม่ส่งคืน

1.11 เบียดบัง ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาเศษ เอาเงินภาษีประชาชนไปใช้ส่วนตัว

1.12 สับเปลี่ยน ได้แก่ กิริยาถือเอาสิ่งของตนที่เลวไปเปลี่ยนของผู้อื่นที่ดีมา

1.13 ลักลอบ ได้แก่ กิริยาซ่อนของต้องห้ามเข้ามาโดยไม่เสียภาษี

1.14 ยักยอก ได้แก่ กิริยาโยกย้ายทรัพย์ของตนที่ต้องถูกยึดเอาไปไว้ที่อื่นหรือสิ่งของผู้อื่นที่ตนรักษาอยู่ มีความคิดยึดเอามาเป็นของตน

2. อนุโลมโจรกรรม หมายถึง กิริยาแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ แต่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการโจรกรรม ได้แก่

- สมโจร ได้แก่ กริยาอุดหนุนโจรกรรม รู้เห็นเป็นใจ รับซื้อของโจร
- ปอกลอก ได้แก่ กริยาคบผู้อื่นด้วยความไม่ซื่อสัตย์มุ่งเอาทรัพย์เขาฝ่ายเดียว
- รับสินบน ได้แก่ กริยาถือเอาทรัพย์ที่เขาให้เพื่อช่วยทำธุระแก่เขาในทางผิด

3. ฉายาโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่คล้ายคลึงกับโจรกรรมหรือกิริยาที่ทำทรัพย์ของผู้อื่นให้สูญและเป็นสินใช้ตกอยู่แก่ตน เป็นการแอบแฝงอาการโจร จำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

- ผลาญ ได้แก่ กิริยาที่ทำให้ทรัพย์ผู้อื่นทั้งทรัพย์มีวิญญาณครอง (สัตว์เลี้ยง สัตว์พาหนะ) และทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณครอง (บ้านเรือน ที่ดิน) ให้เสียหายไปแม้ไม่มีเจตนาเป็นโจรก็มีโทษต้องใช้คืน

- หยิบฉวย ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาทรัพย์ผู้อื่นด้วยมักง่าย มิได้บอกให้เจ้าของรู้ทำให้เจ้าของไม่พอใจเป็นที่สงสัยว่าเป็นโจร ต้องชดใช้คืนเจ้าของ ถ้าเจ้าของไม่ว่าอะไร เข้าลักษณะถือวิสาสะ ไม่ต้องคืน

2.1.3 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คำว่า กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี ประกอบด้วยคำว่า กาเมสุ + สุมิจฉาจาร รวมกันแล้วมีความหมายถึง การประพฤติผิดในกามทั้งหลาย (adultery) โดยความหมายก็คือ การมีเพศสัมพันธ์ในสตรีหรือบุรุษที่ไม่ใช่คู่ครองของตน คำว่า กาม ใน กาเมสุมิจฉาจาร นั้นได้แก่ เมถุนสมาจาร 2 อย่าง คือ 1) สทารสันโดษ ความพอใจเฉพาะคู่ครองของตน และ 2) ปรทานคมนะ การละเมิดคู่ครองของผู้อื่น ส่วนความผิดที่เกิดขึ้น เฉพาะนอกใจคู่ครองของตนและละเมิดคู่ครองของผู้อื่น

การข้องเกี่ยวกับเรื่องกามารมณ์ ปฏิพัทธ์รักใคร่ฉันสามีภรรยาตามธรรมเนียมประเพณี เพื่อสืบสายเผ่าพันธุ์มนุษย์ นับว่าเป็นการประพฤติถูกต้องในเรื่องกายจัดเป็นกายสุจริต แต่การล่วงละเมิดทางเพศในบุคคลที่ต้องห้ามทั้งชายและหญิงถือว่าเป็นการประพฤติผิดในกาม จัดเป็นกายทุจริต ดังนั้น การไม่ล่วงละเมิดทางเพศในสามีหรือภรรยาหรือบุคคลอันเป็นที่รักและหวงแหนของคนอื่น จึงเป็นการส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว ปลูกความรักสามัคคี ป้องกันความแตกร้าวในหมู่คณะและเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน แต่หากประพฤติในทางตรงกันข้ามอาจทำให้เป็นการทำร้ายจิตใจของคนอื่นจนอาจก่อให้เกิดการประหัตประหารกันได้ในที่สุด ศีลข้อนี้ บัญญัติขึ้นเพื่อให้มนุษย์รู้จักเคารพสิทธิ์ในคู่ครองของผู้อื่นและในบุคคลผู้ที่มีเจ้าของหวงแหน ป้องกันความแตกร้าวในหมู่มนุษย์ ทำให้เกิดความไว้วางใจในกันและกัน สิกขาบทข้อนี้ แปลว่า เว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย บุคคลผู้ประพฤติผิดทางประเพณีด้วยอำนาจความรักใคร่ติดใจในกาม ผู้นั้นชื่อว่า ทำความแตกร้าวในหมู่มนุษย์ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ อันถือเป็นบาปแห่งสิกขาบทนี้

เกณฑ์การตัดสินกาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี ศีลข้อที่ 3 มีองค์ศีล 4 ประการ เป็นหลักวินิจฉัยว่าศีลขาดหรือไม่ คือ

1. วัตถุอันไม่ควรล่วง (หญิงหรือชายที่เป็นบุคคลต้องห้าม (อคมนียวตฺถุ)
2. มีจิตคิดจะเสพในหญิงหรือชายที่ต้องห้าม (ตสฺมึ เสวนจิตฺตำ)
3. ทำความพยายามที่จะเสพ (ปโยโค)
4. ทำมรรคต่อมรรคให้ถึงกัน17 (ปรสฺส ตทตฺถวิชานนำ)

ห้ามการประพฤติผิดในกาม คือ การล่วงละเมิดทางเพศในบุคคลต้องห้ามทั้งชายและหญิง โดยบุคคลต้องห้าม ประกอบด้วย

1. หญิงต้องห้ามสำหรับชาย มี 3 จำพวก ได้แก่
   1.1 หญิงที่มีสามี (สสฺสามิกา) ได้แก่ หญิง 4 จำพวกคือ
      1.1.1 หญิงที่แต่งงานกับชายแล้ว
      1.1.2 หญิงไม่ได้แต่งงานแต่อยู่กินกับชายอย่างเปิดเผย
      1.1.3 หญิงรับทรัพย์หรือสิ่งของแล้วยอมอยู่กินกับชายนั้น
      1.1.4 หญิงที่ชายเลี้ยงไว้เป็นภรรยา (ภรรยาน้อย)

      หญิงเหล่านี้ ถ้ายังต้องอยู่ในฐานะภรรยาของชายอื่น คนอื่นนอกจากสามีที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยจัดว่าเป็นการประพฤติผิดในกาม

   1.2 หญิงผู้อยู่ในความคุ้มครองของญาติ (ญาติรกฺขิตา) ได้แก่ หญิงที่มีผู้ปกครอง ไม่เป็นอิสระแก่ตนเอง คือหญิงที่มีมารดาบิดาญาติพี่น้อง เป็นต้น รักษาคุ้มครอง ชายที่ลักพาหญิงนั้นไปแล้วมีเพศสัมพันธ์ด้วยจัดว่าเป็นการประพฤติผิดในกาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.3 หญิงที่จารีตห้ามหรือหญิงที่ธรรมรักษา (ธมฺมรกฺขิตา) ได้แก่ หญิง 3 จำพวกคือ

1.3.1 เทือกเถา หญิงในตระกูลชาย เป็นเทือกเถาเหล่ากอของชายนั้น นับย้อนขึ้นไป 3 ชั่วคน คือ ย่า ทวด ยายทวด ย่า-ยาย และแม่ กับนับย้อนลงมา 3 ชั่วคน คือ ลูก หลาน เหลน

1.3.2 หญิงที่อยู่ใต้บัญญัติในพระศาสนา (เช่น ภิกษุณี แม่ชี)

1.3.3 หญิงที่บ้านเมืองห้าม (และลงโทษแก่ชายผู้คบหา)

1.2 ชายต้องห้าม สำหรับหญิงมี 3 จำพวก ได้แก่

1.2.1 ชายอื่น นอกจากสามี (บุตรหรือสามีของผู้อื่น)

1.2.2 ชายที่จารีตห้าม หรือข้อบัญญัติทางศาสนา (พระภิกษุ สามเณร)

1.2.3 ชายที่บ้านเมืองห้าม (และลงโทษแก่ผู้คบหา)

เมื่อหญิงยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับชายผู้เป็นบุคคลต้องห้าม จัดเป็นกาเมสุมิจฉาจาร ในกรณีที่หญิงไม่ยินยอม แต่ชายทำโดยพลการ คือใช้กำลังข่มขืนจนหญิงนั้นไม่อาจขัดขืน ต่อสู้ หรือรอดพ้นไปได้ เป็นกาเมสุมิจฉาจารแก่ชายฝ่ายเดียว ถ้าหญิงมีความยินดีในรสสัมผัสของชายนั้น หญิงผู้นั้นก็เป็นกาเมสุมิจฉาจาร

2.1.4 ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)

มุสาวาท เป็นอกุศลกรรมที่เกิดทางวจีทวาร (วาจา) อันนับว่าเป็นอกุศลกรรมข้อที่ 4 คำว่า มุสาวาท แยกศัพท์ได้เป็น มุสา + วาท มุสา หมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นความจริง วาท หมายถึง คำพูด รวมแล้วหมายถึง คำพูดที่ไม่ตรงกับความจริง เป็นเจตนาที่เป็นเหตุกล่าวไม่จริง ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด มุสาวาทา เวรมณี แปลว่า เจตนาเครื่องงดเว้นจากกิริยาที่พูดเท็จ หรือแสดงอาการทางกายที่ส่อความเท็จ บิดเบือนความจริงให้ผู้อื่นหลงเชื่อ เช่น ทำรายงานเท็จ สร้างหลักฐานปลอม หรือแสดงอาการสั่นศีรษะปฏิเสธทั้งที่รู้ว่าเป็นจริง เป็นต้น อาการของมุสาวาทจึงมีทั้งทางกายและทางวาจา

คนชอบพูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวงหรือพูดมีเลศนัยในแง่มุมต่าง ๆ นั้น ได้ชื่อว่าทำลายคุณธรรมในจิตใจของตนเองและทำลายประโยชน์ของผู้อื่น ศีลข้อนี้บัญญัติขึ้นมีความมุ่งหมายเพื่อห้ามการตัดประโยชน์ทางวาจา ป้องกันการทำลายทั้งประโยชน์ตนคือ คุณธรรมที่มีในตน และประโยชน์ผู้อื่นที่จะพึงได้รับจากการพูดเท็จหรือด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นจริง อันเป็นการทำลายประโยชน์ของผู้อื่น เป็นการตัดประโยชน์ทางวาจา นำมาซึ่งความบาดหมางแตกร้าวกันในเรื่องที่พูดไม่จริง เพราะคนทั้งหลายย่อมชอบและนับถือความจริงด้วยกันทั้งนั้น เมื่อพูดจาปราศรัยกันต้องมีความจริงใจต่อกัน อันจะนำมาซึ่งความเคารพนับถือในกันและกัน และรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ที่ต่างคนจะพึงได้ บุคคลที่พูดเท็จ ชื่อว่า ประพฤติผิดธรรม จัดว่าเป็นบาปตามสิกขาบทนี้โดยเฉพาะเป็นบาปทางวจีกรรม ลักษณะต่าง ๆ เช่น พูดใส่ร้ายป้ายสีกัน การนำเสนอข่าวบิดเบือน แม้กระทั่งด่าว่าพระภิกษุสงฆ์ผู้บอกสอนธรรมะอีกด้วย

ลักษณะของมุสาวาทา เวรมณี โดย มุสา มีความหมายว่า การแสดงความเท็จ มีลักษณะ 7 ประการ ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. ปด ได้แก่ พูดมุสาจริง ๆ ไม่อาศัยมูลเหตุ เห็นบอกว่าไม่เห็น รู้บอกว่าไม่รู้ มีโวหารต่างกันตามความมุ่งหมายของผู้พูดมี 4 ลักษณะ คือ

1.1 ส่อเสียด พูดเพื่อยุยงให้เขาแตกกัน

1.2 หลอก พูดเพื่อจะโกงเขา

1.3 ยอ พูดเพื่อยกย่องเขา

1.4 กลับคำ พูดไว้แล้วแต่ไม่ยอมรับ

2. ทนสาบาน ได้แก่ กิริยาที่เสี่ยงสัตย์ว่าจะพูดตามจริง จะทำตามคำสาบาน แต่ไม่ตั้งใจกล่าวจริงตามสาบาน เป็นพยานทนสาบานแล้วเบิกความเท็จ เป็นต้น

3. ทำเล่ห์กระเท่ห์ ได้แก่ กิริยาที่อวดอ้างความศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่มีจริงเพื่อให้หลงเชื่อนิยมตนเป็นอุบายหาผลประโยชน์ใส่ตนเอง เช่น วิชาคงกระพัน เป็นต้น

4. มารยา ได้แก่ กิริยาที่แสดงออกผิดไปจากความจริง ลวงให้เข้าใจผิด

5. ทำเลส ได้แก่ กิริยาที่พูดมุสาแบบเล่นสำนวน เห็นโจรวิ่งไป เมื่อถูกถาม ก็ย้ายไปยืนอีกที่หนึ่งกล่าวว่า ยืนตรงนี้ยังไม่เห็นใครผ่านไป

6. เสริมความ ได้แก่ กิริยาที่อาศัยข้อมูลเดิม แต่ขยายเสริมให้มีมากกว่าที่มีอยู่จริง เพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจเป็นอย่างอื่น

7. อำความ ได้แก่ กิริยาพูดมุสาโดยอาศัยข้อมูลเดิม แต่ตัดข้อความที่ไม่ประสงค์ให้ผู้อื่นรู้ออกเสียเรื่องมีมากตัดเหลือน้อย ปิดความบกพร่องทำให้เข้าใจเป็นอย่างอื่น

โทษของมุสาวาทา เวรมณี ในสัพพลหุสูตร อังคุตตรนิกาย พระพุทธเจ้าทรงแสดงโทษของมุสาวาทไว้ 2 ลักษณะได้แก่

1. ผู้พูดเท็จ เมื่อตายแล้วจะไปเกิดในอบายภูมิ คือภพภูมิที่ไม่มีความเจริญ ได้แก่ ถือกำเนิดเป็นสัตว์นรก ถือกำเนิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน หรือถือกำเนิดในเปรตวิสัย

2. หากไม่ไปเกิดในอบายภูมิ กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกจะถูกกล่าวตู่ด้วยคำไม่จริง รวมทั้งได้รับผลกรรมอื่น ๆ ดังนี้

2.1 พูดไม่ชัด

2.2 ฟันไม่เป็นระเบียบ

2.3 ปากเหม็นมาก

2.4 ไอตัวร้อนจัด

2.5 ตาไม่อยู่ในระดับปกติ

2.6 กล่าววาจาด้วยปลายลิ้นและปลายปาก

2.7 ท่าทางไม่สง่าผ่าเผย ไม่มีราศี

2.8 จิตไม่เที่ยง คล้ายวิกลจริต

คำพูดที่ไม่เป็นจริงแต่ไม่เป็นโทษต่อผู้พูดก็มี เพราะพูดตามโวหารที่ตนเองจำได้ ไม่ประสงค์ให้ผู้ฟังเชื่อตาม เรียกว่า ยถาสัญญา แปลว่าคำพูดที่พูดตามความสำคัญไม่นับในข้อห้ามแห่งสิกขาบทนี้ ผู้พูดไม่ผิดศีล พึงกำหนดรู้ด้วยลักษณะคือเรื่องที่กล่าวไม่เป็นจริง แต่ผู้พูดมีเจตนาบริสุทธิ์ มุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง พูดด้วยสำคัญว่าไม่เป็นมุสา จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1. โวหาร ได้แก่ ถ้อยคำที่ใช้ตามธรรมเนียมเพื่อความไพเราะทางภาษา เช่น ถ้อยคำลงท้ายจดหมายที่ว่า ‘ด้วยความนับถืออย่างสูง’ ทั้งที่ไม่รู้จักกันเลย ไม่ถือว่ามีโทษ

2. นิยาย ได้แก่ เรื่องเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ใจความเป็นสุภาษิต นิทาน นิยาย เพื่อให้ผู้อ่าน ผู้ฟังสนุกสนาน ได้ข้อคิด มีประโยชน์ หรืออาจสื่อเป็นละครไม่ถือเป็นโทษ

3. สำคัญผิด ได้แก่ กิริยาที่ผู้พูดเข้าใจผิด แล้วพูดไปตามความเข้าใจของตน เช่น จำวันเดือน ปีผิด เมื่อถูกถามก็ตอบไปตามที่จำได้ทั้ง ๆ ที่ไม่ถูก ไม่มีโทษทางมุสาวาท

4. พลั้ง ได้แก่ กิริยาที่ผู้พูดตั้งใจจะพูดอย่างหนึ่งแต่ไปพูดอีกอย่างหนึ่ง เป็นการพูดพลั้งปากออกไป ไม่มีโทษ

2.1.5 ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี)

สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี แปลว่า เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ศีลข้อนี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้รู้จักรักษาสติของตนให้สมบูรณ์ เพราะสุราและเมรัยเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ทำให้ผู้ดื่มแล้วมึนเมาเสียสติ แปรเปลี่ยนคนดีให้กลับกลายเป็นคนชั่วได้ในพริบตา เป็นการตัดทอนคุณความดีที่มีอยู่ หรือที่จะมีให้เกิดขึ้น นอกจากสุราและเมรัยแล้วยาเสพติดให้โทษชนิดอื่น เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น ก็นับเข้าในศีลข้อที่ 5 นี้ ดังนั้น ศีลข้อที่ 5 นี้ นับว่าสำคัญที่สุดในบรรดาศีลทั้ง 5 ข้อ เพราะผู้ที่ขาดสติแล้วย่อมจะสามารถล่วงละเมิดในศีลข้ออื่น ๆ ได้ทั้งหมด เมื่อเพ่งในข้อสำรวมจากของมึนเมาอันเป็นเหตุให้เสียความผาสุกของร่างกาย และเสียความดีเป็นสำคัญ มีบางคนเข้าใจผิดคิดว่า การดื่มเพื่อเข้าสังคมเป็นเรื่องธรรมดา ที่จริงนั้นเป็นการคิดเอาเองว่าการดื่มน้ำเมาด้วยกันจึงจะคบกันได้

ศีลข้อนี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลในสังคมรู้จักรักษาสติสัมปชัญญะของตนให้สมบูรณ์ ไม่กระทำการอันเป็นโทษแก่ตน ครอบครัว และสังคม ส่งเสริมการรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง ไม่มีโรคภัย รวมถึงป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดของสังคมและประเทศชาติ คนที่ขาดสติสัมปชัญญะย่อมตั้งอยู่ในความประมาทเลินเล่อ สามารถกระทำผิดได้โดยง่าย สุราและสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นสาเหตุสำคัญในการทำลายสติสัมปชัญญะ ปิดโอกาสในการกระทำความดีทั้งหลาย ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทและอาชญากรรม ศีลข้อนี้จึงห้ามดื่มน้ำเมา ห้ามเสพสิ่งเสพติดให้โทษ อันเป็นสาเหตุแห่งความประมาท คือ ทำให้สติฟั่นเฟือน

ลักษณะของสุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี ข้อห้ามตามศีลข้อ 5 ได้แก่ น้ำเมาและสิ่งเสพติดให้โทษอื่นๆ

1. น้ำเมา มี 2 ชนิด ได้แก่ สุราและเมรัย

1.1 สุรา คือ ที่ชื่อว่า สุรา ได้แก่ สุราที่ทำจากแป้ง สุราที่ทำจากขนม สุราที่ทำจากข้าวสุก สุราหมักแป้งเชื้อเหล้า สุราที่ผสมเครื่องปรุงหลายชนิด หรือหมายถึง น้ำเมาที่กลั่นออกมาจากเมรัยเพื่อให้เข้มข้นขึ้นเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อันเป็นสารเสพติด เมื่อสุราเข้าสู่ร่างกาย เอทิลแอลกอฮอล์จะถูกดูดซึมและกระจายไปตามกระแสเลือดทั่วร่างกาย มีผลทำให้เกิดเป็นพิษต่อร่างกายในระบบต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ สมอง ระบบทางเดินอาหาร ระบบหัวใจ หลอดเลือด ระบบเผาผลาญ ต่อมไร้ท่อ ระบบต้านเชื้อโรคและตับ รวมถึงทารกในครรภ์ แอลกอฮอล์ จะถูกดูดซึมในกระเพาะอาหารอย่างรวดเร็วและเข้าสู่กระแสเลือดในเวลา 5 นาที นำไปสู่อวัยวะต่าง ๆ ภายใน 10 -

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตพุทธมณฑล

30 นาที จึงมีการใช้หลักการนี้สำหรับนำมาตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดสำหรับผู้ขับขี่ยานยนต์

1.2 เมรัย ที่ชื่อว่า เมรัย มี 5 ชนิดได้แก่ (1) น้ำหมักดองดอกไม้ (ปุปผาสโว) (2) น้ำหมักดองผลไม้ (ผลาสโว) เช่นไวน์ เป็นต้น (3) น้ำหมักดองน้ำหวาน (มธวาสโว) (4) น้ำหมักดองน้ำอ้อนหรือน้ำตาลเมา (คุฬาสโว) (5) น้ำหมักดองที่ปรุงด้วยเครื่องเทศต่าง ๆ (สัมภาระสังยุตโต) คำว่า ดื่ม คือภิกษุดื่มโดยที่สุดแม้ดื่มด้วยปลายหญ้าคาแตะ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ น้ำเมาที่เกิดจากการดองธัญญชาติและของอื่น ๆ มีรสหวาน เป็นน้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่น้ำเมาที่ไม่ได้กลั่น บางครั้งทำมาจากน้ำตาลเมาหรือวัตถุดิบทางเกษตรอื่น ๆ ที่มีแป้งหรือน้ำตาล เช่น เผือก มัน น้ำผึ้ง เป็นต้น เป็นส่วนผสม

2. สิ่งเสพติดให้โทษอื่น ๆ ที่ทำให้อาการเหมือนน้ำเมา จัดเป็นข้อห้ามในสิกขาบทนี้โดยอนุโลม

ดังสรุปได้ว่า เบญจศีล หรือ ศีล 5 ข้อ มีประโยชน์เพื่อความสงบสุขของสังคม หากบุคคลในสังคมยึดหลักศีล 5 เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินชีวิต ปัญหาต่าง ๆ เช่น การล่วงละเมิดในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง การไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เหล่านี้เป็นต้น หากดำรงตนอยู่ในศีล 5 แล้วยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ก็ย่อมจะทำให้ปัญหาเหล่านี้หมดไปจากบ้านเมือง เป็นการช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความสงบสุขได้ โดยศีล 5 เป็นหลักประกันที่ดีของสังคม เป็นหลักประกันให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยและมีความสุข ประกอบด้วย 1) หลักประกันชีวิต ด้วยการรักษาศีลข้อที่ 1 คือ เว้นจากการฆ่า เบียดเบียน ประทุษร้าย การทรมานคนและสัตว์ทุกชนิด 2) หลักประกันทรัพย์สิน ด้วยการรักษาศีลข้อที่ 2 คือ เว้นจากการลักขโมย เบียดบัง ช่วงชิง หลอกลวงเอาทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตน 3) หลักประกันครอบครัว ด้วยการรักษาศีลข้อที่ 3 คือ เว้นจากการล่วงประเวณี การล่วงละเมิดทางเพศอันจะทำให้ครอบครัวแตกแยก ล่มสลาย 4) หลักประกันความเชื่อถือ ด้วยการรักษาศีลข้อที่ 4 คือ เว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดหยาบคาย พูดเพ้อเจ้อ อันเป็นเหตุให้ผู้พูดหมดคุณค่าไม่น่าเชื่อถือในถ้อยคำ 5) หลักประกันสุขภาพ ด้วยการรักษาศีลข้อที่ 5 คือ เว้นจากการเสพสิ่งเสพติดและของมึนเมา ซึ่งเป็นสาเหตุของการทำให้สุขภาพทรุดโทรม ทำลายสติปัญญา ขาดการควบคุมตนเองจนกลายเป็นคนขาดสติหรือเสียสติได้ในที่สุด หลักศีล 5 จึงถือเป็นหลักประกันที่ดีที่สุดของสังคมมนุษย์ แต่ผู้ที่จะรักษาศีล 5 ได้ดีจะต้องรักษาธรรม 5 ที่เรียกว่า เบญจธรรม ควบคู่กันไปด้วย หลักศีล 5 และธรรม 5 เรียกว่า เบญจศีล เบญจธรรม มนุษย์ทุกคนควรประพฤติปฏิบัติร่วมกัน หากละเลยไม่ปฏิบัติจะทำให้สังคมส่วนใหญ่เดือดร้อน

2.2 หลักเบญจธรรม

คำว่า เบญจ (บาลีว่า ปญจ) แปลว่า ห้า คำว่า ธรรม คือ สภาพที่ทรงสัตว์โลกไว้ไม่ให้ตกไปสู่ที่ชั่ว เบญจธรรม จึงแปลว่า หลักปฏิบัติที่ทรงสัตว์โลกไว้ไม่ให้ตกไปสู่ที่ชั่ว เป็นความประพฤติที่ดีงาม 5 ประการ เรียกอีกอย่างว่า “กัลยาณธรรม” หมายถึง ธรรมดีหรือธรรมที่สะอาด เพราะกำจัดธรรมที่ไม่สะอาดอันประกอบด้วยราคะ โทสะ โมหะได้ บุคคลผู้ตั้งอยู่ในกัลยาณธรรม ย่อมเป็นผู้มีความประพฤติดีงามเป็นที่นิยมยกย่องนับถือของคนทั่วไป เรียก “กัลยาณชน” เบญจธรรม หมายถึง ข้อที่ควรปฏิบัติ 5 ประการ คือ เมตตากรุณา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจะ สติสัมปชัญญะ การเจริญเมตตาจิต กรุณาจิต มุทิตาจิต อุเบกขาจิต ไปในทิศทั้งหลายไม่มีขอบแดนเป็นการแผ่ความปรารถนาดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แก่ผู้อื่นให้มีความสุขความสบายทั่วกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง จึงเป็นการสร้างความรู้สึกให้สัตว์ทั้งหลายอยู่ร่วมกันโดยไม่มีเวรต่อกัน ไม่เบียดเบียนกัน เป็นการแผ่เมตตาอย่างไม่มีประมาณ ไม่มีขีดจำกัด เบญจธรรม ได้แก่ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9. ราชบัณฑิต), 2551, หน้า 345; พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2548; พระมหาสมปอง มุทิโต, 2547, หน้า 136) กัลยาณธรรมนั้นไม่ได้ปรากฏเป็นหมวดหมู่ในพระไตรปิฎกแต่จะมีแทรกในหลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งในยุคหลังต่อมามีนักปราชญ์ท่านให้ความหมายว่าหมายถึง เบญจธรรมหรือเบญจกัลยาณธรรม ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงเบญจธรรมหรือเบญจกัลยาณธรรมว่าเป็นธรรม 5 ธรรมอันดีงามห้าอย่าง เบญจธรรมนี้เป็นเครื่องอุดหนุนศีลให้สมบูรณ์ผ่องใสยิ่งขึ้น คุณธรรมห้าประการคู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล ผู้รักษาเบญจศีลจึงควรมีเบญจธรรมไว้ประจำใจ คือ

2.2.1 เมตตากรุณา (ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญและความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์) เมตตากรุณา (คู่กับ ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี)

เมตตา แปลว่า ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้เขาเป็นสุข

กรุณา แปลว่า ความสงสาร กรุณาเป็นธรรมคู่กันกับเมตตา

เมตตากรุณา เป็นพรหมวิหารอย่างหนึ่งในพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เมตตาจึงเป็นองค์ธรรม เรียกว่า เมตตาพรหมวิหาร เมตตามีอาการประพฤติเกื้อกูล เป็นลักษณะ มีการน้อมนำเข้าไปเกื้อกูลประโยชน์ในสัตว์เป็นกิจ มีการบำบัดความอาฆาตเป็นอาการที่ปรากฏ มีการเห็นสัตว์เป็นที่ชอบใจคือไม่โกรธเคือง ไม่ขุ่นเคืองในขณะนั้นเป็นเหตุใกล้ให้เกิดมีความรักความเสน่หาเป็นวิบัติ ดังนั้น การจะแสดงว่ามีเมตตาต่อบุคคลใดจะต้องมีลักษณะดังกล่าว หากไม่ใช่อาการเหล่านี้ จิตขณะนั้นอาจโน้มเอียงข้างความโลภ ความรัก หรือความเกลียดชังซึ่งเป็นอกุศลจิตได้ไม่ใช่เมตตา สิ่งสำคัญที่ควรรู้คือคุณสมบัติของเมตตานี้ ได้แก่ ความเข้าไปสงบความอาฆาตพยาบาทได้เพราะธรรมชาติของเมตตาเป็นไปเพื่อกำจัดโทสะ ผู้ที่หวังความสงบ สันติ ต้องมีธรรมะข้อนี้เป็นหลัก ในทางตรงข้ามความเกิดขึ้นแห่งความใคร่จัดว่าเป็นความวิบัติของเมตตา เพราะอาจกลายเป็นความรักที่เจือปนด้วยตัณหา กรุณาเป็นเหตุให้มนุษย์และสัตว์คิดช่วยเหลือกัน เปลื้องทุกข์ภัยของกันและกัน การแสดงความกรุณานี้เป็นคุณธรรมที่มนุษย์ทุกคนควรปฏิบัติ เมื่อเราเคยได้รับความกรุณาจากผู้อื่นในครั้งเยาว์วัย เมื่อถึงเวลาที่จะต้องแสดงความกรุณาต่อผู้อื่นเช่นนั้นบ้างก็สมควรทำ

ลักษณะของผู้มีความกรุณา คือเป็นคนเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ จิตใจกว้างขวางเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ บำเพ็ญประโยชน์ สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่คนอื่นและสังคม บุคคลใดเมื่อสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ยากได้ แต่ไม่แสดงความกรุณา เช่น พบเห็นคนตกน้ำน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตตนช่วยได้แต่ไม่ช่วย หรือพบผู้เจ็บป่วยไม่มีผู้อุปถัมภ์ตนผ่านไปพบก็ไม่ขวนขวายช่วยเหลือ เป็นต้น ผู้นั้นได้ชื่อว่า คนใจดำ มีแต่เอาเปรียบโลก หวังแต่เพียงจะได้รับจากผู้อื่น ไม่คิดที่จะช่วยเหลือแบ่งปันแก่ผู้อื่น การช่วยชีวิตคนและสัตว์ดิรัจฉานเป็นพื้นฐานสำคัญของการแสดงความกรุณา การแสดงความกรุณาต่อผู้ได้รับเดือดร้อน ทุกข์ยาก ลำบาก เป็นกิจที่ท่านผู้ปกครอง ผู้มีอำนาจ หรือผู้นำประเทศ องค์การต่าง ๆ ไม่ควรละเลย ผู้มีความกรุณาย่อมมีอัธยาศัยอันชุ่มชื่นด้วยเมตตากรุณา กล่าวโดยสรุป เมตตา คือความคิดปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข เป็นหน้าที่ของมนุษย์พึงมีให้แก่กันและกัน ส่วนกรุณา เป็นความปรารถนาดี มีความคิดให้ผู้อื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สัตว์อื่นปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ก็พลอยสงสารเป็นเหตุให้คิดช่วยปลดเปลื้องทุกข์ภัยของกันและกันซึ่งตรงข้ามกับ วิหิงสา ที่เป็นความเบียดเบียน ความมีเมตตากรุณาแก่กันและกันเป็นธรรมก็จริงแต่จะต้องเป็นผู้ที่ฉลาดและรู้วิธีแสดงออกจึงจะไม่มีโทษ เช่นพบคนตกน้ำ ตนว่ายน้ำไม่แข็งพอที่จะช่วยได้ถ้าลงไปช่วยก็คงจะเอาตัวเองไม่รอดไปด้วย อนึ่ง ถ้าจะแสดงเมตตากรุณากับผู้หนึ่ง แต่เป็นการทำลายประโยชน์ของคนทั้งหลายก็ไม่ควรทำ การแสดงความเมตตากรุณาย่อมอำนวยประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม ในทางโลกย่อมเป็นเหตุให้มนุษย์มีความรักใคร่เคารพนับถือกันและกันเป็นเหตุให้ไม่เบียดเบียนกัน ในทางธรรม เมตตาเป็นเหตุให้กำจัดพยาบาท (การปองร้ายผู้อื่น) กรุณาเป็นเหตุให้กำจัดวิหิงสา (การเบียดเบียนกัน) ถ้าบุคคลประกอบให้ถูกให้ควรแล้วย่อมอำนวยผลดีให้เกิดแก่ผู้ที่ประกอบและผู้ได้รับ ทำให้การประพฤติปฏิบัติศีลข้อที่ 1 งามสมบูรณ์ขึ้น

2.2.2 สัมมาอาชีวะ (การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต) สัมมาอาชีวะ (คู่กับ ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี)

สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ คือเว้นจากเลี้ยงชีพในทางที่ผิด เช่น โกง หลอกลวง สอพลอ บีบบังคับขู่เข็ญ ค้ามนุษย์ ค้ายาเสพติด ค้ายาพิษ เป็นต้น เป็นคุณธรรมของผู้มีศีลข้อ 2 ที่ผู้มีศีลจะต้องประพฤติในธรรมของการหาเลี้ยงชีพในกิจการ บุคคลวัตถุ ดังนี้

2.2.2.1 ความประพฤติเป็นธรรมในกิจการ ได้แก่ ความซื่อตรงในกิจการงานของตนไม่เกียจคร้าน ไม่บิดพลิ้ว ทำหน้าที่ตนด้วยความวิริยอุตสาหะ ตั้งใจจะให้การงานนั้นสำเร็จได้โดยเร็วและด้วยดี ทำงานอย่างเต็มที่ในเวลาที่ทำการ ไม่ย่อหย่อนออมแรง หลีกเลี่ยงการงาน

2.2.2.2 ความประพฤติเป็นธรรมในบุคคล ได้แก่ ความประพฤติที่ปราศจากความลำเอียง ถ้าเป็นนายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างตามสัญญา ถ้าเป็นพ่อค้าต้องไม่ประพฤติตนเป็นคนเห็นแก่ได้ ไม่โก่งราคาสินค้าเกินความเป็นจริง

2.2.2.3 ความประพฤติเป็นธรรมในวัตถุ ได้แก่ ไม่เอาที่ไม่จริงไปหลอกลวงเขาว่าเป็นของจริง เพราะการขายของปลอมเป็นการหลอกลวงผู้ซื้อและเป็นการหักเอาผลประโยชน์จากผู้ซื้อด้วย หรือไม่ขายของเสียที่หมดอายุแก่ผู้ซื้อ

การงานที่ต้องหลีกเลี่ยงมี 2 ลักษณะ คือ

1) การงานอันประกอบด้วยโทษ แม้เป็นอุบายให้ได้ทรัพย์มาก เพราะการงานที่ทุจริตประกอบด้วยโทษ ย่อมไม่สามารถยังประโยชน์ของทรัพย์ให้สำเร็จได้เต็มที่ สำหรับพุทธศาสนิกชนทั้งอุบาสก อุบาสิกาเมื่อประกอบอาชีพการงานค้าขาย ย่อมต้องเว้นจากการค้าขายของต้องห้าม 5 ประการ ดังนี้

1.1) การค้าขายศัตราวุธ

1.2) การค้าขายมนุษย์

1.3) การค้าขายเนื้อสัตว์

1.4) การค้าขายน้ำเมา

1.5) การค้าขายยาพิษ

การค้าขาย 5 ประเภทนี้ เป็นข้อห้ามสำหรับอุบาสกที่นับถือพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งและยึดถือว่าเป็นสรณะอันสูงสุดในชีวิต การที่จะไปค้าขายในสิ่งที่ไม่ชอบธรรมย่อมเป็นที่เสื่อมชื่อเสียงอันดีงามว่าเป็นอุบาสกที่นับถือในพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แต่ไปทำในสิ่งที่น่าตำหนิติเตียนทำให้เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าเป็นอุบาสกแต่ไม่มีศีล เป็นผู้ขาดเมตตา กรุณา หิริ โอตตัปปะ เป็นต้น อุบาสกค้าขายของ 5 อย่างนี้ไม่ได้แม้ใช้ผู้อื่นก็ไม่สมควร

2) การงานที่เสี่ยงโชค ได้แก่ การพนัน เพราะทรัพย์ที่ได้มานั้นไม่ถาวร ด้วยเหตุ 2 ประการ คือ

2.1) ของที่ได้มาง่ายมีความเสียดายน้อย จับจ่ายใช้สอยง่าย เก็บไว้ไม่อยู่

2.2) ความอยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด ได้มาแล้วก็อยากได้มากขึ้นอีก เมื่อติดในการพนันแล้วย่อมจะต้องมีแต่ความเสื่อมลงไปเรื่อย ๆ

กล่าวโดยสรุป การเลี้ยงชีวิตด้วยสัมมาชีพ นอกจากจะเป็นอาชีพการงานที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม ประเทศชาติแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพัฒนาชีวิตของตนเองด้วย ผู้ที่ทำงานควรตั้งใจใช้เป็นโอกาสในการพัฒนาตนเป็นที่ฝึกฝนพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทั้งฝึกกาย วาจา กิริยา มารยาท พัฒนาความสามารถในการสื่อสาร มีความสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนมนุษย์ ฝึกหัดความเข้มแข็งขยันอดทน ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความมีฉันทะ มีสติและสมาธิ พัฒนาความสุขในการทำงาน และพัฒนาด้านปัญญา เรียนรู้จากทุกสิ่งทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องเข้ามาในองค์การ คิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงในปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ในความหมายที่ลึกลงไป การเลี้ยงชีวิตด้วยสัมมาชีพท่านหมายความรวมไปถึงความขยันหมั่นเพียรและการปฏิบัติให้ได้ผลดีในการประกอบอาชีพที่สุจริต อาชีพการงานนั้นเป็นภารกิจที่ครอบครองเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตของเรา ผู้ใดมีความคิดพิจารณาโดยอุบายอันถูกต้องปฏิบัติได้อย่างถูกต้องดีงามในอาชีพการงานของตน นอกจากจะได้บำเพ็ญประโยชน์เป็นอันมากแล้วก็จะได้ประโยชน์จากการงานนั้น ๆ มากมาย ทำให้งานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสิกขา เป็นเครื่องฝึกฝนพัฒนาชีวิตตนให้ก้าวไปสู่มรรคได้ด้วยดี

2.2.3 กามสังวร (ความสังวรในกาม, ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รสและสัมผัส)

กามสังวร หรือกามสัญญมะ (คู่กับ ศีลข้อที่ 3 กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)

กามสังวร เป็นคุณธรรมที่สนับสนุนศีลข้อที่ 3 เป็นธรรมที่ให้ผู้ปฏิบัติงดเว้นจากความมักมากในกามารมณ์จนเป็นเหตุให้ละเมิดศีล กามสังวร (อ่านว่า กามะ, กามมะสังวอน) แปลว่า ความสำรวมในกาม ความระวังในกาม กามสังวร หมายถึง การรู้จักเหนี่ยวรั้งตนเอง รู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องกามารมณ์ ไม่ปล่อยใจปล่อยตัวไปตามกามารมณ์ โดยมีสติเหนี่ยวรั้งยั้งใจไม่ให้หลงใหลมัวเมาหมกมุ่นอยู่ในรูปเสียง กลิ่น รส สัมผัสอันเป็นกามคุณ เป็นการป้องกันกิเลสไม่ให้เข้ามาทำอันตรายจิตใจ ทำให้ไขว้เขวออกห่างจากการปฏิบัติธรรม เพราะยินดีเพลิดเพลินอยู่กับกามคุณเหล่านั้น กามสังวร คือ การสำรวมระวังไม่ล่วงละเมิดคู่ครองของบุคคลอื่น ยินดีพอใจเฉพาะในคู่ครองของตนเอง อันเป็นคุณธรรมข้อหนึ่งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกาเมสุมิจฉาจาร เบญจธรรมในข้อนี้เป็นการยืนยันความบริสุทธิ์ของหญิงหรือชาย เพราะเมื่องดเว้นจากกาเมสุมิจฉาจารแล้วแต่ยังประพฤติมักมากในกามย่อมไม่มีสง่าราศี ตกอยู่ในมลทิน ไม่พ้นการติเตียนนินทาจากผู้อื่น ความสำรวมในกาม แบ่งตามเพศได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.2.3.1 สทารสันโดษ แปลว่า ความพอใจด้วยภรรยาตน ถือเป็นพรหมจรรย์อย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา คำว่า พรหมจรรย์ คือการประพฤติอย่างประเสริฐ ไม่ได้หมายถึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

การการบวชเป็นบรรพชิตเท่านั้น แต่ยังหมายถึง ข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง เช่น ทานเวยยาวัจจะ เบญจศีล อัปปมัญญา เมถุนวิรัติ สทารสันโดษ เป็นต้น

2.2.3.2 ปติวัตร แปลว่า ความจงรักภักดีในสามีตน ข้อนี้เป็นคุณธรรมฝ่ายสตรี เมื่อมีสามีแล้วพึงปฏิบัติสามีของตนตามหน้าที่ภรรยาให้ดีที่สุด รักใคร่เฉพาะแต่สามีตน ไม่ปันใจให้ชายอื่นแม้จะไม่มีกฎหมายบ้านเมืองห้ามไม่ให้มีสามีใหม่ก็ตาม

กล่าวโดยสรุป กามสังวรเป็นคุณธรรมของสตรีและบุรุษ ว่าสตรีทั้งหลายเมื่อมีคู่ครองแล้วย่อมต้องดูแลกิจการการเรือน สงเคราะห์เพื่อนสามี ไม่ล่วงเกินนอกใจ ขยัน และรักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ด้วยความขยันไม่เกียจคร้าน ส่วนบุรุษย่อมต้องยกย่องไม่ดูหมิ่นไม่นอกใน มอบความไว้วางใจกับความเป็นใหญ่และของกำนัลแก่ภรรยา

2.2.4 สัจจะ (ความสัตย์ ความซื่อตรง) สัจจะ (คู่กับ ศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี)

สัจจะ หมายถึง คุณธรรมหรือคำพูดก็ได้ สัจจะ หมายถึง คุณธรรม แปลว่า ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความมีสติซื่อตรง คือความที่มีจิตใจตรง ไม่คิดคด ไม่คิดโกหกหลอกลวง รักษาคำมั่นสัญญาอย่างมั่นคง

สัจจะ หมายถึง คำพูด แปลว่าคำจริง คือคำตรง คำแท้ คำพูดที่ไม่โกหกหลอกลวง บิดพลิ้ว ลักษณะของผู้ที่มีสัจจะ คือ

2.2.4.1 พูดอย่างไร ทำอย่างนั้น รักษาคำพูด

2.2.4.2 ซื่อสัตย์ จริงใจ ไว้วางใจได้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.2.4.3 มีความบริสุทธิ์ใจต่อคู่ครองตนและบุคคลทั่วไป

2.2.4.4 ไม่เป็นคนสับปลับ หน้าไหว้หลังหลอก

กล่าวโดยสรุป สัจจะ คือความจริงใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ทั้งทางโลกและทางธรรม ผู้ที่ขาดสัจจะเพียงอย่างเดียวย่อมเอาดีไม่ได้ในทุก ๆ อย่าง ในทางตรงข้ามคนที่มีสัจจะย่อมจะเป็นหลักประกันให้ผู้อื่นเชื่อถือ ไว้วางใจ จะทำการสิ่งใดย่อมเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าด้วยได้รับการสนับสนุนจากคนทั้งหลาย

2.2.5 สติสัมปชัญญะ (ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ) คือ ฝึกตนให้เป็นคนรู้จักยั้งคิด รู้สึกตัวเสมอว่าสิ่งใดควรทำ ไม่ควรทำ ระวังมิให้เป็นคนมัวเมาประมาท) พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติเบญจศีลเบญจธรรมควบคู่กันไป โดยละเว้นข้อห้ามในเบญจศีลและปฏิบัติความดีตามเบญจธรรม ทรงมีพระพุทธบัญญัติศีลห้าข้อเพื่อให้รู้จักควบคุมกายและวาจา ส่วนเบญจธรรมที่ทรงนำมาคู่กับศีลห้าก็เพื่อให้เป็นข้อปฏิบัติทำให้เกิดความดีงามยิ่งขึ้นทำให้สังคมอยู่รวมกันได้เกิดความร่มเย็นสงบสุข สติสัมปชัญญะ (คู่กับ ศีลข้อที่ 5 สุราเมรยมชชปมาทฏฐานา เวรมณี)

สติสัมปชัญญะ เป็นหลักธรรมที่สนับสนุนทำให้เกิดการงดเว้นการดื่มน้ำเมา สติเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก คือทำให้ตื่นตัวอยู่เสมอ ไม่ให้เลินเล่อ พลั้งเผลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้น เป็นเหตุให้ฉุกคิด ยับยั้งชั่งใจ ไม่บุ่มบ่าม หากขาดสติย่อมเป็นเหตุให้ทำการใด ๆ ผิดพลาดเสียหายร่ำไป ลักษณะของความมีสติ 4 ประการ ได้แก่

2.2.5.1 ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค พึงเห็นว่าอาหารสมควรบริโภค เป็นของแสลงหรือไม่ บริโภคเป็นเวลา ไม่บริโภคจนอิ่มเกินไป ปฏิบัติได้เช่นนี้ย่อมเป็นประโยชน์เป็นเครื่องบำรุงร่างกายให้ผาสุก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2.5.2 ความไม่เลินเล่อในการงาน ผู้มีสติย่อมไม่ทอดธุระตน หมั่นเอาใจใส่คอยประกอบกิจการให้ชอบด้วยกาลเทศะ ไม่ปล่อยให้กิจการคั่งค้างเป็นดินพอกหางหมู การงานย่อมเจริญก้าวหน้าไพบูลย์

2.2.5.3 ความมีสติสัมปชัญญะในการประพฤติตัว มีความรู้รอบคอบ รู้จักระมัดระวัง ชื่อว่า สัมปชัญญะ พึงเห็นได้ในบุคคลผู้ประกอบกิจการใด ก็ควรไตร่ตรองให้เห็นคุณ โทษ มีประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ ควรทำหรือไม่ควรทำ ไม่เป็นคนสับปลับกลับกลอกเชื่อถือไม่ได้ ไม่ทำความเสียหายมาสู่ตนเองและผู้อื่น ชื่อว่ามีสัมปชัญญะในการประพฤติ

2.2.5.4 ความเป็นผู้ไม่ประมาทในธรรม พึงกำหนดรู้ด้วยธรรมเหล่านี้ คือ

1) ความไม่ประมาทในสภาวธรรมอันเป็นอยู่ตามธรรมดาของโลก

2) ความไม่ประมาทในธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล

3) ความไม่ประมาทในโลกธรรม

สัมปชัญญะ คือ ปัญญา ความรอบรู้เป็นความรู้ชัดรู้จริงที่นำมาแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะนั้นได้ เมื่อไม่มีสติย่อมไม่เกิดปัญญา อนึ่ง ความมีสติรอบคอบ หมายถึงความมีสติระลึกได้ก่อนทำ ก่อนพูด ก่อนคิดและมีสัมปชัญญะความรู้ตัวในขณะทำ พูด คิด กล่าวโดยสรุป สติสัมปชัญญะเป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นเองไม่ได้จะต้องฝึกฝนรวบรวมจิตใจให้แน่แน่วด้วยวิธีปฏิบัติต่าง ๆ เช่น ทำสมาธิ สวดมนต์ ภาวนา ในการปฏิบัติทั้งสมถกัมมัฏฐานหรือวิปัสสนากัมมัฏฐานล้วนต้องใช้สติทั้งสิ้น สติสัมปชัญญะทำให้เกิดสมาธิ และสมาธิทำให้เกิดปัญญาที่มีสมาธิเป็นฐานนั้นจะมีกำลังมา มีอานิสงส์มาก ดังนั้นการฝึกสติต้องคอยกำกับดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลาในทุกขณะจิต ฝึกให้สติอยู่กับปัจจุบัน ไม่เหม่อลอยต้องอยู่กับเรื่องเฉพาะหน้าที่ต้องทำ เมื่อมีสมาธิดีแล้วย่อมเกิดปัญญา เมื่อเกิดปัญญา ย่อมสามารถจะนำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันที่เรียกว่า สติสัมปชัญญะ เพราะเป็นธรรมคู่กันกับสติหมายถึงความรู้ตัวทั่วพร้อมขณะ ทำ พูด คิด

ดังสรุปได้ว่า หลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า เบญจศีล เบญจธรรม คือ ศีล 5 และ ธรรม 5 ซึ่งพระพุทธศาสนาสอนไว้ให้เว้นความชั่วและทำความดี เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิต ธรรม 5 หรือเบญจธรรม คือธรรมอันดีงามห้าอย่าง ซึ่งคู่กับศีล 5 หรือเบญจศีล ได้แก่ 1) เมตตากรุณา คู่กับศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี 2) สัมมาอาชีวะ คู่กับศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี3) กามสังวร คู่กับศีลข้อที่ 3 กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี 4) สัจจะ คู่กับศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี และ 5) สติสัมปชัญญะ คู่กับศีลข้อที่ 5 สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี ซึ่งเบญจธรรมนี้จะเป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล ดังนั้นผู้รักษาเบญจศีลจึงควรมีเบญจธรรมไว้ประจำใจควบคู่กัน

2.3 การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

สำหรับการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ดำเนิน” หมายถึง “ให้เป็นไป” ส่วนคำว่า “ชีวิต” นั้นคือ กายกับจิต อันประกอบด้วยธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่ประกอบขึ้นเป็นชีวิตและธาตุ ที่สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ โดยการดำเนินชีวิตนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับโลก สังคม และสิ่งต่าง ๆ “การดำเนินชีวิต” จึงหมายถึง ความเป็นไปของชีวิต คือ การประพฤติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และการปฏิบัติต่อชีวิตอันประกอบด้วย ความประพฤติและการปฏิบัติทั้งในทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทั้งต่อตนเองและสังคมโดยสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

บุญพฤกษ์ จาฏารมะ (2525, หน้า 271 - 302) แบ่งการดำเนินชีวิตออกได้เป็น 2 ทาง ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนานั้นเกี่ยวข้องกับกรรมดีและกรรมชั่ว ได้แก่

1. การดำเนินชีวิตในทางที่ดี หรือเรียกว่า การดำเนินชีวิตในทางกุศลกรรม ประกอบไปด้วยกรรมหรือการกระทำทางกาย วาจา และใจที่ดี โดยอาศัยจิตสำนึกที่ดี ในทางพระพุทธศาสนากล่าวว่าต้องอาศัยจริยธรรมที่สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติ 3 ระดับ คือ ระดับต้น ได้แก่ ศีล 5 ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ 10 และระดับสูง ได้แก่ อริยมรรค การสร้างกรรมดีในระดับต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องเป็นไปด้วยความสุจริตและชอบธรรมที่มีกุศล 3 อย่างภายในเป็นสิ่งสำคัญ คือ ความไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลง (สุจิตรา รณรื่น, 2540, หน้า 1)

2. การดำเนินชีวิตในทางที่ไม่ดี หรือเรียกว่า การดำเนินชีวิตในทางอกุศลกรรม เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในทางตรงกันข้ามกับการดำเนินชีวิตในประเภทแรก กล่าวคือ มีการดำเนินที่ชีวิตที่ประกอบไปด้วยการทุจริตทั้งในทางกาย ทางวาจา และในทางใจ ซึ่งเกิดจากความโลภ ความอยากได้ ความเห็นแก่ได้ การดิ้นรนเพื่อมีสิทธิเหนือสิ่งของของผู้อื่น มีความโกรธ คิดประทุษร้ายเขา จิตเดือดพล่านโหดร้าย หมายทำร้ายผู้อื่นให้เจ็บและถึงแก่ความตาย มีความหลง หลงผิด ไม่รู้แจ้งเห็นจริงตามข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เมื่อมีลักษณะภายในจิต 3 ประการมากขึ้นก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาทางความประพฤติหรือปฏิบัติที่ชั่วช้าต่าง ๆ คือ ความชั่วทางกาย ทางวาจา และ ทางใจ เช่น มีการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ผู้อื่น ประพฤติผิดในกาม ชอบกล่าวคำเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ เพ่งเล็งอยากได้ของเขา มีจิตพยาบาท มีความเห็นที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ เป็นต้น (วศิน อินทสระ, 2549, หน้า 13)

การดำเนินชีวิตตามหลักของพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาชีวิตจะต้องประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่มีความสัมพันธ์กันตามหลักคำสอน ดังนี้ (เฉลียว เอี่ยมตระกูล, 2541, หน้า 33)

1. เป็นหลักความจริง เป็นหลักการที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
2. เป็นจริยธรรม เป็นธรรมที่ควรประพฤติและปฏิบัติ

นอกจากนี้ วศิน อินทสระ (2549) ได้แบ่งการดำเนินชีวิตในแง่ของพระพุทธศาสนาออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ การดำเนินชีวิตในทางกุศลกรรม และ การดำเนินชีวิตในทางอกุศลกรรม ทั้งนี้แล้วการดำเนินชีวิตของของมนุษย์มักอาศัยความเชื่อและทัศนคติต่าง ๆ ที่ตนมีหรือสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม มีการยึดถือเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติว่าดีงามถูกต้อง การดำเนินชีวิตจึงต้องเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติด้วย คือ กฎของความเป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย 5 ประการ หรือที่เรียกว่า กฎธรรมนิยาม อันได้แก่ (วศิน อินทสระ, 2549, หน้า 1)

1. กรรมนิยาม คือ กฎแห่งกรรม ได้แก่ กฎแห่งการกระทำ คือ “ทำกรรมอย่างไรก็จะได้ผลแห่งกรรมนั้น” เป็นกฎของเหตุผลที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ
2. อุตุนิยาม คือ กฎของธรรมชาติที่เกี่ยวกับอุณหภูมิ ดิน ฟ้า อากาศ ฤดูกาล
3. พีชนิยาม คือ กฎของธรรมชาติที่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์ ได้แก่ พันธุกรรม
4. จิตนิยาม คือ กฎของธรรมชาติที่เกี่ยวกับการทำงานของจิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

5. ธรรมนิยาม หรือกฎแห่งธรรมะ (ธรรมชาติ) คือ กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับกำหนดของธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กัน และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันของสิ่งทั้งหลาย ทั้งนี้กฎของธรรมชาติทั้ง 4 ข้อแรก คือ กรรมนิยาม อุตุนิยาม พีชนิยาม และจิตนิยาม เป็นกฎเฉพาะที่อยู่ภายใต้กฎของธรรมนิยามทั้งสิ้น

ความเกี่ยวข้องกันระหว่างการดำเนินชีวิตกับกฎธรรมนิยามนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกฎธรรมชาติอื่น ๆ เพราะมนุษย์ต้องอาศัยธรรมชาติอันได้แก่โลกและสังคมซึ่งสัมพันธ์กันตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต กฎธรรมชาติทั้ง 5 ข้อนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ด้วย หลักการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาจึงเป็นการควบคุมกายและจิตให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับสภาวะความจริงของธรรมชาติที่มีอยู่ กฎความจริงทั้งหลายในธรรมชาติมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอยู่แล้วแต่มนุษย์เองที่ไม่เข้าใจกฎของความจริงในข้อนี้ ดังนั้น การดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักพระพุทธศาสนาจำต้องนำหลักธรรมมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีอยู่ของธรรมชาติใน 2 ส่วนพร้อมกันคือ กายกับจิต และสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในชีวิตต่าง ๆ เช่น สังคมในครอบครัว คือ บิดา มารดา และสังคมในระดับชุมชน คือ มิตร ครูอาจารย์ ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันกับหลักหรือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติด้วย (พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ตวณฺโณ), 2537) โดยเมื่อกล่าวโดยรวมถึงหลักการดำเนินชีวิตในพระพุทธศาสนาแล้วก็คือกระบวนการพัฒนาตนหรือกระบวนการพัฒนาชีวิตที่มีกล่าวไว้ครอบคลุมหลักคำสอนทั้งหมดในพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. การดำเนินชีวิตด้านศีลสิกขา

เป็นข้อประพฤติและข้อปฏิบัติที่ควรกระทำในการดำเนินชีวิต ไม่ให้ล่วงละเมิดผิดศีลธรรมในทางกายซึ่งรวมถึงวาจาที่ได้แสดงออกมาและยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ในการที่จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ทั้งนักบวชผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม หรือคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน เป็นหลักธรรมที่ควรปฏิบัติในหมู่มนุษย์ในสังคม คือ เรื่องศีลเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่จุดหมายอันสูงสุด โดยเริ่มที่ศีล ศีลเป็นที่ตั้งและเป็นบ่อเกิดของความดีทั้งหมด เป็นประธานของหลักธรรมทั้งปวง ดังนั้นในการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีความสุขจะต้องมี “ศีล” เป็นพื้นฐานหรือเป็นที่ตั้ง

2. การดำเนินชีวิตด้านสมาธิสิกขา

สมาธิเป็นกระบวนการพัฒนาไปสู่จุดหมายขั้นสูงสุดของชีวิตมนุษย์ นอกจากศีลแล้วสังคมยังต้องการสมาธิเป็นองค์ประกอบในส่วนที่ต่อเนื่องให้เกิดการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเป็นระบบแบบแผนยิ่งขึ้น คือ สัมมาวายามะ ได้แก่ เพียรพยายามชอบ เพียรสร้างความดี, สัมมาสติ ได้แก่ มีสติชอบ, และสัมมาสมาธิ ได้แก่ มีสมาธิชอบ เพื่อขจัดกิเลสอันเป็นเครื่องหมักดองสันดานของมนุษย์ ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์นี้จะเป็นเครื่องกั้นคุณงามความดีอื่น ๆ ของมนุษย์ไว้มิให้ได้บรรลุถึงซึ่งความดี หน่วงจิตอารมณ์ไว้ สกัดกั้นไว้ ไม่ให้เกิดสมาธิรับรู้ความเป็นจริงทั้งหลายเหล่านั้นได้ ตราบเมื่อขจัดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เบาบางลงได้แล้วความสงบ เบากาย เบาใจ และสมาธิก็จะเกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็ว (กรมการศาสนา, 2540, หน้า 42) ในการพัฒนาทางจิตให้มีความเข้มแข็งได้นั้นต้องรู้จักฝึกฝนตนเองและปรับปรุงตนเอง เพราะผู้ที่มีสมาธิเข้มแข็งและอดทน ย่อมทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขปราศจากความขัดแย้งและการมีสมาธิที่ดีที่ผ่านการฝึกฝนอบรมมาดีแล้วย่อมเป็นผลของการพัฒนาทางกาย วาจา และทางจิต และมีผลประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย www.mcu.ac.th

3. การดำเนินชีวิตด้านปัญญาสิกขา

ปัญญาสิกขาถือเป็นส่วนสำคัญของชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาย่อมมีพัฒนาการที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง มีความแตกต่างกันในทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ บุคคลที่ได้รับการพัฒนาฝึกอบรมมาดีแล้วย่อมอาศัยปัญญาเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจให้สะอาดดีงาม ซึ่งความจริงแล้วตามหลักของพระพุทธศาสนานั้นมีเป้าหมายที่ต้องการจะให้คนทั้งหลายพ้นทุกข์ได้ด้วยการที่มีปัญญารู้เห็นความจริงจนสามารถเข้าถึงสภาวะของธรรมจริงโดยไม่มีสิ่งใดปิดบัง ซึ่งเรียกว่าพระนิพพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของศาสนา แต่การที่จะเข้าถึงความจริงทั้งหลายได้จนถึงขั้นหลุดพ้นได้นั้น ต้องอาศัยเครื่องมืออย่างหนึ่งจึงจะสามารถกระทำได้นั่นก็คือ “ปัญญา” การล่วงรู้ในธรรมทั้งหลายทั้งปวงที่มีอยู่นั้นตามความเป็นจริงด้วยปัญญา คือ สัมมาทิฏฐิ ได้แก่ มีความเห็นชอบ คือเห็นตามความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย เช่น การเห็นความจริงในเรื่องของกรรมว่า ทำดีได้ดี และทำชั่วได้ชั่ว และสัมมาสังกัปปะ ได้แก่ ดำริชอบ เช่น ดำริที่จะออกจากกาม เป็นต้น

ดังสรุปได้ว่า การดำเนินชีวิต หมายถึง กิจกรรม พฤติกรรม และแนวทางที่ใช้เป็นตัวนำกิจกรรมประจำวันของบุคคลที่กระทำเป็นกิจวัตร เกิดจากกระบวนการรับรู้สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกซึ่งเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้น โดยวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นบุคคลอาจจะเป็นผู้กำหนดเองหรืออาจถูกกำหนดจากผู้อื่น ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ซึ่งอาจมีการแปรผันตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ ทั้งนี้การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการประพฤติปฏิบัติต่อชีวิตทั้งทางกาย วาจา และใจ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การดำเนินชีวิตที่เป็นกุศลกรรม ได้แก่ การกระทำความดี และ การดำเนินชีวิตที่เป็นอกุศลกรรม ได้แก่ การกระทำความชั่ว โดยการพัฒนากลยุทธ์ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้แก่ หลักเบญจศีล เบญจธรรม ที่เป็นหลักธรรมคำสอนที่สอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งถือเป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นกุศลกรรม อีกทั้งเป็นการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับกฎของธรรมชาติและกระบวนการพัฒนาชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา อันได้แก่ ไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีลสิกขา สมาธิสิกขา และปัญญาสิกขา เหล่านี้เป็นความรู้ที่เกิดจากการศึกษาความมีอยู่จริงของธรรมชาติ โดยที่ศีล สมาธิ ปัญญานั้น เป็นหลักจริยธรรมในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องและเกิดความสมดุลกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอื่น ๆ การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กันทั้งทางกาย วาจา และใจ

3. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนากลยุทธ์

3.1 ความหมายของกลยุทธ์

กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ดังนี้

พิบูล ทีปะปาล (2551, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า รูปแบบการตัดสินใจหรือการทำโดยเฉพาะ ซึ่งผู้จัดการนำมาใช้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรวางไว้

สุกัญญา โฆวิไลกูล (2551, หน้า 53) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า กลยุทธ์คือแนวทางหรือวิธีการนำไปสู่เป้าหมายในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สุพานี สฤษฎ์วานิช (2553, หน้า 361) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า กลยุทธ์คือแผนงานที่องค์กรใช้เป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายหลักขององค์กร โดยประกอบด้วยโครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสม อันเป็นเครื่องมือที่สำคัญของกลยุทธ์

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2564) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า การตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานของสมมติฐานการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต

พรรณี สวนเพลง (2555, หน้า 57) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า การมุ่งเน้นและการทุ่มเททรัพยากรเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดความสำเร็จเหนือคู่แข่ง โดยสามารถเปรียบเทียบได้อย่างชัดเจนระหว่างการดำเนินงานตามกลยุทธ์และแบบไม่มีกลยุทธ์

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2556, หน้า 16) ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า รูปแบบหรือแผนการที่มุ่งสร้างองค์การให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง จากความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ โดยการมุ่งเน้นไปที่แผนการในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

เชอร์เมอฮอร์น (Schermerhorn, 2005, p. 203) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า กลยุทธ์คือ แผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการขององค์กร ใช้กำหนดทิศทางการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายและได้เปรียบในการแข่งขัน

จากความหมายของกลยุทธ์ของนักวิชาการดังที่ได้กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กลยุทธ์หมายถึง รูปแบบการตัดสินใจในลักษณะเฉพาะโดยอาจเป็นแผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กร อันเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดการได้เปรียบในการแข่งขันและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหลักขององค์กรที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิผลภายใต้ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ โดยผู้วิจัยสรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนากลยุทธ์เพื่อให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์มีขั้นตอนที่สำคัญประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) 2) การจัดวางทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และ 5) การควบคุมเชิงกลยุทธ์และประเมินผล

3.2 กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) SWOT เป็นคำย่อมาจาก Strengths (S), Weaknesses (W), Opportunities (O) และ Threats (T) โดย Strengths เป็นจุดแข็ง หรือความสามารถในสภาพการทำงานที่เป็นผลดีต่อองค์กรเอง และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในขณะที่ Weaknesses เป็นจุดอ่อน สถานการณ์ หรือการดำเนินงานที่มีปัญหาขององค์กรซึ่งไม่สามารถทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรควรนำไปเทียบกับคู่แข่ง เพื่อให้เห็นจุดอ่อนและจุดแข็งชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ภายใต้บริบทของพันธกิจและเป้าประสงค์ขององค์กรด้วย เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ที่แท้จริงขององค์กร ในส่วน Opportunities เป็นโอกาสหรือสิ่งแวดล้อมจากภายนอกองค์กรที่เอื้อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนคำว่า Threats เป็นอุปสรรคหรือสภาพแวดล้อมภายนอกที่ขัดขวางการดำเนินงานขององค์กร ในการไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามในการจำแนกโอกาสหรืออุปสรรคต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนเนื่องจากโอกาสกับอุปสรรคสามารถเปลี่ยนกันไปมาได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในตอนนั้น ดังนั้น กลยุทธ์ต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันต่อสถานการณ์ มีรายละเอียด ดังนี้ (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2551, หน้า 2 - 21)

S (Strength) จุดแข็ง หมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรสามารถกระทำได้ดี บริษัทจะต้องวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัยและการพัฒนา เพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้เป็นระยะ องค์กรที่จะบรรลุความสำเร็จจะกำหนดแนวทางการให้บริการขององค์กรที่ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งจากการดำเนินงานภายในเหล่านี้อยู่เสมอ

W (Weakness) จุดอ่อน หมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรไม่สามารถกระทำได้ดี การดำเนินการภายในเหล่านี้ เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิตการวิจัย และการพัฒนาจะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จขององค์กร องค์กรจะต้องกำหนดแนวทางในการให้บริการที่สามารถลบล้างหรือปรับปรุงจุดอ่อนของการดำเนินงานภายในเหล่านี้ให้ดีขึ้น

O (Opportunity) โอกาส หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการแข่งขันอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านี้ การพัฒนาของคอมพิวเตอร์และไบโอเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงของประชากร การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของพนักงาน และการแข่งขันจากต่างประเทศที่รุนแรงขึ้น จะเป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมภายนอกที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจจะทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป อาจจะทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการขององค์กรต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

T (Threat) อุปสรรค หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร สภาพแวดล้อมภายนอกเหล่านี้ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขัน เป็นต้น ความไม่สงบภายในตะวันออกกลาง ความสงบภายในประเทศสหรัฐอเมริกาความเข้มแข็งของคู่แข่งขัน อัตราดอกเบี้ย และราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ล้วนแต่เป็นการคุกคามจากสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งสิ้น

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งกระบวนการวิเคราะห์ SWOT มีลักษณะสำคัญ 7 ประการดังนี้ (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2551, หน้า 4-35)

1. เป็นกระบวนการที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในแต่ละระดับในการร่วมกันคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ซึ่งการมีส่วนร่วมมีผลดี ดังนี้

1.1 ทำให้ผู้บริหารระดับกลางทราบภาพรวมของการทำงานอย่างชัดเจน

1.2 ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์

1.3 ทำให้เกิดการเข้าใจร่วมกันในการทำงานเป็นทีม

2. กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ใน 3 ลักษณะ คือ

2.1 ผู้บริหารระดับสูงสามารถถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ สู่ผู้บริหารระดับกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.2 ผู้บริหารระดับกลางได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากผู้บริหารระดับสูง

2.3 ผู้บริหารทุกระดับได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและร่วมการตัดสินใจเลือกทิศทางขององค์กร

3. กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่เอื้อให้เกิดการใช้เหตุผลในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ ซึ่งในการอภิปรายในบางครั้งอาจจะต้องมีการใช้คะแนนเสียงส่วนใหญ่ในการพิจารณาชี้ขาดเพื่อเลือกข้อสรุปของกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์

4. กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องใช้ข้อมูลที่มากพอและเชื่อถือได้ซึ่งจะเอื้อให้เกิดกลยุทธ์ที่ดีด้วย ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ SWOT มาจาก 3 แหล่งดังนี้

4.1 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของผู้เข้าร่วมวิเคราะห์

4.2 ข้อมูลจากการวิเคราะห์องค์กร

4.3 ข้อมูลจากภายนอกองค์กร เช่น ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก จากวิทยากรภายนอก เป็นต้น

ซึ่งข้อมูลจากทั้ง 3 แหล่งต้องเป็นข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้และมีความน่าเชื่อถือ ถ้าได้ข้อมูลที่ดีก็จะส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ที่ดี ซึ่งการมีข้อมูลที่ดีมีผลดีดังนี้

4.3.1 เพื่อให้เกิดการมองการณ์ไกลในอนาคต

4.3.2 ช่วยกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์

4.3.3 ช่วยให้สามารถระบุจุดอ่อนจุดแข็งโอกาสและอุปสรรคได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

5. กระบวนการวิเคราะห์ SWOT สามารถกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้เข้าร่วมคิดวิเคราะห์จะเป็นจุดศูนย์กลางของกระบวนการ ต้องคิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอนและไม่สามารถข้ามขั้นตอนได้

6. กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นการกระตุ้นให้ผู้ที่เข้าร่วม เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนกลยุทธ์ เนื่องจากได้ร่วมกันช่วยคิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอนจนเกิดความผูกพันต่อแผนกลยุทธ์

7. การวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้ทันที เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เผยให้เห็นจุดอ่อนที่เป็นปัญหาเร่งด่วนได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถลงมือหลังจากวางแผนก็หยุดเสร็จสิ้นได้ในทันที

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่ดีต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันต่อสถานการณ์ ดังนั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หรือ SWOT analysis จึงต้องประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในได้แก่ การวิเคราะห์จุดแข็ง (S: Strength) คือ การดำเนินงานภายในที่องค์กรสามารถกระทำได้ดี และการวิเคราะห์จุดอ่อน (W: Weakness) คือ การดำเนินงานภายในที่องค์กรไม่สามารถกระทำได้ดี จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกได้แก่ การวิเคราะห์โอกาส (O: Opportunity) คือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และ การวิเคราะห์อุปสรรค (T: Threat) คือ สภาพแวดล้อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขัน

3.3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ตามหลักการ 7S ของแมคคินซี่ย์ (Mckinsey's 7S Framework)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการใช้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในไว้ดังนี้

พิบูล ทีปะปาล (2551, หน้า 60 - 65) เสนอแนวคิดปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในซึ่งปรับประยุกต์มาจากแนวคิดห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain Analysis) โดยแต่ละกิจกรรมจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ผู้มารับบริการ ซึ่งประกอบด้วย

1. กิจกรรมหลัก ได้แก่ การนำเข้าปัจจัยพื้นฐาน การผลิตสินค้า การจำหน่ายและการบริการหลังการขาย
2. กิจกรรมสนับสนุนได้แก่ การจัดซื้อ การพัฒนาบุคลากร การจัดการเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร เช่น การเงิน กฎระเบียบ ระบบเงินเดือน เป็นต้น

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2556, หน้า 43 - 54) ได้จำแนกองค์ประกอบของภาพแวดล้อมภายในองค์กรดังนี้

1. เจ้าของและผู้ถือหุ้น โดยเฉพาะในกิจการขนาดเล็กเจ้าของกิจการจะมีผลต่อการดำเนินงานในองค์กรมาก
2. คณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่กำหนดนโยบายและให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร
3. ลูกจ้าง เป็นกำลังสำคัญขององค์กรในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารควรให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการขององค์กร และให้รางวัลแก่ลูกจ้างที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น
4. วัฒนธรรมองค์กร ในองค์กรขนาดใหญ่วัฒนธรรมองค์กรจะมีอิทธิพลมากต่อการกำหนดระเบียบแบบแผนขององค์กร

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในตามหลักการ 7S ของแมคคินซีย์ (McKinsey's 7S Framework) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์การบริหารองค์กรที่จะช่วยให้การบริหารองค์กรมีศักยภาพการทำงานสูงมากยิ่งขึ้น โดย McKinsey ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ หรือการบริหารงานที่สัมฤทธิ์ผลนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างน้อยที่สุด 7 ตัว ซึ่งได้แก่

1. กลยุทธ์ (Strategy)
2. โครงสร้าง (Structure)
3. ระบบ (System)
4. ค่านิยมร่วม (Shared values)
5. รูปแบบ (Style)
6. บุคลากร (Staff)
7. ทักษะ (Skills)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โดยที่เรียกตัวแปรเหล่านี้ว่าเป็น โครงร่างพื้นฐาน 7S (7S Framework of Mckinsey) ตัวแปรทั้ง 7 ตัวนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงกันทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564; ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์, 2556; ปกรณ์ ปรียากร, 2558; S.T Have et al, 2003)

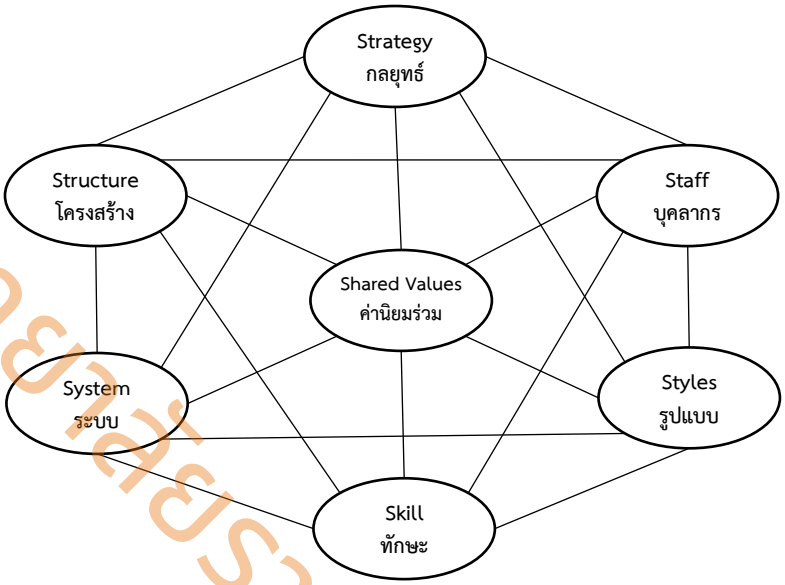

ภาพที่ 1 โครงร่างพื้นฐาน 7S ของแมคคินซีย์ (7S Framework of Mckinsey)

1. กลยุทธ์ (Strategy) เป็นกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่องค์กรทุกแห่งจะต้องมีการศึกษาและกำหนดออกมาเป็น เป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ ตลอดจนแผนการทำงานประจำปี หรือแผนงานระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งจะนำผลไปสู่ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามแผนที่กำหนดไว้

2. โครงสร้าง (Structure) เป็นกระบวนการที่องค์กรแต่ละแห่งจะมีการกำหนดโครงสร้างมาจากบทบาทหน้าที่ ๆ องค์กรนั้นได้รับมอบหมาย และมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับออกแบบหน้าที่การทำงาน เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ

3. ระบบ (System) เป็นระบบในการบริหารงานในส่วนของการทำงานทั้งหมด เช่น ระบบการบริหารงานทางด้านการเงิน การบริหารด้านบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ เพื่อนำผลไปสู่การประเมินถึงผลเสีย ผลดี และนำไปปรับปรุงกลยุทธ์ในครั้งต่อไป

4. ค่านิยมร่วม (Shared values) เป็นกระบวนการที่องค์กรจะต้องมีการสร้างเสริมให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรมีความรู้สึก มีความต้องการ หรือมีความคิดเห็นให้เป็นไปในทางเดียวกันอันจะส่งผลทำให้เกิดการบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรร่วมกัน

5. รูปแบบ (Style) เป็นลักษณะของภาวะผู้นำ ที่ผู้บริหารองค์กรทุกแห่งต้องมี โดยผู้นำสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นแบบเป็นทางการ แบบมีส่วนร่วม แบบเผด็จการ หรือแบบอื่นขึ้นอยู่กับอุปนิสัย ความคิดเห็น ทัศนคติ และประสบการณ์ที่ผู้บริหารองค์กรแห่งนั้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประสบพบเจอมา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารงานด้านบุคลากร และด้านการควบคุมการทำงานในองค์กรต่อไป

6. บุคลากร (Staff) เป็นระบบการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์หรือบุคลากรในองค์กรทั้งหมด ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญ เพราะการขับเคลื่อนขององค์กรต้องอาศัยการทำงานของมนุษย์มาเป็นส่วนร่วมทั้งสิ้น

7. ทักษะ (Skills) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ เป็นระบบการบริหารงานที่ทำให้บุคลากรเกิดการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือการปรับฐานเงินเดือนจากความสามารถในการทำงานของบุคลากรเอง หรือทักษะ ความรู้ในสายงาน ตลอดจนความเชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ เพื่อทำให้บุคลากรคนนั้นเกิดความรู้สึกในทางที่ดี และมีการนำทักษะ ความรู้ ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในองค์กรเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดและหลักการปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ดังที่นักวิชาการหลายท่านดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่จะใช้ในการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย 7 ด้าน ตามหลักการของแมคคินซี่ย์ (Mckinsey’s 7S Framework) ได้แก่ 1. กลยุทธ์ (Strategy) 2. โครงสร้าง (Structure) 3. ระบบ (System) 4. ค่านิยมร่วม (Shared Values) 5. รูปแบบ (Style) 6. บุคลากร (Staff) และ 7. ทักษะ (Skills)

3.3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ตามหลักการ STEP Analysis

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นโอกาสหรืออุปสรรคที่มาจากภายนอกองค์กรไม่สามารถควบคุมได้โดยตรง แต่ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการบริหารจัดการขององค์กร มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรไว้ดังนี้

พิบูล ทีปะปาล (2551, หน้า 29- 34) ให้แนวคิดว่า สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อความอยู่รอดและการเจริญขององค์กร ซึ่งจะเห็นเป็นในรูปแบบของโอกาสและอุปสรรค ซึ่งองค์กรจะต้องทำการวิเคราะห์และหาวิธีจัดการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเหล่านี้ แบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ ระดับการว่างงาน ปริมาณเงิน งบประมาณ

1.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา ความก้าวหน้าของระบบสารสนเทศ นวัตกรรมใหม่ๆ เครื่องจักรอัตโนมัติ ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร

1.3 ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย เช่น กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับ นโยบาย พระราชบัญญัติ รัฐธรรมนูญ เป็นต้น

1.4 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น รูปแบบการดำเนินชีวิต การกระจายของประชากร อัตราการเกิด อัตราการตาย อัตราการว่างงาน วัฒนธรรมร่วมของคนในชาติ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับงานเป็นสภาพแวดล้อมที่พิจารณาถึงการได้เปรียบหรือการเสียเปรียบในการแข่งขัน

สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ และภาวนา สายชู (2553,หน้า 41-47) มีแนวคิดว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกสามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรทางอ้อม ซึ่งปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกมีองค์ประกอบดังนี้

1. ปัจจัยทางการเมือง มีผลต่อนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายย่อมมีผลต่อการดำเนินขององค์กรทั้งในทางบวกและทางลบ

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาวะทางเศรษฐกิจจากภายนอกองค์กร มีผลต่อการดำเนินขององค์กรซึ่งมักจะมีผลต่อการวางแผนทางด้านงบประมาณขององค์กร

3. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคมขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนในสังคมล้วนมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กร

4. ปัจจัยทางเทคโนโลยี มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรโดยเฉพาะ ในด้านการติดต่อสื่อสารและระบบสาระสนเทศ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ในองค์กร

เอกชัย บุญยาทิษฐาน (2553, หน้า 46 - 56) ได้กล่าวถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรในรูปแบบของ STEP Analysis หรือ PEST Analysis ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในระดับมหภาค มีองค์ประกอบดังนี้

1. Sociocultural Factors (S) เป็นปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ทัศนคติ ล้วนแต่มีผลต่อการวางแผนและการดำเนินงานขององค์กร

2. Technological Factors (T) เป็นปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ เช่น การติดต่อสื่อสารนวัตกรรมใหม่ๆ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใหม่ๆ เป็นต้น

3. Economic (E) เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กร

4. Political and Legal Factors (P) เป็นปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองและกฎหมาย มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรทั้งทางบวกและทางลบ

STEP Analysis เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก วิเคราะห์สิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมในองค์กรหรือการดำเนินธุรกิจ โดย STEP Analysis จะแสดงให้เห็นว่าด้านใดเป็นโอกาสและมีสิ่งใดบ้างที่เป็นอุปสรรค โดย STEP Analysis ประกอบด้วย 4 ปัจจัยภายนอก ได้แก่

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (S: Sociocultural Forces)
2. ด้านเทคโนโลยี (T: Technological Forces)
3. ด้านเศรษฐกิจ (E: Economic Forces)
4. ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบาย (P: Political – legal Forces)

การวิเคราะห์ STEP Analysis จะสามารถนำผลที่ได้ไปต่อยอดในกลยุทธ์อื่นๆ เช่น SWOT Analysis เป็นต้น ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ STEP Analysis จะเป็นการวิเคราะห์ลำดับแรก ๆ ใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การวางแผนกลยุทธ์ รายละเอียดของการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกตามหลักการ STEP Analysis มีดังนี้

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (S: Sociocultural Forces) เป็นลักษณะที่บ่งบอกโครงสร้างทางสังคมที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางประชากรและค่านิยมทางสังคมของประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถาบันทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดระดับความรู้สึกนึกคิดในเชิงคุณค่าของคนส่วนใหญ่ในสังคม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจึงจำเป็นจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อจะสามารถกำหนดโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

2. ด้านเทคโนโลยี (T: Technological Forces) เป็นปัจจัยที่สนับสนุนทางด้านการผลิตสินค้าและการบริการ ตามหลักการที่ว่าประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและการบริการจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการเลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรจะต้องวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีเพื่อระบุโอกาสใหม่ ๆ ให้กับองค์กร

3. ด้านเศรษฐกิจ (E: Economic Forces) เป็นสภาพแวดล้อมที่สะท้อนถึงความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนในสังคม เช่น รายได้ประชาชาติ อัตราการบริโภคสินค้าและบริการ ตลอดจนอัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการว่างงาน ซึ่งในการกำหนดกลยุทธ์ผู้บริหารจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมขณะนั้นแล้วกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เป็นอยู่

4. ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบาย (P: Political – legal Forces) เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเสถียรภาพทางการเมือง และรัฐบาลที่อยู่ในขณะนั้น ปัจจัยทางการเมืองรวมไปถึงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองด้วย ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งในลักษณะของประชาธิปไตย เสรีนิยม และคอมมิวนิสต์ โครงสร้างการเมืองย่อมมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการองค์กร ดั้งนั้นผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์ทางการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพการเมือง กฎหมาย และนโยบายของรัฐที่กำลังเผชิญอยู่

จากแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อองค์กร ดังที่นักวิชาการหลายท่านดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่จะใช้ในการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน ตามหลักการ STEP Analysis ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Factors: S) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors: T) 3) ด้านเศรษฐกิจ (Economic: E) และ 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors: P) ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.4 การจัดทำกลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT

3.4.1 การเลือกกำหนดกลยุทธ์

ภายหลังจากที่ทำการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้ว จะนำปัจจัยเหล่านั้นมาใส่ใน SWOT Matrix ซึ่งเป็นการใส่ประกอบสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยในขั้นตอนนี้จะเป็นการใช้จุดแข็งและโอกาสมากำหนดกลยุทธ์ที่สร้างความโดดเด่นและคิดค้นกลยุทธ์ที่จะแก้ไขปัญหาและจุดอ่อนขององค์กร เพื่อให้เกิดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กรและบริบทโดยรอบขององค์กร

โดยนักวิชาการได้แบ่งกลยุทธ์ ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่ง วิเชียร วิทยอุดม (2553, หน้า 26 - 27) ได้กล่าวถึงประเภทของกลยุทธ์ประกอบไปด้วย 4 ประเภท ดังนี้

1. กลยุทธ์การเติบโต เป็นกลยุทธ์ที่องค์กรพยายามขยายกิจการหรือเร่งการเติบโตของกิจการในด้านต่าง ๆ โดยอาจดูจากยอดขายหรือยอดผลิตผลของการดำเนินงานขององค์กร โดยกลยุทธ์นี้เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติอยู่เนื่องจากจะทำให้องค์กรมีการเจริญเติบโต และทำให้สามารถอยู่รอดในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
2. กลยุทธ์การถดถอย เป็นกลยุทธ์ที่ลดการดำเนินกิจการให้น้อยลง เพื่อจำกัดขอบเขต และเจตนาของกลยุทธ์นี้เป็นการลดส่วนเกินที่ไม่มีความจำเป็นหรือมีการยกเลิก การผลิตลง
3. กลยุทธ์คงตัว โดยกลยุทธ์นี้ใช้ในองค์กรที่เกิดความพึงพอใจกับผลงานหรือผลิตผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยผู้บริหารอาจแก้ไขเพียงจุดเล็ก ๆ ที่มีอยู่ แต่พยายามรักษาการดำเนินงานในกิจการส่วนใหญ่เนื่องจากกิจการที่ดำเนินอยู่นั้นยังไปได้ด้วยดี
4. กลยุทธ์ผสม ซึ่งโดยทั่วไปและส่วนใหญ่แล้ว องค์กรต่าง ๆ มักใช้กลยุทธ์หลากหลายผสมกันขึ้นอยู่กับบริบทหรือสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้น ๆ

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2564, หน้า 124) ได้กล่าวถึงประเภทของกลยุทธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กลยุทธ์ขยายตัว เป็นการขยายตัวการดำเนินงานขององค์กรสู่การดำเนินงานในรูปแบบใหม่ๆ ทั้งขยายการผลิตและการขยายตลาด
2. กลยุทธ์เน้นความมั่นคง เป็นการคงกิจการขององค์กรเดิมไว้ทั้งด้านผลิตผลและการบริหาร
3. กลยุทธ์ถดถอย เป็นการลดขนาดการดำเนินงานขององค์กรหรือล้มเลิกธุรกิจ
4. กลยุทธ์ผสมผสาน เป็นการดำเนินงานที่นำเอากลยุทธ์ทั้งสามประเภทข้างต้นมาผสมผสานกันในการดำเนินกิจการองค์กร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เอกชัย บุญยาทิษฐาน (2553, หน้า 106-117) ได้กล่าวถึงการจัดทำ SWOT Matrix เพื่อนำทางไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ โดยก่อนที่จะทำการกำหนดกลยุทธ์นั้นต้องมีการจับคู่ประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งการจับคู่นี้จะเกิดกลยุทธ์ออกมา 4 ประเภทดังนี้

1. กลยุทธ์ SO (Strengths – Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่ได้จากการนำเอาจุดแข็งขององค์กรรวมกับโอกาสที่ได้จากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ทุกองค์กรต้องการและนำไปสู่การเกิดประโยชน์แก่องค์กร รวมถึงเป็นการปกป้องจุดแข็งของตน นอกจากนี้ยังเป็นการนำโอกาสที่ดีจากภายนอกองค์กรมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และหากกลยุทธ์นี้สามารถนำไปแก้ไขจุดอ่อนขององค์กรได้จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากขึ้น

2. กลยุทธ์ WO (Weaknesses – Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่องค์กรพยายามลดจุดอ่อนของตนและนำโอกาสที่ได้จากสภาพแวดล้อมภายนอกมารวมกับจุดอ่อนขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนา ประโยชน์ในลักษณะนี้จะช่วยในการกำหนดให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหรืออาจจะปรับเปลี่ยนจุดอ่อนให้กลายเป็นจุดแข็งได้

3. กลยุทธ์ ST (Strengths – Threats) เป็นกลยุทธ์ที่นำเอาจุดแข็งขององค์กรมาจับคู่กับอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยจะใช้จุดแข็งขององค์กรต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกโดยจุดแข็งขององค์กรจะสามารถเพิ่มความเข้มแข็งและลดปัญหาที่เกิดขึ้น โดยจุดแข็งนี้อาจจะเป็นสิ่งที่สามารถช่วยบรรเทาหรือลดทอนปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะสามารถเปลี่ยนอุปสรรคให้กลายเป็นโอกาสได้

4. กลยุทธ์ WT (Weaknesses – Threats) เป็นกลยุทธ์ที่จับคู่กันระหว่างจุดอ่อนองค์กรกับอุปสรรคจากภายนอกองค์กร กลยุทธ์นี้จะพยายามลดทอนปัญหาหรือหยุดยั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยจะทำการลด ทั้งจุดอ่อนและอุปสรรคที่มาจากภายนอก ซึ่งกลยุทธ์นี้จะเป็นในทิศทางของการหลบหนี ลดหรือตัดทอนการดำเนินงานบางอย่างที่จะส่งผลเสียขององค์กรหรือทำการปรับลดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นจุดอ่อนขององค์กร

เมื่อทราบถึงกลยุทธ์ทั้ง 4 ประเภทแล้ว หลังจากที่ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมแล้วจะนิยมนำปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ปัญหาและอุปสรรคนำมาคิดวิเคราะห์ ในลักษณะ SWOT Matrix ดังตารางที่ 1 นี้จะแสดงให้เห็นในการวิเคราะห์ เพื่อที่จะทำให้เกิด กลยุทธ์และทำให้เกิดความเข้าใจง่าย สามารถมองเห็นภาพรวมได้ทั้งหมดและง่ายต่อการจับคู่ ในประเด็นต่าง ๆ แต่ในบางกรณีอาจจะไม่สามารถหาวิธีแก้ไขจุดอ่อนได้ โดยเฉพาะกลยุทธ์ WT ซึ่งอาจจะต้องแก้ไขด้วยการควบรวมกิจการอื่นหรือทำการยกเลิกกิจการนั้นเสียเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งหลังจากที่มีการวิเคราะห์แล้วควรมีการพิจารณาว่าสิ่งที่ได้มานั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือไม่ และการวิเคราะห์ SWOT ของแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกัน เนื่องจากบริบทของแต่ละองค์กรไม่เหมือนกัน นอกจากนี้การวิเคราะห์ SWOT ต้องทำอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 การสร้างกลยุทธ์โดยใช้ SWOT Matrix

SWOT Matrix	จุดแข็ง (Strengths: S)	จุดอ่อน (Weaknesses: W) ....
โอกาส (Opportunities: O)	กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ WO ....
อุปสรรค (Threats: T)	กลยุทธ์ ST	กลยุทธ์ WT ....

เนื่องจากบริบททั้งภายใน และภายนอกองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ SWOT ดังนี้

1. ต้องมีความมั่นใจว่าสิ่งที่กำลังจะทำนั้นจะต้องนำไปได้ใช้จริง
2. ขณะที่มีการวิเคราะห์ SWOT ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและพิจารณาสภาพบริบทตามความเป็นจริง
3. ต้องมีการแยกประเด็นให้ชัดเจนเข้าใจง่าย ถ้าต้องการขยายประเด็นเพื่อให้เกิดความชัดเจนต้องไม่ขยายความที่ยากเกินไป
4. ต้องเข้าใจว่าจุดอ่อนหรือข้อเสียขององค์กรมีอะไรบ้างที่ทำให้กิจการขององค์กรเกิดปัญหาหรือเกิดความเสียหาย และต้องสามารถค้นหาจุดอ่อนขององค์กรให้พบ
5. เตรียมองค์กรให้พร้อมที่จะใช้กลยุทธ์ที่องค์กรไม่ชอบ แต่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร
6. ทำการบันทึกความเห็นหรือข้อเสนอแนะในการจัดทำวิเคราะห์ SWOT อย่างครบถ้วน
7. ควรทำการเลือกประเด็นต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง
8. ในขั้นตอนระดมสมองนั้นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถอย่างแท้จริง
9. ควรใช้ข้อมูลจากลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร
10. ในการจัดทำ SWOT นั้นผู้เชี่ยวชาญอาจจะมาจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร นอกจากนี้ต้องมีความรู้จริงในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกลยุทธ์ที่จะจัดทำขึ้น
11. ถ้าเป็นไปได้ควรทำการวิเคราะห์ SWOT ควบคู่ไปกับการทำวิจัยเชิงพัฒนากลยุทธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

12. ควรรวบรวมข้อมูลคู่แข่งให้มากที่สุด เพื่อนามาวิเคราะห์และกำหนด กลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรของเราได้เปรียบคู่แข่ง

13. ควรมองคู่แข่งขององค์กรเป็นหลัก ในการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์

14. ไม่ควรกังวลในการสร้างความเชื่อมโยงขยายผลออกไปจากบางประเด็นที่สามารถยกระดับองค์กรให้ดีขึ้น และต้องหมั่นตรวจสอบจุดแข็งขององค์กรอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ควรระวังไม่ให้จุดแข็งขององค์กรกลายเป็นจุดอ่อนขององค์กรในอนาคต

15. ต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่แท้จริงขององค์กร และไม่ควรเบี่ยงเบนการวิเคราะห์ SWOT ไปจากเป้าหมายที่แท้จริงของก่อน

16. ไม่ควรกำหนดกลยุทธ์โดยเข้าข้างตัวเองหรือกลยุทธ์ที่ไม่ตรงกับเป้าหมายขององค์กร

17. ไม่ควรสรุปประเด็นแบบกว้างๆ หรือมีความคลุมเครือ

18. ขณะทำการวิเคราะห์นั้นไม่ควรมีการตำหนิถึงจุดอ่อนหรือกล่าวโทษ ผู้ที่ทำให้เกิดจุดอ่อนหรืออุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กร

19. อย่านำข้อมูลจากอดีตหรือปัจจุบันที่เกิดจากการรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เพียงพอมาตัดสินสถานการณ์ในอนาคต ควรมีการรวบรวมอย่างครบถ้วนก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์กลยุทธ์

20. ไม่ควรกำหนดประเด็นในการกำหนดกลยุทธ์ไว้น้อยเกินไป ควรให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

เมื่อได้กลยุทธ์แล้ว กลยุทธ์ที่ได้ต้องเหมาะสมกับระดับการบริหารด้วย โดย วรารัตน์ เขียวไพรี (2551, หน้า 108 - 110) ได้แบ่งระดับกลยุทธ์ ไว้ 3 ระดับดังนี้

1. กลยุทธ์ระดับองค์กร เป็นกลยุทธ์รวมขององค์กร โดยมีทิศทางการดำเนินงานในอนาคตและกิจกรรมใดจะขยายหรือกิจกรรมใดจะคงสภาพเอาไว้ส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นไปตามกลยุทธ์

2. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ เป็นกลวิธีหรือยุทธวิธีในการชิงความได้เปรียบคู่แข่งโดยการรวมกลุ่มกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันไว้ในกิจกรรมเดียวกัน เพื่อเอาชนะคู่แข่ง

3. กลยุทธ์ระดับหน้าที่ เป็นวิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มงานต่างๆ ในองค์กร โดยมีการใช้ทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์ประโยชน์สูงสุด

นอกจากนี้ วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2551, หน้า 5-6) ได้แบ่งตามกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์กำหนดลำดับชั้นจากบนลงล่างซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นระดับยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ที่มีการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์พร้อมตัวชี้วัดความสำเร็จของรัฐบาลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทของประเทศในทาง ที่ควรจะเป็น

ระดับที่ 2 เป็นระดับยุทธศาสตร์กระทรวง ที่มีการกำหนดเป้าหมายในการให้บริการสาธารณะเฉพาะด้านที่มีความชัดเจนและมีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงความสำเร็จของกระทรวงต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ระดับที่ 3 เป็นระดับกรม ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายในการให้บริการที่ชัดเจนและมีตัวชี้วัดที่มุ่งถึงความสำเร็จของหน่วยงานระดับกรม โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการในลักษณะผลประโยชน์เฉพาะผลลัพธ์

ระดับที่ 4 เป็นระดับกิจกรรม โดยมีการกำหนดกิจกรรมหลักซึ่งจะเกิดผลผลิตที่ชัดเจนพร้อมตัวชี้วัดความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดกระบวนการของกิจกรรมหลัก

3.4.2 การกำหนดตัวชี้วัด

เมื่อได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ในระดับต่าง ๆ แล้ว จากนั้นต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด ซึ่ง วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2551, หน้า 7 - 8) ได้อธิบายตัวชี้วัดความสำเร็จระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และผลผลิตขององค์กรดังนี้

3.4.2.1 การกำหนดประเด็นของตัวชี้วัดก่อนที่จะลงมือระบุตัวชี้วัด

1) ระดับยุทธศาสตร์ประเทศ มีการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดความสำเร็จของรัฐบาลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคมของประเทศที่พึงปรารถนา

2) ระดับยุทธศาสตร์กระทรวง มีการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดความสำเร็จของกระทรวงที่มีต่อผลประโยชน์ของกลุ่มสังคมเป้าหมายของแต่ละกระทรวง เช่น ค่า GDP ของภาคอุตสาหกรรม ระดับความสุขของประชาชน ภาวะมลพิษของเมืองหลวง เป็นต้น

3) ระดับยุทธศาสตร์กรม มีการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดความสำเร็จของกรมต่าง ๆ ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ตรงกับความรับผิดชอบของแต่ละกรม เช่น ตัวชี้วัดเกี่ยวกับเยาวชนไทยในการอ่านออกเขียนได้ ตัวชี้วัดเกี่ยวกับมลภาวะในอากาศ หรือตัวชี้วัดของผู้ป่วยที่มารักษาที่สถานพยาบาล เป็นต้น

4) ระดับกิจกรรมในการนำส่งผลผลิต มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จจากการทำกิจกรรมโดยเกิดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น กิจกรรมการรักษาผู้ป่วยตามมาตรฐานโรงพยาบาล กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน กิจกรรมการลดอุบัติเหตุบนท้องถนน เป็นต้น

3.4.2.2 การกำหนดตัวชี้วัดด้วยสูตร 2Q2T1P และ QQCT

1) ในการเขียนตัวชี้วัดในระดับยุทธศาสตร์ชาติ ระดับยุทธศาสตร์กระทรวง และระดับภาษากรม จะต้องมีองค์ประกอบของ 2Q+2T+1P ซึ่งหมายถึงต้องประกอบด้วยปริมาณ (Quantity) คุณลักษณะ (Quality) เวลา (Time) กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) และสถานที่ (Place)

2) ในการเขียนตัวชี้วัดระดับผลผลิตนั้นควรมีองค์ประกอบของ QQCT ซึ่งประกอบด้วยปริมาณ (Quantity) คุณลักษณะ (Quality) ต้นทุน (Cost) และเวลา (Time)

3) ในการกำหนดเพื่อที่จะวัดของตัวชี้วัดนั้นสามารถกำหนดเป็นค่าต่าง ๆ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ สัดส่วน อัตราส่วน อัตรา และค่าเฉลี่ย

4) วิธีการเขียนตัวชี้วัดด้วยสูตร 2Q2T1P และ QQCT นั้นมีรายละเอียดแตกต่างกันตามกลุ่มเป้าหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4.1) ระดับยุทธศาสตร์ชาติ กลุ่มเป้าหมายจะเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับสังคมในภาพรวมหรือพื้นที่หรือบริบทของรัฐบาลในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องความสุขของประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

4.2) ระดับยุทธศาสตร์กระทรวง กลุ่มเป้าหมายของตัวชี้วัดจะเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับกลุ่มสังคมหรือกลุ่มสถาบัน หรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เฉพาะของกระทรวง ที่รับผิดชอบนั้น ๆ เช่น กลุ่มวัยแรงงาน กลุ่มธนาคาร สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

4.3) ระดับยุทธศาสตร์กรม กลุ่มเป้าหมายของตัวชี้วัดจะเป็นกลุ่มรับบริการที่กรมต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบของตน เช่น กลุ่มวัยแรงงานประกันสังคม กลุ่มเกี่ยวกับการไฟฟ้า หรือกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา เป็นต้น

3.4.2.3 การกำหนดกลยุทธ์ย่อย

เมื่อได้กลยุทธ์หลักแล้วในระดับองค์กรย่อยควรมีการกำหนดกลยุทธ์ย่อย ซึ่ง นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2551, หน้า 73 - 81) ได้กล่าวว่าควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ย่อยซึ่งอาจใช้เวลาประมาณสองถึงสามวันโดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) ทำการทบทวนวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ในขั้นตอนนี้เป็นการทบทวนวัตถุประสงค์ขององค์กรให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทขององค์กร ทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยทำการทบทวนจุดอ่อนจุดแข็งโอกาสและอุปสรรคที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ของกลยุทธ์หลัก

2) การสร้างกลยุทธ์ย่อย ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้บริหารในองค์กรหรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต้องมีการพิจารณาและตัดสินใจเลือกใช้แนวทางปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของ กลยุทธ์หลัก โดยคิดกลยุทธ์ย่อยจากการทบทวนการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค โดยใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT Matrix

3) การจัดกลุ่มกลยุทธ์ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างกลุ่มกลยุทธ์ย่อยจากกลยุทธ์หลักโดยมีการจัดกลุ่มย่อย ๆ ที่ซ้ำกันหรือใกล้เคียงกันให้รวมอยู่ในเรื่องเดียวกัน พร้อมทั้งมีการตั้งชื่อของกลยุทธ์นั้น ๆ

4) การปรับปรุงกลยุทธ์ เมื่อได้กลยุทธ์ย่อยแล้ว ผู้บริหารควรช่วยกันวิเคราะห์ว่ายังขาดข้อมูลส่วนใด ควรเพิ่มข้อมูลในประเด็นไหนและควรมีผู้เชี่ยวชาญมาช่วยวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ขององค์กร นอกจากนี้ต้องช่วยกันหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วนำมาวิเคราะห์ รวมถึงมีการทบทวนกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์ย่อยที่ได้กำหนดขึ้นมา อีกครั้ง เพื่อปรับปรุงและเติมเต็มให้กลยุทธ์มีความสมบูรณ์ที่สุด

กล่าวโดยสรุป การจัดทำ SWOT Matrix เพื่อนำทางไปสู่การกำหนดกลยุทธ์นั้นได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในทั้ง 4 ประเด็นแล้วจับคู่กลยุทธ์ ซึ่งจะเกิดกลยุทธ์ได้ 4 ประเภทได้แก่ กลยุทธ์ SO (Strengths – Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่ได้จากการนำเอาจุดแข็งขององค์กรรวมกับโอกาสที่ได้จากสภาพแวดล้อมภายนอก กลยุทธ์ WO (Weaknesses – Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่องค์กรพยายามลดจุดอ่อนของตนและนำโอกาสที่ได้จากสภาพแวดล้อมภายนอกมารวมกับจุดอ่อนขององค์กร กลยุทธ์ ST (Strengths – Threats) เป็นกลยุทธ์ที่นำเอาจุดแข็งขององค์กรมาจับคู่กับอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก กลยุทธ์ WT (Weaknesses – Threats) เป็นกลยุทธ์ที่จับคู่กัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ระหว่างจุดอ่อนองค์กรกับอุปสรรคจากภายนอกองค์กร ซึ่งหลังจากที่มีการวิเคราะห์แล้วควรมีการพิจารณาว่าสิ่งที่ได้มานั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือไม่ และการวิเคราะห์ SWOT ของแต่ละองค์กรมีบริบทที่แตกต่างกัน

3.5 การประเมินกลยุทธ์

เมื่อมีการกำหนดกลยุทธ์แล้ว ควรมีการประเมินกลยุทธ์ เพื่อทดสอบว่ากลยุทธ์นั้นสามารถนำไปใช้กับองค์กรได้หรือไม่ ซึ่งมีนักวิชาการได้กำหนดแนวทางในการประเมินกลยุทธ์ดังนี้

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2564, หน้า 198-200) ได้กำหนดแนวทางในการประเมินกลยุทธ์ไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความเหมาะสม (Suitability) เป็นการประเมินว่ากลยุทธ์นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ เมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ว่าจะสามารถรับมือกับโอกาสหรืออุปสรรคจากภายนอกองค์กรได้ดีเพียงใด
2. ความเป็นไปได้ (Possibility) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของการใช้กลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ บนพื้นฐานของทรัพยากรและบริบทขององค์กรที่เป็นอยู่
3. การยอมรับ (Acceptability) เป็นการประเมินการเห็นด้วยหรือการยอมรับในกลยุทธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการไม่ขัดต่อสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2551, หน้า 191-192) ได้เสนอแนวคิดการประเมินกลยุทธ์โดยพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับในกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องและคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ด้วยกันเองโดยมีกระบวนการประเมิน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินกลยุทธ์ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับ
2. พิจารณาความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ในแต่ละด้าน โดยอาจจะใช้แผนที่กลยุทธ์ในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
3. พิจารณาความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์กับวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาถึงความสามารถของกลยุทธ์ที่จะนำองค์กรบรรลุเป้าหมาย

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าวข้างต้นจะเห็นว่ามีบางประเด็นที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นในการประเมินกลยุทธ์ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ 4 ประเด็นคือ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้ (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ นุตานุวัตร, 2551, หน้า 190 - 192 ; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564, หน้า 198 - 200)

1. ความสอดคล้องของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง ความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พัฒนาขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ความเหมาะสมของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง ความถูกต้องสอดคล้องกันของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 กับผลที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3. ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง ความน่าจะเป็นไปได้หรือโอกาสของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จในการนำกลยุทธ์นี้ไปสู่การปฏิบัติ

4. ความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ หมายถึง คุณสมบัติของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. บริบทเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันเป็นการปกครองโดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข มีลำดับขั้นการบังคับบัญชาตามขั้นตอนร่วมกับมหาเถรสมาคม แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ได้แก่ หนเหนือ หนใต้ หนกลาง หนตะวันออก และ คณะธรรมยุติ โดยแยกการปกครองออกเป็น ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553, หน้า 110) มีรูปแบบการปกครองตามโครงสร้างโดยมีลำดับดังภาพที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

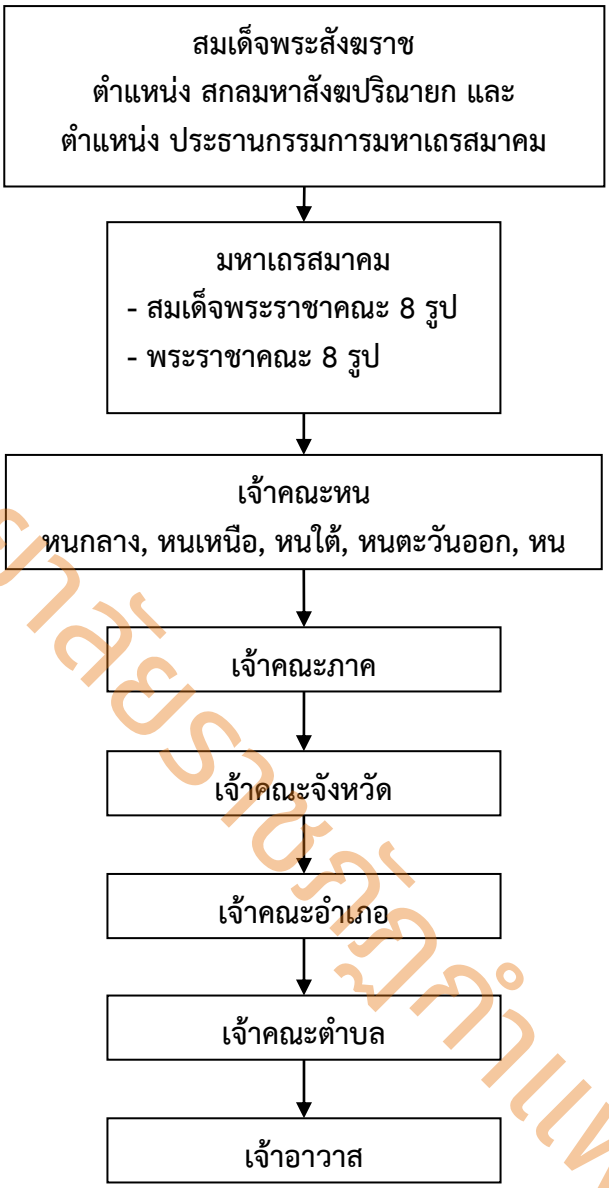

ภาพที่ 2 ลำดับการปกครองคณะสงฆ์ประเทศไทย

อำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชาคณะสงฆ์เป็นอำนาจของสมเด็จพระสังฆราชซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระสังฆราชดำรงตำแหน่งควบคู่กัน 2 ตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งสกลมหาสังฆปรินายกหรือประมุขสงฆ์ไทยมีอำนาจหน้าที่ในการบัญชาการคณะสงฆ์เองและรับผิดชอบเองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 และตำแหน่งประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ร่วมกับกรรมการมหาเถรสมาคมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 และมาตรา 18

มหาเถรสมาคม ประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราช ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ โดยมีสมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการ ซึ่งปัจจุบันมีสมเด็จพระราชาคณะทั้งสิ้น 8 รูป และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง โดยต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 4 รูปแต่ไม่เกิน 8 รูปเป็นกรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี ซึ่งตามปกติแล้วสมเด็จพระสังฆราชรงแต่งตั้งกรรมการครบทั้ง 8 รูป ดังนั้นจึงทำให้จำนวนกรรมการมหาเถรสมาคมแต่ละชุดมีจำนวน 17 รูป อันประกอบด้วย สมเด็จ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พระราชาคณะ 8 รูป พระราชาคณะที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งเป็นกรรมการ 8 รูป และสมเด็จพระสังฆราชในฐานะประธานกรรมการ 1 รูป

ทั้งนี้เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ โดยการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคการปกครองของตนดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม แสดงลำดับการปกครองได้ดังภาพที่ 3

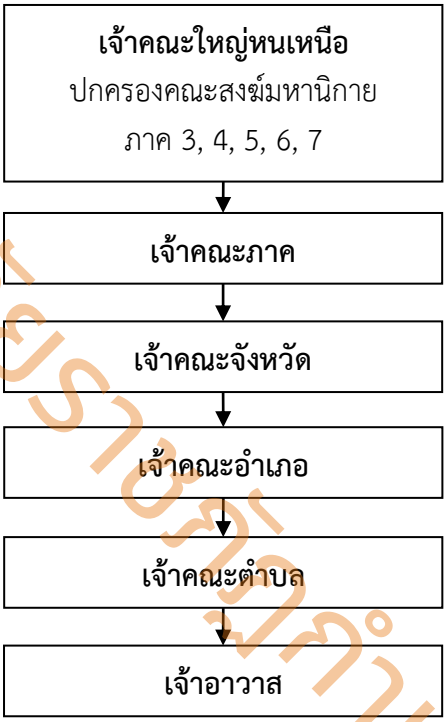

ภาพที่ 3 ลำดับการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

4.1 เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 และ พ.ศ.2535 ที่ให้อำนาจมหาเถรสมาคมในการจัดแบ่งและแต่งตั้งผู้ปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ที่เรียกว่าเจ้าคณะภาค อันมีอำนาจหน้าที่ในการมอบนโยบาย บริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในเขตปกครองเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ มีอำนาจปกครองคณะสงฆ์มหานิกาย ภาค 3, 4, 5, 6 และภาค 7 ดังนี้ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2562)

ภาค 3 ประกอบด้วย จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท และอุทัยธานี

ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

ภาค 5 ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ และตาก

ภาค 6 ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน

ภาค 7 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4.2 อำนาจหน้าที่เจ้าคณะภาค 4

เจ้าคณะภาค มีอำนาจหน้าที่การปกครองคณะสงฆ์จังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคการปกครองของตนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม ดังนี้

4.2.1 ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

4.2.2 ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี

4.2.3 วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยชั้นจังหวัด

4.2.4 แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะจังหวัดให้เป็นไปโดยชอบ

4.2.5 ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครอง ของเจ้าคณะภาค 4

4.3 จังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

จังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์

4.3.1 จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชร มี 11 อำเภอ 78 ตำบล มีวัดในเขตปกครองจำนวน 619 วัด จำแนกเป็นพระอารามหลวง (วัดขนาดใหญ่) จำนวน 3 วัดและอารามราษฎร์ (วัดขนาดเล็ก) จำนวน 616 วัด

4.3.2 จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์มี 15 อำเภอ 130 ตำบล มีวัดในเขตปกครองจำนวน 811 วัด จำแนกเป็นพระอารามหลวง (วัดขนาดใหญ่) จำนวน 4 วัดและอารามราษฎร์ (วัดขนาดเล็ก) จำนวน 807 วัด

4.3.3 จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตรมี 12 อำเภอ 89 ตำบล มีวัดในเขตปกครองจำนวน 469 วัด จำแนกเป็นพระอารามหลวง (วัดขนาดใหญ่) จำนวน 2 วัดและอารามราษฎร์ (วัดขนาดเล็ก) จำนวน 467 วัด

4.3.4 จังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มี 11 อำเภอ 117 ตำบล มีวัดในเขตปกครองจำนวน 885 วัด จำแนกเป็นพระอารามหลวง (วัดขนาดใหญ่) จำนวน 3 วัดและอารามราษฎร์ (วัดขนาดเล็ก) จำนวน 882 วัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 2 จำนวนวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พระอารามหลวง (วัดขนาดใหญ่)	อารามราษฎร์ (วัดขนาดเล็ก)	รวมจำนวนวัด
กำแพงเพชร	11	78	3	616	619
นครสวรรค์	15	130	4	807	811
พิจิตร	12	89	2	467	469
เพชรบูรณ์	11	117	3	882	885
รวม	**49**	**414**	**12**	**2,772**	**2,784**

ตารางที่ 3 รายนามพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย (ปกครองโดยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย(ทั่วประเทศ))		
เจ้าคณะใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร, ป.ธ.6)	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร
ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย	สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พรหมคุตฺโต, ป.ธ.9)	วัดบวรนิเวศ ราชวรวิหาร
เลขานุการ รูปที่ 1	พระมหาจรัญ สุจารโณ (ป.ธ.6)	วัดบวรนิเวศ ราชวรวิหาร
เลขานุการ รูปที่ 2	พระครูปลัดสุวัฒนธรรมคุณ (จินดา ฐานจินฺโต, ป.ธ.4)	วัดบวรนิเวศ ราชวรวิหาร
เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ		
เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ	พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ, ป.ธ.9)	วัดปากน้ำ
เลขานุการ รูปที่ 1	พระราชวิสุทธิเวที (นิกร มโนกโร, ป.ธ.9)	วัดปากน้ำ
เลขานุการ รูปที่ 2	พระมหาพิชัย วิชยวโส (ป.ธ.6)	วัดปากน้ำ
คณะสงฆ์ภาค 4		
ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะภาค 4	พระวิสุทธาธิบดี (เชิด จิตฺตคุตฺโต, ป.ธ.9)	วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร
รองเจ้าคณะภาค 4 รูปที่ 1	พระเทพมุนี (ประชัน ฐิตปญฺโญ, ป.ธ.5)	วัดปากน้ำ
เลขานุการ	พระศรีสมโพธิ (วรัญญู วรญฺญู, ป.ธ.7)	วัดปากน้ำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย (ปกครองโดยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย(ทั่วประเทศ))		
รองเจ้าคณะภาค 4 รูปที่ 2	พระเทพปัญญาภรณ์ (ริด ริตเวที, ป.ธ.9)	วัดตากฟ้า
เลขานุการ	พระมหาประมาณ สิทฺธิเมธี (ป.ธ.8)	วัดตากฟ้า
เจ้าคณะใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร, ป.ธ.6)	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมา ราม ราชวรวิหาร
ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน เจ้าคณะใหญ่ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย	สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต, ป.ธ.9)	วัดบวรนิเวศ ราชวรวิหาร
เลขานุการ รูปที่ 1	พระมหาจรัญ สุจารโณ (ป.ธ.6)	วัดบวรนิเวศ ราชวรวิหาร
เลขานุการ รูปที่ 2	พระครูปลัดสุวัฒนธรรมคุณ (จินดา ฐานจินฺโต, ป.ธ.4)	วัดบวรนิเวศ ราชวรวิหาร
เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ		
เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ	พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ, ป.ธ.9)	วัดปากน้ำ
เลขานุการ รูปที่ 1	พระราชวิสุทธิเวที (นิกร มโนกโร, ป.ธ.9)	วัดปากน้ำ
เลขานุการ รูปที่ 2	พระมหาพิชัย วิชยวโส (ป.ธ.6)	วัดปากน้ำ
คณะสงฆ์ภาค 4		
ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะภาค 4	พระวิสุทธาธิบดี (เชิด จิตฺตคุตฺโต, ป.ธ.9)	วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร
รองเจ้าคณะภาค 4 รูปที่ 1	พระเทพมุนี (ประชัน ฐิตปญฺโญ, ป.ธ.5)	วัดปากน้ำ
เลขานุการ	พระศรีสมโพธิ (วรัญญู วรญฺญู, ป.ธ.7)	วัดปากน้ำ
รองเจ้าคณะภาค 4 รูปที่ 2	พระเทพปัญญาภรณ์ (ริด ริตเวที, ป.ธ.9)	วัดตากฟ้า
เลขานุการ	พระมหาประมาณ สิทฺธิเมธี (ป.ธ.8)	วัดตากฟ้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จังหวัดกำแพงเพชร		
เจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร	พระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร, ป.ธ.8)	วัดคูยาง
เลขานุการ	พระครูปริยัติวชิราทร (สอน สุมโน, ป.ธ.4)	วัดคูยาง
รองเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร รูปที่ 1	พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปญฺโญ, ป.ธ.9)	วัดพระบรมธาตุ
เลขานุการ	พระเมธีวชิรภูษิต (จำเนียร จิรวโส, ป.ธ.9)	วัดพระบรมธาตุ
รองเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร รูปที่ 2	พระครูวชิรปัญญากร (อำนวย ปญฺญาวโร)	วัดบ่อสามแสน
เลขานุการ	พระครูสาทรวชิรกิจ (สัมฤทธิ์)	วัดบ่อสามแสน
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัด กำแพงเพชร	พระวิเชียรมุนี (ผดุงกิจ กิตฺติธโร)	วัดพัฒนราษฎร์บำรุง
จังหวัดนครสวรรค์		
เจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์	พระเทพปริยัติเมธี (สฤษดิ์ สิริธโร, ป.ธ.9)	วัดนครสวรรค์
เลขานุการ	พระมหาภราดร อมรเวที (ป.ธ.6)	วัดนครสวรรค์
รองเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ รูปที่ 1	พระราชปริยัติวิธาน (สุนทร สุนฺทรเมธี, ป.ธ.7)	วัดตากฟ้า
เลขานุการ	พระมหานฤทธิ์ อตฺถเวที	วัดตากฟ้า
รองเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ รูปที่ 2	พระราชรัตนเวที (ประเสริฐ โชติธมฺโม, ป.ธ.7)	วัดวรนาถบรรพต
เลขานุการ	พระมหาตรีเนตร อริญชโย (ป.ธ.4)	วัดวรนาถบรรพต
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัด นครสวรรค์	พระราชพุฒิเมธี (กอง ติกฺขวีโร, ป.ธ.6)	วัดโพธาราม
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัด นครสวรรค์	พระนิโรธรักขิต (สุนทร ขนฺติโก)	วัดท่าพระเจริญพรต

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จังหวัดพิจิตร		
เจ้าคณะจังหวัดพิจิตร	พระราชสิทธิเวที (วิรัช วิโรจโน, ป.ธ.4)	วัดท่าหลวง
เลขานุการ	พระครูพิทูรนคราภิรักษ์ (อนุชาติ นรินฺโท)	วัดนครชุม
รองเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร รูปที่ 1	พระศรีวิกรมมุนี (จันทราวุฒิ วชิรเมธี, ป.ธ.9)	วัดตะพานหิน
เลขานุการ	พระมหายุทธพล ญาณวิมโล (ป.ธ.4)	วัดตะพานหิน
รองเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร รูปที่ 2	พระพิศาลสาธุกิจ (สุรินทร์ เขมภูสิโต)	วัดบึงนาราง
เลขานุการ	พระมหาพิชัย พลญาโณ (ป.ธ.4)	วัดหนองปลิง
จังหวัดเพชรบูรณ์		
เจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์	พระศรีพัชโรดม (ลักษณะ กิตฺติญาโณ, ป.ธ.9)	วัดมหาธาตุ
รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ รูปที่ 1	พระปริยัติพัชราภรณ์ (สุพจน์ ปญฺญาธโร, ป.ธ.6)	วัดไพรสณฑ์ศักดาราม
เลขานุการ	พระครูสุตพัชรานุกูล (บุญถิ่น ปญฺญาวุฑฺโฒ, ป.ธ.3)	วัดไพรสณฑ์ศักดาราม
รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ รูปที่ 2	พระพิศาลพัชรกิจ (ชูชาติ ชุติปญฺโญ)	วัดมหาธาตุ

4.4 พุทธศาสนิกชนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

จังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ โดยมีสัดส่วนของประชากรและจำนวนของพุทธศาสนิกชน จำแนกตามจังหวัดได้ดังต่อไปนี้

4.4.1 จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชร มี 11 อำเภอ 78 ตำบล มีจำนวนประชากรและจำนวนของพุทธศาสนิกชน ดังแสดงในตารางที่ 4

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดกำแพงเพชร

ที่	อำเภอ (จังหวัดกำแพงเพชร)	ประชากร			พุทธศาสนิกชน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	เมืองกำแพงเพชร	103,993	108,818	212,811	212,447
2	ขาณุวรลักษบุรี	52,078	52,987	105,065	71,450
3	คลองขลุง	34,760	36,135	70,895	63,053
4	พรานกระต่าย	35,270	35,643	70,913	30,357
5	ไทรงาม	25,178	25,472	50,650	28,822
6	ลานกระบือ	21,437	21,488	42,925	69,966
7	คลองลาน	32,181	31,675	63,856	23,549
8	ทรายทองวัฒนา	11,666	11,743	23,409	50,791
9	บึงสามัคคี	12,904	13,055	25,959	42,739
10	ปางศิลาทอง	15,320	15,280	30,600	105,684
11	โกสัมพีนคร	14,418	14,366	28,784	26,216
รวม		**359,205**	**366,662**	**725,867**	**725,074**
คิดเป็นร้อยละ จากจำนวนประชากรทั้งหมด					**99.89%**

ที่มา: (กรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564)

4.4.2 จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์มี 15 อำเภอ 130 ตำบล มีจำนวนประชากรและจำนวนของพุทธศาสนิกชน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดนครสวรรค์

ที่	อำเภอ (จังหวัดนครสวรรค์)	ประชากร			พุทธศาสนิกชน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	เมืองนครสวรรค์	118,289	126,745	245,034	244,102
2	โกรกพระ	17,307	18,152	35,459	35,324
3	ชุมแสง	31,033	33,041	64,074	63,830
4	หนองบัว	33,760	34,818	68,578	68,317
5	บรรพตพิสัย	42,073	43,833	85,906	85,579
6	เก้าเลี้ยว	16,864	17,699	34,563	34,431
7	ตาคลี	52,556	54,526	107,082	106,675

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	อำเภอ (จังหวัดนครสวรรค์)	ประชากร			พุทธศาสนิกชน
		ชาย	หญิง	รวม	
8	ท่าตะโก	32,460	34,108	66,568	66,315
9	ไพศาลี	35,121	36,218	71,339	71,067
10	พยุหะคีรี	29,797	31,555	61,352	61,118
11	ลาดยาว	42,465	44,460	86,925	86,594
12	ตากฟ้า	19,823	20,580	40,403	40,249
13	แม่วงก์	26,272	26,451	52,723	52,522
14	แม่เปิน	10,494	10,388	20,882	20,802
15	ชุมตาบง	9,409	9,590	18,999	18,935
รวม		**517,723**	**542,164**	**1,059,887**	**1,055,860**
คิดเป็นร้อยละ จากจำนวนประชากรทั้งหมด					**99.62%**

ที่มา: (กรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562)

4.4.3 จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตรมี 12 อำเภอ 89 ตำบล มีจำนวนประชากรและจำนวนของพุทธศาสนิกชน ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดพิจิตร

ที่	อำเภอ (จังหวัดพิจิตร)	ประชากร			พุทธศาสนิกชน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	เมืองพิจิตร	50,863	54,707	105,570	105,358
2	วังทรายพูน	12,081	12,340	24,421	24,372
3	โพธิ์ประทับช้าง	21,560	22,382	43,942	43,854
4	ตะพานหิน	32,050	34,156	66,206	66,073
5	บางมูลนาก	23,360	24,906	48,266	48,169
6	โพทะเล	29,003	30,217	59,220	59,101
7	สามง่าม	20,736	21,301	42,037	41,952
8	ทับคล้อ	21,206	22,089	43,295	43,208
9	สากเหล็ก	11,548	11,937	23,485	23,438
10	บึงนาราง	14,170	14,655	28,825	28,767

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	อำเภอ (จังหวัดพิจิตร)	ประชากร			พุทธศาสนิกชน
		ชาย	หญิง	รวม	
11	ดงเจริญ	9,688	10,009	19,697	19,657
12	วชิรบารมี	15,500	15,847	31,347	31,290
รวม		**261,765**	**274,546**	**536,311**	**535,239**
คิดเป็นร้อยละ จากจำนวนประชากรทั้งหมด					**99.80%**

ที่มา: (กรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562)

4.4.4 จังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มี 11 อำเภอ 117 ตำบล มีจำนวนประชากรและจำนวนของพุทธศาสนิกชน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนประชากรและจำนวนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่	อำเภอ (จังหวัดเพชรบูรณ์)	ประชากร			พุทธศาสนิกชน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	เมืองเพชรบูรณ์	103,607	105,010	208,617	207,323
2	ชนแดน	39,559	39,532	79,091	78,600
3	หล่มสัก	76,779	80,282	157,061	156,087
4	หล่มเก่า	32,688	34,031	66,719	66,305
5	วิเชียรบุรี	64,640	66,929	131,569	130,753
6	ศรีเทพ	34,975	35,548	70,523	70,085
7	หนองไผ่	55,314	56,228	111,542	110,850
8	บึงสามพัน	35,598	36,293	71,891	71,445
9	น้ำหนาว	9,542	9,008	18,550	18,434
10	วังโป่ง	18,073	18,572	36,645	36,419
11	เขาค้อ	20,035	20,208	40,243	39,997
รวม		**490,810**	**501,641**	**992,451**	**986,298**
คิดเป็นร้อยละ จากจำนวนประชากรทั้งหมด					**99.38%**

ที่มา: (กรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562)

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางพิจิตร

ดังสรุปได้ว่า เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ คณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบล ตามลำดับ โดยในแต่ละวัดมีการปกครองและดูแลกิจการในวัดโดยเจ้าอาวาส เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 มีจำนวนวัดทั้งสิ้น 2,784 วัด จำแนกเป็น พระอารามหลวง หรือวัดขนาดใหญ่ จำนวน 12 วัด และอารามราษฎร์ หรือวัดขนาดเล็ก จำนวน 2,772 วัด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,314,516 คน นับถือพุทธศาสนาหรือเป็นพุทธศาสนิกชนทั้งสิ้น 3,302,471 คน คิดเป็นร้อยละ 99.64 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

พระครูปลัดอภินันท์ โชติธีโร (สุนทรภักดี) (2565) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนยุคดิจิทัลด้วยหลักศีล 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อพื่อศึกษาการนำหลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมของนักเรียนในยุคดิจิทัล โดยการเสริมบทบาทของเทคโนโลยีในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามาประยุกต์กับหลักศีล 5 ได้แก่ การละเว้นจากการเบียดเบียน การลักทรัพย์ การประพฤติผิดในกาม การโกหก และการเสพสิ่งเสพติด เป็นกรอบจริยธรรมพื้นฐานที่ช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบทางศีลธรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การบูรณาการหลักศีล 5เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ด้านคุณธรรมผ่านกิจกรรมที่ดีสร้างสรรค์และทันสมัย การใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ได้แก่ สื่ออินเตอร์แอคทีฟ เกมการศึกษา และสื่อเสมือนจริง สามารถสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้เชิงจริยธรรมในรูปแบบที่น่าสนใจกับนักเรียนการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน การมีแบบอย่างที่ดีจากครูและผู้บริหาร การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมตัวนักเรียน ครอบครัวและชุมชน เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดี พร้อมรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยหลักศีลธรรม จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบและยั่งยืน การวางนโยบายที่ยึดหลักจริยธรรมและความโปร่งใส จะช่วยให้เกิดการจัดการที่เป็นธรรมการผสมผสานระหว่างการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และหลักศีลธรรมจากพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่มั่นคง จะส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขในสังคม

เกษมสุข นิสสัยการ (2562) ศึกษาเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี2) เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุและระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยและโรงเรียนที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ขาดงบประมาณในการจัดทำและรูปแบบเนื้อหาสาระของสื่อสิ่งพิมพ์ไม่เป็นที่ดึงดูดใจแก่ผู้เรียน ด้านระบบอินเตอร์เน็ตบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านสื่อสารสนเทศและเนื้อหาสาระในสื่อด้านนี้น้อย แนวทางในการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ควรมีการจัดทำสื่อการเรียนรู้รายวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษา มีการจัดทำกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรมและหลักสูตรการสอน ต้องมีการถ่ายทอดให้ตรงเนื้อหาสาระหลักสูตร ควรมีการจัดทำแผนการสอน มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรมีการจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แก่พระสอนศีลธรรม ควรมีการจัดอบรมหลักสูตรการเรียนแก่พระสอนศีลธรรมเพื่อจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับเป้าหมายของหลักสูตร มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้ทันสมัยและควรมีการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้สอนและผู้เรียน

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญฺโญ พระมหาจีรวัฒน์ กนตฺวณฺโณ (กันจู) และถวิล คำโสภา (2562) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหาด้านการฝึกอบรม ด้านการผลิตสื่อ การใช้สื่อขาดเทคนิควิธีการสอน ขาดความรู้ในการผลิตสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปาง โดยภาพรวมแล้วทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่าควรได้รับการแก้ไขรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปางดังนี้ ประการแรก ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ กำหนดเกณฑ์คัดเลือก “พระต้นแบบ” เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาพระสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดระบบการสอนให้มีความชัดเจนและสนับสนุนให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประการที่สอง ด้านการศึกษา ได้แก่ ระดมผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญจัดทำคู่มืออย่างเป็นระบบและติดตามให้มีความรู้ในการผลิตสื่อ เทคนิควิธีการสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันต่อความต้องการของผู้เรียน ประการสุดท้าย ด้านการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาการปฏิบัติงานของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พระสอนศีลธรรมให้ปรากฏชัดเจนสามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้เรียนศีลธรรมโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเพิ่มพูนความรู้และสามารถสอบธรรมศึกษาทั้งนักธรรม ตรี โท เอก มีเพิ่มมากขึ้น

อลีนา ลื้อนันต์ศักดิ์ศิริ (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักศีลและธรรมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของชาวบ้านผือ ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเพื่อศึกษาสภาพปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของหมู่บ้านผือ ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น และ 2) เพื่อบูรณาการหลักศีล และธรรมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของชาวบ้านผือ จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 30 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า บ้านผือเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นติดกับเขตเทศบาลนครขอนแก่น ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากสภาพของภูมิประเทศ และประชากรที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหารายรับที่ไม่เพียงพอ 2) ปัญหารายจ่ายที่ไม่สมดุลกับการดำรงชีวิต 3) ปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืม และการดำเนินชีวิตตามกระแสสังคมสมัยใหม่ และ 4) ปัญหาการเก็บออมเงินในชีวิตประจำวันที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ การบูรณาการหลักศีล และธรรมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของชาวบ้านผือ จังหวัดขอนแก่น โดยจัดการบูรณาการเป็น 3 ระดับ เริ่มต้นจากการส่งเสริมการขับเคลื่อนองค์กรชุมชน ระดับที่สองเป็นการขอความอนุเคราะห์จากพระสงฆ์เพื่อเป็นผู้นำในการฝึกอบรมศีล และธรรมแก่ชาวบ้านผือ ระดับที่สาม เป็นการแสดงบทบาทของผู้นำชุมชนทุกฝ่ายโดยชี้ให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหา การบรรเทา และการส่งเสริมศักยภาพผ่านหลักอุโบสถศีล หลักสัปปุริสธรรม และหลักทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ เพื่อให้ชาวบ้านได้มีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจไปพร้อมกัน ผลที่ได้รับ คือ 1) รายรับเพิ่มขึ้น 2) รายจ่ายลดลงอย่างมีแบบแผน 3) มองเห็นโทษของการเป็นหนี้ และ 4) สามารถจัดสรรเงินออมได้มากขึ้น

พระปลัดกิตติพันธ์ สจฺจวโร (วงค์สวัสดิ์) (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ การบูรณาการการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทและกระบวนการของสถานศึกษาในการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ 2) เพื่อศึกษาการบูรณาการการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้แบบสอบถาม ประชากร จำนวน 663 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า 1) บริบทของสถานศึกษาในอำเภอเด่นชัย สถานศึกษาได้กำหนดทิศทาง/แนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด มีแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติงานประจำปี มีนโยบายในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้หลักพระพุทธศาสนาร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นโดยสม่ำเสมอ ในการดำเนินโครงการส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน ตามหลักของ “บ-ว-ร” 2) การบูรณาการการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน พบว่า ชุมชนและหน่วยงานที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้ส่งเสริมให้นักเรียน ประชาชนในชุมชนรักษาศีล 5 โดยการประสานงานของผู้นำชุมชนผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานราชการ และสถานศึกษา ผ่านโครงการกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน รณรงค์ให้ทุกภาคส่วนรักษาศีลปฏิบัติธรรมและน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการร่วมปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยประชาชนรู้รักสามัคคีทำความดีถวายในหลวง สร้างสังคมน่าอยู่อย่างยั่งยืน บูรณาการร่วมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข และส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนมีจิตสาธารณะทำความดีด้วยหัวใจส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งด้วยศีลธรรม 3) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการศึกษาการบูรณาการการรักษาศีล 5 ในสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน ตามหลักประกันทางพระพุทธศาสนาทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.30, S.D.= 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามหลักประกันทางพระพุทธศาสนา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน พบว่า ควรส่งเสริมด้วยหลักประกันทางพระพุทธศาสนาทั้ง 5 ด้าน

พระมหาคณิตฐพล สุนทรรัสี (ขบวนงาม) (2562) ศึกษาเกี่ยวกับ ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านกระทม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักศีล 5 ที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) ศึกษาระดับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านกทม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 3) ศึกษาปัญหา แนวทางการแก้ไข และแนวทางส่งเสริมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านกทม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า หลักศีล 5 เป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ดีงาม และการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ได้แก่ ศีล 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ศีล 5 ประการนี้ เรียกว่า หลักมนุษยธรรมแปลว่า ธรรมสำหรับมนุษย์ ธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ การไม่ดื่มสุราเมรัยหลักศีล 5 นี้เป็นศีลระดับต้นในการที่จะพัฒนาตนเองให้มีภูมิธรรมสูงขึ้นไป ระดับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน ระดับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนมากจะละเมิดศีลข้อหนึ่ง เพราะยังต้องมีการฆ่าสัตว์ในการดำเนินชีวิต ส่วนศีลข้อ 2-4 มีระดับพฤติกรรมการละเมิดศีลใน 3 ข้อนี้น้อย ส่วนศีลข้อ 5 มี ระดับพฤติกรรมการละเมิดศีลในข้อนี้มาก จากการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยสรุปแล้วเห็นว่า ศีลบางข้อเช่นศีลข้อที่ 1 ประชาชนยังไม่สามารถมีทางเลือกในการดำเนินชีวิต โดยส่วนมากยังต้องฆ่าสัตว์เพื่อเลี้ยงชีพอยู่ นอกจากผู้ที่ตั้งใจมั่นจริงๆ จึงจะสามารถรักษาศีลข้อนี้ได้ ส่วนศีลข้อ 2-5 นั้น ประชาชนส่วนมากนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากบางคนที่ขาดจิตสำนึกหรือมีเจตนาในการล่วงละเมิดศีลอยู่แล้ว หรือไม่สนใจในการรักษาศีลอยู่แล้ว ก็ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

พระชาญวิทย์ ธมฺมทีโป (พลชัย) (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้หลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนำหลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยวิทยาลัยสงฆ์หนองบัวลำภู

ศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) ซึ่งประกอบด้วย พระสงฆ์ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และประชาชนอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษาพบว่า ศีลข้อที่ 1 การละเว้นจากการฆ่าการสังหารไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย (ปาณาติปาตา เวรมณี) ส่วนมากจะไม่ค่อยฆ่าสัตว์ใหญ่ จะซื้อเนื้อสัตว์จากตลาดมาประกอบอาหาร สภาพปัญหา บางครั้งมีการฆ่าสัตว์ใหญ่ในงานบุญงานเลี้ยงและเป็นอาหารภายในครอบครัว แต่สัตว์ที่เป็นพาหะนำเชื้อโรคมาสู่คน เช่น ยุง แมลงสาป มด สัตว์เลื้อยคลานบางประเภทจะมีการฆ่าอยู่เสมอ เพราะกลัวสัตว์มากัดหรือทำร้ายตนเองและคนในครอบครัว ศีลข้อที่ 2 ด้านการละเว้นจากการลักขโมย เบียดบังแย่งชิง ไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (อทินนาทานา เวรมณี) ยังคงรักษาศีลข้อ 2 ไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังรักษาทรัพย์สินและผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม สภาพปัญหา อาจจะมีหยิบจับของภายในบ้านที่วางอยู่ไปใช้โดยไม่ได้บอกกล่าวใคร เพราะเห็นเป็นของใช้ที่อยู่ในบ้านของตนเอง และในชุมชนอาจจะมีบ้างที่เด็ก ๆ บางคนหยิบฉวยของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งผู้ใหญ่ได้ทำการตักเตือนเด็ก ๆ ในการประพฤติเช่นนี้แล้ว ศีลข้อที่ 3 ด้านการละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ไม่ประทุษร้ายต่อของรักของหวงอันเป็นการทำลายเกียรติภูมิและจิตใจ ตลอดจนทำวงศ์ตระกูลของเขาให้เสื่อมเสีย (กาเมสุมิจฉา จารา เวรมณี) โดยส่วนมากเคร่งครัดใน ศีลข้อ 3 ไม่ประพฤติผิดนอกใจคู่ครองของตน สภาพปัญหา อาจจะมีบางครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องบุคคลที่สามเข้ามาแทรกแซง ศีลข้อที่ 4 ด้านการละเว้นจากพูดเท็จโกหกหลอกหลวง ไม่ประทุษร้ายเขาหรือประโยชน์สุขของเขาด้วยวาจา (มุสาวาทา เวรมณี) ส่วนมากเคร่งครัดใน ศีลข้อ 4 สภาพปัญหา มีบางครั้งที่โกหกเพื่อความสบายใจของคนในครอบครัว หรือเรียกว่า โกหกสีขาว ศีลข้อที่ 5 ด้านการละเว้นจากเครื่องดองของเมา สิ่งเสพติด อันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทมัวเมา ก่อความเสียหาย ผิดพลาดเพราะขาดสติ (สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี) โดยปกติไม่ดื่มสุราและเสพของมึนเมา ไม่ข้องเกี่ยวกับสารเสพติด อาจจะมีสูบบุหรี่บ้าง มีการรณรงค์เมาไม่ขับ สภาพปัญหา มีการสังสรรค์กับเพื่อนฝูงเป็นบางครั้ง หรือดื่มในงานเลี้ยง งานบุญตามประเพณีต่าง ๆ หากประชาชนไม่ละเมิดศีลข้อ 5 ย่อมรักษาชีวิตของตนเองและผู้อื่นได้ และไม่เกิดความสูญเสียต่อชีวิตทรัพย์สิน และปัญหาทางสังคมในเรื่องยาเสพติดก็จะทำให้ไม่กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการกระทำโดยประมาทให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ร่างกายโดยได้รับบาดเจ็บหรือบาดเจ็บสาหัส หรือถึงแก่ชีวิต หรือการกระทำความผิดตามกฎหมายจราจรในที่สุด

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม สรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ทำให้ประชาชนมีการงดเว้นจากการกระทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ การบูรณาการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อแก้ปัญหาในครัวเรือนมีส่วนช่วยให้ประชาชนได้มีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ดีและส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจไปพร้อมกัน หลักศีล 5 เป็นหลักคำสอนในส่วนที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ดีงาม และการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต และทำให้ได้รับประโยชน์จากการสร้างความสามัคคีตามหลักของศีล 5 คือ ประโยชน์ในระดับปัจเจกบุคคลและประโยชน์ในระดับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่วนระดับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ศีลบางข้อประชาชนส่วนมากนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากบางคนที่ขาดจิตสำนึกหรือมีเจตนาในการล่วงละเมิดศีลอยู่แล้วก็ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระสมพร ปสนฺโน (หลังแก้ว) (2567) ศึกษาเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) และ Big Data เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้เกิดความท้าทายใหม่ ๆ เช่น ความเครียดจากการทำงาน ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และการใช้เวลาในโลกดิจิทัลมากเกินไปการประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น อริยสัจ 4, อนัตตา, กรรม, ปฏิจจสมุปบาท และมรรคมีองค์ 8 ช่วยเสริมสร้างความสมดุลทางจิตใจและจริยธรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 เพื่อพัฒนาสติและสมาธิในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลและความเร็ว นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาการใช้หลักศีลในการกำกับจริยธรรมทางธุรกิจ และการส่งเสริมการปฏิบัติเมตตาในสังคมที่เน้นการเชื่อมโยงเครือข่ายเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และ Big Data ยังสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์และเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในเชิงจริยธรรม โดยการบูรณาการเทคโนโลยีกับการเผยแพร่คำสอนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลและการปฏิบัติธรรมออนไลน์ ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงหลักธรรมได้สะดวกมากขึ้น สรุปได้ว่าการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่าทางศีลธรรมในยุคดิจิทัลนี้

พระมหาไท อิสฺสรธมฺโม และ ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ (2566) ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างศรัทธาของชาวพุทธรุ่นใหม่ด้วยการท่องเที่ยวแบบสันตินวัตวิถี พบว่า 1) ชาวพุทธรุ่นใหม่ให้ค่านิยมตามกระแสสังคมโลกาภิวัฒน์และวัตถุนิยม มีพฤติกรรมไม่อยากเข้าวัด เพราะพิธีกรรมซับซ้อน สถานที่ไม่สะอาด ข่าวเสียหายทางสื่อของพระสงฆ์ ศรัทธาชาวพุทธรุ่นใหม่ในพระพุทธศาสนาเริ่มน้อยลง 2) พุทธสันติวิธีในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบสันตินวัตวิถี คือ หลักไตรสิกขาโดยสอดแทรกหลักธรรมที่เกื้อหนุนให้ชาวพุทธรุ่นใหม่เกิดศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา พัฒนาตนตามหลักภาวนา 4 3) กระบวนการเสริมสร้างศรัทธาของชาวพุทธรุ่นใหม่ด้วยการท่องเที่ยวแบบสันตินวัตวิถี ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมผสานระหว่างออนไลน์และออนไซต์ 3 วัน 2 คืน มี 11 Module พบว่า กลุ่มตัวอย่างทดลองมีค่าเฉลี่ยความศรัทธาภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ความรู้งานวิจัย เรียกว่า “F-A-I-T-H MODEL” การเสริมสร้างพลังศรัทธาแก่ชาวพุทธรุ่นใหม่ประกอบด้วย F : Faith คือ ตัวศรัทธาของผู้นำกระบวนการ A : Atmosphere คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ I : Innovation คือ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสื่อให้คนรุ่นใหม่สนใจคำสอนในพระพุทธศาสนา T : Threefold Training คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขาH : Heart of peace คือ หัวใจแห่งสันติภาพ ด้วยการให้คนรุ่นใหม่ได้รู้ถึงจุดมุ่งหมายในคำสอนพระพุทธศาสนาเพื่อการเข้าถึงความสุขภายใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พระอธิการสมบุญ อภิปุณโณ พระครูวิสุทธานันทคุณ และพระสมุทรวชิรโสภณ (2566) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า 1) ระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ พรรษา และระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธาราม มีความคิดเห็นที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ 0.001 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล คือ วุฒิการศึกษาสามัญ มีความคิดเห็นที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ พระสงฆ์ไม่มีความรู้หลักธรรมอย่างแตกฉาน ขาดการนำสื่อเทคโนโลยีออนไลน์มาเป็นเครื่องมือ ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน สอนให้เชื่อที่ผิดจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา และข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรคัดเลือกพระสงฆ์ที่มีความดำรงตนตามสมณภาวะและธรรมวินัย มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถ มีจิตเมตตา ไม่เห็นแก่ลาภยศ พูดจาให้น่าเลื่อมใส ควรพัฒนาพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้เข้าใจหลักธรรมและศาสนพิธีอย่างแตกฉาน ทำการเผยแผ่ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้าใจง่ายทันเหตุการณ์ มีวิธีการเผยแผ่แก่กลุ่มคนในทุกเพศทุกวัย ควรวางแผนการเผยแผ่ตามนโยบายปฏิรูปศาสนาของมหาเถรสมาคม

พระครูสมุห์ประเสริฐ เสฏฐปุตฺโต (พัตรสิงห์) ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และพระราชวิมลโมลี (2565) ศึกษาเกี่ยวกับ ศึกษาคุณค่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ (1) หลักการสำคัญของการเผยแผ่ ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สอน หลักการสอน ลีลาการสอน (2) รูปแบบการเผยแผ่ 7 วิธี ได้แก่ อุปนิสินนกถา ธัมมีกถา โอวาทกถา อนุสาสนีกถา ธัมมสากัจฉากถา ปุจฉาวิสัชนากถา และธัมมเทสนากถา 2) สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ นำหลายหลักธรรมไปเผยแผ่ เช่น ฆราวาสธรรม พรหมวิหาร 4 และไตรสิกขา เป็นต้น โดยใช้เทคนิควิธีตามหลักการ 3 อุดมการณ์ 4 วิธีการ 6 รวมถึงสันทัสสนา ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่ยังไม่เป็นเอกภาพ และไม่ค่อยน่าสนใจ การเผยแผ่ทางสื่อออนไลน์จึงมีบทบาทในปัจจุบัน เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูป อินสตราแกรม ซึ่งบางกลุ่มมองว่าพระสงฆ์ใช้สื่อออนไลน์ไม่เหมาะกับสมณะสารูป 3) วิเคราะห์คุณค่าของการเผยแผ่ธรรมในรูปแบบสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ 3 ด้าน คือ (1) ด้านสังคม ผลด้านบวก รู้จัก กฎ กติกา ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ผลด้านลบการแชร์ข่าวปลอม (เฟคนิวส์) การแสดงความคิดเห็นรุนแรง อาจนำไปสู่ความผิดในการหมิ่นประมาท (2) ด้านจิตใจ เกิดปีติในหลักธรรม ช่วยให้ผ่อนคลายจากความเครียด (3) ด้านปัญญา มีสติระลึกรู้ เกิดปัญญา นำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

พระครูปลัดชาลิน กตปุญฺโญ และพระครูวินัยธรมานะ หิริธมฺโม (2565) ศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า โครงการพระสอนศีลธรรมใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โรงเรียนเป็นกระบวนการบ่มเพาะ กล่อมเกลาจิตใจของเยาวชนที่กำลังเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ให้รู้จักศีลธรรม เพื่อเป็นคนดีไม่เป็นภาระแก่สังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมและพระสอนศีลธรรมได้นำหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแล้วถ่ายทอดให้แก่เยาวชนเป็นการฝึกในการเผยแผ่ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการเผยแผ่ พระสอนศีลธรรมมีศักยภาพ 2 ด้าน ประกอบด้วย กายภาพคือ มีศีลาจารวัตร มีการพูดและการปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใส ในด้านจิตภาพประกอบด้วยคุณธรรมในการเผยแผ่และมีคำสอนที่น่าเชื่อถือประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 อย่าง คือ มีภาวะผู้นำที่เกิดจากความรู้ทักษะและทัศนคติที่ดี มีหลักธรรมและสื่อการสอนที่ทันสมัยน่าสนใจและมีศิลปะในการสื่อสารประกอบด้วย 4 ส.คือ แจ่มแจ้ง จูงใจ แกล้วกล้า ร่าเริง จะทำให้การเผยแผ่พุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพและเยาวชนจะสามารถเรียนรู้ธรรมะจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

พระพิภพ แพงท้าว และสุพจน์ ทรายแก้ว (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พบว่า 1) สภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีได้แก่ 1.1) สภาพการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประกอบด้วย 1.1.1) ประชาชนที่เข้าวัด ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อเข้าไปหาความสุขทางจิตใจ ส่วนวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าวัด และกว่า ร้อยละ 70 ไม่เคยฟังเทศน์และมองว่าพิธีการเป็นเรื่องยืดเยื้อ ไม่ทันยุคสมัย ไม่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตประจำวัน 1.1.2) ผู้เผยแผ่ พระสงฆ์ในสังคมไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ในการสร้างศาสนบุคคลเพื่อรองรับโครงสร้างการบริหารปกครองอย่างเป็นระบบ จึงทำให้พระสงฆ์ในสังคมไทยขาดศาสนบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติที่จะเป็นศาสนทายาท เป็นนักปฏิเวธธรรมที่มีจิตใจรักและมีอุดมการณ์ที่จะหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง 1.1.3) วัดที่มีอยู่จำนวนมากถึงสี่หมื่นกว่าวัด แต่ยังขาดวัดที่มีความพร้อมในงานด้านการเผยแผ่ แต่กลับเน้นการสร้างวัตถุเป็นส่วนใหญ่ 1.1.4) ชาวพุทธผู้มีศรัทธาเลื่อมใสให้ความสำคัญกับพิธีกรรมมากกว่าการน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติ 1.1.5 สำนักงานพระพุทธศาสนาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนงานพระศาสนา แต่กลับมาคอยจับผิดต่อพฤติกรรมของคณะสงฆ์ 1.1.6) สื่อเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้กว้างขวางไปทั่วโลก 1.2) สภาพปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประกอบด้วย 1.2.1) ด้านบุคลากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ และอุบาสกอุบาสิกา 1.2.1.1) พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและสนใจในการทำงานด้านการเผยแผ่ มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ 1.2.1.2) อุบาสกอุบาสิกา หรือพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ติดแค่พิธีกรรมทางศาสนา 1.2.2) ด้านการบริหารจัดการภายในขาดแผนงานด้านการเผยแผ่ที่ชัดเจน จำนวนภาคีเครือข่ายมีน้อย ขาดฐานข้อมูลที่เป็นระบบ 1.2.3) ด้านเทคนิคการเผยแผ่ พระสงฆ์นักเผยแผ่ ยังคงใช้เทคนิคการเผยแผ่แบบเดิมๆ คือการแสดงพระธรรมเทศนา ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง1.2.4 ด้านงบประมาณสนับสนุน ซึ่งงานด้านการเผยแผ่มีงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ทำให้ขาดงบประมาณด้านการเผยแผ่ งานด้านการเผยแผ่เป็นไปตามยถากรรม 2) แนวทางการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาพบว่ามี 4 ยุทธศาสตร์ 10 กลยุทธ์ 23 โครงการ/กิจกรรมโดยยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ 8 โครงการ/กิจกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน มีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ 8 โครงการ/กิจกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์4 โครงการ/กิจกรรมและ ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ 3 โครงการ/กิจกรรม

พระมหาสุเทพ สุวฑฺฒโน (เหลาทอง) (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาพระธรรมฑูตไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านคุณสมบัติของพระธรรมทูตไทยเพื่อไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายหลักของการเดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของพระธรรมทูตคือ เพื่อประโยชน์และความสุขของพุทธศาสนิกชนไทยในต่างประเทศและชนในท้องถิ่นนั้น ๆ พระธรรมทูตจึงต้องมีคุณสมบัติตามบทบาทหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสอดคล้องตามพระธรรมวินัย การพัฒนาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของพระธรรมทูตไทยเพื่อทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ได้แก่ (1) การศึกษาเรียนรู้พัฒนาด้วยตนเอง (2) การเข้าศึกษาเรียนรู้หรืออบรมในหลักสูตรต่าง ๆ และ (3) การศึกษาเรียนรู้จากบุรพาจารย์ที่เป็นต้นแบบของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศ

พระอุดมบัณฑิต (สมศักดิ์ สุทฺธิญาณเมธี) (2565) ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ของพระธรรมจาริกในสังคมไทย 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ของพระธรรมจาริกในสังคมไทย 3) เพื่อเสริมสร้างรูปแบบเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ของพระธรรมจาริกในสังคมไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 82 ท่าน คือ พระผู้บริหาร จำนวน 7 รูป พระธรรมจาริก 69 รูป และผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า 1. รูปแบบและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกตามภารกิจโครงการพระธรรมจาริก หมายถึง โครงการพระธรรมจาริก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและคณะสงฆ์ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา กระชับความสัมพันธ์ด้านจิตใจและพัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง มีระบบการบริหารงานแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ และส่วนภูมิภาค นำเอาแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติในพื้นที่ให้เหมาะสม มีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นเครือข่ายหลักที่สนับสนุนด้านงบประมาณ และบุคลากร 2) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกด้วยจิตอาสา หมายถึง รูปแบบที่พระสงฆ์นักเผยแผ่ทั่วไปมองเห็นภารกิจ เป้าหมาย กิจกรรม และประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ราษฎรบนพื้นที่สูง เกิดมีจิตใจเอื้อเฟื้อ เสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ช่วยเหลือผู้อื่น สังคม ให้เกิดประโยชน์และความสุขมากขึ้น จึงมีจิตอาสาสมัครเป็นพระธรรมจาริก 3) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบทั่วไปหมายถึง พระธรรมจาริกที่มีการปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ให้สมบูรณ์ครบถ้วนอยู่ประจำอาศรมในพื้นที่ เพื่อเป็นเนื้อนาบุญให้ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงและเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาพื้นที่ ส่วนมากเป็นอาศรมที่พัฒนาด้านกายภาพสมบูรณ์แล้วมีเครือข่ายในพื้นที่เป็นเครือข่ายหลักที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของพระธรรมจาริกประสบความสำเร็จ 2.การพัฒนากิจกรรมและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รุกของพระธรรมจาริกในสังคมไทย เป็นการคัดเลือกพระธรรมจาริกฝ่ายปฏิบัติการภาคสนาม จำนวน 69 รูป มาอบรมพัฒนาศักยภาพตามโครงการอบรมพระธรรมจาริกทุนเล่าเรียนหลวงผ่านกระบวนการพัฒนา 4 ด้าน คือ 1) กระบวนการเสริมสร้างความรู้แก่พระธรรมจาริก 2) กระบวนการเสริมสร้างทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกแก่พระธรรมจาริก 3) กระบวนการกลุ่มและภาคีเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริก 4) กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายผ่านหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติกรรมฐาน และภาคปฏิบัติการภาคสนาม แล้วสรุปผลเป็นกระบวนการกลุ่มและภาคีเครือข่าย กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่ส่งผลให้เกิดรูปแบบและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริกมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 3.การเสริมสร้างรูปแบบและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริกในสังคมไทยสรุปได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระธรรมจาริก และจากทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องมีประสบการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริก สามารถสรุปเป็นรูปแบบและเครือข่ายดังนี้ 1) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยทั่วไป 2) รูปแบบในการใช้หลักสาธารณสงเคราะห์หรือมีจิตอาสาช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ แล้วบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ 3) รูปแบบการสร้างภาคีเครือข่ายการทำงานอย่างมีส่วนร่วม เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง 4) รูปแบบใช้กิจกรรมนำศรัทธา คือ การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกที่เกิดในพื้นที่

พระนัฐวุฒิ สิริจนฺโท (ศรีจันทร์) (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ คุณสมบัติของพระนักเผยแผ่ที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ศึกษาคุณสมบัติของพระนักเผยแผ่ในสังคมยุคใหม่ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของพระนักเผยแผ่ที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พระนักเผยแผ่ จำนวน 10 รูป หน่วยงานของรัฐ จำนวน 10 คน กลุ่มอุบาสกอุบาสิกา จำนวน 5 คน และกลุ่มเยาวชน จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น คือการนำคำสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปสู่บุคคลและมวลชนโดยมุ่งให้ผู้รับเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ โดยการกำหนดแนวทาง วิธีการ เทคนิค เป้าประสงค์ของการดำเนินงานเผยแผ่ คุณสมบัติของพระนักเผยแผ่ในสังคมยุคใหม่ในอำเภอเสลภูมิ พบว่า พระนักเผยแผ่มีวิธีการเผยแผ่ธรรมะหลากหลายวิธี มีวิธีการเผยแผ่ในรูปแบบพิธีกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดในรูปแบบธรรมะสัญจรตามหมู่บ้านโรงเรียน โดยการเทศนาบรรยาย การปาฐกถาและการสนทนาธรรม เป็นการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในแต่ละพื้นที่ซึ่งรวมกลุ่มกันทำในลักษณะจิตอาสา หลักธรรมที่ใช้ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการอดทน กตัญญู การเสียสละช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม การให้ทาน หลักของศีล 5 การครองคน ครองตน ครองงาน อริยสัจ 4 ฆราวาสธรรม พรหมวิหาร คุณสมบัติของพระนักเผยแผ่ที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ในอำเภอเสลภูมิ พบว่า พระนักเผยแผ่ที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ต้องเป็นที่น่ายกย่อง เป็นผู้ทรงศีล เป็นแบบอย่างที่ดี ยึดโอวาทปาติโมกข์เป็นหลัก มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักธรรม ภาษา มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีประสบการณ์ ความประพฤติดี รักในการเผยแผ่ มีความอดทน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เป็นนักเสียสละที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมเป็นอย่างดี มีรูปแบบการเผยแผ่ที่หลากหลายน่าสนใจ

ธวัชชัย ฉินส่งธีระพานิช และ พันธ์จิตต์ สีเหนี่ยง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และกระบวนการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส 2) เพื่อศึกษาสมรรถนะและการพัฒนาสมรรถนะผู้ทำหน้าที่เผยแผ่งานศาสนา และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์ฝึกอบรมพระเผยแผ่ จำนวน 4 รูป พระเผยแผ่ดีเด่น จำนวน 4 รูป ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ จำนวน 1 ท่าน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า 1) บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส มี 4 ประการคือ หน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม หน้าที่ในการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ในวัด หน้าที่เป็นธุระจัดการศึกษาและอบรม หน้าที่อำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล 2) พัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส 3 ด้าน คือ 2.1) ด้านความรู้ทางธรรม ความรู้ทางโลกและฝึกอบรม 2.2) ด้านทักษะการปฏิบัติตน ปฏิบัติธรรม การเทศนา และการผลิตและใช้สื่อ การใช้เทคโนโลยีที่เท่าทัน 2.3) ด้านคุณลักษณะ มีความรู้ ทักษะ น่าศรัทธา และ 3) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส โดยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสามารถหาวิธีแก้ปัญหาด้วยการใช้รูปแบบดังกล่าว

พระศรีพัชโรดม (ลักษณะ กิตติญาโณ) และ ชยุต ภวภานันท์กุล (2560) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าเพื่อนามาพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทย 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดการสนทนากลุ่มโดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ สัมภาษณ์กลุ่มประชากรศึกษาจำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์นักปกครอง กลุ่มพระสงฆ์นักเผยแผ่ กลุ่มพระสงฆ์นักวิชาการ กลุ่มคฤหัสถ์นักการศาสนา กลุ่มคฤหัสถ์อุบาสก อุบาสิกา ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทยเกิดจากรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในอดีตที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และการบริหารงานคณะสงฆ์ด้านการปกครอง การศาสนศึกษาหรือการศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ถึงแม้จะมีกระบวนการด้านศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และด้านศาสนพิธี การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทยจำต้องอาศัยหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้ามาพัฒนารูปแบบเพื่อให้มีแผนหรือยุทธศาสตร์สัมพันธ์เอื้อหนุนกันและกันได้ใน 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบศาสโนบายด้านการบริหารเพื่อการเผยแผ่ 2) รูปแบบการพัฒนาศาสนบุคคลเพื่อการเผยแผ่ 3) รูปแบบการบูรณาการองค์ประกอบศาสนาเพื่อการเผยแผ่ และ 4) รูปแบบความเป็นเอกภาพของกิจกรรมเพื่อการเผยแผ่

พระครูสุทธิกิจโกศล (สมภพ สุวโจ) (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการเผย

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

แผ่พระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาแนวทางพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการได้ให้การดูแลสนับสนุนด้านการเผยแผ่ในลักษณะเฉพาะ การแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ จุดอ่อนไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ควรจะต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขเพื่อพลิกให้เป็นจุดแข็ง สิ่งคุกคาม เช่น คนบวชน้อยลง รุ่นลูกไม่ยอมเข้าวัด พระนักเผยแผ่ต้องปรับท่าทีการทำงานให้เหมาะสม ปัญหาอุปสรรคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาระดับจังหวัดนั้นมีอยู่หลายกรณี ถึงแม้ว่าศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดจะมีวัตถุประสงค์อย่างไรก็ตาม แต่การทำงานจริงก็ย่อมมีปัญหาอุปสรรคตามมาอย่างแน่นอน ตามปกติแล้วศูนย์ประสานงานประจำจังหวัดมีหน้าที่อำนวยความสะดวก คอยเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คอยให้การอุปถัมภ์และปฏิบัติตามนโยบาย เป็นต้น 2) แนวทางพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วิเคราะห์การเผยแผ่ตามหลักการสื่อสาร โดยคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่ควรจะศึกษาความเป็นมาและพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างรอบคอบ เมื่อศึกษาแล้วก็จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงกำหนดภูมิความรู้ของบุคคล แล้วถ้าหากว่าบุคคลใดมีระดับสติปัญญาน้อยพระองค์ก็สอนแบบง่ายๆ ถ้าผู้ใดมีสติปัญญาแก่กล้าแล้วก็สอนแบบเชิงลึก พุทธวิธีการสอน 4 คือ สันทัสสนา - แจ่มแจ้ง สมาทปนา - จูงใจ สมุตเตชนา - แกล้วกล้า และสัมปหังสนา - ร่าเริง ซึ่งหลักดังกล่าวมานี้เมื่อพระสังฆาธิการนำมาประยุกต์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักการสื่อสาร ด้านผู้ส่งสาร ด้านสาร ด้านช่องทาง และด้านผู้รับสาร ก็จะก่อให้เกิดผลดีแก่คณะบุคคลผู้รับผิดชอบการเผยแผ่ สนับสนุนให้เกิดการบริหารการเผยแผ่ และดำเนินการให้เป็นไปตามรูปแบบอย่างเหมาะสมและมีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ 3) นำเสนอพุทธวิธีการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี สนทสสนา – การเทศนา เป็นศิลปะสำคัญที่นักเทศน์ทุกรูปทำความเข้าใจ อุเทศคือหัวข้อที่ยกขึ้นเป็นหลักในการแสดง นิเทศคือการอธิบายขยายความเชิงปริยัติ และปฏินิเทศคือการสรุปใจความวางเป็นประเด็นสมาทปนา เคล็ดลับหมายถึงกลเม็ดหรือวิธีที่ชาญฉลาด ศิลปะหมายถึงความมีฝีมือหรือความชำนาญในการแสดงออก สมุตเตชนา - การปฏิบัติการเทศน์ไปก่อนเวลา เข้าหาเจ้าหน้าที่ คัมภีร์ไม่ขาด ฉลาดเจรจากับเจ้าภาพ สมปหงสนา - แสดงวิธีการเป็นแนวทางคือมีครูแนะนำ ท่องจำเทศนา ฝึกว่าปากเปล่า เข้าใจวางโครง ฟัง เขียน เพียร อ่าน ปฏิภาณว่องไว จิตใจสงบเป็นต้น

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณตามพุทธลีลาการสอน 4 ตามความคิดเห็นของพระสังฆาธิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าพระสังฆาธิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเผยแผ่ตามหลักการสื่อสาร ผู้ส่งสารเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง สร้างความจูงใจให้แก่ผู้รับธรรมะปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดความแกล้วกล้า มีความยินดีร่าเริง บันเทิงใจในธรรมะ ด้วยลีลาการสอนของผู้ส่งสารด้วยภาษาพูด ภาษาเขียนในการสื่อสาร สาร การสื่อสารเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ทั้งบุคคล วัสดุเครื่องมือ และเทคนิค ถ่ายทอดสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ เช่น เสียงพูด กิริยาท่าทาง สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์เป็นต้น ช่องทางการสื่อสาร คือตัวกลางให้สื่อจากผู้ส่งสารไปถึงผู้รับสารโดยผ่านประสาทสัมผัส ได้แก่ มองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้สัมผัส และได้ลิ้มรส ซึ่งต้องอยู่ต่อหน้ากัน แต่ถ้าอยู่ห่างไกลกันก็ต้องใช้สื่อที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องช่วยในการติดต่อสื่อสาร โดยช่องทาง หมายถึงทางซึ่งทำให้ผู้ส่งสารกับผู้รับสารติดต่อกันได้ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ผู้รับสาร พระพุทธเจ้าทรงวิเคราะห์ผู้รับสารตามระดับสติปัญญา ตามความเหมาะสมของบุคคลแตกต่างกันเป็น 4 ระดับ คืออุคฆติตัญญู ได้แก่ ผู้มีภูมิปัญญาที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ทันทีเมื่อได้ฟัง วิปจิตัญญู ได้แก่ ผู้สามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม เนยยะ ได้แก่ ผู้ที่อาจเรียนรู้ธรรมด้วยอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้วยการฟัง การคิด การถาม การท่องบ่น ปทปรมะ ได้แก่ ผู้ซึ่งไม่อาจเรียนรู้และเข้าใจในพระธรรมวิเศษ แม้จะฟัง คิดและท่องบ่นอย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการเผยแผ่ตามหลักการสื่อสารตามความคิดเห็นของพระสังฆาธิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าพระสังฆาธิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธมฺมเวที) (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคทางการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 รูป/คน และสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาอุปสรรคการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ 1.1) บุคลากรมีขั้นตอนการทำงานไม่เป็นทีมงาน ขาดภาวะผู้นำในการทำงานเพื่อเผยแผ่ การทำงานมีอยู่ในวงจำกัด ส่งผลให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จ 1.2) ขาดงบประมาณในการบริหารทั้งบุคลากรและการใช้จ่ายซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้งานในสำนักงานเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ในยุคโลกาภิวัตน์ 1.3) ขาดวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ไม่มี 1.4) การจัดการเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประชาชนไม่เกิดศรัทธาเลื่อมใสในการดำเนินการเท่าที่ควร 2) หลักพุทธธรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้ตามหลักพุทธลีลาการสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงปฏิบัติมานั่นก็คือการสั่งสอนอนุสาสนีปาฏิหาริย์ส่งเสริมให้เกิดแรงบันดาลใจ ประกอบด้วย สันทัสสนา คำสอนทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจน สมาทปนา คำสอนทำให้เกิดความตั้งใจสมาทานปฏิบัติตาม สมุตเตชนา คำสอนทำให้เกิดความองอาจกล้าหาญ สัมปหังสนา คำสอนทำให้จิตใจเกิดความร่าเริง แจ่มใส สำหรับทฤษฎีการจัดการเพื่อการบริหารการเผยแผ่ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม นอกจากนั้น สำหรับทฤษฎี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เพื่อการสื่อสารประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร 3) การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ 3.1) การวางแผน พระสังฆาธิการต้องจัดบุคลากรที่มีความรู้ความถนัด ติดตามผลงาน รายงานผล นำเสนอผลงาน ให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ ความชัดเจน การบริหารทรัพยากรของวัดอย่างมั่นคง ปลอดภัยจากภยันตรายทั้งปวง 3.2) การจัดองค์การ พระสังฆาธิการปฏิบัติตามโครงสร้างแบบบูรณาการ ส่งเสริมวัดให้เป็นสำนักเรียน สำนักปฏิบัติธรรม เป็นศูนย์กลางการอำนวยความสะดวกแก่สังคมเป็นแหล่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร ตั้งอยู่ในศีลาจารวัตรอันงดงาม สอดคล้องตามกฎระเบียบวินัย ตลอดทั้งญาติโยมได้ศึกษาคันถธุระและวิปัสสนาธุระ 3.3) การสั่งการ พระสังฆาธิการกำกับดูแลการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยกฎระเบียบปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ประชาชนในท้องถิ่น 3.4) การประสานงาน พระสังฆาธิการมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่สังคม ทั้งสงเคราะห์ อนุเคราะห์ สนับสนุนศาสนกิจทั้งปวงให้เป็นไปอย่างถูกต้อง จัดประชุมสัมมนาเชิงวิชาการแก่บุคลากรอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง เมื่อเป็นเช่นนั้นบุคลากรที่ได้เรียนเรียนรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว ก็สามารถมาช่วยเหลือแบ่งเบาภาระการงานได้ ส่งเสริมพิธีกรรมแบบเรียบง่ายตามจารีตประเพณีท้องถิ่น ตลอดทั้งปรับปรุงขั้นตอนพิธีการให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ 3.5) การควบคุม พระสังฆาธิการกำกับดูแลการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีความเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์แก่สังคม ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายทำหน้าที่ถูกต้องตามกฎระเบียบ ด้วยการติดตามดูแลบุคลากร ทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลการสื่อสาร รวมทั้งมีการบูรณาการบริหารทั้งการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการประสานงานให้อยู่ในกรอบกฎระเบียบ พระธรรมวินัย ส่งเสริมการปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมยุคใหม่นั้นคุณสมบัติที่สำคัญของพระนักเผยแผ่ต้องเป็นผู้ที่น่ายกย่องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักธรรม มีรูปแบบการเผยแผ่ที่หลากหลายน่าสนใจ ควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่คนส่วนใหญ่สามารถนำไปปฏิบัติและเห็นผลได้จริงในชีวิตประจำวัน เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย หลักธรรมที่นำมาเผยแผ่ควรถูกต้องตรงตามหลักคำสอนโดยที่คนส่วนใหญ่มีความสนใจ และสามารถบูรณาการหลักธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในสังคมยุคปัจจุบันได้ นอกจากนี้พระสงฆ์ควรปรับปรุงรูปแบบการเผยแผ่ให้เป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะวิธีการจัดกิจกรรมที่มีการใช้สื่อประกอบต่างๆ เช่น สื่อเทคโนโลยีหรืออินเตอร์เน็ต สื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

5.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์

พระมหาสุเทพ สุวฑฒโน (เหลาทอง) (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ พบว่า พระธรรมฑูตสายต่างประเทศซึ่งเป็นผู้แทนของคณะสงฆ์ไทยที่ได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ และได้รับมอบหมายให้นำหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่แก่ประชาชนในต่างประเทศภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์ไทยและองค์กรร่วมมือต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักประโยชน์ 3 ประการ คือ 1) ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาตินี้ 2) สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาติหน้า และ 3) ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อให้พุทธศาสนิกชนในประเทศต่าง ๆ ได้รับรู้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ถึงแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา การเสนอกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน ได้แก่ 1.1) การกำหนดเป้าหมายหลักและแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชัดเจนและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง 1.2) การจัดทำฐานข้อมูลของวัดในต่างประเทศและพระธรรมทูตสายต่างประเทศที่เป็นปัจจุบัน 1.3) การสร้างฐานข้อมูลกลางในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับประวัติของประเทศต่าง ๆ 1.4) การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสองภาษา เช่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นต้น 1.5) การจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง 2) กลยุทธ์ระดับบุคคล คือ กลยุทธ์ที่เกี่ยวกับพระธรรมทูตโดยตรง ได้แก่ 2.1) การรู้จักตนด้วยการวิเคราะห์ตนเอง ฉ,ธพัฒนาตนเองด้านความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ พร้อมทั้งความรู้ทางโลกตามความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูต 2.2) การรู้จักชุมชนและสภาพแวดล้อมในประเทศที่จะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตลอดทั้งแนวโน้มการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคต ด้วยการรู้เท่าทันสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามสภาพสังคมนั้น

พระใบฎีกาสราวุฒิ หงษ์คำ ภักดี โพธิ์สิงห์ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2562) ศึกษาเกี่ยวกับ การเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 พบว่า 1) มีการบริหารงานจากบนลงล่าง ขาดการวางแผน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ พระสังฆาธิการต้องมีความยุติธรรม เอื้อเฟื้อต่อคณะสงฆ์ ปลูกฝังศรัทธาด้วยหลักธรรมคำสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) จุดแข็ง คือ แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน จุดอ่อน คือ การบริหารงานเชิงรับและขาดศักยภาพ โอกาส คือได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน และสิ่งคุกคาม คือ ความเปลี่ยนแปลงของระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี 3) พระสังฆาธิการต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีเจตคติที่ดีด้วยการทางานเป็นทีม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการวางแผนที่ชัดเจน ส่งเสริมบุคลากรศึกษาดูงาน ควบคุมงานด้วยความโปร่งใสโดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้

พระกรศิริ คตภูธร (2561) ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4–5 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษายุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 และ 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 รูป ประกอบด้วย พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 รูป/คน ประกอบด้วย พระสังฆาธิการ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และจัดให้มีการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ในเขตปกครองคณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Sakon Nakhon Rajabhat University

สงฆ์ ภาค 4-5 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4-5 มีผลการเผยแผ่โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวิจัยและพัฒนาระบบพระพุทธศาสนารองลงมา คือ ด้านส่งเสริมวิธีคิดแบบพุทธ มีผลการเผยแผ่ละด้านพุทธศาสนากับการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีผลการเผยแผ่ ตามลำดับ โดยยุทธศาสตร์ปัจจุบันเป็นแนวทางปฏิบัติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ขาดกลวิธีที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าการนำไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการบริหารกิจการงานคณะสงฆ์มีกฎระเบียบคำสั่งและโครงสร้างการปกครองที่ชัดเจน ส่วนสภาพปัญหาการนำไปปฏิบัติคือขาดการกระจายอำนาจการบริหารงานไปสู่ภูมิภาค กฎระเบียบที่ใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันล้าสมัย องค์กรสงฆ์ต้องมีการปฏิรูปเกี่ยวกับการรักษาธรรมวินัยให้เข้มงวด รวมถึงการบริหารทรัพย์สินของวัดให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 2 ปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลทางบวก โดยพิจารณาตามสมการพยากรณ์เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยบางส่วนจากสูงไปต่ำ ดังนี้ 2.1) ปัจจัยหลักธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญอื่นอีกสองประการ คือ ปัจจัยด้านหลักธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เป็นหลักธรรมอันเป็นแก่นแท้ที่องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเคยใช้มาอย่างได้ผลในอดีตนั้นต้องไม่เป็นสัทธรรมปฏิรูปหรือเทียม และปัจจัยด้านวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ต้องยึดรูปแบบเก่าและควรเพิ่มเติมเทคนิคใหม่ วิธีการสื่อเทคโนโลยี การบริหารจัดการเข้าไปเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4-5 ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 3.1) ยุทธศาสตร์การรักษาหลักพุทธธรรมที่เป็นแก่นแท้ทางพุทธศาสนา โดยคณะสงฆ์ต้องมีการจัดประชุมสัมมนากันในองค์กรและเชิญทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ เข้าร่วม ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาหลักธรรมตามหลักพุทธพจน์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ จัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3.2) ยุทธศาสตร์การนำเสนอหลักพุทธธรรมผ่านสื่อเทคโนโลยีและสังคมออนไลน์ โดยคณะสงฆ์ต้องสร้างสื่อนวัตกรรมเผยแผ่ที่ประกอบด้วย โครงการ กิจกรม สื่อการสอน ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ทุกรูปแบบโดยให้เอกชนที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็นที่ปรึกษา และให้พระสงฆ์สามารถนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับใช้ได้อย่างสะดวกมากขึ้น 3.3) ยุทธศาสตร์การปฏิรูปองค์กรสงฆ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคณะสงฆ์ต้องปฏิรูประบบการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการบริหารจัดการองค์กรสงฆ์ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และด้านความสัมพันธ์กับศาสนาอื่น โดยต้องปฏิรูปให้มีความทันสมัยนำไปปรับใช้ได้อย่างเป็นที่พอใจของคณะสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร และ 3.4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ด้านการเผยแผ่ โดยคณะสงฆ์ต้องเร่งพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการด้านการเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพด้วยการเสริมสร้างพระสงฆ์นักเผยแผ่ พัฒนาระบบและรูปแบบการเผยแผ่ พัฒนาสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการเผยแผ่ พัฒนาแผนงานโครงการ กิจกรรม พัฒนาระบบศาสนสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเผยแผ่ร่วมกันกับศาสนาต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ สรุปได้ว่า การพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ โดยกลยุทธ์ที่ได้ต้องมีการประเมินด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เพื่อให้กลยุทธ์ที่ได้สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมสำหรับประชาชนของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสืบทอดกิจการพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนสืบไป

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มาร์ค แอนดรูว์ นาธาน (Mark Andrew Nathan, 2010) ศึกษาเกี่ยวกับ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสมัยใหม่ : ความสำคัญของพุทธศาสนา (P'ogyo) ในเกาหลียุคศตวรรษที่ยี่สิบ ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาในคาบสมุทรเกาหลีมีกว่า 1,600 ปีก่อนมาแล้ว แต่ในช่วงเปลี่ยนเข้าสู่ศตวรรษที่ยี่สิบ หลังจากที่ราชวงศ์โชซ็อน (1392-1910) สูญเสียอำนาจ คณะสงฆ์ของเกาหลีต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงจากองค์กรทางศาสนาที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธของญี่ปุ่นซึ่งกำลังเผยแผ่ศาสนาและคำสอนทางศาสนาของตนอย่างแข็งขัน ชาวพุทธของเกาหลีถูกบังคับให้ตอบสนองพระสงฆ์และฆราวาสชาวพุทธหลายคนที่เกี่ยวข้องโดยพยายามหาวิธีปฏิรูปและปรับปรุงประเพณีให้ทันสมัยซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการมาตลอดศตวรรษที่ผ่านมา วิทยานิพนธ์นี้มุ่งเน้นตรวจสอบลักษณะเด่นของการตอบสนองของชาวพุทธเกาหลีต่อการแข่งขันจากกลุ่มศาสนาคู่แข่งและความท้าทายอื่น ๆ ที่เผชิญ รู้จักกันในชื่อ p'ogyo ซึ่งในภาษาเกาหลีคำนี้สามารถแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่าการเปลี่ยนศาสนาหรืองานเผยแผ่ศาสนา แต่ผู้วิจัยยืนยันว่าคำว่า การเผยแผ่นั้นเหมาะสมกับวิธีการและเป้าหมายของ p'ogyo ในบริบททางพุทธศาสนาของเกาหลีมากกว่าซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นของศาสนาและมีการจำลองกิจกรรมและโครงสร้างองค์กรของคู่แข่งต่างชาติในหลาย ๆ ด้าน วิทยานิพนธ์นี้วิเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือการเปลี่ยนศาสนาในเกาหลีในแง่ของความเชื่อมโยงกับประเด็นสำคัญสามประการของการทำให้ทันสมัย ได้แก่ 1) ภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่และสถานที่ 2) บรรทัดฐานทางกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปและโครงสร้างทางกฎหมายใหม่ ๆ ที่ได้รับการแนะนำและนำไปใช้ และ 3) บทบาทของมวลชน สื่อและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสิ่งพิมพ์รูปแบบใหม่ ได้แก่ นิตยสารและวารสาร แม้ว่าการศึกษาก่อนหน้าศตวรรษที่ยี่สิบ พุทธศาสนาของเกาหลีได้ตระหนักถึงความสำคัญของ P'ogyo ในการปฏิรูปและการทำให้ทันสมัย แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงที่เชื่อมโยงทั้งหมดนี้เข้าด้วยกัน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ยืนยันว่าการเผยแผ่ของชาวพุทธทำให้ประเพณีทางพุทธศาสนาของเกาหลีและโดยเฉพาะชุมชนของพระภิกษุสงฆ์และแม่ชีสามารถปรับตัวให้เข้ากับความกดดันและความท้าทายของโลกสมัยใหม่ได้

ตาน ง็อก โฮ (TAN NGOC HO, 2009) ศึกษาเกี่ยวกับ การเริ่มต้นและการพัฒนาการศึกษาของพุทธศาสนิกชนในเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีข้อมูลอย่างแท้จริงว่า พุทธศาสนิกชนเริ่มต้นศึกษาและพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาพุทธในเวียดนามจนมาถึง ณ ปัจจุบันนี้ได้ตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการติดตามประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาโดยทั่วไปและการศึกษาทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นเนื่องจากเวียดนามเป็นจุดนัดพบของการขยายตัวทางตะวันออกของวัฒนธรรมอินเดียและการขยายตัวทางตอนใต้ของวัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมสำคัญทั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สองนี้ได้พบกันและเจริญรุ่งเรืองในเวียดนาม การศึกษาวิจัยนี้เป็นงานวิชาการที่เร่งด่วนอย่างยิ่ง เนื่องจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่เพียงไม่กี่แห่งในปัจจุบันอาจหายไปเนื่องจากการพัฒนาทางการเมืองและวัฒนธรรมที่แพร่หลายในแง่หนึ่งและการกระจายตัวของนักวิชาการเนื่องจากชาวเวียดนามพลัดถิ่นในอีกด้านหนึ่ง ในทางตรงกันข้ามประวัติศาสตร์ของพุทธศาสนาและการศึกษาพุทธศาสนาในเวียดนามได้รับการสร้างขึ้นใหม่ในขอบเขตที่เป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไขปัจจุบัน ดังนั้นข้อสรุปบางประการจึงเป็นเพียงสมมติฐานเบื้องต้นในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ 1) ข้อมูลที่เพียงพอสามารถรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ข้อความและปากเปล่าเพื่อสร้างประวัติศาสตร์นี้ขึ้นใหม่ 2) ข้อมูลดังกล่าวและการบันทึกประสบการณ์ของพระสงฆ์ที่มีการศึกษาสามารถใช้เพื่อทำความเข้าใจคุณลักษณะหลักและความท้าทายของการศึกษาพุทธศาสนาของเวียดนาม และ 3) ประวัติศาสตร์การศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาที่สร้างขึ้นใหม่นี้อาจเป็นพื้นฐานสำหรับการตรวจสอบประเด็นที่มีความขัดแย้งในหมู่นักวิชาการ การวิจัยได้นำเอาแนวทาง 4 ประการมาใช้ร่วมกัน ได้แก่ (ก) การวิจัยแบบตั้งโต๊ะเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลหลักในภาษาจีนและภาษาเวียดนาม (ข) การตรวจสอบแหล่งข้อมูลทุติยภูมิในภาษาจีนเวียดนามอังกฤษและฝรั่งเศสอย่างมีวิจารณญาณ (ค) การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยในฐานะชาวพุทธและนักเรียนของพระพุทธศาสนาและประสบการณ์ของเพื่อนร่วมงานเพื่อนและครูของผู้วิจัยเอง และ (ง) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผ่านการสำรวจภาคสนามที่จัดทำด้วยแบบสอบถาม

ดังสรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือการเปลี่ยนศาสนาในต่างประเทศเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการได้แก่ 1) สภาพภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป 2) โครงสร้างทางกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป และ 3) บทบาทของมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสิ่งพิมพ์รูปแบบใหม่ โดยปัจจัยทั้งสามประการนี้มีการศึกษาทางประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานในการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จึงนำแนวคิดพื้นฐานนี้มาใช้เพื่อทำความเข้าใจ รวมทั้งใช้เป็นประเด็นในการตรวจสอบและศึกษาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถามในลำดับต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

สำหรับการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยจำแนกขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน โดยกระบวนการวิจัยปรากฏดังภาพที่ 5 ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

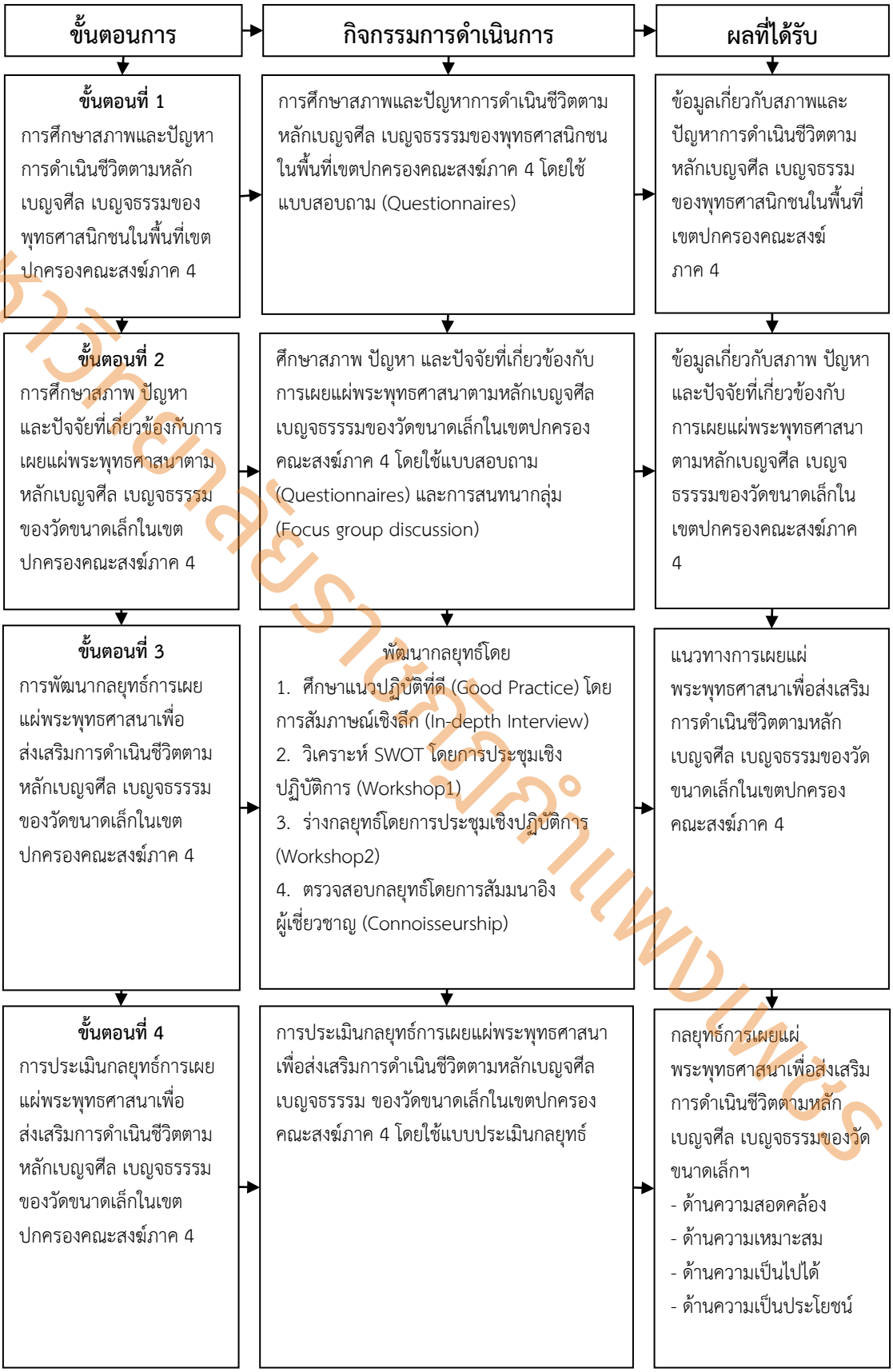

ภาพที่ 5 กรอบกระบวนการดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำเพาพูนสร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป รายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

จังหวัด	จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป		
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
กำแพงเพชร	223,682	225,324	449,006
นครสวรรค์	319,747	327,400	647,147
พิจิตร	163,436	166,749	330,185
เพชรบูรณ์	309,543	310,762	620,305
รวม	**1,016,408**	**1,030,235**	**2,046,643**

ที่มา: (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย พุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

สำหรับการสุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. จำแนกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ พุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์จังหวัดในการจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. ดำเนินการสุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก โดยการสุ่มอำเภอของแต่ละจังหวัด ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แต่ละจังหวัดดังนี้

2.1 จังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ได้จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอไทรงาม อำเภอคลองลาน อำเภอคลองขลุง อำเภอบึงสามัคคี และ อำเภอลานกระบือ

2.2 จังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ได้จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโกรกพระ อำเภอหนองบัว อำเภอท่าตะโก อำเภอพยุหคีรี อำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน และอำเภอชุมตาบง

2.3 จังหวัดพิจิตร ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอวังทรายพูน อำเภอโพทะเล อำเภอสามง่าม อำเภอสากเหล็ก และ อำเภอบึงนาราง

2.4 จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอชนแดน อำเภอศรีเทพ อำเภอหนองไผ่ อำเภอวังโป่ง และ อำเภอเขาค้อ

3. จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างจากอำเภอที่เป็นตั้งของวัดขนาดเล็กในแต่ละจังหวัดและอำเภอที่สุ่มได้ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนอำเภอ และจังหวัด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกได้ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัด} = \frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละจังหวัด } \mathbf{X} \text{ จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม}}{\text{จำนวนประชากรรวมทั้งหมด}}$$

4. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัดแล้ว ดำเนินการสุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ โดยการหาค่าเฉลี่ยดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัด}}{\text{จำนวนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัด}}$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ปรากฏดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนกลุ่มตัวอย่างพุทธศาสนิกชนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

จำนวนพุทธศาสนิกชน		กลุ่มตัวอย่าง (คน)
จังหวัดกำแพงเพชร		
1	อำเภอเมืองกำแพงเพชร	14
2	อำเภอไทรงาม	14
3	อำเภอคลองลาน	15
4	อำเภอคลองขลุง	15
5	อำเภอบึงสามัคคี	15
6	อำเภอลานกระบือ	15
รวม		**88**
จังหวัดนครสวรรค์		
1	อำเภอโกรกพระ	15
2	อำเภอหนองบัว	15
3	อำเภอท่าตะโก	16
4	อำเภอพยุหคีรี	16
5	อำเภอลาดยาว	16
6	อำเภอแม่วงก์	16
7	อำเภอแม่เปิน	16
8	อำเภอชุมตาบง	16
รวม		**126**
จังหวัดพิจิตร		
1	อำเภอเมืองพิจิตร	10
2	อำเภอวังทรายพูน	11
3	อำเภอโพทะเล	11
4	อำเภอสามง่าม	11
5	อำเภอสากเหล็ก	11
6	อำเภอบึงนาราง	11
รวม		**65**

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จำนวนพุทธศาสนิกชน		กลุ่มตัวอย่าง (คน)
จังหวัดเพชรบูรณ์		
1	อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	20
2	อำเภอชนแดน	20
3	อำเภอศรีเทพ	20
4	อำเภอหนองไผ่	20
5	อำเภอวังโป่ง	20
6	อำเภอเขาค้อ	21
รวม		**121**
รวมทั้งสิ้น		**400 คน**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Checklist) ประกอบด้วย สถานที่อาศัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choices) ประกอบด้วย สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับปัญหา	ค่าคะแนน
ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมมากที่สุด	5
ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมมาก	4
ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมปานกลาง	3
ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมน้อย	2
ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมน้อยที่สุด	1

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบข้อคำถามปลายเปิด (Open – ended)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแบบสอบถาม
3. ศึกษาหลักการ และแนวทางการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ต้องการเก็บข้อมูลซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพ ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
7. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ด้านการวิจัย ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวน 5 ท่าน ได้แก่

7.1 พระเทพปัญญาภรณ์ (ริด ริตเวที ป.ธ.๙) เจ้าอาวาสวัดตากฟ้า พระอารามหลวง, รองเจ้าคณะภาค 4

7.2 พระครูประภัศร์วชิรกิจ ดร. เจ้าอาวาสวัดหนองจอกพัฒนาราม เจ้าคณะตำบลท่ามะเขือ-วังยาง เขต 1

7.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงศ์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

7.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลี้ตระกูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

7.5 นายฐกร พุทธเผือก นักวิชาการศาสนา สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา

8. นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามมาคำนวนค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) และพิจารณาเลือกข้อรายการข้อคำถามที่ใช้ได้ซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง
9. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
10. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 ฉบับ แล้วนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเพื่อเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.94

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

11. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระสังฆาธิการวัดขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังพระสงฆ์และ ขอความอนุเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถาม และซองเปล่าติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย ไปยังสถานที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยประสานเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวดำเนินการมอบแบบสอบถามให้ผู้นำชุมชนเพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 400 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 90)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ปัญหาการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 รวมจำนวน 17,591 รูป จากข้อมูลที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้เก็บรวบรวมข้อมูลล่าสุดคือปี พ.ศ. 2563 (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 10 จำนวนพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

จำนวนพระสงฆ์จำแนกเป็นรายจังหวัด	จำนวนพระสงฆ์ (รูป)
กำแพงเพชร	4,473
นครสวรรค์	5,952
พิจิตร	3,163
เพชรบูรณ์	4,003
รวม	**17,591**

ที่มา: (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564)

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 รวมจำนวน 376 รูป ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 376 รูป และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

ขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง

1. จำแนกประชากรออกเป็นชั้นภูมิเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

2. ดำเนินการสุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ในแต่ละจังหวัด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก โดยการสุ่มอำเภอของแต่ละจังหวัดมา 50% ได้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แต่ละจังหวัดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.1 จังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ได้จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอขาณุวรลักษบุรี อำเภอคลองขลุง อำเภอคลองลาน อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอบึงสามัคคี และ อำเภอไทรงาม

2.2 จังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ได้จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอตาคลี อำเภอชุมแสง อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหคีรี อำเภอไพศาลี อำเภอแม่วงก์ และอำเภอชุมตาบง

2.3 จังหวัดพิจิตร ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ได้จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพทะเล อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอทับคล้อ อำเภอวังทรายพูน อำเภอวชิรบารมี และ อำเภอดงเจริญ

2.4 จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอำเภอที่เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ได้จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า อำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่ง และ อำเภอหนองไผ่

3. จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างพระสงฆ์จากอำเภอที่เป็นตั้งของวัดขนาดเล็กในแต่ละจังหวัด โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนอำเภอ และจังหวัด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกได้ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์รายจังหวัด} = \frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละจังหวัด } \mathbf{X} \text{ จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม}}{\text{จำนวนประชากรรวมทั้งหมด}}$$

4. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์แต่ละจังหวัดแล้ว ดำเนินการสุ่มตัวอย่างพระสงฆ์จำแนกตามอำเภอ โดยการหาค่าเฉลี่ยดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์แต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์แต่ละจังหวัด}}{\text{จำนวนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัด}}$$

รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ในวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ปรากฏดังตารางที่ 11

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 11 จำนวนกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็ก		จำนวน (รูป)
จังหวัดกำแพงเพชร		
1	อำเภอขาณุวรลักษบุรี	16
2	อำเภอคลองขลุง	16
3	อำเภอคลองลาน	16
4	อำเภอทรายทองวัฒนา	16
5	อำเภอบึงสามัคคี	16
6	อำเภอไทรงาม	16
รวม		**96**
จังหวัดนครสวรรค์		
1	อำเภอตาคลี	15
2	อำเภอชุมแสง	16
3	อำเภอบรรพตพิสัย	16
4	อำเภอโกรกพระ	16
5	อำเภอพยุหคีรี	16
6	อำเภอไพศาลี	16
7	อำเภอแม่วงก์	16
8	อำเภอชุมตาบง	16
รวม		**127**
จังหวัดพิจิตร		
1	อำเภอโพทะเล	11
2	อำเภอโพธิ์ประทับช้าง	11
3	อำเภอทับคล้อ	11
4	อำเภอวังทรายพูน	11
5	อำเภอวชิรบารมี	11
6	อำเภอดงเจริญ	12
จังหวัดเพชรบูรณ์		
1	อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	14
2	อำเภอหล่มสัก	14
3	อำเภอหล่มเก่า	14

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็ก		จำนวน (รูป)
รวม		**67**
4	อำเภอเขาค้อ	14
5	อำเภอวังโป่ง	15
6	อำเภอหนองไผ่	15
รวม		**86**
รวมทั้งสิ้น		**376 รูป**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choices)

ตอนที่ 3 ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับปัญหา	**ค่าคะแนน**
ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมมากที่สุด	5
ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมมาก	4
ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมปานกลาง	3
ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมน้อย	2
ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมน้อยที่สุด	1

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	**ค่าคะแนน**
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมมากที่สุด	5
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมมาก	4
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมปานกลาง	3
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมน้อย	2
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมน้อยที่สุด	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแบบสอบถาม
3. ศึกษาหลักการ และแนวทางการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ต้องการเก็บข้อมูลซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพ ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
7. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ด้านการวิจัย ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งผู้ทรงประมีจำนวน 5 ท่าน ได้แก่

7.1 พระเทพปัญญาภรณ์ (ริด ริตเวที ป.ธ.๙) เจ้าอาวาสวัดตากฟ้า พระอารามหลวง, รองเจ้าคณะภาค 4

7.2 พระครูประภัศร์วชิรกิจ ดร. เจ้าอาวาสวัดหนองจอกพัฒนาราม จต.ท่ามะเขือ-วังยาง เขต 1

7.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงศ์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

7.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลี้ตระกูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

7.5 นายฐกร พุทธเผือก นักวิชาการศาสนา สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา

8. นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามมาคำนวนค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) และพิจารณาเลือกข้อรายการข้อคำถามที่ใช้ได้ซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง
9. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
10. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 ฉบับ แล้วนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเพื่อเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.84

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

11. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระสังฆาธิการวัดขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังพระสงฆ์และ ขอความอนุเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถาม และซองเปล่าติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย ไปยังสถานที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยประสานเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวดำเนินการมอบแบบสอบถามให้ผู้นำชุมชนเพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 376 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 376 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 90)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ปัญหาการเผยแผ่อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ปัญหาการเผยแผ่อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปัญหาการเผยแผ่อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ปัญหาการเผยแผ่อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ปัญหาการเผยแผ่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 90)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ข้อเสนอแนะการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนและการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และ สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ดังนี้

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 12 รูป

1. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 3 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1.1 ดำรงพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด ตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภออย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

1.2 มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

1.3 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

2. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เลขานุการเจ้าคณะตำบล ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 4 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2.2 มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

2.3 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3. พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด เจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาส ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 5 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาสอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.2 มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.3 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

4. พระสงฆ์ วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 3 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

4.1 มีพรรษาอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

4.2 มีการศึกษาระดับนักธรรมชั้นตรีขึ้นไป

4.3 จำพรรษาอยู่ในวัดนั้นๆ ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้คือการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วันที่ 5 สิงหาคม 2565 ถึงกลุ่มผู้บริหาร พระสังฆาธิการ และพระสงฆ์ เพื่อเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

2. ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยนำเสนอประเด็นที่ได้จากการสรุปผลจากแบบสอบถามนำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3. ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นในการสนทนากลุ่มในด้านสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นในการสนทนากลุ่มในด้านสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนสภาพและปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงแความคิดเห็นเพื่อยืนยันผลจากแบบสอบถามและเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นในการสนทนากลุ่มในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงแความคิดเห็นเพื่อยืนยันผลจากแบบสอบถามและเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและสรุปผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปโดยวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในประเด็นสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จากการบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 3.1 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview)

แหล่งข้อมูล

แหล่งผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. วัดที่มีการเผยแผ่ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ รางวัลพระราชทานผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2565 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ กรรมการวัด มัคนายก และประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 21 รูป/คน

2. เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาของวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่ได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ รางวัลพระราชทานผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประจำปีพุทธศักราช 2565 กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนาจำนวน 2 วัด ได้แก่ 1) วัดกลางดง ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 2) วัดสมอทอง หมู่ที่ 2 ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนากับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของวัดที่มีการเผยแผ่ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการสำนักงานพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.1.1 มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

3.1.2 การศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป

3.1.3 มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.2 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 5 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.2.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภออย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.2.2 มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.2.3 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.3 พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 6 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.3.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.3.2 มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.3.3 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.4 พระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 2 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.4.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับชั้นวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาสอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.4.2 มีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.4.3 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

3.5 พระสงฆ์ในวัดขนาดเล็ก ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 4 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.5.1 มีพรรษาอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

3.5.2 มีการศึกษาระดับนักธรรมชั้นตรีขึ้นไป

3.5.3 จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ๆ ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. แนวปฏิบัติที่ดี/แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการเทศนาธรรม

2. แนวปฏิบัติที่ดี/แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการปาฐกถาธรรม

3. แนวปฏิบัติที่ดี /แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการสนทนาธรรม

4. แนวปฏิบัติที่ดี/แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน

5. แนวปฏิบัติที่ดี /แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์

3. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยนำประเด็นจากแบบสอบถาม และผลการศึกษาแนวทางโดยนำประเด็นจากแบบสอบถาม และผลการศึกษาแนวทางโดยนำประเด็นจากแบบสอบถาม และผลการศึกษาแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการสนทนากลุ่มมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์โดยเน้นการเผยแผ่ที่ผู้ตอบให้ความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันในระดับมากกับมากที่สุด มาตั้งเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม

5. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือที่ออกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนไปสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวคำตอบและเตรียมการตอบ

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเองและผู้ช่วยนักวิจัยจดบันทึกและบันทึกเทป

4. รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ให้ได้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในแบบบันทึกการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประสบความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop 1)

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน/รูป

1 .กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 2 คน

2. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 1 รูป

3. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ เจ้าอาวาส ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 9 รูป

4. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการนำกลยุทธ์ไปใช้ ได้แก่ นักวิชาการ หรือผู้มีประสบการณ์ในด้านการใช้กลยุทธ์ จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงกลุ่มผู้บริหารและพระสังฆาธิการ เพื่อเชิญเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยส่งหนังสือพร้อมเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์

2. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำการบันทึกเสียง บันทึกภาพและบันทึกย่อ ระหว่างการประชุมนำเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบเพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย แนวปฏิบัติที่ดี และสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3. ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

4. ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 แล้วนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

5. ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกโดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมประเมินสภาพแวดล้อมโดยแยกประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

5.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเพื่อจัดลำดับความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ของจุดแข็ง จากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมทำการประเมินให้ค่าน้ำหนักโดยพิจารณาผลกระทบของจุดแข็งต่อองค์กร (Potential Impact) และความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของจุดแข็ง (Relative Important)

5.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเพื่อจัดลำดับความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ของจุดอ่อน จากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมทำการประเมินให้ค่าน้ำหนักโดยพิจารณาผลกระทบของจุดอ่อนต่อองค์กรและความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของจุดอ่อน

5.3 การวิเคราะห์โอกาส โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเพื่อจัดลำดับความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ของโอกาส จากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมทำการประเมินให้ค่าน้ำหนักโดยพิจารณาโอกาสที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและโอกาสที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ

5.4 การวิเคราะห์อุปสรรค โดยการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเพื่อจัดลำดับความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ของอุปสรรค จากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมทำการประเมินให้ค่าน้ำหนักโดยพิจารณาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและอุปสรรคที่มีความเป็นไปได้ต่อการอุบัติขึ้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกโดยมีเกณฑ์การประเมินหรือการให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ผลกระทบหรือความสำคัญหรือความเป็นไปได้สูงมาก
4 หมายถึง ผลกระทบหรือความสำคัญหรือความเป็นไปได้สูง
3 หมายถึง ผลกระทบหรือความสำคัญหรือความเป็นไปได้ปานกลาง
2 หมายถึง ผลกระทบหรือความสำคัญหรือความเป็นไปได้ต่ำ
1 หมายถึง ผลกระทบหรือความสำคัญหรือความเป็นไปได้ต่ำมาก

5.5 ทำการรวมคะแนน เพื่อคำนวณหาตำแหน่งกลยุทธ์ (Positioning Strategy) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จากนั้นสรุปและแก้ไขปรับปรุงภาษาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้เข้าร่วมประชุมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

2. ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

3. การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์โดยวิธี TOWS MATRIX

ขั้นตอนที่ 3.3 การร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop 2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 17 คน/รูป

1. กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 2 คน

2. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 1 รูป

3. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ เจ้าอาวาส ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 9 รูป

4. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการนำกลยุทธ์ไปใช้ ได้แก่ นักวิชาการ หรือผู้มีประสบการณ์ในด้านการใช้กลยุทธ์ จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงกลุ่มผู้บริหารและพระสังฆาธิการ เพื่อเชิญเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยส่งหนังสือพร้อมเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์

2. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดประชุม ทำการบันทึกเสียง บันทึกภาพและบันทึกย่อ ระหว่างการประชุม นำเสนอผลการวิจัย ในขั้นตอนที่ 3.1 ขั้นตอนที่ 3.2 และขั้นตอนที่ 3.3 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบเพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่ดี สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ที่ได้กำหนดตำแหน่งกลยุทธ์โดยวิธี TOWS MATRIX และร่างกลยุทธ์ที่ได้พัฒนาขึ้น

3. ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

4. ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันสรุปผลร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 แล้วนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้เข้าร่วมประชุมวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และให้ข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. ผู้วิจัยสรุปผลการวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์เป็นกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ขั้นตอนที่ 3.4 การตรวจสอบกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการจัดทำร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 14 คน/รูป ประกอบด้วย

1 .กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 2 คน

2. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 1 รูป

3. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เลขานุการเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 8 รูป

4. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนากลยุทธ์ไปใช้ ได้แก่ นักวิชาการ หรือผู้มีประสบการณ์ในด้านการใช้กลยุทธ์ จำนวน 3 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงกลุ่มผู้บริหารและพระสังฆาธิการ เพื่อเชิญเข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

2. จัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำเสนอกระบวนการวิจัยที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้งหมด ให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญได้ทราบ

2.2 ผู้ดำเนินการสัมมนานำเสนอองค์ประกอบของร่างกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัดให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.3 ผู้ดำเนินการสัมมนานำเสนอร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในส่วนของประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัดให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์

2.4 ผู้ดำเนินการสัมมนานำเสนอร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในส่วนของกลยุทธ์ให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ถึงความเหมาะสมของแต่ละกลยุทธ์

2.5 ผู้ดำเนินการสัมมนานำเสนอร่างกลยุทธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในส่วนของมาตรการ และตัวชี้วัด ให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของกลยุทธ์

2.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์ร่างกลยุทธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2.7 ผู้วิจัยสรุปผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และให้ความเห็นชอบ

2.8 ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามมติการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และปรับแก้ไขร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมสัมมนา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในเขตจังหวัด โดยการประเมินจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ได้แก่พระสังฆาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 คน/รูป โดยมีคุณสมบัติดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

1. พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาพ เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด หรือ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด จำนวน 8 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1.1 ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด หรือ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด อย่างน้อย 3 ปี ขึ้นไป

1.2 มีการศึกษาระดับนักธรรมเอกหรือเปรียญธรรม

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน

2.1 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา หรือเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนากลยุทธ์

2.2 มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์อย่างน้อย 5ปี

2.3 การศึกษาในระดับปริญญาเอกขึ้นไป

3. กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศาสนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการหรือนักวิชาการศาสนาชำนาญการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 6 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

3.1 มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

3.2 การศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป

3.3 มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

4.1 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารและการพัฒนากลยุทธ์

4.2 มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการพัฒนากลยุทธ์อย่างน้อย 5 ปี

4.3 การศึกษาในระดับปริญญาเอกขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยประเด็นในการประเมินประกอบด้วย ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3.4 การประเมินนี้ประกอบด้วย 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการประเมิน	ค่าคะแนน
ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด	5
ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ระดับมาก	4
ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ระดับปานกลาง	3
ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ระดับน้อย	2
ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ระดับน้อยที่สุด	1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากลยุทธ์ ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open - ended)

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยส่งหนังสือพร้อมเอกสารประกอบการประเมินกลยุทธ์ด้วยตนเอง อีเมล์ หรือทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

2. ผู้วิจัยติดตามและรวบรวมแบบประเมินกลับคืน แล้วนำมาตรวจสอบให้ครบถ้วนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ได้จากการประเมิน วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 90)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เกณฑ์การตัดสิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ พิจารณาจากกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ย ≥3.51 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤1.00 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 90)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนากลยุทธ์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และทำการปรับปรุงกลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 2 สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ปรากฏดังตารางที่ 12 - 24 ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 12

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

รายการ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	182	45.50
	หญิง	218	54.50
อายุ	18-20 ปี	57	14.25
	21-30 ปี	68	17.00
	31-40 ปี	80	20.00
	41-50 ปี	62	15.50
	51-60 ปี	61	15.25
	61 ปีขึ้นไป	72	18.00
การศึกษา	ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	59	14.75
	ประถมศึกษาปีที่ 6	95	23.75
	มัธยมศึกษาปีที่ 3/ ปวช.	120	30.00
	มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวส.	103	25.75
	อนุปริญญา	8	2.00
	ปริญญาตรี	15	3.75
อาชีพ	เกษตรกร	114	28.50
	รับจ้าง	70	17.50
	ค้าขาย	92	23.00
	รับราชการ	8	2.00
	พนักงานบริษัทเอกชน	15	3.75
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	2.00
	ประกอบอาชีพอิสระ	44	11.00
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ/ ว่างงาน	49	12.25

จากตารางที่ 12 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.50 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 45.50 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 20.00 รองลงมาอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.00 ระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 3/ ปวช. ร้อยละ 30.00 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวส. ร้อยละ 25.75 และประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 28.50 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 23.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.2 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการใช้แบบสอบถามปรากฏดังตารางที่ 13 – 22

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 1 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	จำนวน	ร้อยละ
ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)		
1. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ในการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	313	78.3
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	87	21.8
ละเว้นการฆ่าสัตว์เพื่อความบันเทิง เช่น ยิงนก ตกปลา ฯลฯ	263	65.8
ละเว้นการสั่ง บังคับ หรือวานให้ผู้อื่นฆ่าสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตใด ๆ แทนตน	252	63.0
ละเว้นการฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารในชีวิต/ เป็นประจำ	235	58.8
ละเว้นการฆ่าสัตว์เพราะถูกรบกวน เช่น วางยาเบื่อหนู วางยาเบื่อสุนัข เป็นต้น	219	54.8
2. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ในการละเว้นจากการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	355	88.8
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	45	11.3
ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตให้ได้รับบาดเจ็บ หรือทำให้พิการ	347	86.8
ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตเพื่อความบันเทิง เช่น การบังคับให้สัตว์ทำตามคำสั่ง	328	82.0
ละเว้นการสั่ง บังคับ หรือวานให้ผู้อื่นทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต	306	76.5
3. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ในการละเว้นจากการประพฤติโหดเหี้ยมต่อสัตว์		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	312	78.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	88	22.0
ละเว้นการกักขังหรือผูกมัดสัตว์จนไม่อาจขยับได้	330	82.5
ละเว้นการนำสัตว์มาเล่นเพื่อความสนุกสนาน เช่น นำมาแสดงละครสัตว์	324	81.0
ละเว้นการใช้งานสัตว์ โดยการเฆี่ยนตี ปล่อยให้อดอยากจนซูบผอม	321	80.3
ละเว้นการนำสัตว์มาใช้เพื่อการแข่งขันหรือการพนัน เช่น การชนวัว ชนไก่ แข่งม้า เป็นต้น	294	73.5

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จากตารางที่ 13 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตโดยปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 1 ละเว้นการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี) ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ในการละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตให้ได้รับบาดเจ็บหรือทำให้พิการ มากที่สุด ร้อยละ 86.8 การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ในการละเว้นจากการประพฤติโหดเหี้ยมต่อสัตว์ ละเว้นการกักขังหรือผูกมัดสัตว์จนไม่อาจขยับได้ ร้อยละ 82.5 การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ในการละเว้นจากการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตเพื่อความบันเทิง เช่น การบังคับให้สัตว์ทำตามคำสั่ง ร้อยละ 82.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 2 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินฺนาทานา เวรมณี)

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	จำนวน	ร้อยละ
ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินฺนาทานา เวรมณี)		
4. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 2 ในการละเว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ มาเป็นของตน		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	308	67.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	132	33.0
ละเว้นการลักขโมย ปล้น ฉก ชิง วิ่งราว ย่องเบา งัดแงะ	308	77.0
ละเว้นการหลอกลวง ปลอมสินค้า สับเปลี่ยนสินค้า	260	65.0
ละเว้นการลักลอบซื้อขาย/นำเข้า/ส่งออกสินค้าหนีภาษีหรือหลีกเลี่ยงการเสียภาษี	249	62.3
ละเว้นการยักยอกทรัพย์ของผู้อื่น เช่น ทรัพย์ที่ผู้อื่นฝากไว้แต่โยกย้ายไปไว้ที่อื่นและยึดมาเป็นของตนเอง	248	62.0
ละเว้นการขู่กรรโชก เช่น ขู่ว่าจะฆ่า หรือใช้อาวุธบังคับเพื่อให้มอบทรัพย์สินให้	244	61.0
5. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 2 ในการละเว้นจากการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	310	77.5
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	90	22.5
ละเว้นจากการรับซื้อของโจร	303	75.8
ละเว้นการรับสินบน คอรัปชั่น	290	72.5
ละเว้นการปอกลอกเอาทรัพย์จากผู้อื่น	264	66.0
ละเว้นจากการผลาญทรัพย์ของผู้อื่นให้หมดไป	247	61.8
ละเว้นจากการหยิบฉวยทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยความมักง่ายไม่บอกให้เจ้าของรู้	235	58.8

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จากตารางที่ 14 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตโดยปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี) ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 2 ในการละเว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ มาเป็นของตน ละเว้นการลักขโมย ปล้น ฉก ชิง วิ่งราว ย่องเบา งัดแงะ คิดเป็นร้อยละ 77.0 การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 2 ในการละเว้นจากการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ ละเว้นจากการรับซื้อของโจร ร้อยละ 75.8 การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 2 ในการละเว้นจากการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ ละเว้นการรับสินบน คอรัปชั่น ร้อยละ 72.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 3 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	จำนวน	ร้อยละ
ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)		
6. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 3 ในการละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	324	81.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	76	19.0
ละเว้นจากการบังคับ ขืนใจ ใช้กำลังข่มขืน	342	85.5
ละเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน	310	77.5
ละเว้นจากการคิดหรือการพยายามจะมีเพศสัมพันธ์กับชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน	308	77.0

จากตารางที่ 15 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี) ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 3 ในการละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 3 ในการละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม คิดเป็นร้อยละ 85.5 ละเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน ร้อยละ 77.5 ละเว้นจากการคิดหรือการพยายามจะมีเพศสัมพันธ์กับชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน ร้อยละ 77.0 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 4 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	จำนวน	ร้อยละ
ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)		
7. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 4 ในการละเว้นจากการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริงหรือพูดเท็จ		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	364	91.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	36	9.0
ละเว้นจากการสาบานแต่ไม่ตั้งใจกล่าวจริงตามสาบาน เช่น การเบิกความเท็จ	337	84.3
ละเว้นจากการกลับคำ คือ พูดแล้วแต่ไม่ทำตามที่พูด หรือพูดไว้แล้วแต่ไม่ยอมรับว่าได้พูดออกไป	316	79.0
ละเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียดเพื่อยุยงให้แตกคอหรือทะเลาะกัน พูดหลอกลวง	314	78.5
ละเว้นจากการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นจริง เพื่อทำลายผลประโยชน์ของผู้อื่น	309	77.3
ละเว้นจากการพูดใส่ร้ายป้ายสี	286	71.5

จากตารางที่ 16 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี) ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 4 ในการละเว้นจากการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริงหรือพูดเท็จ ละเว้นจากการสาบานแต่ไม่ตั้งใจกล่าวจริงตามสาบาน เช่น การเบิกความเท็จ คิดเป็นร้อยละ 84.3 ละเว้นจากการกลับคำ คือ พูดแล้วแต่ไม่ทำตามที่พูด หรือพูดไว้แล้วแต่ไม่ยอมรับว่าได้พูดออกไป ร้อยละ 79.0 ละเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียดเพื่อยุยงให้แตกคอหรือทะเลาะกัน พูดหลอกลวง ร้อยละ 78.5 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล–ศีลข้อที่ 5 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี)

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	จำนวน	ร้อยละ
ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี)		
8. การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ในการละเว้นจากการดื่มสุราน้ำเมาหรือสิ่งเสพติด		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	302	75.5
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	98	34.5
ละเว้นจากการมอบสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญ	315	78.8
ละเว้นจากการนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเลี้ยงในงานสังสรรค์หรืองานบุญ	264	66.0
ร่วมรณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้งดการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เช่น รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ร่วมเชิญชวนให้งดการให้ของขวัญที่เป็นสุรา/ไวน์ เป็นต้น	242	60.5
ละเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดต่าง ๆ เช่น บุหรี่ กัญชา เป็นต้น	230	57.5
ละเว้นจากการดื่มสุรา หรือน้ำเมาที่กลั่นออกมาเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	225	56.3

จากตารางที่ 17 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล - ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี) ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ในการละเว้นจากการดื่มสุราน้ำเมาหรือสิ่งเสพติด ละเว้นจากการมอบสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญ คิดเป็นร้อยละ 78.8 ละเว้นจากการนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเลี้ยงในงานสังสรรค์หรืองานบุญ ร้อยละ 66.0 ร่วมรณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้งดการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เช่น รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ร่วมเชิญชวนให้งดการให้ของขวัญที่เป็นสุรา/ไวน์ เป็นต้น ร้อยละ 60.5 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 1 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา		
9. การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 1 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเมตตากรุณา		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	306	76.5
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	94	23.5
เป็นคนเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	350	87.5
ชอบช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความเดือดร้อนโดยที่ตนสามารถช่วยเหลือได้	348	87.0
รู้สึกสงสาร เห็นใจ เมื่อเห็นมนุษย์หรือสัตว์ได้รับความเดือดร้อนหรือลำบาก อยากช่วยเหลือถ้าสามารถทำได้	314	78.5

จากตารางที่ 18 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 1 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเมตตากรุณา เป็นคนเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 87.5 ชอบช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความเดือดร้อนโดยที่ตนสามารถช่วยเหลือได้ ร้อยละ 87.0 รู้สึกสงสาร เห็นใจ เมื่อเห็นมนุษย์หรือสัตว์ได้รับความเดือดร้อนหรือลำบาก อยากช่วยเหลือถ้าสามารถทำได้ ร้อยละ 78.5 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม – ธรรมข้อที่ 2 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ		
10. การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 2 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะ		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	320	80.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	80	20.0
ขยันทำงานของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่เกี่ยงงานให้ผู้อื่นทำ ตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่	397	99.3
มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน เช่น ไม่ขายของปลอมเป็นการหลอกลวงผู้ซื้อ ไม่ขายของหมดอายุ ไม่เรียกรับสินบนหรือของขวัญ เป็นต้น	370	92.5
ไม่ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรม เช่น ไม่ขายของผิดกฎหมาย งานที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เป็นต้น	364	91.0
มีความเป็นธรรมในจิตใจ เช่น เป็นนายจ้างก็จ่ายค่าจ้างตามสัญญา เป็นพ่อค้าก็ค้าขายอย่างสุจริต ไม่คดโกง ไม่โก่งราคา ไม่ตั้งราคาขายสินค้าเกินความเป็นจริง เป็นต้น	336	84.0

จากตารางที่ 19 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 2 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะ ขยันทำงานของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่เกี่ยงงานให้ผู้อื่นทำ ตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.30 มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน เช่น ไม่ขายของปลอมเป็นการหลอกลวงผู้ซื้อ ไม่ขายของหมดอายุ ไม่เรียกรับสินบนหรือของขวัญ เป็นต้น ร้อยละ 92.50 ไม่ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรม เช่น ไม่ขายของผิดกฎหมาย งานที่เกี่ยวข้องกับการพนัน เป็นต้น ร้อยละ 91.0 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 3 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร		
11. การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 3 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับกามสังวร		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	296	74.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	104	26.0
เอาใจใส่ดูแลบุคคลในครอบครัวตามอัตภาพ ทำหน้าที่ของตนให้ดี เช่น เป็นสามี/ภรรยาก็ดูแลสามี/ภรรยาและบุตร รักใคร่เฉพาะสามี/ภรรยาของตน ไม่ปันใจให้ผู้อื่น	312	78.0
มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องกามารมณ์ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกามารมณ์	236	59.0
ประพฤติตนให้เป็นที่น่าชื่นชม สำรวมในกิริยามารยาท ไม่ล่วงละเมิดคู่ครองของคนอื่นไม่ว่าทางใดก็ตามทั้งทางกาย วาจา และใจ	232	58.0
ไม่ล่วงละเมิดหรือเกี้ยวพาราสี บุตร/ธิดา หรือ สามี/ภรรยา ของคนอื่น	230	57.5

จากตารางที่ 20 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 3 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับกามสังวร เอาใจใส่ดูแลบุคคลในครอบครัวตามอัตภาพ ทำหน้าที่ของตนให้ดี เช่น เป็นสามี/ภรรยาก็ดูแลสามี/ภรรยาและบุตร รักใคร่เฉพาะสามี/ภรรยาของตน ไม่ปันใจให้ผู้อื่น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.00 มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องกามารมณ์ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกามารมณ์ ร้อยละ 59.00 ประพฤติตนให้เป็นที่น่าชื่นชม สำรวมในกิริยามารยาท ไม่ล่วงละเมิดคู่ครองของคนอื่นไม่ว่าทางใดก็ตามทั้งทางกาย วาจา และใจ ร้อยละ 58.0 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 4 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ		
12. การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 4 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัจจะ		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	328	82.0
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	72	18.0
มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่คิดคด ไม่โกหกหลอกลวง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง	376	94.0
รักษาคำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำสิ่งใดแล้วก็ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จตามที่ได้รับปากไว้ตามกำหนดเวลา	373	93.3
รักษาคำมั่นสัญญา ตามที่ได้ปฏิญาณตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง	332	83.0

จากตารางที่ 21 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 4 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัจจะ โดยมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่คิดคด ไม่โกหกหลอกลวง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.0 รักษาคำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำสิ่งใดแล้วก็ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จตามที่ได้รับปากไว้ตามกำหนดเวลาร้อยละ 93.30 รักษาคำมั่นสัญญา ตามที่ได้ปฏิญาณตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 83.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม - ธรรมข้อที่ 5 ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ		
13. การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 5 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะ		
ปฏิบัติครบทุกข้อ	345	86.3
ปฏิบัติไม่ครบทุกข้อ	55	13.7
ก่อนจะทำสิ่งใดรู้จักประมาณตน พิจารณาความเหมาะสมของการกระทำ ว่ากระทำลงไปแล้วไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับทั้งตนเองและผู้อื่น ไตร่ตรองให้เห็นคุณ/โทษของการกระทำ	382	95.5
เป็นคนตื่นตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท ไม่เลินเล่อหรือพลั้งเผลอ รู้จักยับยั้งชั่งใจ	380	95.0

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
รู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค ได้แก่ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ งดดื่มสุรา/น้ำเมา/ยาเสพติด รับประทานอาหารเป็นเวลา ไม่รับประทานจนอิ่มเกินไป	365	91.3
มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง หมั่นเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้งานคั่งค้างสะสมเป็นดินพอกหางหมู ทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่เหมาะสมหรือตามระยะเวลาที่กำหนด	329	82.3

จากตารางที่ 22 พบว่า พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 3 ลำดับ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 5 ในการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะ ก่อนจะทำสิ่งใดรู้จักประมาณตน พิจารณาความเหมาะสมของการกระทำ ว่ากระทำลงไปแล้วไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับทั้งตนเองและผู้อื่น ไตร่ตรองให้เห็นคุณ/โทษของการกระทำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.5 เป็นคนตื่นตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท ไม่เลินเล่อหรือพลั้งเผลอ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ร้อยละ 95.0 รู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค ได้แก่ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ งดดื่มสุรา/น้ำเมา/ยาเสพติด รับประทานอาหารเป็นเวลา ไม่รับประทานจนอิ่มเกินไป ร้อยละ 91.3 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.3 ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการใช้แบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 23 – 24

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามหลักเบญจศีล (หลักศีล 5)

ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตาเวรมณี)			
1. ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาทำอาหารได้	3.59	1.194	มาก
2. ไม่สามารถลดการทำกิจกรรมหรือกีฬาที่เป็นการทรมานสัตว์ได้ เช่น ยิงนก ตกปลา	3.53	1.141	มาก
3. ไม่มีวิธีการอื่นในการกำจัดสัตว์ที่มารบกวนนอกจากการวางยาเบื่อหรือดักฆ่า เช่น วางยาเบื่อหนู วางยาเบื่อสุนัข	3.52	1.280	มาก
4. จำเป็นจะต้องทำร้ายสัตว์หรือทุบตีให้ได้รับบาดเจ็บเพราะเข้ามารบกวน เช่น สุนัขเข้ามาขโมยอาหาร	3.63	1.162	มาก
ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี)			
5. มีความจำเป็นในการหาเงินเพื่อเลี้ยงชีพ (เช่น ตกงาน) แม้จะต้องหยิบฉวยของของผู้อื่นเพื่อนำไปขายแลกกับเงิน	2.94	1.487	ปานกลาง
6. มีอาชีพเกี่ยวกับการทวงหนี้ จึงจำเป็นต้องขู่กรรโชก หรือใช้อาวุธข่มขู่เพื่อบังคับให้จ่ายหนี้	3.54	1.110	มาก
7. สินค้าราคาแพง จึงจำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้าเพื่อให้ได้กำไรมากๆ โดยเฉพาะในช่วงข้าวยากหมากแพงสินค้าขาดตลาดต้องขายแพงกว่าเท่าตัว	3.58	1.396	มาก
8. ถ้ามีช่องทางจะนำสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีมาจำหน่าย เช่น สินค้าจากชายแดน นำมาจำหน่ายเพื่อให้ได้กำไรมาก ๆ เพราะสินค้าที่มีการเสียภาษีมักจะมีราคาต้นทุนสูง ได้กำไรน้อย	2.89	1.416	ปานกลาง
9. เห็นว่าทรัพย์สินที่มีผู้อื่นฝากไว้กับท่าน หากทิ้งระยะเวลาไว้นานเกินไปไม่มารับคืน ทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นของท่าน	2.87	1.513	ปานกลาง
10. หยิบฉวยของที่วางทิ้งไว้โดยไม่มีเจ้าของเฝ้าอยู่มาเป็นของตน เพราะถือว่าสิ่งนั้นเป็นของที่ตกหล่นไม่มีเจ้าของใครเจอผู้นั้นย่อมเป็นเจ้าของ	2.82	1.460	ปานกลาง

มหาวิทยาลัยรัชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)			
11. มีเพศสัมพันธ์กับหญิง/ชายอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตน เพราะเพื่อนฝูงชักชวน (เช่น ชวนเข้าผับ บาร์ ฯลฯ แล้วซื้อบริการ)	3.69	1.218	มาก
12. มีความคิดอยากมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน/คนรู้จักที่ตนชื่นชอบเพราะมีหน้าตาดี รูปร่างดี พยายามแตะเนื้อต้องตัว/ลวนลาม หรือเกี้ยวพาราสีอยู่บ่อยครั้ง	3.51	1.315	มาก
ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)			
13. จำเป็นต้องพูดโกหกอยู่เสมอ เพื่อให้คนในครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงานเชื่อในสิ่งที่ท่านพูดเพื่อป้องกันปัญหายืดเยื้อที่จะตามมา	3.54	1.213	มาก
14. รับปากหรือให้คำสัญญาต่างๆ ในขณะนั้น เพื่อไม่ให้คนเหล่านั้นมาเซ้าซี้ โดยที่ท่านรับปากแล้ว มักจะไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้ เพราะถือว่าไม่ได้รับปากหรือไม่ได้พูด	3.51	1.191	มาก
15. ให้ข้อมูลที่บิดเบือนจากความเป็นจริงในสื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อทำให้คู่แข่งทางธุรกิจของท่านเสียหาย ผู้บริโภคจะได้หันมาซื้อสินค้า/ บริการของท่านมากกว่า	2.46	1.197	น้อย
ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี)			
16. มีความจำเป็นต้องดื่มเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานหลังเลิกงานอยู่เสมอหากไม่เข้าร่วมสังสรรค์ด้วยเพื่อนจะเลิกคบท่าน	3.59	1.235	มาก
17 ดื่มสุราจนเมามาย หรือจนขาดสติ เพราะมีปัญหาในชีวิตไม่มีทางออก จึงหันมาพึ่งสุรา/ยาเสพติด เพื่อให้ลืมปัญหาเหล่านั้น	3.59	1.107	มาก
รวม	**3.34**	**.317**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 23 พบว่า ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านเบญจศีล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี) ได้แก่ จำเป็นจะต้องทำร้ายสัตว์หรือทุบตีให้ได้รับบาดเจ็บเพราะเข้ามารบกวน เช่น สุนัขเข้ามาขโมยอาหาร ($\bar{X}$ =3.63) รองลงมา ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาทำอาหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ได้ ($\bar{X}$ =3.59) ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี) ได้แก่ สินค้าราคาแพง จึงจำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้าเพื่อให้ได้กำไรมาก ๆ โดยเฉพาะในช่วงข้าวยากหมากแพงสินค้าขาดตลาดต้องขายแพงกว่าเท่าตัว ($\bar{X}$=3.54) รองลงมา มีอาชีพเกี่ยวกับการทวงหนี้ จึงจำเป็นต้องขู่กรรโชก หรือใช้อาวุธข่มขู่เพื่อบังคับให้จ่ายหนี้ ($\bar{X}$=3.58) ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี) ได้แก่ มีเพศสัมพันธ์กับหญิง/ชายอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเพราะเพื่อนฝูงชักชวน (เช่น ชวนเข้าผับ บาร์ ฯลฯ แล้วซื้อบริการ) ($\bar{X}$=3.69) รองลงมา มีความคิดอยากมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน/ คนรู้จักที่ตนชื่นชอบเพราะมีหน้าตาดี รูปร่างดี พยายามแตะเนื้อต้องตัว/ลวนลาม หรือเกี้ยวพาราสีอยู่บ่อยครั้ง ($\bar{X}$=3.51) ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี) ได้แก่ จำเป็นต้องพูดโกหกอยู่เสมอ เพื่อให้คนในครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงานเชื่อในสิ่งที่ท่านพูดเพื่อป้องกันปัญหายืดเยื้อที่จะตามมา ($\bar{X}$=3.54) รองลงมา รับปากหรือให้คำสัญญาแต่ไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้ ($\bar{X}$=3.51) ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชชปมาทฏฐานา เวรมณี) ได้แก่ มีความจำเป็นต้องดื่มเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานหลังเลิกงานอยู่เสมอหากไม่เข้าร่วมสังสรรค์ด้วยเพื่อนจะเลิกคบท่าน ($\bar{X}$=3.59) รองลงมา ดื่มสุราจนเมามายหรือจนขาดสติ เพราะมีปัญหาในชีวิต ไม่มีทางออก จึงหันมาพึ่งสุรา/ ยาเสพติด เพื่อให้ลืมปัญหาเหล่านั้น ($\bar{X}$=3.59)

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามหลักเบญจธรรม (หลักธรรม 5)

ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา			
18. ไม่มีเงินมากพอที่จะช่วยเหลือสัตว์หรือผู้ยากไร้ ในการซื้อของให้เพื่อช่วยเหลือหรือเพื่อเป็นการทำทาน เพราะการทำทานต้องใช้เงินจำนวนมาก	2.46	1.052	น้อย
19. หากต้องเสียสละทรัพย์สินถึงจะเพียงเล็กน้อยเพื่อทำทาน เห็นว่าไม่จำเป็นเพราะหาทรัพย์สินเหล่านั้นมาด้วยความยากลำบาก	2.91	1.393	ปานกลาง
20. เห็นว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความลำบาก/ เดือดร้อน เช่น สุนัขตกลงไปในคูคลองขึ้นมาไม่ได้ เพราะการช่วยนั้นจะทำให้เสียเวลา	2.96	1.418	ปานกลาง
ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ			
21. ไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริต เพราะมีความรู้น้อย และอาชีพสุจริตมักจะมีรายได้น้อย	2.92	1.393	ปานกลาง
22. ไม่สามารถเลือกอาชีพสุจริตที่ท่านชอบได้เพราะได้รับการฝากเข้าทำงานจากผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณ	3.63	1.008	มาก
23. เกี่ยงงานให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ เพราะถึงทำงานมากๆ เจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาก็ไม่ขึ้นเงินเดือนให้	3.53	1.016	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
24. หลบหรืออู้งานบ่อยๆ เช่น เข้าไปนั่งในห้องน้ำนาน ๆ เพราะให้คนอื่นทำงานมากกว่า ท่านจะได้ไม่เหนื่อยมากแต่ก็ได้ค่าแรงเท่ากัน	2.88	1.489	ปานกลาง
ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร			
25. ถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปสถานบันเทิงหรือสถานเริงรมย์และมักจะปฏิเสธไม่ได้อยู่เสมอ	3.60	1.117	มาก
26. จะควบคุมอารมณ์หรือยับยั้งชั่งใจไม่ได้เสมอ เมื่อเห็นชาย/หญิงที่ถูกใจและชื่นชอบ เช่น หน้าตาดี รูปร่างดี	3.53	1.276	มาก
ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ			
27. ถูกเพื่อนหรือคนใกล้ชิดบังคับให้ท่านพูดโกหกเพื่อไม่ให้คนอื่นโกรธ อยู่เสมอ เช่น ให้โกหกภรรยาของเพื่อนว่าเพื่อนอยู่กับท่านตลอดเวลา ในขณะที่เพื่อนท่านอยู่กับคนอื่น	3.56	1.296	มาก
28. ไม่ได้ทำตามสัญญาที่ได้พูดออกไปหรือรับปากไว้ เพราะไม่มีเวลาทำตามที่ได้พูดไว้	3.53	1.266	มาก
ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ			
29. เป็นคนใจร้อน ทำอะไรรวดเร็ว จึงทำสิ่งใดๆ ลงไปในทันที ไม่ต้องเสียเวลาคิดตรึกตรองให้มาก เพราะเมื่อทำลงไปแล้วเกิดปัญหาขึ้นมา ค่อยมาแก้ปัญหาทีหลัง	3.53	1.274	มาก
30. เมื่อถึงเวลาเลิกงานแล้ว หากงานยังคั่งค้าง มักจะปล่อยงานทิ้งไว้ก่อน เพราะถึงเวลาเลิกงานแล้วต้องไปทำสิ่งอื่นต่อ เช่น ไปสังสรรค์กับเพื่อน ไปเล่นกีฬา เป็นต้น	3.53	1.184	มาก
รวม	**3.27**	**.371**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 24 พบว่า ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านเบญจธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก มีดังนี้ ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา ได้แก่ เห็นว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความลำบาก/ เดือดร้อน เช่น สุนัขตกลงไปในคูคลองขึ้นมาไม่ได้ เพราะการช่วยนั้นจะทำให้เสียเวลา ($\bar{X}$ =2.96) รองลงมา หากต้องเสียสละทรัพย์สินถึงจะเพียงเล็กน้อยเพื่อทำทาน เห็นว่าไม่จำเป็นเพราะหาทรัพย์สินเหล่านั้นมาด้วยความยากลำบาก ($\bar{X}$ =2.91) ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ ได้แก่ ไม่สามารถเลือกอาชีพสุจริตที่ท่านชอบได้เพราะได้รับการฝากเข้าทำงานจากผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณ ($\bar{X}$ =3.63) รองลงมา เกี่ยงงานให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ เพราะถึงทำงานมากๆ เจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาก็ไม่ขึ้นเงินเดือนให้ ($\bar{X}$=3.53) ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร ได้แก่ ถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปสถานบันเทิงหรือสถานเริงรมย์และมักจะปฏิเสธ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ไม่ได้อยู่เสมอ ($\bar{X}$=3.60) รองลงมา จะควบคุมอารมณ์หรือยับยั้งชั่งใจไม่ได้เสมอ เมื่อเห็นชาย/ หญิงที่ถูกใจและชื่นชอบ เช่น หน้าตาดี รูปร่างดี ($\bar{X}$ =3.53) ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ ได้แก่ ถูกเพื่อนหรือคนใกล้ชิดบังคับให้ท่านพูดโกหกเพื่อไม่ให้คนอื่นโกรธอยู่เสมอ เช่น ให้โกหกภรรยาของเพื่อนว่าเพื่อนอยู่กับท่านตลอดเวลา ในขณะที่เพื่อนท่านอยู่กับคนอื่น ($\bar{X}$ =3.56) รองลงมา ไม่ได้ทำตามสัญญาที่ได้พูดออกไปหรือรับปากไว้ เพราะไม่มีเวลาทำตามที่ได้พูดไว้ ($\bar{X}$ =3.53) ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ ได้แก่ เป็นคนใจร้อน ทำอะไรรวดเร็ว จึงทำสิ่งใดๆ ลงไปในทันทีไม่ต้องเสียเวลาคิดตรึกตรองให้มาก เพราะเมื่อทำลงไปแล้วเกิดปัญหาขึ้นมา ค่อยมาแก้ปัญหาทีหลัง ($\bar{X}$ =3.53) รองลงมา เมื่อถึงเวลาเลิกงานแล้ว หากงานยังคั่งค้าง มักจะปล่อยงานทิ้งไว้ก่อน เพราะถึงเวลาเลิกงานแล้วต้องไปทำสิ่งอื่นต่อ เช่น ไปสังสรรค์กับเพื่อน ไปเล่นกีฬา เป็นต้น ($\bar{X}$ =3.53)

ตอนที่ 2 สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 25 - 30

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

รายการ		จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง	เจ้าอาวาส	24	6.37
	รองเจ้าอาวาส	21	5.57
	พระสงฆ์ (พระลูกวัด)	332	88.06
อายุ	20 – 30 ปี	6	1.60
	31 – 40 ปี	154	41.00
	41 – 50 ปี	81	21.50
	51 – 60 ปี	79	21.00
	61 - 70 ปี	56	14.90
จำนวนพรรษา	น้อยกว่า 3 พรรษา	4	1.10
	3 – 5 พรรษา	81	21.50
	6 – 8 พรรษา	166	44.10
	9 – 12 พรรษา	106	28.20
	13 – 15 พรรษา	19	5.10

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 25 (ต่อ)

รายการ		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	24	6.40
	ประถมศึกษาปีที่ 6	45	12.00
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	126	33.50
	มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.	127	33.80
	อนุปริญญา/ ปวส.	26	6.90
	ปริญญาตรี	28	7.40
การศึกษาทางธรรม	ต่ำกว่านักธรรมชั้นตรี	85	22.60
	นักธรรมชั้นตรี	99	26.30
	นักธรรมชั้นโท	82	21.80
	นักธรรมชั้นเอก	88	23.40
	เปรียญธรมประโยค 1 - 3	22	5.90

จากตารางที่ 25 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ (พระลูกวัด) คิดเป็นร้อยละ 88.30 รองลงมา เจ้าอาวาส ร้อยละ 6.37 อายุ 31 - 40 ปี รองลงมา อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 21.50 จำนวนพรรษา 6 - 8 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 44.10 รองลงมา 9-12 พรรษา ร้อยละ 28.20 ระดับการศึกษาทางโลก มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 33.80 รองลงมา มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 33.50 ระดับการศึกษาทางธรรม นักธรรมชั้นตรี คิดเป็นร้อยละ 26.30 รองลงมา นักธรรมชั้นเอก ร้อยละ 23.40 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2.2 สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 26 - 30

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการเทศนาธรรม

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. วัดมีการเทศนาธรรมให้กับพุทธศาสนิกชน	348	92.60
2. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เพื่อให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์	196	52.10
3. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีศิลปะในการพูดให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมที่แสดงเป็นอย่างดี	192	51.10
4. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะที่แสดงเทศนาอย่างลึกซึ้ง	189	50.30
5. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงเทศนาธรรมเป็นอย่างดี	182	48.40
6. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมเป็นอย่างดี ไม่สับสนวกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา	165	43.90
7. วัดมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการเทศนาธรรมมากขึ้น	53	14.10
8. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการเทศนาธรรม	52	13.80

จากตารางที่ 26 พบว่า สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการเทศนาธรรม ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 5 อันดับ ประกอบด้วย วัดมีการเทศนาธรรมให้กับพุทธศาสนิกชน คิดเป็นร้อยละ 92.6 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เพื่อให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 52.10 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีศิลปะในการพูดให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมที่แสดงเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 51.10 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะที่แสดงเทศนาอย่างลึกซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 50.30 และ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงเทศนาธรรมเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 48.40 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการปาฐกถาธรรม

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่แสดงอย่างลึกซึ้ง	106	28.20
2. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการบรรยายหรืออธิบายธรรม และแสดงหลักพระธรรมวินัยอย่างเป็นกิจจะลักษณะและเป็นทางการ	100	26.60
3. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมะและพระธรรมวินัย เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา	97	25.80
4. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงปาฐกถาธรรมเป็นอย่างดี	96	25.50
5. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่แสดงเป็นอย่างดี	95	25.30
6. วัดมีการปาฐกถาธรรมให้กับพุทธศาสนิกชน	80	21.30
7. วัดมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้เพิ่มขึ้น	47	12.50
8. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการปาฐกถาธรรม	42	11.20

จากตารางที่ 27 พบว่า สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการปาฐกถาธรรม ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 5 อันดับ ประกอบด้วย พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่แสดงอย่างลึกซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 28.20 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการบรรยายหรืออธิบายธรรม และแสดงหลักพระธรรมวินัยอย่างเป็นกิจจะลักษณะและเป็นทางการ คิดเป็นร้อยละ 26.60 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมะและพระธรรมวินัย เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา คิดเป็นร้อยละ 25.80 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงปาฐกถาธรรมเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 25.50 และ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่แสดงเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 25.30 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการสนทนาธรรม

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. วัดมีการสนทนาธรรมกับพุทธศาสนิกชน	179	47.60
2. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในธรรมะและพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา	151	40.20
3. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่สนทนาธรรมอย่างลึกซึ้ง	100	26.60
4. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่สนทนาธรรมเป็นอย่างดี	100	26.60
5. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเตรียมความพร้อมก่อนไปสนทนาธรรมเป็นอย่างดี	98	26.10
6. การสนทนาธรรม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลัดกันพูดผลัดกันฟัง บางครั้งอาจมีคำถามเพื่อแสวงหาความถูกต้องหรือปรับความเข้าใจกัน	97	25.80
7. วัดมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้เพิ่มขึ้น	47	12.50
8. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการสนทนาธรรม	31	8.20

จากตารางที่ 28 พบว่า สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการสนทนาธรรม ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 5 อันดับ ประกอบด้วย วัดมีการสนทนาธรรมกับพุทธศาสนิกชน คิดเป็นร้อยละ 47.6 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในธรรมะและพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา คิดเป็นร้อยละ 40.20 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่สนทนาธรรมอย่างลึกซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 26.60 พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่สนทนาธรรมเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 26.60 และ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเตรียมความพร้อมก่อนไปสนทนาธรรมเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 26.10 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. วัดมีการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้กับพุทธศาสนิกชน	59	15.70
2. พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีการเรียบเรียงลำดับขั้นตอนในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้ตามลำดับที่ถูกต้อง ไม่ข้ามขั้นตอน ไม่สับสน ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี	30	8.00
3. พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและสามารถสอนให้พุทธศาสนิกชนนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง	29	7.70
4. พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและวิธีการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง	27	7.20
5. พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ ผ่านการฝึกอบรม วิปัสสนากรรมฐานอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ และมีคุณสมบัติครบถ้วนสำหรับการเป็นวิปัสสนาจารย์	27	7.20
6. พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีเทคนิคการสอนวิปัสนากรรมฐานที่เหมาะสมกับยุคสมัย	27	7.20
7. วัดมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการวิปัสสนากรรมฐานให้เพิ่มมากขึ้น	27	7.20
8. วัดมีการสอนให้นั่งสมาธิ สอนการภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิ สอนให้เข้าใจสภาวธรรมตามความเป็นจริงของสังขารตามหลักไตรลักษณ์ด้วยการนั่งวิปัสสนากรรมฐาน	24	6.40

จากตารางที่ 29 พบว่า สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการวิปัสสนากรรมฐาน ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 5 อันดับ ประกอบด้วย วัดมีการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้กับพุทธศาสนิกชน คิดเป็นร้อยละ 15.7 พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีการเรียบเรียงลำดับขั้นตอนในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้ตามลำดับที่ถูกต้อง ไม่ข้ามขั้นตอน ไม่สับสน ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 8.00 พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและสามารถสอนให้พุทธศาสนิกชนนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 7.70 พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและวิธีการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 7.20 พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ ผ่านการฝึกอบรม วิปัสสนากรรมฐานอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ และมีคุณสมบัติครบถ้วนสำหรับการเป็นวิปัสสนาจารย์ คิดเป็นร้อยละ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

7.20 และพระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีเทคนิคการสอนวิปัสนากรรมฐานที่เหมาะสมกับยุคสมัย คิดเป็นร้อยละ 7.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. วัดมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	121	32.20
2. วัดมีการจัดทำสื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น จัดพิมพ์หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์ ฯลฯ แจกฟรีให้กับพุทธศาสนิกชน ตามโอกาส	105	27.90
3. วัดมีการเผยแพร่สื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังเครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เผยแพร่ผ่านยูทูป เผยแพร่ผ่านเวบไซต์ของวัด เป็นต้น	68	18.10
4. พระสงฆ์มีการเลือกใช้สื่อประกอบการเผยแผ่ธรรมะ ที่มีความเหมาะสมกับช่วงอายุและวัยของพุทธศาสนิกชน	66	17.60
5. วัดมีการจัดทำ เผยแพร่ สนับสนุนและแนะนำให้พุทธศาสนิกชนใช้สื่อธรรมะที่ทางวัดสร้างขึ้น เช่น สื่อบรรยายธรรมะ เช่น แผ่นซีดี, mp3 เป็นต้น	50	13.30

จากตารางที่ 30 พบว่า สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์สังกัดวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุด 5 อันดับ ประกอบด้วย วัดมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 32.20 วัดมีการจัดทำสื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น จัดพิมพ์หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์ ฯลฯ แจกฟรีให้กับพุทธศาสนิกชน ตามโอกาส คิดเป็นร้อยละ 27.90 วัดมีการเผยแพร่สื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังเครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เผยแพร่ผ่านยูทูป เผยแพร่ผ่านเวบไซต์ของวัด เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.10 พระสงฆ์มีการเลือกใช้สื่อประกอบการเผยแผ่ธรรมะ ที่มีความเหมาะสมกับช่วงอายุและวัยของพุทธศาสนิกชน คิดเป็นร้อยละ 17.60 และ วัดมีการจัดทำ เผยแพร่ สนับสนุนและแนะนำให้พุทธศาสนิกชนใช้สื่อธรรมะที่ทางวัดสร้างขึ้น เช่น สื่อบรรยายธรรมะ เช่น แผ่นซีดี, mp3 เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 13.30 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3 ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 31 – 35

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ด้านการเทศนาธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
1. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น	3.41	1.072	ปานกลาง
2. ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการเทศนาธรรม เช่น การจัดทำตารางการเทศนาธรรมและพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบในการเป็นองค์เทศนาธรรมที่ระบุวัน เวลา ไว้อย่างชัดเจน	3.46	.987	ปานกลาง
3. ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการเทศนาธรรมที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	3.44	.959	ปานกลาง
4. ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการเทศนาธรรม เช่น ในกรณีที่พระใหม่ได้รับมอบหมายให้เป็นองค์เทศนาธรรม เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	3.59	1.047	ปานกลาง
5. งบประมาณที่ใช้สนับสนุนการเทศนาธรรมมีไม่เพียงพอ	2.48	1.403	น้อย
6. วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเทศนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น เครื่องเสียง โต๊ะเก้าอี้ชำรุดเป็นต้น	2.46	1.402	น้อย
7. ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.51	1.319	มาก
รวม	**2.97**	**0.46**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 31 แสดงว่า ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการเทศนาธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติวิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}$= 3.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ 1) ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการเทศนาธรรม เช่น ในกรณีที่พระใหม่ได้รับมอบหมายให้เป็นองค์เทศนาธรรม เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างไร และควร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปรับปรุงอย่างไร ($\bar{X}$= 3.59) 2) ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการเทศนาธรรม เช่น การจัดทำตารางการเทศนาธรรมและพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบในการเป็นองค์เทศนาธรรมที่ระบุวัน เวลา ไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$= 3.46) 3) ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการเทศนาธรรมที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$= 3.44) และ 4) พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น ($\bar{X}$= 3.41)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ได้แก่ 1) วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเทศนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.48) และ 2) วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเทศนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.46)

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ด้านการปาฐกถาธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
8. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในเรื่องที่ต้องปาฐกถาธรรม เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น	3.51	1.271	มาก
9. ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการปาฐกถาธรรม เช่น วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตารางการปาฐกถาธรรมและพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบในการเป็นองค์ปาฐกถาธรรมที่ระบุวัน เวลา ไว้อย่างชัดเจน	2.43	1.347	น้อย
10. การปฏิบัติตามแผนการปาฐกถาธรรมไม่ได้ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	2.46	1.385	น้อย
11. ไม่มีการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการปาฐกถาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการปาฐกถาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	3.52	1.328	มาก
12. งบประมาณสนับสนุนในการปาฐกถาธรรมมีไม่เพียงพอ เช่น ค่าพาหนะ ค่าเดินทาง และปัจจัยสำหรับพระผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม เป็นต้น	3.13	1.348	ปานกลาง
13. วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการปาฐกถาธรรม ขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่ เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น	2.70	1.466	น้อย
13. วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการปาฐกถาธรรม ขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่ เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น	2.70	1.466	น้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
14. ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการปาฐกถาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.72	1.207	มาก
รวม	**3.07**	**.497**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 32 แสดงว่า ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการปาฐกถาธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ 1) ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติวิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาปาฐกถาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}$= 3.72) 2) ไม่มีการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการปาฐกถาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร ($\bar{X}$= 3.52) และ 3) พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในเรื่องที่ต้องปาฐกถาธรรม เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น ($\bar{X}$ = 3.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนในการปาฐกถาธรรม มีไม่เพียงพอ เช่น ค่าพาหนะ ค่าเดินทาง และปัจจัยสำหรับพระผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม เป็นต้น ($\bar{X}$ = 3.13)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ได้แก่ 1) วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่ เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.70) 2) การปฏิบัติตามแผนการปาฐกถาธรรมไม่ได้ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$= 2.46) และ 3) ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการปาฐกถาธรรม เช่น วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตารางการปาฐกถาธรรมและพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบในการเป็นองค์ปาฐกถาธรรมที่ระบุวันเวลา ไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 2.43)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ด้านการสนทนาธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
15. พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมและทักษะในการพูด การสื่อสาร การเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น	3.77	1.119	มาก
16. ไม่มีการวางแผนสำหรับการสนทนาธรรมไว้อย่างชัดเจน เช่น วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตารางนัดหมาย การศึกษาพระธรรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ	2.44	1.071	น้อย
17. ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสนทนาธรรมที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	2.41	1.203	น้อย
18. ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสนทนาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสนทนาธรรมแล้วพุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นหรือไม่อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	3.76	1.132	มาก
19. งบประมาณสนับสนุนการสนทนาธรรมมีไม่เพียงพอ	2.44	1.295	น้อย
20. วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่อยู่ในบริเวณที่ไม่เงียบสงบ โต๊ะ เก้าอี้ชำรุด เป็นต้น	2.42	1.258	น้อย
21. ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสนทนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.55	1.140	มาก
รวม	**2.97**	**.459**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 33 แสดงว่า ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการสนทนาธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมและทักษะในการพูด การสื่อสาร การเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น ($\bar{X}$= 3.77) 2) ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสนทนาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสนทนาธรรมแล้วพุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นหรือไม่อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร ($\bar{X}$= 3.76) และ 3) ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสนทนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}$= 3.55)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 4 ข้อ ได้แก่ 1) งบประมาณสนับสนุนการสนทนาธรรมมีไม่เพียงพอ ($\bar{X}$= 2.44) 2) ไม่มีการวางแผนสำหรับการสนทนาธรรมไว้อย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เช่น วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตารางนัดหมาย การศึกษาพระธรรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$= 2.44) 3) วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่ อยู่ในบริเวณที่ไม่เงียบสงบ โต๊ะ เก้าอี้ชำรุด เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.42) และ 4) ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสนทนาธรรมที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$= 2.41)

ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
22. พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ขาดความพร้อมในการสอน เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักการวิปัสสนากรรมฐาน ทักษะในการพูดและอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ เป็นต้น	2.31	1.240	น้อย
23. ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการสอนวิปัสสนากรรมฐาน การเตรียมผู้ช่วยในการสอนวิปัสสนากรรมฐานหรือการจัดให้มีผู้มาสอนแทนหรือผู้สอนหมุนเวียน รวมถึงวิธีการสอน ขั้นตอนการปฏิบัติ และการศึกษาพระธรรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น	2.43	1.112	น้อย
24. ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	3.55	1.215	มาก
25. ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสอนวิปัสสนากรรมฐาน เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอนวิปัสสนากรรมฐานแล้ว พุทธศาสนิกชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้เองอย่างถูกต้องหรือไม่	3.53	1.294	มาก
26. งบประมาณสนับสนุนในการสอนวิปัสสนากรรมฐานมีไม่เพียงพอ เช่น ค่าน้ำปานะ ค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น	2.23	1.288	น้อย
27. วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอนวิปัสสนากรรมฐานขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น สถานที่ไม่เหมาะกับการนั่งวิปัสสนากรรมฐาน เบาะรองนั่งชำรุด เป็นต้น	3.06	1.397	ปานกลาง
28. ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.64	1.172	มาก
รวม	**3.64**	**.432**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 34 แสดงว่า ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ 1) ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ยิ่งขึ้น ($\bar{X}$= 3.64) 2) ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$= 3.55) และ 3) ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสอน วิปัสสนากรรมฐาน เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอนวิปัสสนากรรมฐานแล้วพุทธศาสนิกชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้เองอย่างถูกต้องหรือไม่ ($\bar{X}$= 3.53)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น สถานที่ไม่เหมาะกับการนั่งวิปัสสนากรรมฐาน เบาะรองนั่งชำรุด เป็นต้น ($\bar{X}$= 3.06)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ได้แก่ 1) ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการสอนวิปัสสนากรรมฐาน การเตรียมผู้ช่วยในการสอนวิปัสสนากรรมฐาน หรือการจัดให้มีผู้มาสอนแทนหรือผู้สอนหมุนเวียน รวมถึงวิธีการสอน ขั้นตอนการปฏิบัติ และการศึกษาพระธรรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.43) 2) พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ขาดความพร้อมในการสอน เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักการวิปัสสนากรรมฐาน ทักษะในการพูดและอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.31) และ 3) งบประมาณสนับสนุนในการสอนวิปัสสนากรรมฐานมีไม่เพียงพอ เช่น ค่าน้ำปานะ ค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ($\bar{X}$= 2.23)

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
29. ไม่มีการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบ กระบวนการติดตั้ง ปรับปรุง พัฒนา และบำรุงรักษาตามระยะเวลา เป็นต้น	3.73	1.214	มาก
30. ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	3.57	1.209	มาก
31. ขาดการติดตามควบคุม ดูแล ว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับพุทธศาสนิกชนและมีประสิทธิภาพ	3.65	1.091	มาก
32. สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เพียงพอสำหรับการใช้งาน	3.54	1.172	มาก
33. งบประมาณสนับสนุนในการสร้าง พัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีไม่เพียงพอ	3.65	1.184	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
34. ขาดการบำรุงรักษาและดูแลสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอ	3.61	1.114	มาก
35. ไม่มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับเพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ	3.74	1.086	มาก
รวม	**3.64**	**.432**	**มาก**

จากตารางที่ 35 แสดงว่า ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ข้อ ได้แก่ 1) ไม่มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับเพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชน อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$= 3.74) 2) ไม่มีการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบ กระบวนการติดตั้ง ปรับปรุง พัฒนา และบำรุงรักษาตามระยะเวลา เป็นต้น ($\bar{X}$= 3.73) 3) งบประมาณสนับสนุนในการสร้าง พัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีไม่เพียงพอ ($\bar{X}$ = 3.65) 4) ขาดการติดตามควบคุม ดูแล ว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับพุทธศาสนิกชนและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$= 3.65) 5) ขาดการบำรุงรักษาและดูแลสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$= 3.61) 6) ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$= 3.57,) และ 7) สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เพียงพอสำหรับการใช้งาน ($\bar{X}$ = 3.54)

2.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม

2.4.1 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ปรากฏดังตารางที่ 36 – 42

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านกลยุทธ์ (Strategy)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านกลยุทธ์ (Strategy)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
1. มีการวางแผนงานหรือเขียนโครงการสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน	3.65	1.228	ปานกลาง
2. มีการวางแผนจัดหางบประมาณ เช่น การรับบริจาค ทุนทรัพย์เพื่อนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	3.76	1.076	ปานกลาง
3. การเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์รวมถึงประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ	2.42	1.277	น้อย
4. มีการวางแผนให้มีคณะบุคคลติดตามผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	2.33	1.133	น้อย
5. มีการวางแผนกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและภารกิจของวัด	2.46	1.268	น้อย
6. มีการวางแผนกลยุทธ์มีการกำหนดเป้าหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	2.41	1.316	น้อย
7. มีการวางแผนกลยุทธ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	2.26	1.210	น้อย
8. การวางแผนกลยุทธ์มีการกำหนดพันธกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	2.42	1.279	น้อย
9. มีแผนยุทธศาสตร์ที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้เท่าทันกับสถานการณ์	2.47	1.285	น้อย
10. กลยุทธ์มีการถ่ายทอดแผนงานไปสู่การปฏิบัติงาน	3.23	1.352	ปานกลาง
รวม	**2.69**	**0.40**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 36 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านกลยุทธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ 1) มีการวางแผนจัดหางบประมาณ เช่น การรับบริจาคทุนทรัพย์เพื่อนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 3.76) 2) มีการวางแผนงานหรือเขียนโครงการสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน ($\bar{X}$= 3.65) และ 3) กลยุทธ์มีการถ่ายทอดแผนงานไปสู่การปฏิบัติงาน ($\bar{X}$= 3.23)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านกลยุทธ์เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 7 ข้อ ได้แก่ 1) มีแผนยุทธศาสตร์ที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้เท่าทันกับสถานการณ์ ($\bar{X}$ = 2.47) 2) มีการวางแผนกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จุดมุ่งหมายและภารกิจของวัด ($\bar{X}$ = 2.46) 3) การวางแผนกลยุทธ์มีการกำหนดพันธกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 2.42) 4) การเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์รวมถึงประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ($\bar{X}$ = 2.42) 5) มีการวางแผนกลยุทธ์มีการกำหนดเป้าหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 2.41) 6) มีการวางแผนให้มีคณะบุคคลติดตามผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 2.33) และ 7) มีการวางแผนกลยุทธ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 2.26)

ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านโครงสร้าง (Structures)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านโครงสร้าง (Structures)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
11. มีการมอบหมายหน้าที่ให้กับคณะทำงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน	3.05	1.449	ปานกลาง
12. มีความชัดเจนในการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างคล่องตัว	3.10	1.441	ปานกลาง
13. มีความสัมพันธ์กันของแต่ละสายงานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน	2.98	1.364	ปานกลาง
14. มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่มุ่งเน้นให้ผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำแนะนำและความช่วยเหลือได้อย่างใกล้ชิด	3.57	1.166	มาก
15. ประสิทธิภาพของระบบการบริหารที่นำมาใช้บริหารงานได้ตรงจุดมุ่งหมายตามโครงสร้างของวัด	3.52	1.053	มาก
16. ความสามารถของระบบการบริหารทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งานทั้งภายในและภายนอกวัด	2.75	1.380	ปานกลาง
รวม	**3.17**	**0.48**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 37 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านโครงสร้าง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ 1) มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่มุ่งเน้นให้ผู้บังคับบัญชา สามารถให้คำแนะนำและความช่วยเหลือได้อย่างใกล้ชิด ($\bar{X}$ = 3.57) และ 2) ประสิทธิภาพของระบบการบริหารที่นำมาใช้บริหารงานได้ตรงจุดมุ่งหมายตามโครงสร้างของวัด ($\bar{X}$ = 3.52)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านโครงสร้าง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ 1) มีความชัดเจนในการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างคล่องตัว ($\bar{X}$= 3.10) 2) มีการมอบหมายหน้าที่ให้กับคณะทำงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน ($\bar{X}$ = 3.05) 3) มีความสัมพันธ์กันของแต่ละสายงานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 2.98) และ 4) ความสามารถของระบบการบริหารทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งานทั้งภายในและภายนอกวัด ($\bar{X}$ = 2.75)

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านระบบ (Systems)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านระบบ (Systems)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
17. มีระบบการวางแผน กำหนดขั้นตอนและวิธีการ	2.41	1.277	น้อย
18. มีการพัฒนาระบบ วิธีการดำเนินงาน และเครื่องมือ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพ	2.42	1.211	น้อย
19. มีการจัดระบบปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบุคคลและลักษณะงาน	2.83	1.385	ปานกลาง
20. มีระบบการควบคุมดูแลพระสงฆ์ให้ปฏิบัติอยู่ในกฎระเบียบของคณะสงฆ์ กำหนดบทบาทและให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ รวมถึงสร้างประโยชน์แก่สังคมด้วยความรับผิดชอบ	2.92	1.369	ปานกลาง
21. มีการจัดทำรายงาน จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องชัดเจนตรวจสอบได้	3.70	1.182	มาก
22. มีการวิเคราะห์ปัญหาของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละครั้งและนำเสนอปัญหานั้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข	3.52	1.161	มาก
23. มีการประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน และนำปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป	3.72	1.137	มาก
24. มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในวัดเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด	3.57	1.229	มาก
25. มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	3.60	1.303	มาก
26. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและนำมาใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกวัด	2.23	1.273	น้อย
รวม	**3.09**	**0.37**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 38 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านระบบ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ 1) มีการประชุมเพื่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน และนำปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป ($\bar{X}$ = 3.72) 2) มีการจัดทำรายงาน จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจน ตรวจสอบได้ ($\bar{X}$ = 3.70) 3) มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 3.60) 4) มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในวัดเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.57) และ 5) มีการวิเคราะห์ปัญหาของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละครั้งและนำเสนอปัญหานั้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X}$ = 3.52)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านระบบ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ 1) . มีระบบการควบคุมดูแลพระสงฆ์ให้ปฏิบัติอยู่ในกฎระเบียบของคณะสงฆ์ กำหนดบทบาทและให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ รวมถึงสร้างประโยชน์แก่สังคมด้วยความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 2.92) และ 2) มีการจัดระบบปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบุคคลและลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 2.83)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านระบบ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ได้แก่ 1) มีการพัฒนาระบบ วิธีการดำเนินงาน และเครื่องมือ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 2.42) และ 2) มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและนำมาใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกวัด ($\bar{X}$ = 2.23)

ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ด้านรูปแบบการบริหาร (Styles)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านรูปแบบการบริหาร (Styles)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
27. พระสังฆาธิการ มีการบริหารงานโดยให้ความสำคัญและจัดสรรเวลาที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	2.46	1.314	น้อย
28. พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และชี้แจงให้ปฏิบัติตามแผนการของคณะสงฆ์ที่ได้วางไว้	3.60	1.211	มาก
29. มีการประชุมบุคลากรด้านการเผยแผ่เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความชัดเจนถูกต้องตามระเบียบ	3.53	1.332	มาก
30. พระสังฆาธิการ มีความชัดเจนในการสั่งการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและแบ่งการบริหารในแต่ละระดับ	3.56	1.278	มาก
31. พระสังฆาธิการ มีการทบทวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในทุกด้านเป็นระยะ อย่างเหมาะสม	3.01	1.393	ปานกลาง
32. พระสังฆาธิการ มีภาวะผู้นำสูง และกล้าตัดสินใจ	3.16	1.348	ปานกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านรูปแบบการบริหาร (Styles)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
33. พระสังฆาธิการเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	3.65	1.226	มาก
34. พระสังฆาธิการ มีการให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	2.47	1.279	น้อย
35. พระสังฆาธิการ มีการมอบหมายงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	2.45	1.228	น้อย
รวม	**3.10**	**0.47**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 39 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านรูปแบบการบริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.65) 2) พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และชี้แจงให้ปฏิบัติตามแผนการของคณะสงฆ์ที่ได้วางไว้ ($\bar{X}$ = 3.60) 3) พระสังฆาธิการ มีความชัดเจนในการสั่งการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและแบ่งการบริหารในแต่ละระดับ ($\bar{X}$ = 3.56) และ 4) มีการประชุมบุคลากรด้านการเผยแผ่เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบ ($\bar{X}$ = 3.53)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านรูปแบบการบริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการ มีภาวะผู้นำสูงและกล้าตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.16) และ 2) พระสังฆาธิการ มีการทบทวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในทุกด้านเป็นระยะ อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.01)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านรูปแบบการบริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการ มีการให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 2.47) 2) พระสังฆาธิการมีการบริหารงานโดยให้ความสำคัญและจัดสรรเวลาที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 2.46) และ 3) พระสังฆาธิการ มีการมอบหมายงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 2.45)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตารางที่ 40 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านบุคลากร (Staff)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านบุคลากร (Staff)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
36. มีการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อื่น ๆ	2.48	1.288	น้อย
37. มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ พร้อมการพัฒนาในแต่ละตำแหน่ง	2.44	1.301	น้อย
38. มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาทักษะความสามารถของพระสงฆ์อยู่ตลอดเวลา	2.94	1.334	ปานกลาง
39. มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชาหรือพระสงฆ์เพื่อนำไปปรับปรุงองค์กร	2.44	1.266	น้อย
40. มีสวัสดิการและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม	2.43	1.335	น้อย
41. ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคลากร	3.04	1.379	ปานกลาง
42. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับการแบ่งงานหรือมอบหมายงานร่วมกัน	2.87	1.293	ปานกลาง
43. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันได้	2.49	1.343	น้อย
รวม	**2.64**	**0.46**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 40 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคลากร ($\bar{X}$ = 3.04) 2) มีการแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาทักษะความสามารถของพระสงฆ์อยู่ตลอดเวลา ($\bar{X}$ = 2.94) และ 3) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับการแบ่งงานหรือมอบหมายงานร่วมกัน ($\bar{X}$ = 2.87)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ ได้แก่ 1) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันได้ ($\bar{X}$ = 2.49) 2) การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อื่น ๆ ($\bar{X}$= 2.48) 3) มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ พร้อมการพัฒนาในแต่ละตำแหน่ง ($\bar{X}$ = 2.44) 4) มีโอกาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชาหรือพระสงฆ์เพื่อนำไปปรับปรุงองค์กร ($\bar{X}$ = 2.44) และ 5) มีสวัสดิการและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม ($\bar{X}$ = 2.43)

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านทักษะฝีมือ (Skills)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านทักษะฝีมือ (Skills)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
44. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีทักษะ ความสามารถในการเผยแผ่เป็นอย่างดี	3.52	1.279	มาก
45. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความรู้แตกฉานในหลักธรรมเป็นอย่างดี	3.61	1.232	มาก
46. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความรู้ความเข้าใจในระบบสังคม สภาพสังคม และทัศนคติของชุมชนที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดี	3.01	1.413	ปานกลาง
47. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ	3.54	1.322	มาก
48. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการจูงใจและโน้มน้าวใจ	3.70	1.208	มาก
49. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการสร้างผลงานที่ดีให้กับวัด	2.47	1.330	น้อย
50. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	3.04	1.386	ปานกลาง
รวม	**3.27**	**0.53**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 41 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านทักษะฝีมือ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการจูงใจและโน้มน้าวใจ ($\bar{X}$ = 3.70) 2) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความรู้แตกฉานในหลักธรรมเป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 3.61) 3) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 3.54) และ 4) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีทักษะ ความสามารถในการเผยแผ่เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 3.52)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านทักษะฝีมือ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 3.04) และ 2) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พระพุทธศาสนามีความรู้ความเข้าใจในระบบสังคม สภาพสังคม และทัศนคติของชุมชนที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 3.01)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านทักษะฝีมือ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ ได้แก่ พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการสร้างผลงานที่ดีให้กับวัด ($\bar{X}$= 2.47)

ตารางที่ 42 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านค่านิยมร่วม (Shared values)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านค่านิยมร่วม (Shared values)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
51. พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเข้าใจในกฎระเบียบ และปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี	3.61	1.197	มาก
52. พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่านิยมร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	2.48	1.318	น้อย
53. พระสงฆ์มีความภาคภูมิใจในการเป็นบุคลากรของวัด	3.04	1.406	ปานกลาง
54. มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อสังคมและส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	3.07	1.444	ปานกลาง
55. พระสงฆ์มีความเสียสละเวลาในการทำงานเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น	3.53	1.246	มาก
56. พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ในวัด ให้การสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเต็มใจ	3.56	1.293	มาก
57. บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	2.48	1.318	น้อย
58. บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	2.41	1.272	น้อย
59. บุคลากรทุกระดับมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่	2.47	1.314	น้อย
60. พระสังฆาธิการและบุคลากรทุกระดับในวัดมีการเสนอแนะความคิดเห็นและร่วมกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเต็มกำลังความสามารถ	3.54	1.346	มาก
รวม	**3.02**	**0.38**	**ปานกลาง**

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จากตารางที่ 42 แสดงว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านค่านิยมร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความเข้าใจในกฎระเบียบ และปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 3.61) 2) พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ในวัด ให้การสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเต็มใจ ($\overline{X}$ = 3.56) 3) พระสังฆาธิการและบุคลากรทุกระดับในวัดมีการเสนอแนะความคิดเห็นและร่วมกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเต็มกำลังความสามารถ ($\overline{X}$ = 3.54) และ 4) พระสงฆ์มีความเสียสละเวลาในการทำงานเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ($\overline{X}$ = 3.53)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านค่านิยมร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ 1) มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อสังคมและส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\overline{X}$ = 3.07) และ 2) พระสงฆ์มีความภาคภูมิใจในการเป็นบุคลากรของวัด ($\overline{X}$ = 3.04)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านค่านิยมร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 4 ข้อ ได้แก่ 1) พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา มีค่านิยมร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ($\overline{X}$ = 2.48) 2) บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\overline{X}$ = 2.48) 3) บุคลากรทุกระดับมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ ($\overline{X}$ = 2.47) และ 4) บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\overline{X}$= 2.41)

2.4.2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการศึกษาปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 43 – 46

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 43 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
1. พระสงฆ์เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและในท้องถิ่นที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดีและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง	3.60	1.259	มาก
2. ประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเลื่อมใสพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา	3.55	1.279	มาก
3. พระสงฆ์สร้างแรงจูงใจในการเผยแผ่ด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมสงฆ์กับสังคมชาวบ้านได้เป็นอย่างดี	3.55	1.369	มาก
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยหมั่นเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรม ตามโอกาสที่เหมาะสมบ่อยๆ	3.60	1.311	มาก
รวม	**3.57**	**0.66**	**มาก**

จากตารางที่ 43 แสดงว่า ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสังคมและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยหมั่นเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรม ตามโอกาสที่เหมาะสมบ่อยๆ ($\bar{X}$ = 3.60) 2) พระสงฆ์เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและในท้องถิ่นที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดีและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X}$ = 3.60) 3) พระสงฆ์สร้างแรงจูงใจในการเผยแผ่ด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมสงฆ์กับสังคมชาวบ้านได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 3.55) และ 4) ประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเลื่อมใสพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 3.55)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านเทคโนโลยี (Technological forces)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านเทคโนโลยี (Technological forces)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
5. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตสื่อเทคโนโลยีใช้ประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	3.01	1.407	ปานกลาง
6. มีการจัดสร้างทีมงานหรือจัดทำสื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านอินเตอร์เน็ต	2.48	1.300	น้อย
7. พุทธศาสนิกชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะผ่านระบบเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี	2.42	1.239	น้อย
8. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลายประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น วิทยุกระจายเสียง เวบไซต์ และนำเสนอผ่านสื่อโซเชียลต่างๆ	2.96	1.398	ปานกลาง
รวม	**2.72**	**0.67**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 44 แสดงว่า ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านเทคโนโลยี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตสื่อเทคโนโลยีใช้ประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 3.01) และ 2) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลายประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น วิทยุกระจายเสียง เวบไซต์ และนำเสนอผ่านสื่อโซเชียลต่างๆ ($\bar{X}$ = 2.96)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านเทคโนโลยี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ได้แก่ 1) มีการจัดสร้างทีมงานหรือจัดทำสื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านอินเตอร์เน็ต ($\bar{X}$ = 2.48) และ 2) พุทธศาสนิกชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะผ่านระบบเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 2.42)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางที่ 45 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านเศรษฐกิจ (Economic forces)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านเศรษฐกิจ (Economic forces)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
9. มีรายได้หรืองบประมาณสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	3.64	1.220	มาก
10. รายได้หรืองบประมาณเพียงพอสำหรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือจัดทำสื่อประกอบ	2.99	1.390	ปานกลาง
11. มีการจัดหารายได้หรืองบประมาณเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	2.99	1.392	ปานกลาง
12. มีการจัดทำบัญชีและรายงานเกี่ยวกับงบประมาณไว้อย่างถูกต้องและตรวจสอบได้	3.52	1.316	มาก
รวม	**3.29**	**0.67**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 45 แสดงว่า ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ 1) มีรายได้หรืองบประมาณสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 3.64) และ 2) มีการจัดทำบัญชีและรายงานเกี่ยวกับงบประมาณไว้อย่างถูกต้องและตรวจสอบได้ ($\bar{X}$ = 3.52)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ 1) มีการจัดหารายได้หรืองบประมาณเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$= 2.99) และ 2) รายได้หรืองบประมาณเพียงพอสำหรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือจัดทำสื่อประกอบ ($\bar{X}$ = 2.99)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพชรบุรี

ตารางที่ 46 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political forces)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political forces)	$\bar{X}$	SD	ระดับความเกี่ยวข้อง
13. พระสงฆ์ตั้งอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์	3.69	1.257	มาก
14. มีการกำกับดูแลพระสงฆ์ที่ผิดกฎระเบียบและดำเนินการพิจารณาความดี ความชอบ อย่างถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ	3.57	1.286	มาก
15. มีนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนากำหนดไว้อย่างชัดเจน	3.59	1.285	มาก
16. ผู้นำหรือพระสังฆาธิการ เช่น เจ้าอาวาส มีความเข้าใจในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสามารถนำมาบังคับปฏิบัติได้เป็นอย่างดี	3.03	1.380	ปานกลาง
รวม	**3.47**	**0.62**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 46 แสดงว่า ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการเมืองและกฎหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ 1) พระสงฆ์ตั้งอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์ ($\bar{X}$ = 3.69) 2) มีนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนากำหนดไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.59) และ 3) มีการกำกับดูแลพระสงฆ์ที่ผิดกฎระเบียบและดำเนินการพิจารณาความดี ความชอบ อย่างถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 3.57)

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการเมืองและกฎหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ผู้นำหรือพระสังฆาธิการ เช่น เจ้าอาวาส มีความเข้าใจในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสามารถนำมาบังคับปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 3.03)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.5 สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

2.5.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม

2.5.1.1 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามหลักเบญจศีล ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักศีลข้อที่ 1 ถึงศีลข้อที่ 3 มากกว่าร้อยละ 50 ทุกข้อ ศีลข้อที่ 4 ที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ การละเว้นจากการกลับคำ คือ พูดแล้วแต่ไม่ทำตามที่พูด หรือพูดไว้แล้วแต่ไม่ยอมรับว่าได้พูดออกไป และการละเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียดเพื่อยุยงให้แตกคอหรือทะเลาะกัน พูดหลอกลวง ศีลข้อที่ 5 ที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ ละเว้นจากการนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเลี้ยงในงานสังสรรค์หรืองานบุญ การร่วมรณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้งดการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เช่น รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ร่วมเชิญชวนให้งดการให้ของขวัญที่เป็นสุรา/ ไวน์ เป็นต้น การละเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดต่าง ๆ เช่น บุหรี่ กัญชา เป็นต้น และการละเว้นจากการดื่มสุรา หรือน้ำเมาที่กลั่นออกมาเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.5.1.2 พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมข้อที่ 1 มากกว่าร้อยละ 50 ทุกข้อ ธรรมข้อที่ 2 ที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ ขยันทำงานของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่เกี่ยงงานให้ผู้อื่นทำ ตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่ และมีความเป็นธรรมในจิตใจ เช่น เป็นนายจ้างก็จ่ายค่าจ้างตามสัญญา เป็นพ่อค้าก็ค้าขายอย่างสุจริต ไม่คดโกง ไม่โก่งราคา ไม่ตั้งราคาขายสินค้าเกินความเป็นจริง เป็นต้น ธรรมข้อที่ 3 ที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องกามารมณ์ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกามารมณ์ ประพฤติตนให้เป็นที่น่าชื่นชม สำรวมในกิริยามารยาท ไม่ล่วงละเมิดคู่ครองของคนอื่นไม่ว่าทางใดก็ตามทั้งทางกาย วาจา และใจ และไม่ล่วงละเมิดหรือเกี้ยวพาราสี บุตร/ธิดา หรือ สามี/ภรรยา ของคนอื่น ธรรมข้อที่ 4 และธรรมข้อที่ 5 ปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 50 ทุกข้อ

สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมได้โดยยังมีความเข้าใจผิดในบางประเด็น ควรมีการสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้พุทธศาสนิกชนได้รู้แจ้งเห็นจริงจนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2.5.2 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม

การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับของปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล อยู่ในระดับมากทุกข้อ มีเพียงศีลข้อที่ 2 ที่มีระดับปัญหาปานกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ระดับปัญหาของการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 1 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และธรรมข้อที่ 2 ถึงธรรมข้อที่ 5 มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ พุทธศาสนิกชนดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม โดยไม่สามารถปรับเปลี่ยนหรือประยุกต์หลักธรรมนำมาใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ควรมีการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเบญจศีล เบญจธรรม แต่ละข้อให้เป็นรูปธรรม เข้าใจได้ง่าย เช่น การยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน การยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การเล่านิทาน เป็นต้น

2.5.3 ผลการศึกษาสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ วัดส่วนใหญ่มีการเทศนาธรรม แต่ไม่มีการปาฐกถาธรรม ไม่มีการสนทนาธรรม ไม่มีการสอนวิปัสสนากรรมฐาน และไม่มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยในการเทศนาธรรมนั้น วัดไม่มีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการเทศนาธรรมมากขึ้น พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม ไม่มีการใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการเทศนาธรรม พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมไม่มีศิลปะในการพูดให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมที่แสดงเป็นอย่างดี โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันควรมีรูปแบบการเผยแผ่ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม สังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น คุณธรรมและความดีงามในจิตใจของมนุษย์ยิ่งลดลงมากขึ้น การใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการสนับสนุนให้มากขึ้นและควรพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย

2.5.4 ผลการศึกษาปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

1. ปัญหาด้านการเทศนาธรรมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ปัญหาด้านการปาฐกถาธรรมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาปาฐกถาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่มีการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการปาฐกถาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนอย่างไรและควรปรับปรุงอย่างไร พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในเรื่องที่ต้องปาฐกถาธรรม เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ปัญหาด้านการสนทนาธรรมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมและทักษะในการพูดการสื่อสาร การเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสนทนาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสนทนาธรรมแล้วพุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นหรือไม่อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสนทนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ปัญหาด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสอนวิปัสสนากรรมฐาน เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอนวิปัสสนากรรมฐานแล้วพุทธศาสนิกชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้เองอย่างถูกต้องหรือไม่

5. ปัญหาด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบกระบวนการติดตั้ง ปรับปรุง พัฒนา และบำรุงรักษาตามระยะเวลา เป็นต้น งบประมาณสนับสนุนในการสร้าง พัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีไม่เพียงพอ ขาดการติดตามควบคุม ดูแล ว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับพุทธศาสนิกชนและมีประสิทธิภาพ ขาดการบำรุงรักษาและดูแลสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด โดย

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่คล้ายคลึงในรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละรูปแบบนั้น ได้แก่ การปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนและติดตามผลและทักษะในการพูด การสื่อสารและความพร้อมของพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนในเรื่องของสื่อและเทคโนโลยียังไม่เพียงพอสำหรับการใช้งานเนื่องจากเป็นสิ่งที่ยังไม่มีการนำเข้ามาช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งเห็นว่ามีความจำเป็นและสำคัญสำหรับยุคปัจจุบัน ควรพัฒนาและเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อเข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ในการพัฒนากลยุทธการเผแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยจำแนกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

3.1 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview)

3.1.1 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดที่ได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ในการศึกษา โดยเป็นวัดที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ ด้านการเผยแผ่ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา จำนวน 2 วัด ประกอบด้วย 1) วัดกลางดง ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ รางวัลพระราชทานผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประจำปีพุทธศักราช 2565 กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา 2) วัดสมอทอง หมู่ที่ 2 ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี โดยการสัมภาษณ์เจ้าอาวาส พระสงฆ์ มัคนายก และประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 20 รูป/คน ผลการศึกษามีดังนี้

3.1.1.1 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการวางแผน (Plan) ผลการศึกษาพบว่า ในการแสดงปาฐกถาธรรมและการเทศนาธรรม ท่านเจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการแสดงปาฐกถาธรรมและการเทศนาธรรม อันเป็นกิจที่ต้องทำตั้งแต่ต้นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การออกไปแสดงปาฐกถาธรรมนอกในโรงเรียนสัปดาห์ละครั้ง มีการประชุมสงฆ์พร้อมด้วยคณะกรรมการวัด เพื่อให้พระสงฆ์แต่ละรูปในการเตรียมความพร้อมเพื่อการแสดงปาฐกถาธรรมในช่วงวันที่ได้มีการนิมนต์และกำหนดขึ้น จากนั้นจึงได้มอบหมายให้ปฏิบัติตามตารางที่กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของพระสงฆ์ในวัด มีการวางแผนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับพระสงฆ์ภายในวัด เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ แนวทางการปฏิบัติ และแนวทางในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยใช้ทักษะและความสามารถของตน เมื่อเกิดปัญหาให้สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง แต่หากปัญหาที่เกิดขึ้นไม่สามารถแก้ไขได้ ให้ปรึกษากับพระสงฆ์ผู้อาวุโสกว่าหรือคณะทำงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ไขและป้องกันปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับโครงการต่าง ๆ โดยมีการวางแผนการใช้จ่ายที่เป็นระบบ การจัดซื้อจัดหาต้องมีเอกสารการซื้อขายที่สามารถตรวจสอบได้อย่างถูกต้อง และมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย สามารถตรวจสอบได้ โปร่งใสและชัดเจน หากพบความผิดปกติในการจัดสรรงบประมาณก็ต้องเร่งตรวจสอบเพื่อให้เกิดความถูกต้องทันที การวางแผนเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ ในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการต้องมีการกำหนดสิ่งจำเป็นทางด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมต่อการดำเนินโครงการและดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย ได้แก่ การจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมต่อการจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรม การวางแผน (Plan) โดยมี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เจ้าอาวาสเป็นผู้จัดให้มีการประชุมร่วมกันทั้งพระสงฆ์ คณะกรรมการ และอุบาสก อุบาสิกา เพื่อวางแผนในการจัดเตรียมการรับสมัคร เอกสารที่ต้องใช้ในการรับสมัคร การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้าบวชให้ถูกต้องตาม พรบ.คณะสงฆ์ การจัดเตรียมหลักสูตรการอบรมและกิจกรรมระหว่างการอุปสมบท การแบ่งหน้าที่ในการทำงานของแต่ละฝ่าย ทั้งพระพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่อาคารสถานที่เพื่อดูแลที่พักสำหรับสามเณร สถานที่สำหรับศึกษาพระธรรมวินัย

3.1.1.2 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการปฏิบัติงาน (Do) พระสงฆ์แต่ละรูปเมื่อได้รับมอบหมายแล้วจึงไปเตรียมหัวข้อธรรมะที่จะแสดงปาฐกถาธรรมและเทศนาธรรม จากนั้นจึงได้เตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า โดยการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักธรรมและพระธรรมวินัยเพื่อให้เกิดความแตกฉานในหลักธรรมที่จะแสดงนั้น ซึ่งสามารถเผยแผ่พระธรรมคำสอนให้พุทธศาสนิกชนได้มีความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง และเกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของการนิมนต์จากหน่วยงานนั้นๆ เจ้าอาวาสเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม โดยจัดประชุมและวางแผนการดำเนินงานโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน เสนอแนะความคิดเห็น และพระสงฆ์ทุกรูปร่วมใจกันปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ตามแผนที่ได้วางไว้

3.1.1.3 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการตรวจสอบงาน (Check) เจ้าอาวาสได้ร่วมเข้าฟังปาฐกถาแบบห่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้พระภิกษุผู้แสดงปาฐกถาธรรมเกิดความกังวลและประหม่าในแต่ละครั้ง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของอุบาสก อุบาสิ จากการสอบถามหรือโทรศัพท์ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงปาฐกถาธรรมในแต่ละครั้งของพระสงฆ์ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อนำมาประชุมสรุปเป็นลำดับต่อไป การรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการ อุบาสก อุบาสิกา สามเณร และผู้ปกครอง ตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการ จากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพระสงฆ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลสามเณร เช่น พระพี่เลี้ยงได้ตรวจตราดูแลสามเณรให้อยู่ในกรอบระเบียบ เป็นต้น

3.1.1.4 การปรับปรุง แก้ไขงานให้ดีขึ้น (Act) มีการส่งพระภิกษุไปอบรมเพิ่มเติมจากสำนักศึกษาอื่นๆ เพื่อประโยชน์แก่การแสดงปาฐกถาธรรมตามความถนัดของแต่ละรูปให้สามารถอธิบายหลักคำสอนแก่อุบาสก อุบาสิกา ได้อย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทั้งนี้ท่านเจ้าอาวาสได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการแสดงปาฐกถาธรรมหรือเทศนาธรรม ผู้แสดงต้องมีความรู้ที่ชัดเจนตามพระธรรมวินัย และตามองค์แห่งพระธรรมกถึก ต้องมีการอบรมเพื่อฝึกพูดบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ลดความประหม่า และสื่อสารกับอุบาสก อุบาสิกาได้อย่างชัดเจน พระพี่เลี้ยงทุกรูปจะแบ่งหน้าที่ในการดูแลสามเณร ถึงแม้จะมีพระพี่เลี้ยงจำนวนน้อยแต่อาจมีผู้ช่วยพระพี่เลี้ยงคอยดูแลสามเณร เช่น ผู้ที่เคยบวชเป็นสามเณรมาก่อนและอาสามาช่วยดูแลสามเณรในโครงการ จึงทำให้สามารถคอยดูแลสามเณรได้อย่างทั่วถึง หากมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะปรึกษากับพระผู้ใหญ่เพื่อขอคำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเกิดความเรียบร้อย

3.1.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เกื้อหนุนให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เกื้อหนุนให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3.1.2.1 ปัจจัยภายใน

1) ด้านบุคลากร/พระสังฆาธิการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้นแบบที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งหากเราปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ประชาชนย่อมให้การยอมรับนับถือ และเลื่อมใสศรัทธา การจะเทศนาสอนนั้นหากมีความน่าเชื่อถือเป็นพื้นฐานแล้ว ย่อมจะสามารถดึงดูดให้เกิดความสนใจฟัง การตั้งใจที่จะพิจารณาตามในสิ่งที่ได้กล่าว สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ด้วยตนเอง รวมถึงสามารถเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติตนในกรอบของคุณงามความดีได้ นอกจากนี้จากการพบเจอผู้คนที่ประสบปัญหาและต้องการให้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้น เช่น โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทำให้ได้รับรู้ถึงสิ่งที่ประชาชนได้ประสบ การเทศนาเพื่อให้ประชาชนมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป การชี้หนทางในการแก้ปัญหาโดยเริ่มจากการพึ่งพาตนเอง ไม่งอมืองอเท้า ย่อมเป็นจุดเล็ก ๆ ที่สามารถผลักดันให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคตและอาจยังสามารถช่วยเหลือสังคมได้อีกทางหนึ่ง แต่พระสังฆาธิการที่มีความรู้ความสามารถมักชราภาพมากขึ้นและพระสงฆ์ที่มีความรู้มักอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ โดยส่วนมักไม่ยอมออกไปเมืองเล็กๆ หรือในถิ่นทุรกันดาร

2) ด้านงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความอนุเคราะห์จากศรัทธาญาติโยมที่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาที่มอบปัจจัยเพื่อสานต่อกิจการพระพุทธศาสนา ปัจจัยที่ได้จากญาติโยมได้ถูกนำมาใช้ในโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างสรรค์สังคมและชุมชน จึงทำให้ยิ่งเกิดแรงศรัทธาจากชุมชน มีการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากสังคมและชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้รับและนำมาใช้ในแต่ละโครงการก็ต้องมีการบริหารและจัดแจงอย่างเป็นสัดส่วน มีการควบคุมการใช้จ่ายให้ถูกต้องและโปร่งใส มีคณะกรรมการช่วยดูแลเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน และช่วยจัดหาทุนทรัพย์เพิ่มเติม

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ก็ได้รับความช่วยเหลือจากอุบาสก อุบาสิกาที่เลื่อมใส จัดหาและร่วมทำบุญในยามที่มีความจำเป็น เช่น เมื่อทางวัดต้องการทุนทรัพย์ในการสร้างศาลา อุบาสก อุบาสิกา ก็จะเป็นแรงหลักในการช่วยสมทบทุนทำบุญกันคนละเล็กละน้อย ในบางรายมีทุนทรัพย์น้อยก็อาจร่วมทำบุญด้วยการเป็นแรงงานในการช่วยก่อสร้างหรือสิ่งใดที่สามารถทำได้ก็จะอาสาช่วยเหลือเป็นอย่างดี และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานก็มีการจัดหาเพิ่มเติมเพื่อใช้สนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสม เช่น การจัดหาหนังสือธรรมะสำหรับแจกจ่ายประชาชน การจัดหาเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่จะช่วยอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ ซีดี เป็นต้น

4) พระสังฆาธิการมีจิตสำนึกและอุดมการณ์ มีแรงบันดาลใจที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เชื่อมั่นหลักคำสอนตามหลักธรรม มีการสร้างจิตสำนึกของพระสงฆ์ภายในวัดให้เกิดความตะหนักและมุ่งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.1.2.2 ปัจจัยภายนอก

1) ด้านบุคลากร ท่านเจ้าอาวาสมีบทบาทและหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ดังเช่น หน่วยงานราชการ องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรทางด้านพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ซึ่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

นอกเหนือจากการเทศนาธรรมตามที่ได้รับการนิมนต์แล้ว ท่านเจ้าอาวาสยังได้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองของคณะสงฆ์เพื่อประสานงานเกี่ยวกับคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยและสมบูรณ์

2) ด้านงบประมาณ การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ในกิจการสงฆ์ และบริหารโครงการที่เกี่ยวเนื่องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ การได้รับความอนุเคราะห์ในด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ในกิจการสงฆ์ และบริหารโครงการที่เกี่ยวเนื่องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้หากมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าของกิจการที่มีความประสงค์เพื่อช่วยเหลือพระพุทธศาสนา โดยอาจมีการสนับสนุนเป็นสิ่งของต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในโครงการของวัด เช่น กระเบื้อง ปูน เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจเป็นการลดราคาค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้ประหยัดทุนทรัพย์ในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

2.4) ด้านวิธีการ มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของวัดผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีจิตศรัทธาในการสนับสนุนโครงการอันเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบไป โดยการประชาสัมพันธ์ บอกกล่าวไปยังหน่วยงานภายนอกเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์และสนับสนุน

3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 (Workshop1)

3.2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop1) โดยผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน องค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พระสงฆ์ วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 17 คน/รูป ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 47-48

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 47 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

ลำดับ	จุดแข็ง (Strengths)	ลำดับ	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1	เจ้าอาวาสมีทักษะ ความสามารถเข้าใจในหลักธรรมวินัยอย่างท่องแท้	W1	พระภิกษุภายในวัดส่วนใหญ่มีความชราภาพและมีปัญหาสุขภาพมาก
S2	วัดมีสถานที่ บรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมที่จะใช้ในการเผยแผ่หลักคำสอนตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม	W2	เงินบริจาคและการสนับสนุนจากชุมชนยังมีค่อนข้างน้อย
S3	เจ้าอาวาสสามารถควบคุมการบริหารจัดการ กิจกรรมภายในวัดได้	W3	พระภิกษุในแต่ละวัดมีจำนวนน้อย ไม่สามารถ ทำงานได้ตามคำสั่งจากมหาเถรสมาคมและเจ้าอาวาส
S4	วัดยังคงเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในชุมชน	W4	บางวัดไม่ส่งเสริมให้พระภิกษุได้พัฒนาความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ๆ
S5	วัดมีการจัดงานประเพณีสำคัญทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรม	W5	วัดแต่ละแห่งขาดการประสานงานร่วมกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ
		W6	ขาดการประเมินผลการทำงานเพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
		W7	วัดยังไม่ได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างเต็มที่เนื่องจากวัดขาดการประชาสัมพันธ์
		W8	พระภิกษุภายในวัดขาดความตระหนักในการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง
		W9	พระภิกษุยังขาดทักษะการเผยแผ่หลักคำสอนทางพุทธศาสนาผ่านช่องทาง/เทคโนโลยีสมัยใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 48 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

ลำดับ	โอกาส (Opportunities)	ลำดับ	อุปสรรค (Threats)
O1	มหาเถรสมาคมและเจ้าคณะภาคเปิดอบรมเป็นประจำสำหรับพระภิกษุและสามเณร	T1	ภาษาธรรมะ หลักธรรมคำสอนในการเผยแผ่มีความยากต่อการเข้าใจ
O2	มีสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ในแต่ละจังหวัด	T2	เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
O3	มีระเบียบและคู่มือในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน	T3	เงินอุดหนุนจากภาครัฐ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการตามมติมหาเถรสมาคม
O4	หน่วยงานภายนอก เช่น อบต. อบจ. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฯลฯ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	T4	การเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการศึกษา การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยขาดความไม่ต่อเนื่องในการนำนโยบายของวัดไปปฏิบัติ
O5	นโยบายภาครัฐส่งเสริมให้จัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเพื่อเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง	T5	ประชาชนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร

จากตารางที่ 47 - 48 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก จากการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญ (Workshop1) ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและปรับแก้เพิ่มเติมในบางประเด็นให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และการปรับใช้ภาษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยสภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย จุดแข็ง 5 ข้อ และจุดอ่อน 9 ข้อ และสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย โอกาส 5 ข้อ และอุปสรรค 5 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกลยุทธ์

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้พิจารณาให้คะแนนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และลงค่าคะแนนน้ำหนักแล้ว จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักสำหรับสร้างกราฟกำหนดตำแหน่งทางการพัฒนากลยุทธ์ ปรากฏดังตารางที่ 49-51

ตารางที่ 49 ค่าน้ำหนักคะแนนของสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Factors)

จุดแข็ง (Strengths)	น้ำหนัก (weight)	คะแนน (Rating)	น้ำหนักคะแนน (weight score)	ร้อยละของคะแนน	อันดับ
S1: เจ้าอาวาส มีทักษะความสามารถ เข้าใจในหลักธรรมวินัยอย่างท่องแท้	0.14	2.82	0.394	28.04	1
S2: วัดมีสถานที่ บรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมที่จะใช้ในการเผยแผ่หลักคำสอนตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม	0.14	2.71	0.379	26.95	2
S3: เจ้าอาวาสสามารถควบคุมการบริหารจัดการ กิจกรรมภายในวัดได้	0.09	2.35	0.211	15.02	5
S4: วัดยังคงเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในชุมชน	0.07	3.35	0.234	16.66	4
S5: วัดมีการจัดงานประเพณีสำคัญทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรม	0.06	3.13	0.187	13.33	3
รวมจุดแข็ง	**0.500**	**-**	**1.408**	**-**	**-**

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 49 (ต่อ)

จุดอ่อน (Weaknesses)	น้ำหนัก (weight)	คะแนน (Rating)	น้ำหนักคะแนน (weight score)	ร้อยละของคะแนน	อันดับ
W1: พระภิกษุภายในวัดส่วนใหญ่มีความชราภาพและปัญหาสุขภาพมาก	0.07	3.12	0.218	14.57	2
W2: เงินบริจาคและการสนับสนุนจากชุมชนยังมีค่อนข้างน้อย	0.04	2.65	0.106	7.07	9
W3: พระภิกษุในแต่ละวัดมีจำนวนน้อย ไม่สามารถ ทำงานได้ตามคำสั่งจากมหาเถรสมาคมและเจ้าอาวาส	0.06	2.82	0.169	11.29	5
W4: บางวัดไม่ส่งเสริมให้พระภิกษุได้พัฒนาความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ ๆ	0.07	3.06	0.214	14.29	3
W5: วัดแต่ละแห่งขาดการประสานงานร่วมกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ	0.08	3.29	0.263	17.56	1
W6: ขาดการประเมินผลการทำงานเพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	0.06	3.12	0.187	12.49	4
W7: วัดยังไม่ได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างเต็มที่เนื่องจากวัดขาดการประชาสัมพันธ์	0.04	2.82	0.113	7.53	7
W8: พระภิกษุภายในวัดขาดความตระหนักในการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง	0.04	2.94	0.118	7.85	6
W9: พระภิกษุยังขาดทักษะการเผยแผ่หลักคำสอนทางพุทธศาสนาผ่านช่องทาง/เทคโนโลยีสมัยใหม่	0.04	2.76	0.110	7.36	8
รวมจุดอ่อน	**0.500**	**-**	**1.499**	**-**	**-**
รวมสภาพแวดล้อมภายใน	**1.000**	**-**	**2.907**	-	-

จากตารางที่ 49 เมื่อมีการถ่วงคะแนนน้ำหนักสภาพแวดล้อมภายในของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขต

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านสภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง 3 อันดับแรก ประกอบด้วย อันดับที่ 1 เจ้าอาวาสมีทักษะ ความสามารถ เข้าใจในหลักธรรมวินัยอย่างท่องแท้ อันดับที่ 2 วัดมีสถานที่บรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมที่จะใช้ในการเผยแผ่หลักคำสอนตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม อันดับที่ 3 บางวัดไม่ส่งเสริมให้พระภิกษุได้พัฒนาความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ๆ

ส่วนจุดอ่อน 3 อันดับแรก ประกอบด้วย อันดับที่ 1 วัดแต่ละแห่งขาดการประสานงานร่วมกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ อันดับที่ 2 พระภิกษุภายในวัดส่วนใหญ่มีความชราภาพและมีปัญหาสุขภาพมาก อันดับที่ 3 บางวัดไม่ส่งเสริมให้พระภิกษุได้พัฒนาความรู้และทักษะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ๆ

ตารางที่ 50 ค่าน้ำหนักคะแนนของสภาพแวดล้อมภายนอก (External Factors)

โอกาส (Opportunities)	น้ำหนัก (weight)	คะแนน (Rating)	น้ำหนักคะแนน (weight score)	ร้อยละของคะแนน	อันดับ
O1: มหาเถรสมาคมและเจ้าคณะภาค เปิดอบรมเป็นประจำสำหรับพระภิกษุและสามเณร	0.16	3.29	0.526	33.42	1
O2: มีสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ในแต่ละจังหวัด	0.15	3.12	0.468	27.47	2
O3: มีระเบียบและคู่มือในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน	0.05	1.53	0.077	9.33	5
O4: หน่วยงานภายนอก เช่น อบต. อบจ. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฯลฯ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	0.08	2.47	0.198	16.73	3
O5: นโยบายภาครัฐส่งเสริมให้จัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเพื่อเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง	0.06	2.41	0.145	13.06	4
รวมโอกาส	**0.500**	**-**	**1.413**	**-**	**-**

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 50 (ต่อ)

อุปสรรค (Threats)	น้ำหนัก (Weight)	คะแนน (Rating)	น้ำหนักคะแนน (weight score)	ร้อยละของคะแนน	อันดับ
T1: ภาษาธรรมะ หลักธรรมคำสอนในการเผยแผ่มีความยากต่อการเข้าใจ	0.13	3.41	0.4433	37.40	1
T2: เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	0.12	3.24	0.292	24.64	2
T3: เงินอุดหนุนจากภาครัฐ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการตามมติมหาเถรสมาคม	0.08	2.24	0.179	15.10	3
T4: การเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการศึกษา การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยขาดความไม่ต่อเนื่องในการนำนโยบายของวัดไปปฏิบัติ	0.1	1.41	0.141	11.90	4
T5: ประชาชนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร	0.07	2.59	0.13	10.97	5
รวมอุปสรรค	**0.500**	**-**	**1.185**	**-**	**-**
รวมสภาพแวดล้อมภายนอก	**1.000**	**-**	**2.598**	-	-

จากตารางที่ 50 เมื่อมีการถ่วงคะแนนน้ำหนักสภาพแวดล้อมภายนอกของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส 3 อันดับแรก ประกอบด้วย อันดับที่ 1 มหาเถรสมาคมและเจ้าคณะภาค เปิดอบรมเป็นประจำสำหรับพระภิกษุและสามเณร อันดับที่ 2 มีสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ในแต่ละจังหวัดอันดับที่ 3 หน่วยงานภายนอก เช่น อบต. อบจ. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฯลฯ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ส่วนอุปสรรค 3 อันดับแรก ประกอบด้วย อันดับที่ 1 ภาษาธรรมะ หลักธรรมคำสอนในการเผยแผ่มีความยากต่อการเข้าใจ อันดับที่ 2 เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันดับที่ 3 เงินอุดหนุนจากภาครัฐ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการตามมติมหาเถรสมาคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จากนั้นได้นำค่าคะแนนของการถ่วงน้ำหนักสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่ได้สรุปค่าคะแนนในภาพรวม ปรากฏดังตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ผลรวมของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis)

ผลรวมค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก	**ค่าคะแนน**
จุดแข็ง (Strengths : S)	1.408
จุดอ่อน (Weaknesses : W)	1.499*
โอกาส (Opportunities : O)	1.413*
อุปสรรค (Threats : T)	1.185

จากตารางที่ 51 พบว่า ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) พบว่า จุดแข็ง (Strengths : S) มีค่าคะแนน 1.408 จุดอ่อน (Weaknesses : W) มีค่าคะแนน 1.499 โอกาส (Opportunities : O) มีค่าคะแนน 1.413 และอุปสรรค (Threats : T) มีค่าคะแนน 1.185

จากผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 นำคะแนนดังกล่าวมากำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ (Strategy Positioning) โดยการจับคู่แบบ TOWS Matrix ปรากฏดังภาพที่ 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

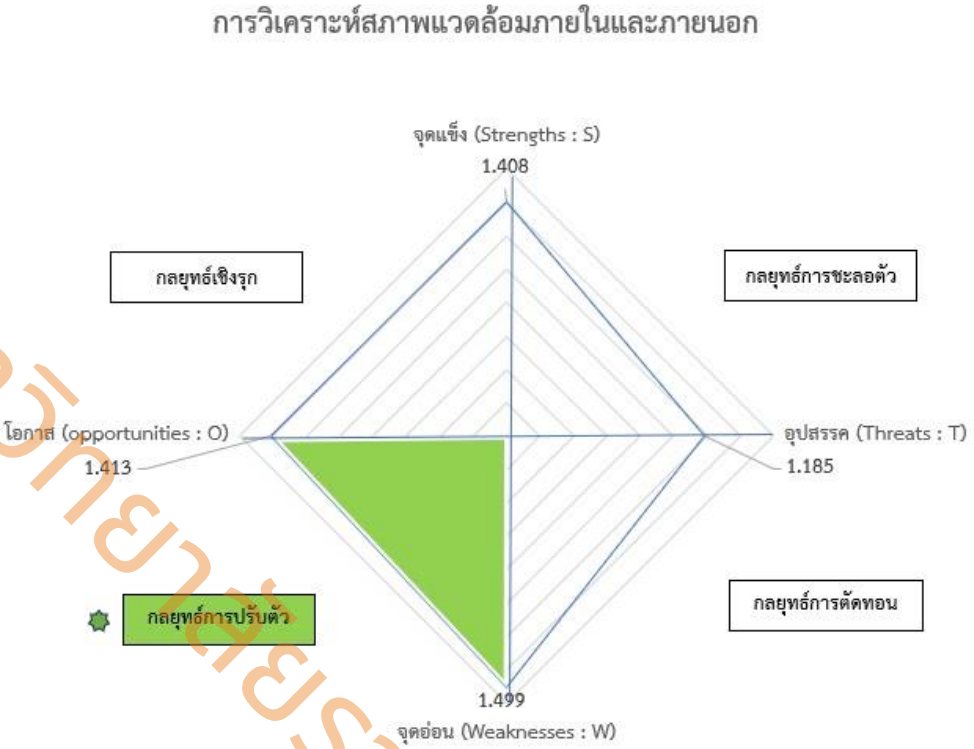

ภาพที่ 6 ตำแหน่งกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

จากแผนภาพที่ 6 พบว่า ตำแหน่งกลยุทธ์ในการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่มีค่ามากที่สุด 2 ตำแหน่ง จึงได้กำหนดเป็นตำแหน่งกลยุทธ์การปรับตัว หรือ WO Strategy โดยมีค่าคะแนนของจุดอ่อน (Weaknesses : W) = 1.499 และค่าคะแนนของโอกาส (Opportunities : O) = 1.413

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภายหลังจากได้ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงานองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พระสงฆ์ วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 รวมทั้งสิ้น 17 คน/รูป ได้ร่วมกันพิจารณายกร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมในชุมชน”

2. พันธกิจ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย

2.1 พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างมีคุณภาพ

2.2 สร้างความตระหนักแก่พระสงฆ์ สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

2.3 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

2.4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. เป้าประสงค์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย

3.1 วัดมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสงบสุขภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

3.3 พระสงฆ์และสามเณรประพฤติปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

3.4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

4. ประเด็นกลยุทธ์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย

4.1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

4.2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

4.3 พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้เหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัยและมี จริยวัตรที่ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

5. กลยุทธ์ จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย

5.1 พัฒนากระบวนการวางแผนพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

5.2 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

5.3 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

5.4 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

5.5 พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

5.6 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

5.7 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

5.8 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

5.9 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

5.10 ส่งเสริมการสร้างคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

5.11 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

5.12 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร

5.13 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

6. ตัวชี้วัด จำนวน 16 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

6.1 วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

6.2 ระดับความเข้าใจในหลักเบญจศีล เบญจธรรมของประชาชนในชุมชนในระดับมาก

6.3 ระดับความพึงพอใจของพระสงฆ์และสามเณรในกระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6.4 ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

6.5 ระดับความพึงพอใจในกระบวนการการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

6.6 ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

6.7 มีการจัดทำแผนส่งเสริมความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขของพระสงฆ์และสามเณร

6.8 พระสงฆ์และสามเณรเข้ารับการอบรมรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6.9 ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินผล ความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

6.10 ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

6.11 ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

6.12 ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

6.13 ระดับความสำเร็จของการประเมินคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

6.14 ระดับความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

6.15 ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์และสามเณร

6.16 ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

7. มาตรการ จำนวน 34 มาตรการ ประกอบด้วย

7.1 มีการประชุม ชี้แจง และร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.2 มีการจัดทำแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.3 มีคำสั่ง มอบหมายงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

7.4 . มีการประชุม ชี้แจง และร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.5 มีการจัดทำขั้นตอนในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.6 มีคำสั่ง มอบหมายงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้จัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.7 จัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.8 ประยุกต์ใช้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

7.9 การกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.10 ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพตามรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. นำผลการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม
มาประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างมีคุณภาพ

7.11 สรุปผลการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

7.12 นำผลการประเมินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้วิเคราะห์แล้ว ประชุมร่วมเพื่อหาแนวทางและวิธีการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.13 จัดทำเป็นแนวทางพัฒนาและข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการประเมินไปพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมในโครงการต่อไปหรือในปีต่อไป

7.14 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

7.15 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ

7.16 กำหนดโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

7.17 มีรูปแบบการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

7.18 มีการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

7.19 มีการประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

7.20 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

7.21 จัดทำแผนและปฏิทินการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

7.22 ติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม มาประเมินผลการดำเนินงาน

7.23 วิเคราะห์ผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

7.24 พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

7.25 พระสังฆาธิการนำความรู้จากการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

7.26 มีการควบคุมดูแลให้พระสงฆ์และสามเณรมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

7.27 มีการอบรมให้คำแนะนำแก่พระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

7.28 มีการประชุมคณะทำงานในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

7.29 มีการวางแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

7.30 มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

7.31 มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

7.32 มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัด

7.33 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

7.34 มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร

3.4 การตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

การตรวจสอบร่างกลยุทธ์โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์ นักวิชาการด้านศาสนา และอาจารย์ จำนวน 17 ท่าน ร่วมกันวิพากษ์และพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของกลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ สรุปผลการวิพากษ์ดังตารางที่ 52-53

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 52 การเปรียบเทียบการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ และกลยุทธ์

ก่อนการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
วิสัยทัศน์ (Vision) มุ่งพัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมในชุมชน	**วิสัยทัศน์ (Vision)** พัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบ (วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น) ในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมในเขตปกครองภาคคณะสงฆ์ภาค 4
พันธกิจ (Missions) 1. พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 2. สร้างความตระหนักแก่พระสงฆ์ สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 3. ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	**พันธกิจ (Missions)** 1. พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 2. เพิ่มขีดความสามารถของพระสงฆ์ สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 3. ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
เป้าประสงค์ (Objectives) 1. วัดมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสงบสุขภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	**เป้าประสงค์ (Objectives)** มุ่งพัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นพื้นที่ต้นแบบของการพัฒนาทางกายภาพและพื้นที่การเรียนรู้ 1. วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. พระสงฆ์และสามเณรใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. พระสงฆ์และสามเณรประพฤติปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน 4. วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	3. พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม 4. วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม
ประเด็นกลยุทธ์ ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้เหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัยและมีจริยวัตรที่ดี ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ	**ประเด็นกลยุทธ์** ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
กลยุทธ์ ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนากระบวนการวางแผนพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 1.2 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 1.3 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 1.4 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	**กลยุทธ์** ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 1.2 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 1.3 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 1.4 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 2.2 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 2.3 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 2.2 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 2.3 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้เหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัยและมีจริยวัตรที่ดี กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 3.2 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 3.3 ส่งเสริมการสร้างคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 3.2 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้ศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 3.3 ส่งเสริมการสร้างคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 3.4 พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 52 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 4.2 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร 4.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน	ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 4.2 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร 4.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 การเปรียบเทียบการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ **<u>กลยุทธ์ที่ 1.1</u> พัฒนากระบวนการวางแผนพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ			
1.1 วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)	1. มีการประชุม ชี้แจง และร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม เพื่อเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง	1.1 วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)	พัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง 1. จัดทำแผนการดำเนินการพัฒนาช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค(Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
	2. มีคำสั่ง มอบหมายงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการวางแผนการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง 3. มีการจัดทำแผนการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง		2. มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและประชาสัมพันธ์ช่องทางออนไลน์และกิจกรรมต่างๆ ในช่องทางที่ได้รับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ **<u>กลยุทธ์ที่ 1.2</u> พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ**			
1.2 ระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	1. มีการประชุม ชี้แจง และร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม เพื่อเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง 2. มีคำสั่ง มอบหมายงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง	1.2 ระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	1. พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 2. พระสงฆ์และสามเณรได้ใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
	3. มีการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง 4. มีการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมในช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง		

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ **<u>กลยุทธ์ที่ 1.3</u> พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ**			
1.3 ระดับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีประสิทธิภาพในระดับมาก	1. มีคำสั่ง มอบหมายผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมในช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง 2. มีการพัฒนาระบบการตรวจสอบการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมในช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง 3. มีการประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมในช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง	1.3 ระดับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีประสิทธิภาพในระดับมาก	1. มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากพุทธศาสนิกชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินและปรับปรุงสื่อออนไลน์ในแต่ละช่องทาง 2. พัฒนา ปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่ายอย่างสม่ำเสมอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ **<u>กลยุทธ์ที่ 1.4</u> ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ			
1.4 ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	1. มีคำสั่ง มอบหมายผู้รับผิดชอบในการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมในช่องทางสื่อออนไลน์ 4 ช่องทาง 2. มีการส่งเสริมการนำผลการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง มาพัฒนานวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่อไป 3. มีการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง	1.4 ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	1. มีการประเมินผลการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึง และประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2</u> ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข **<u>กลยุทธ์ที่ 2.1</u> พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข**			
2.1 ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจะธรรม 2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ	2.1 ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างต่อเนื่อง 2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ 3. มีการอบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้กับพระสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2</u> ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข			
<u>กลยุทธ์ที่ 2.2</u> ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข			
2.2 ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินผล ความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก	1. มีโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	2.2 ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินผล ความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก	1. มีโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 2. มีโครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ต่อเนื่องและได้ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2</u> ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข			
<u>กลยุทธ์ที่ 2.3</u> ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข			
2.3 ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก	1. มีรูปแบบการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 2. มีการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้	2.3 ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก	1. มีรูปแบบการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ด้วยข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของพุทธศาสนิกชนที่ได้รับจากช่องทางต่าง ๆ มาวัดผล 2. มีการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
	3. มีการประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้		3. มีการประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ 4. มีการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและเสริมศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3</u> พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้เหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัยและมี จริยวัตรที่ดี			
<u>กลยุทธ์ที่ 3.1</u> พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณร เพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม			
3.1 ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม อยู่ในระดับมาก	1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 2. มีการจัดทำแผนและปฏิทินการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้	3.1 ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม อยู่ในระดับมาก	1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 2. มีการจัดทำแผนและปฏิทินการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
	3. มีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม มาประเมินผลการดำเนินงาน 4. มีการวิเคราะห์ผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร		3. มีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม มาประเมินผลการดำเนินงาน 4. มีการวิเคราะห์ผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร เพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3</u> พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้เหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัยและมี จริยวัตรที่ดี **<u>กลยุทธ์ที่ 3.2</u> ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด			
3.2.ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก	1. พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. พระสังฆาธิการนำความรู้จากการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	3.2 ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก	1. พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. พระสังฆาธิการนำความรู้จากการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด
3.3 ระดับความสำเร็จของการประเมินคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก	1. มีการควบคุมดูแลให้พระสงฆ์และสามเณรมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. มีการอบรมให้คำแนะนำแก่พระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	3.3 ระดับความสำเร็จของการประเมินคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก	1. มีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. มีการอบรมให้คำแนะนำแก่พระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3</u> พัฒนาคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้เหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัยและมี จริยวัตรที่ดี **<u>กลยุทธ์ที่ 3.4</u> พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ (เพิ่มใหม่ 1 ข้อ)**			
เพิ่มใหม่ 1 ข้อ	เพิ่มใหม่ 1 ข้อ	3.4 ระดับความสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยอย่างมีคุณภาพ	1. พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการให้ความรู้และข้อเสนอแนะให้กับพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4</u> ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ			
<u>กลยุทธ์ที่ 4.1</u> พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ)			
4.1 ระดับความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศอยู่ในระดับมาก	1. มีการประชุมคณะทำงานในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2. มีการวางแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 3. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	4.1 ระดับความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก	1. มีการประชุมคณะทำงานในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2. มีการวางแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 3. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4</u> ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ			
<u>กลยุทธ์ที่ 4.2</u> พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร			
4.2 ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์และสามเณร อยู่ในระดับมาก	1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัด	4.2 ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์และสามเณร อยู่ในระดับมาก	1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ก่อนการตรวจสอบ		ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ตัวชี้วัด	**มาตรการ**	**ตัวชี้วัด**	**มาตรการ**
<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4</u> ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ			
<u>กลยุทธ์ที่ 4.3</u> ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน			
4.3 ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม พระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน อยู่ในระดับมาก	1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน 2. มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร	4.3 ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม พระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน อยู่ในระดับมาก	1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศกับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 2. มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัดขนาดเล็กและวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำมาปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร 3. จัดโครงการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับพระสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ 4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

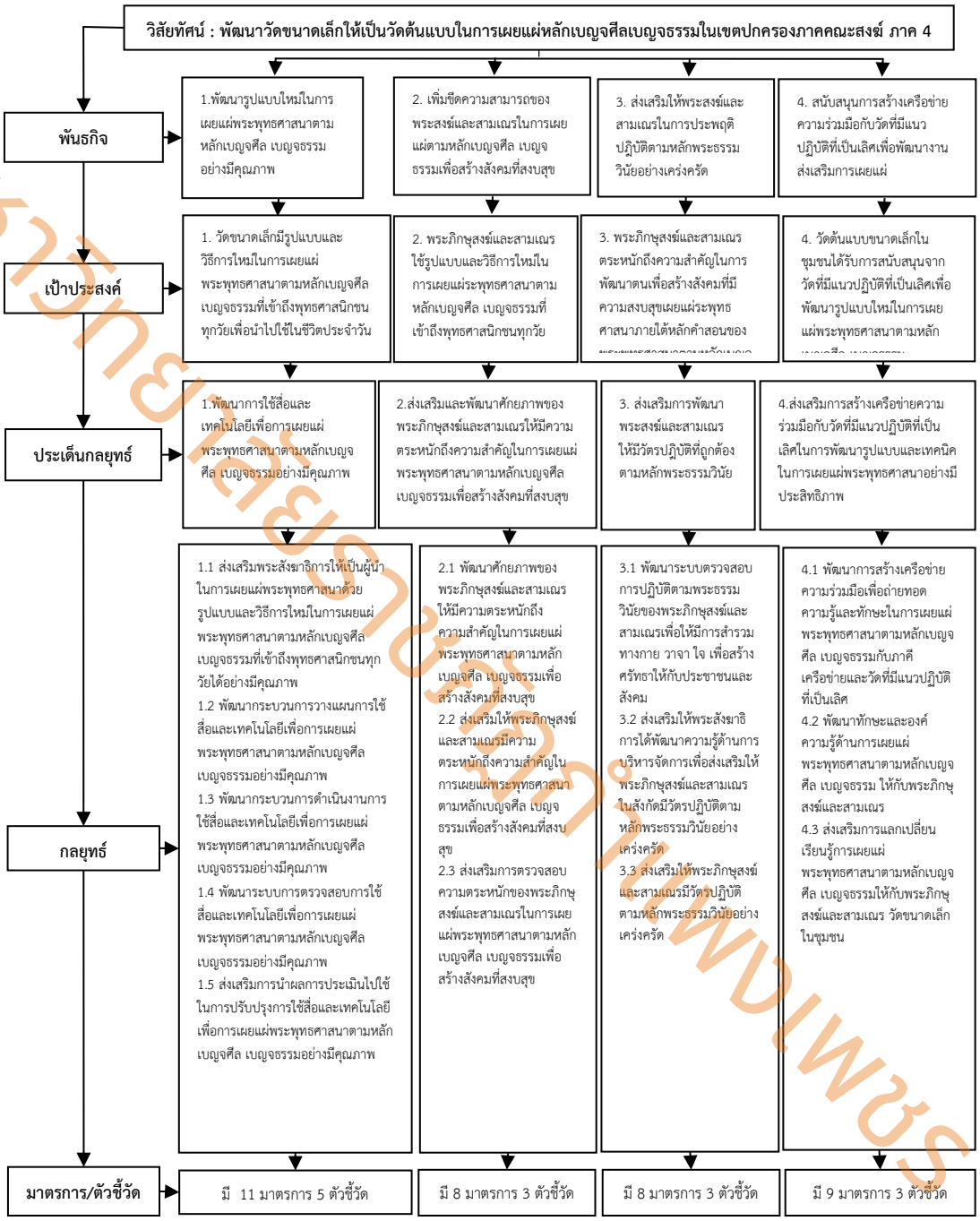

ภาพที่ 7 กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำหรับรายละเอียดของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 มีดังนี้

วิสัยทัศน์

พัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบ ในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

พันธกิจ

1. พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

2. เพิ่มขีดความสามารถของพระสงฆ์ สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

3. ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เป้าประสงค์

1. วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย

3. พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

4. วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

ประเด็นกลยุทธ์

<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

<u>กลยุทธ์ที่ 1.1</u> ส่งเสริมพระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยอย่างมีคุณภาพ

เกณฑ์การพิจารณา

1. การใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างทั่วถึง

5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการให้ความรู้และข้อเสนอแนะให้กับพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง

2. พระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสในการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง โดยมีพระสังฆาธิการเป็นผู้แนะนำและประเมินผล

3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพระสังฆาธิการ พระสงฆ์และสามเณรในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

<u>กลยุทธ์ที่ 1.2</u> พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

เกณฑ์การพิจารณา

1. การเตรียมความพร้อมและจัดทำช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

2. การจัดทำสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

4. การพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างทั่วถึง

5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. จัดทำแผนการดำเนินการพัฒนาช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

2. มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและประชาสัมพันธ์ช่องทางออนไลน์และมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในช่องทางที่ได้รับผิดชอบ

<u>กลยุทธ์ที่ 1.3</u> พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เกณฑ์การพิจารณา

1. การอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

2. พัฒนาทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างต่อเนื่อง

3. การมอบหมายหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางสื่อออนไลน์

4. พระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย

5. การประเมินความพึงพอใจรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

2. พระสงฆ์และสามเณรได้ใช้ความรู้ ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย

<u>กลยุทธ์ที่ 1.4</u> พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีประสิทธิภาพในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. การใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างทั่วถึง

5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชรเพชร

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากพุทธศาสนิกชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินและปรับปรุงสื่อออนไลน์ในแต่ละช่องทาง

2. พัฒนา ปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่ายอย่างสม่ำเสมอ

<u>กลยุทธ์ที่ 1.5</u> ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. การตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีการเข้าถึงได้อยู่เสมอ

2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) อย่างสม่ำเสมอ

3. การเปิดช่องทางสำหรับแสดงความคิดเห็นจากพุทธศาสนิกชน เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

4. การพัฒนาและปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

มาตรการ

1. มีการประเมินผลการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง

<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2</u> ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

<u>กลยุทธ์ที่ 2.1</u> พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. พระภิกษุและสามเณรมีโอกาสได้รับการการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน

2. พระภิกษุและสามเณรได้รับมอบหมายหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางสื่อออนไลน์

3. พระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย

4. พระภิกษุและสามเณรมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น

5. พุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างต่อเนื่อง

2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง

<u>กลยุทธ์ที่ 2.2</u> ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินผล ความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. มีแนวทางในการปฏิบัติ ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. มีการตรวจสอบความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

4. มีการติดตามและประเมินผลในความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างสม่ำเสมอ

5. พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

2. มีโครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ต่อเนื่องและได้ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

<u>กลยุทธ์ที่ 2.3</u> ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

ตัวชี้วัด

ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เกณฑ์การพิจารณา

1. การวัดความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. การวัดความพึงพอใจของพระสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. การวัดความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

4. การประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

5. การปรับปรุงพฤติกรรมและการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีรูปแบบการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ด้วยข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของพุทธศาสนิกชนที่ได้รับจากช่องทางต่าง ๆ มาวัดผล

2. มีการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

3. มีการประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

4. มีการแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมและเสริมศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3</u> ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

<u>กลยุทธ์ที่ 3.1</u> พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

2. มีแนวทางในการปฏิบัติ การปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

3. มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

4. มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ

5. พระสงฆ์และสามเณรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเหมาะสมและเป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

2. มีการจัดทำแผนและปฏิทินการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

3. มีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมมาประเมินผลการดำเนินงาน

4. มีการวิเคราะห์ผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>กลยุทธ์ที่ 3.2</u> ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ตัวชี้วัด

ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. พระสังฆาธิการมีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

2. พระสังฆาธิการพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย อย่างต่อเนื่อง

3. พระสงฆ์และสามเณรมีการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยที่มากขึ้น

4. การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย

5. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

2. พระสังฆาธิการนำความรู้จากการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

<u>กลยุทธ์ที่ 3.3</u> ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการประเมินคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. พัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย อย่างต่อเนื่อง

3. พระสงฆ์และสามเณรมีการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยที่มากขึ้น

4. การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย

5. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีการควบคุมดูแลให้พระสงฆ์และสามเณรมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

2. มีการอบรมให้คำแนะนำแก่พระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

<u>ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4</u> ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

<u>กลยุทธ์ที่ 4.1</u> พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการศึกษา อบรม ดูงาน เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2. มีการประสานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. มีแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมือและผู้ประสานงานกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อนำมาพัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบ

4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

5. มีการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อย่างสม่ำเสมอ

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีการประชุมคณะทำงานในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2. มีการวางแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

<u>กลยุทธ์ที่ 4.2</u> พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร

ตัวชี้วัด

ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์และสามเณร อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. พระสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชน ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. พระสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีความรู้ความสามารถด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. พระสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีการประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ

4. พระสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีการพัฒนาทักษะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มากขึ้น

5. พระสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัด

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มาตรการ

1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัด

<u>กลยุทธ์ที่ 4.3</u> ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

ตัวชี้วัด

ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน อยู่ในระดับมาก

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2. จัดโครงการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับพระสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ

3. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชน

4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวการแกลเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชน

เกณฑ์ระดับความสำเร็จ

1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มาตรการ

1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2. มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัดขนาดเล็กและวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำมาปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร

3. จัดโครงการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับพระสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ

4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 4 ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงาน องค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พระสงฆ์ วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 จำนวน 17 คน/รูป

4.1 ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ปรากฏผลการประเมินดังตารางที่ 54-60

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 54 ผลการประเมินความสอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	รายการ	ระดับความสอดคล้อง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์มีความสอดคล้องกัน	4.65	0.493	มากที่สุด
2	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์	4.82	0.393	มากที่สุด
3	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับพันธกิจ	4.82	0.393	มากที่สุด
4	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์	4.82	0.393	มากที่สุด
5	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์	4.82	0.393	มากที่สุด
6	ตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์	4.18	0.393	มากที่สุด
7	มาตรการมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและกลยุทธ์	4.82	0.393	มากที่สุด

จากตารางที่ 54 ผลการประเมินความสอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ทุกรายการมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงรายการตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่อยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 55 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
วิสัยทัศน์ “พัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบในการเผยแผ่หลักเบญจศีลเบญจธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4”	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 55 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
พันธกิจ ข้อที่ 1 พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.76	0.136	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของพระสงฆ์สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 4 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
เป้าประสงค์ ข้อที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 2 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความ สำคัญในการเผยแผ่พระ พุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้า ถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 55 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ข้อที่ 3 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุข เผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	4.82	0.095	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
ข้อที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
ประเด็นกลยุทธ์ ข้อที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 55 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ข้อที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

จากตารางที่ 55 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน แสดงว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 56 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
กลยุทธ์ ข้อที่ 1 ส่งเสริมพระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 2 พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
ข้อที่ 3 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 56 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ข้อที่ 4 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
ข้อที่ 5 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 6 พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 7 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	4.88	0.081	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 56 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ข้อที่ 8 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 9 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
ข้อที่ 10 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 11 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 56 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ข้อที่ 12 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 13 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร	4.94	0.059	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
ข้อที่ 14 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน	4.94	0.059	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

จากตารางที่ 56 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 แสดงว่า กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 57 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> ส่งเสริมพระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ									
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยอย่างมีคุณภาพ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
มาตรการ 1. พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการให้ความรู้และข้อเสนอแนะให้กับพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่ผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. พระสงฆ์ สามเณรมีโอกาสในการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง โดยมีพระสังฆาธิการเป็นผู้แนะนำและประเมินผล	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 57 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพระสังฆาธิการ พระสงฆ์และสามเณรในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ									
ตัวชี้วัด วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
มาตรการ 1. จัดทำแผนการดำเนินการพัฒนาช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 57 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2. มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและประชาสัมพันธ์ช่องทางออนไลน์และมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในช่องทางที่ได้รับผิดชอบ	4.94	0.059	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ									
ตัวชี้วัด ระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
มาตรการ 1. พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. พระสงฆ์และสามเณรได้ใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 57 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ									
ตัวชี้วัด ระดับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพในระดับมาก	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
มาตรการ 1. มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากพุทธศาสนิกชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินและปรับปรุงสื่อออนไลน์	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
2. พัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่ายอย่างสม่ำเสมอ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 57 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ									
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอยู่ในระดับมาก	4.88	0.081	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
มาตรการ 1. มีการประเมินผลการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	4.88	0.081	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาแพงเพชร

ตารางที่ 57 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง	4.88	0.081	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

จากตารางที่ 57 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่าทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน แสดงว่า ตัวชี้วัดและมาตรการของประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 58 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข เป้าประสงค์ที่ 2 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข									
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก	4.83	0.090	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
มาตรการ 1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	4.83	0.090	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 58 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพการเผยแผ่ผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง	4.83	0.090	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก	4.83	0.090	มากที่สุด	4.76	0.106	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตารางที่ 58 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข									
มาตรการ 1. มีโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. มีโครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ต่อเนื่องและได้ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 58 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข									
ตัวชี้วัด ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
มาตรการ 1. มีรูปแบบการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ด้วยข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะพุทธศาสนิกชนที่ได้รับจากช่องทางต่าง ๆ มาวัดผล	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 58 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2. มีการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
3. มีการประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 58 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
4. มีการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและเสริมศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด
5. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด

จากตารางที่ 58 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข เป้าประสงค์ที่ 2 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน แสดงว่า ตัวชี้วัดและมาตรการของประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

ตารางที่ 59 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เป้าประสงค์ที่ 3 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม									
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม อยู่ในระดับมาก	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 59 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มาตรการ 1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. มีการจัดทำแผนและปฏิทินการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 59 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
3. มีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุ สามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม มาประเมินผลการดำเนินงาน	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
4. มีการวิเคราะห์ผลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุ สามเณร เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ตารางที่ 59 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด									
ตัวชี้วัด ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก	4.94	0.056	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
มาตรการ 1. พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	4.94	0.056	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตารางที่ 59 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด									
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จการประเมินคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
มาตรการ 1. มีการควบคุมดูแลให้พระสงฆ์และสามเณรมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	4.94	0.056	มากที่สุด	4.88	0.081	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. มีการอบรมให้คำแนะนำแก่พระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด	4.89	0.076	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

จากตารางที่ 59 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 60 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ									
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 60 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มาตรการ 1. มีการประชุมคณะทำงานในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. มีการวางแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 60 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
3. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร									
ตัวชี้วัด ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์และสามเณร อยู่ในระดับมาก	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 60 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มาตรการ 1. มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
2. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีลเบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ให้กับพระสงฆ์และสามเณรภายในวัด	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 60 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน									
ตัวชี้วัด ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม พระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน อยู่ในระดับมาก	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
มาตรการ 1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ตารางที่ 60 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน									
2. มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัดขนาดเล็กและวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำมาปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด
3. จัดโครงการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับพระสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 60 (ต่อ)

กลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน									
4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศหรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.94	0.056	มากที่สุด	4.82	0.095	มากที่สุด	4.94	0.059	มากที่สุด

จากตารางที่ 60 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัดและมาตรการ โดยวิเคราะห์ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน แสดงว่า ตัวชี้วัดและมาตรการของประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยมีวิธดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ พุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตรและเพชรบูรณ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ พระสงฆ์ของวัดขนาดเล็กในเขตจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ โดยจำแนกการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยใช้แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระสงฆ์วัดขนาดเล็กในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย พระสงฆ์ของวัดขนาดเล็กในเขตจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน 376 รูป

2.2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3.1 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดที่ได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ กรรมการวัด มัคนายก และประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 21 รูป/คน ของวัดที่มีการเผยแผ่ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาได้รับรางวัลเสาเสมาธรรมจักร สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ รางวัลพระราชทานผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ วัดกลางดง ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และวัดสมอทอง หมู่ที่ 2 ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน/รูป ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามกระบวนการวิเคราะห์ SWOT และผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามกระบวนการวิเคราะห์ SWOT แล้วกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์โดยวิธี TOWS MATRIX

3.3 การจัดทำร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop 2) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน/รูป โดยพิจารณาผลการศึกษาในขั้นตอนที่1 และขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 และร่างกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำมาประกอบการพิจารณา สรุปเป็นร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ

3.4 การตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน/รูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้สรุปผลจากการบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญโดยการประมวลและสังเคราะห์เป็นร่างกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน/รูป โดยใช้แบบประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยประเด็นในการประเมิน ประกอบด้วย ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล ศีลข้อที่ 1 ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี) โดยละเว้นจากการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.8 ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี) โดยละเว้นจากการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.5 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี) โดยละเว้นจากการบังคับ ขืนใจ ใช้กำลังข่มขืนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.5 ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี) โดยละเว้นจากการสาบานแต่ไม่ตั้งใจกล่าวจริงตามสาบาน เช่น การเบิกความเท็จ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.3 ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี) โดยละเว้นจากการมอบสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.8

1.2 การศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา โดยปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 1 ในการเป็นคนเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.5 ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ โดยปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 2 ในการขยันทำงานของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่เกี่ยงงานให้ผู้อื่นทำ ตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.3 ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร โดยปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 3 ในการเอาใจใส่ดูแลบุคคลในครอบครัวตามอัตภาพ ทำหน้าที่ของตนให้ดี เช่น เป็นสามี/ภรรยาก็ดูแลสามี/ภรรยาและบุตร รักใคร่เฉพาะสามี/ภรรยาของตน ไม่ปันใจให้ผู้อื่น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.0 ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ โดยปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 4 ในการมีความซื่อสัตย์ซื่อตรง ไม่คิดคด ไม่โกหกหลอกลวง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.0 ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ โดยปฏิบัติตามธรรมข้อที่ 5 ก่อนจะทำสิ่งใดรู้จักประมาณตน พิจารณาความเหมาะสมของการกระทำ ว่ากระทำลงไปแล้วไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับทั้งตนเองและผู้อื่น ไตร่ตรองให้เห็นคุณ/โทษของการกระทำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.5

1.3 การศึกษาปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ปัญหาในการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลมากที่สุด ศีลข้อที่ 1 ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี) จำเป็นจะต้องทำร้ายสัตว์หรือทุบตีให้ได้รับบาดเจ็บเพราะเข้ามารบกวน ข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี) สินค้าราคาแพงจึงจำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้าเพื่อให้ได้กำไรมาก ๆ โดยเฉพาะในช่วงข้าวยากหมากแพงสินค้าขาดตลาดต้องขายแพงกว่าเท่าตัว) ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณีมี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เพศสัมพันธ์กับหญิง/ชายอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเพราะเพื่อนฝูงชักชวน (เช่น ชวนเข้าผับ บาร์ ฯลฯ แล้วซื้อบริการ) ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี) จำเป็นต้องพูดโกหกอยู่เสมอ เพื่อให้คนในครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงานเชื่อในสิ่งที่ท่านพูดเพื่อป้องกันปัญหายืดเยื้อที่จะตามมา ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี) มีความจำเป็นต้องดื่มเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานหลังเลิกงานอยู่เสมอหากไม่เข้าร่วมสังสรรค์ด้วยเพื่อนจะเลิกคบท่าน

1.4 การศึกษาปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลัก เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ปัญหาในการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา โดยเห็นว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความลำบาก/ เดือดร้อน เช่น สุนัขตกลงไปในคูคลองขึ้นมาไม่ได้ เพราะการช่วยนั้นจะทำให้เสียเวลา ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ โดยไม่สามารถเลือกอาชีพสุจริตที่ท่านชอบได้เพราะได้รับการฝากเข้าทำงานจากผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณ ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร โดยถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปสถานบันเทิงหรือสถานเริงรมย์และมักจะปฏิเสธไม่ได้อยู่เสมอ ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ โดยถูกเพื่อนหรือคนใกล้ชิดบังคับให้ท่านพูดโกหกเพื่อไม่ให้คนอื่นโกรธอยู่เสมอ เช่น ให้โกหกภรรยาของเพื่อนว่าเพื่อนอยู่กับท่านตลอดเวลา ทั้งๆ ที่เพื่อนไปอยู่กับคนอื่น ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ โดยเป็นคนใจร้อน ทำอะไรรวดเร็ว จึงทำสิ่งใดๆ ลงไปในทันทีไม่ต้องเสียเวลาคิดตรึกตรองให้มาก เพราะเมื่อทำลงไปแล้วเกิดปัญหาขึ้นมา ค่อยมาแก้ปัญหาทีหลัง

2. การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยแบบสอบถาม

2.1.1 สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใน 5 ด้าน ที่มีค่าร้อยละมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการเทศนาธรรม พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เพื่อให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 52.10 2) ด้านการปาฐกถาธรรม พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่แสดงอย่างลึกซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 28.20 3) ด้านการสนทนาธรรม พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในธรรมะและพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา คิดเป็นร้อยละ 40.20 4) ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีการเรียบเรียงลำดับขั้นตอนในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้ตามลำดับที่ถูกต้อง ไม่ข้ามขั้นตอน ไม่สับสน ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 8.00 และ 5) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 32.20

2.1.2 ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใน 5 ด้าน ที่มีค่าร้อยละมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการเทศนาธรรม ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) ด้านการปาฐกถาธรรม ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และติดตามผลการเทศนาปาฐกถาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) ด้านการสนทนาธรรม พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมและทักษะในการพูด การสื่อสาร การเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น 4) ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 5) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับเพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชน อย่างสม่ำเสมอ

2.2 การศึกษาสภาพและปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการสนทนากลุ่ม

2.2.1 สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

2.2.1.1 ด้านการเทศนาธรรม จากผลการศึกษาที่พบว่าวัดส่วนใหญ่มีการเทศนาธรรม โดยในการเทศนาธรรมนั้นวัดไม่มีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการเทศนาธรรมที่มากขึ้น พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม ไม่มีการใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการเทศนาธรรม นอกจากนี้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมไม่มีศิลปะในการพูดให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมที่แสดงให้เข้าใจได้เป็นอย่างดี โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันควรมีรูปแบบการเผยแผ่ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม สังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น คุณธรรมและความดีงามในจิตใจของมนุษย์ยิ่งลดลงมากขึ้น การใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการสนับสนุนให้มากขึ้นและควรพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจในหลักธรรมคำสอนและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

2.2.1.2 ด้านการปาฐกถาธรรม จากผลการศึกษาที่พบว่า วัดส่วนใหญ่ไม่มีการปาฐกถาธรรมให้กับพุทธศาสนิกชน พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมไม่มีการบรรยายหรืออธิบายธรรมและแสดงหลักพระธรรมวินัยได้อย่างเป็นกิจจะลักษณะและเป็นทางการได้ รวมทั้งยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่แสดงได้อย่างลึกซึ้ง การเตรียมความพร้อมในการแสดงปาฐกถาธรรม ไม่ว่าจะเป็นการแสดงด้วยวาจา หรือการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีประกอบการปาฐกถาธรรมจึงยังไม่พร้อมสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมได้แก่ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์แสดงปาฐกถาธรรม ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักธรรมคำสอนและพระธรรมวินัย รู้ เข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นอย่างถูกต้อง และต้องมีศิลปะในการพูด มีกลวิธีในการโน้มน้าวใจ และสามารถสื่อสารให้พุทธศาสนิกชนได้เห็นว่าการประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของหลักธรรมนั้นสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังตัวอย่างเช่น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, ศ.ดร.) พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) พระพยอม กัล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ยาโณ เป็นต้น ดังจะเห็นได้ว่าการแสดงปาฐกถาธรรมนั้น พระสงฆ์ผู้เป็นองค์แสดงธรรมต้องมีทักษะในการพูดเป็นอย่างดี มีวัตรปฏิบัติน่าเลื่อมใส มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยอย่างลึกซึ้ง เรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมได้ไม่วกวน พัฒนาทักษะในการพูดโน้มน้าวใจและกลวิธีในการแสดงธรรมโดยหมั่นศึกษาความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้แตกฉานอีกทั้งควรใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการปาฐกถาธรรม ซึ่งจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในสังคมเทคโนโลยียุคปัจจุบัน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้ดีกว่าการให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัด ฟังธรรม หรือปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยความตั้งใจและเสียสละเวลาเป็นอย่างมาก แต่สื่อเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดก็ตาม พุทธศาสนิกชนก็ย่อมเข้าถึงการแสดงปาฐกถาธรรมได้เป็นอย่างดี

2.2.1.3 ด้านการสนทนาธรรม จากการศึกษาที่พบว่า วัดส่วนใหญ่ไม่มีการสนทนาธรรมกับพุทธศาสนิกชน พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม ไม่มีความรู้ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยอย่างลึกซึ้ง ไม่มีศิลปะในการพูด อีกทั้งไม่มีการพัฒนาทักษะความรู้เกี่ยวกับการสนทนาธรรมให้เพิ่มขึ้น โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมได้แก่ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม ต้องมีความรู้ความเข้าใจในพระธรรมและพระวินัยอย่างแตกฉาน ทั้งนี้ต้องเกิดจากการหมั่นศึกษาหาความรู้และฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สามารถถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ผ่านการสนทนาธรรม จากการถาม ตอบ ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม ซึ่งการสนทนาธรรมถือว่ามีคุณประโยชน์มากต่อการเรียนรู้และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น วัดจึงควรสนับสนุนให้มีการสนทนาธรรมให้มากขึ้น โดยอาจจัดเป็นกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาภายในวัด เช่น การจัดเทศน์ ปุจฉา - วิสัชนา ระหว่างพระภิกษุ - พระภิกษุ หรือระหว่างพระภิกษุ - พุทธศาสนิกชน ในงานบุญสำคัญของวัดหรือในวันสำคัญทางศาสนา หรืออาจจัดเป็นหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับเรื่องธรรมะในชั้นเรียนให้นักเรียนได้ถามคำถามในสิ่งที่ต้องการรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระพุทธศาสนา นอกจากนี้อาจมีการเปิดช่องทางในการสนทนาธรรมผ่านสื่อเทคโนโลยี เช่น การเปิดช่องทางออนไลน์ที่สามารถสนทนา ถาม-ตอบกันได้ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค ยูทูป เป็นต้น ซึ่งจะเป็นช่องทางที่ทำให้พุทธศาสนิกชนในวัยกำลังเจริญเติบโต หรือวัยรุ่นในยุคปัจจุบันที่ใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นประจำในชีวิตประจำวัน สามารถเข้าถึงพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างนี้ ทั้งนี้การสนทนาธรรมนี้ย่อมส่งพลให้พุทธศาสนิกชนมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี รวมถึงได้มีส่วนร่วมในการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป

2.2.1.4 ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน จากการศึกษาที่พบว่า วัดส่วนใหญ่ไม่มีการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ไม่มีการสอนให้นั่งสมาธิและภาวนาให้เข้าใจสภาวธรรมตามหลักไตรลักษณ์เพื่อให้เข้าใจความเป็นจริงของสังขารได้อย่างถูกต้อง โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมได้แก่ การสอนวิปัสสนากรรมฐาน เป็นการสอนให้พุทธศาสนิกชนได้มีการปฏิบัติภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิ เข้าใจในสัจธรรมของชีวิต เป็นการชำระใจให้บริสุทธิ์และยกระดับจิตใจ การวิปัสสนากรรมฐานไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเชื้อชาติ วรรณะ หรือศาสนา สามารถปฏิบัติได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ปฏิบัติเอง แต่การวิปัสสนากรรมฐานต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งพระสงฆ์ผู้เป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วิปัสสนาจารย์ต้องเป็นผู้ที่มีการปฏิบัติในการวิปัสสนากรรมฐานเป็นอย่างดีแล้ว สามารถสอนให้พุทธศาสนิกชนเข้าใจขั้นตอนในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้องตามลำดับ ไม่ข้ามขั้นตอน รวมถึงมีเทคนิคในการสอนที่เหมาะสมกับยุคสมัย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมได้ อาจเป็นการดำเนินการโดยการจัดเป็นกิจกรรมสำหรับวัดเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด เช่น โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนและบวชศีลจาริณี โดยให้มีการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้กับสามเณรและศีลจาริณี รวมถึงอุบาสก อุบาสิกา ตามวันและเวลาที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานของกิจกรรมตามโครงการนั้น ๆ นอกจากสอนวิปัสสนากรรมฐานในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ควรมีการจัดทำสื่อสำหรับการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้เผยแพร่ในสื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้และสามารถทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติได้เมื่อต้องการได้ตลอดเวลา ซึ่งจะสามารถเพิ่มช่องทางในการรับรู้และมีส่วนร่วมในการวิปัสสนากรรมฐานได้อีกทางหนึ่ง

2.2.1.5 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จากการศึกษาที่พบว่า วัดส่วนใหญ่ไม่มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดมักจัดขึ้นโดยเป็นประจำเป็นปกติ เช่น วันสำคัญทางพุทธศาสนา ซึ่งพุทธศาสนิกชนทราบอยู่แล้วว่าวัดย่อมจัดพิธีกรรมสำคัญสำหรับการทำบุญ และกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม แต่จะเห็นได้ว่าการเข้าวัดทำบุญของพุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะในวัยรุ่น วัยทำงาน ที่ไม่ใช่วัยสูงอายุ มักจะเข้าวัดทำบุญ เพียงเพราะเข้าใจว่า การเข้าวัดทำบุญในวันพระจะทำให้ตนได้รับบุญ จึงมักจะมาทำบุญเพียงวันสำคัญเท่านั้น แต่การดำเนินชีวิตประจำวันไม่ได้มีการนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติให้เกิดผลดีกับตนเองและสังคม โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมได้แก่ วัดควรมีการจัดทำสื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจถึงความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำบุญ การชำระล้างจิตใจ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วัดควรมีการการใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันเป็นสื่อสำหรับการเข้าถึงพุทธศาสนิกชนรุ่นใหม่ที่ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับการเข้าวัด ทำบุญ ควรมีการเผยแพร่ สนับสนุนแนะนำให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าถึงสื่อธรรมะที่ทางวัดสร้างขึ้น เช่น เวปไซต์ของวัด ช่องยูทูป เฟสบุ๊คของวัด เป็นต้น โดยช่องทางต่าง ๆ ของวัดควรมีการนำเสนอความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเข้าวัดทำบุญ การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และแนวทางการนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน รู้จักพิจารณาให้รู้ดีรู้ชั่ว สามารถปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคมได้

2.2.2. ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ ปัญหาด้านการเทศนาธรรมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาด้านการปาฐกถาธรรมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาปาฐกถาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่มีการติดตามควบคุม ดูแลกระบวนการปาฐกถาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนอย่างไรและควรปรับปรุงอย่างไร พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในเรื่องที่ต้องเทศนาธรรม เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น ปัญหาด้าน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การสนทนาธรรมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมและทักษะในการพูด การสื่อสาร การเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสนทนาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสนทนาธรรมแล้วพุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นหรือไม่อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสนทนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสอนวิปัสสนากรรมฐาน เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอนวิปัสสนากรรมฐานแล้วพุทธศาสนิกชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้เองอย่างถูกต้องหรือไม่ ปัญหาการใช้สื่อและเทคโนโลยีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ได้แก่ ไม่มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับเพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชน อย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบ กระบวนการติดตั้ง ปรับปรุง พัฒนา และบำรุงรักษาตามระยะเวลา เป็นต้น งบประมาณสนับสนุนในการสร้างพัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีไม่เพียงพอ ขาดการติดตามควบคุม ดูแล ว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับพุทธศาสนิกชนและมีประสิทธิภาพ ขาดการบำรุงรักษาและดูแลสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่คล้ายคลึงในรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละรูปแบบนั้น ได้แก่ การปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนและติดตามผล และทักษะในการพูด การสื่อสารและความพร้อมของพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนในเรื่องของสื่อและเทคโนโลยียังไม่เพียงพอสำหรับการใช้งานเนื่องจากเป็นสิ่งที่ยังไม่มีการนำเข้ามาช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งเห็นว่ามีความจำเป็นและสำคัญสำหรับยุคปัจจุบัน ควรพัฒนาและเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อเข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม สรุปได้ดังนี้

2.3.1.1 ด้านกลยุทธ์ (Strategy) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า มีการวางแผนจัดหางบประมาณ เช่น การรับบริจาคทุนทรัพย์เพื่อนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ มีการวางแผนกลยุทธ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2.3.1.2 ด้านโครงสร้าง (Structures) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่มุ่งเน้นให้ผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำแนะนำและความช่วยเหลือได้อย่างใกล้ชิด ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ ความสามารถของระบบการบริหารทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งานทั้งภายในและภายนอกวัด

2.3.1.3 ด้านระบบ (Systems) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า มีการประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน และนำปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและนำมาใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกวัด

2.3.1.4 ด้านรูปแบบการบริหาร (Styles) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และชี้แจงให้ปฏิบัติตามแผนการของคณะสงฆ์ที่ได้วางไว้ ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ พระสังฆาธิการ มีการมอบหมายงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3.1.5 ด้านบุคลากร (Staff) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคลากร ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ มีสวัสดิการและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม

2.3.1.6 ด้านทักษะฝีมือ (Skills) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการจูงใจและโน้มน้าวใจ ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการสร้างผลงานที่ดีให้กับวัด

2.3.1.7 ด้านค่านิยมร่วม (Shared values) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความเข้าใจในกฎระเบียบ และปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ บุคลากรทุกระดับมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่

2.3.2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม สรุปได้ดังนี้

2.3.2.1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า พระสงฆ์เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและในท้องถิ่นที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดีและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยหมั่นเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรม ตามโอกาสที่เหมาะสมบ่อยๆ ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ ประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเลื่อมใสพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา และพระสงฆ์สร้างแรงจูงใจในการเผยแผ่ด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมสงฆ์กับสังคมชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

2.3.2.2 ด้านเทคโนโลยี (Technological forces) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตสื่อเทคโนโลยีใช้ประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ พุทธศาสนิกชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะผ่านระบบเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2.3.2.3 ด้านเศรษฐกิจ (Economic forces) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า มีรายได้หรืองบประมาณสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ รายได้หรืองบประมาณเพียงพอสำหรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือจัดทำสื่อประกอบ และมีการจัดหารายได้หรืองบประมาณเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

2.3.2.4 ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political forces) ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง พบว่า พระสงฆ์ตั้งอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์ ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ ผู้นำหรือพระสังฆาธิการ เช่น เจ้าอาวาส มีความเข้าใจในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสามารถนำมาบังคับปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

2.3.3 แนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีของวัดที่มีแนวปฏิบัติแนวที่ดีในภาพรวมสรุปได้ดังนี้

2.3.3.1 แนวปฏิบัติที่ดี ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดขนาดเล็ก โดยวัดที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ รางวัลเสาเสมาธรรมจักร สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศประจำปีพุทธศักราช 2565 ได้แก่ 1. วัดกลางดง จังหวัดสุโขทัย และ 2. วัดสมอทอง จังหวัดอุทัยธานี สรุปได้ดังนี้

1) แนวปฏิบัติที่ดีด้านการวางแผน (Plan) ผลการศึกษาพบว่า ในการแสดงปาฐกถาธรรมและการเทศนาธรรม ท่านเจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการแสดงปาฐกถาธรรมและการเทศนาธรรม อันเป็นกิจที่ต้องทำตั้งแต่ต้นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การออกไปแสดงปาฐกถาธรรมนอกในโรงเรียนสัปดาห์ละครั้ง มีการประชุมสงฆ์พร้อมด้วยคณะกรรมการวัด เพื่อให้พระสงฆ์แต่ละรูปในการเตรียมความพร้อมเพื่อการแสดงปาฐกถาธรรมในช่วงวันที่ได้มีการนิมนต์และกำหนดขึ้น จากนั้นจึงได้มอบหมายให้ปฏิบัติตามตารางที่กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของพระสงฆ์ในวัด มีการวางแผนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับพระสงฆ์ภายในวัด เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ แนวทางการปฏิบัติ และแนวทางในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยใช้ทักษะและความสามารถของตน เมื่อเกิดปัญหาให้สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง แต่หากปัญหาที่เกิดขึ้นไม่สามารถแก้ไขได้ ให้ปรึกษากับพระสงฆ์ผู้อาวุโสกว่าหรือคณะทำงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ไขและป้องกันปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับโครงการต่าง ๆ โดยมีการวางแผนการใช้จ่ายที่เป็นระบบ การจัดซื้อจัดหาต้องมีเอกสารการซื้อขายที่สามารถตรวจสอบได้อย่างถูกต้อง และมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายสามารถตรวจสอบได้ โปร่งใสและชัดเจน หากพบความผิดปกติในการจัดสรรงบประมาณก็ต้องเร่งตรวจสอบเพื่อให้เกิดความถูกต้องทันที การวางแผนเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ ในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการต้องมีการกำหนดสิ่งจำเป็นทางด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมต่อการดำเนินโครงการและดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย ได้แก่ การจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมต่อการจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรม การวางแผน (Plan) โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้จัดให้มีการประชุมร่วมกันทั้งพระสงฆ์ คณะกรรมการ และอุบาสก อุบาสิกา เพื่อวางแผนในการจัดเตรียมการรับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุทัยธานี

สมัคร เอกสารที่ต้องใช้ในการรับสมัคร การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้าบวชให้ถูกต้องตาม พรบ. คณะสงฆ์ การจัดเตรียมหลักสูตรการอบรมและกิจกรรมระหว่างการอุปสมบท การแบ่งหน้าที่ในการทำงานของแต่ละฝ่าย ทั้งพระพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่อาคารสถานที่เพื่อดูแลที่พักสำหรับสามเณร สถานที่สำหรับศึกษาพระธรรมวินัย

2) แนวปฏิบัติที่ดีด้านการปฏิบัติงาน (Do) พระสงฆ์แต่ละรูปเมื่อได้รับมอบหมายแล้วจึงไปเตรียมหัวข้อธรรมะที่จะแสดงปาฐกถาธรรมและเทศนาธรรม จากนั้นจึงได้เตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า โดยการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักธรรมและพระธรรมวินัยเพื่อให้เกิดความแตกฉานในหลักธรรมที่จะแสดงนั้น ซึ่งสามารถเผยแผ่พระธรรมคำสอนให้พุทธศาสนิกชนได้มีความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง และเกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของการนิมนต์จากหน่วยงานนั้นๆ เจ้าอาวาสเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม โดยจัดประชุมและวางแผนการดำเนินงานโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน เสนอแนะความคิดเห็น และพระสงฆ์ทุกรูปร่วมใจกันปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ตามแผนที่ได้วางไว้

3) แนวปฏิบัติที่ดีด้านการตรวจสอบงาน (Check) เจ้าอาวาสได้ร่วมเข้าฟังปาฐกถาแบบห่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้พระภิกษุผู้แสดงปาฐกถาธรรมเกิดความกังวลและประหม่าในแต่ละครั้ง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของอุบาสก อุบาสิ จากการสอบถามหรือโทรศัพท์ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงปาฐกถาธรรมในแต่ละครั้งของพระสงฆ์ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อนำมาประชุมสรุปเป็นลำดับต่อไป การรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการ อุบาสก อุบาสิกา สามเณร และผู้ปกครอง ตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการ จากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพระสงฆ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลสามเณร เช่น พระพี่เลี้ยงได้ตรวจตราดูแลสามเณรให้อยู่ในกรอบระเบียบ เป็นต้น

4) แนวปฏิบัติที่ดีด้านการปรับปรุง แก้ไขงานให้ดีขึ้น (Act) มีการส่งพระภิกษุไปอบรมเพิ่มเติมจากสำนักศึกษาอื่นๆ เพื่อประโยชน์แก่การแสดงปาฐกถาธรรมตามความถนัดของแต่ละรูปให้สามารถอธิบายหลักคำสอนแก่อุบาสก อุบาสิกา ได้อย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ท่านเจ้าอาวาสได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการแสดงปาฐกถาธรรมหรือเทศนาธรรม ผู้แสดงต้องมีความรู้ที่ชัดเจนตามพระธรรมวินัย และตามองค์แห่งพระธรรมกถึก ต้องมีการอบรมเพื่อฝึกพูดบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ลดความประหม่า และสื่อสารกับอุบาสก อุบาสิกาได้อย่างชัดเจน พระพี่เลี้ยงทุกรูปจะแบ่งหน้าที่ในการดูแลสามเณร ถึงแม้จะมีพระพี่เลี้ยงจำนวนน้อยแต่อาจมีผู้ช่วยพระพี่เลี้ยงคอยดูแลสามเณร เช่น ผู้ที่เคยบวชเป็นสามเณรมาก่อนและอาสามาช่วยดูแลสามเณรในโครงการ จึงทำให้สามารถคอยดูแลสามเณรได้อย่างทั่วถึง หากมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะปรึกษากับพระผู้ใหญ่เพื่อขอคำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเกิดความเรียบร้อย

2.3.3.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เกื้อหนุนให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม จากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี

1) ปัจจัยภายใน สรุปผลได้ดังนี้

1.1) ด้านบุคลากร/พระสังฆาธิการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้นแบบที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งหากเราปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ประชาชนย่อมให้การ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ยอมรับนับถือ และเลื่อมใสศรัทธา การจะเทศนาสอนนั้นหากมีความน่าเชื่อถือเป็นพื้นฐานแล้ว ย่อมจะสามารถดึงดูดให้เกิดความสนใจฟัง การตั้งใจที่จะพิจารณาตามในสิ่งที่ได้กล่าว สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ด้วยตนเอง รวมถึงสามารถเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติตนในกรอบของคุณงามความดีได้ นอกจากนี้จากการพบเจอผู้คนที่ประสบปัญหาและต้องการให้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้น เช่น โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทำให้ได้รับรู้ถึงสิ่งที่ประชาชนได้ประสบ การเทศนาเพื่อให้ประชาชนมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป การชี้หนทางในการแก้ปัญหาโดยเริ่มจากการพึ่งพาตนเอง ไม่งอมืองอเท้า ย่อมเป็นจุดเล็ก ๆ ที่สามารถผลักดันให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคตและอาจยังสามารถช่วยเหลือสังคมได้อีกทางหนึ่ง แต่พระสังฆาธิการที่มีความรู้ความสามารถมักชราภาพมากขึ้นและพระสงฆ์ที่มีความรู้มักอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ โดยส่วนมักไม่ยอมออกไปเมืองเล็กๆ หรือในถิ่นทุรกันดาร

1.2) ด้านงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความอนุเคราะห์จากศรัทธาญาติโยมที่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาที่มอบปัจจัยเพื่อสานต่อกิจการพระพุทธศาสนา ปัจจัยที่ได้จากญาติโยมได้ถูกนำมาใช้ในโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างสรรค์สังคมและชุมชน จึงทำให้ยิ่งเกิดแรงศรัทธาจากชุมชน มีการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากสังคมและชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้รับและนำมาใช้ในแต่ละโครงการก็ต้องมีการบริหารและจัดแจงอย่างเป็นสัดส่วน มีการควบคุมการใช้จ่ายให้ถูกต้องและโปร่งใส มีคณะกรรมการช่วยดูแลเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน และช่วยจัดหาทุนทรัพย์เพิ่มเติม

1.3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ก็ได้รับความช่วยเหลือจากอุบาสก อุบาสิกาที่เลื่อมใส จัดหาและร่วมทำบุญในยามที่มีความจำเป็น เช่น เมื่อทางวัดต้องการทุนทรัพย์ในการสร้างศาลา อุบาสก อุบาสิกา ก็จะเป็นแรงหลักในการช่วยสมทบทุนทำบุญกันคนละเล็กละน้อย ในบางรายมีทุนทรัพย์น้อยก็อาจร่วมทำบุญด้วยการเป็นแรงงานในการช่วยก่อสร้างหรือสิ่งใดที่สามารถทำได้ก็จะอาสาช่วยเหลือเป็นอย่างดี และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานก็มีการจัดหาเพิ่มเติมเพื่อใช้สนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสม เช่น การจัดหาหนังสือธรรมะสำหรับแจกจ่ายประชาชน การจัดหาเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่จะช่วยอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ ซีดี เป็นต้น

1.4) พระสังฆาธิการมีจิตสำนึกและอุดมการณ์ มีแรงบันดาลใจที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เชื่อมั่นหลักคำสอนตามหลักธรรม มีการสร้างจิตสำนึกของพระสงฆ์ภายในวัดให้เกิดความตะหนักและมุ่งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) ปัจจัยภายนอก

2.1) ด้านบุคลากร ท่านเจ้าอาวาสมีบทบาทและหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ดังเช่น หน่วยงานราชการ องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรทางด้านพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ซึ่งนอกเหนือจากการเทศนาธรรมตามที่ได้รับการนิมนต์แล้ว ท่านเจ้าอาวาสยังได้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองของคณะสงฆ์เพื่อประสานงานเกี่ยวกับคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยและสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2.2) ด้านงบประมาณ การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ในกิจการสงฆ์ และบริหารโครงการที่เกี่ยวเนื่องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี

2.3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ การได้รับความอนุเคราะห์ในด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเพื่อนำมาใช้ในกิจการสงฆ์ และบริหารโครงการที่เกี่ยวเนื่องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้หากมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าของกิจการที่มีความประสงค์เพื่อช่วยเหลือพระพุทธศาสนา โดยอาจมีการสนับสนุนเป็นสิ่งของต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในโครงการของวัด เช่น กระเบื้อง ปูน เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจเป็นการลดราคาค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้ประหยัดทุนทรัพย์ในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

2.4) ด้านวิธีการ มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของวัดผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีจิตศรัทธาในการสนับสนุนโครงการอันเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบไป โดยการประชาสัมพันธ์ บอกกล่าวไปยังหน่วยงานภายนอกเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์และสนับสนุน

3. การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

3.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก และการกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ พบว่า ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) พบว่า จุดแข็ง (Strengths : S) มีค่าคะแนน 1.408 จุดอ่อน (Weaknesses : W) มีค่าคะแนน 1.499 โอกาส (Opportunities : O) มีค่าคะแนน 1.413 และอุปสรรค (Threats : T) มีค่าคะแนน 1.185 เมื่อนำคะแนนดังกล่าวมากำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ (Strategy Positioning) โดยการจับคู่แบบ TOWS Matrix ได้ตำแหน่งกลยุทธ์ในการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 คือตำแหน่งกลยุทธ์การปรับตัว (Weakness and Opportunities) หรือ WO Strategy เป็นกลยุทธ์กลบจุดอ่อนภายใน โดยการนำโอกาสมาใช้หรือการพลิกจุดอ่อนมาใช้เป็นโอกาสในการพัฒนากลยุทธ์ โดยมีค่าคะแนนของจุดอ่อน (Weaknesses : W) = 1.499 และค่าคะแนนของโอกาส (Opportunities : O) = 1.413

3.2 ผลการพัฒนากลยุทธ์และการตรวจสอบกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ภายหลังจากได้ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยการจัดประชุมประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 ครั้ง และจัดการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 1 ครั้ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่/หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะและเลขานุการเจ้าคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนากลยุทธ์และพระสงฆ์วัดขนาดเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 68 รูป/คน ได้กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ “พัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบ ในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4”

2. พันธกิจ

2.1 พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

2.2 เพิ่มขีดความสามารถของพระสงฆ์ สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

2.3 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

2.4 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. เป้าประสงค์

3.1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย

3.3 พระสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

3.4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

4. ประเด็นกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ 4.1.1 ส่งเสริมพระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยอย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ 4.1.2 พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตัวชี้วัด

วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม เพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)

กลยุทธ์ที่ 4.1.3 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.1.4 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีประสิทธิภาพในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.1.5 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4.2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

กลยุทธ์ที่ 4.2.1 พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.2.2 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินผลความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.2.3 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตัวชี้วัด

ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4.3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

กลยุทธ์ที่ 4.3.1 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.3.2 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ตัวชี้วัด

ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.3.3 ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการประเมินคุณลักษณะของพระสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 4.4.1 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ตัวชี้วัด

ระดับความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 4.4.2 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระสงฆ์และสามเณร

ตัวชี้วัด

ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์และสามเณร อยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กลยุทธ์ที่ 4.4.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

ตัวชี้วัด

ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมพระสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน อยู่ในระดับมาก

4. การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 สรุปผลการประเมินดังนี้

4.1 การประเมินความสอดคล้อง ผลการประเมินความสอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์มีความสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ในระดับมากที่สุด ตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ในระดับมากที่สุด และมาตรการมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและกลยุทธ์ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 การประเมินความเหมาะสม ผลการประเมินความเหมาะสมของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ทุกรายการมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 การประเมินความเป็นไปได้ ผลการประเมินความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ทุกรายการมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

4.4 การประเมินความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 พบว่า ทุกรายการมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญจากผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พบว่า พุทธศาสนิกชนของวัดขนาดเล็กในพื้นที่เขตปกครอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะสงฆ์ภาค 4 ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล ได้แก่ ศีลข้อที่ 1 การเว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อที่ 2 การเว้นจากการลักขโมย ศีลข้อที่ 3 การเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ศีลข้อที่ 4 การเว้นจากการพูดเท็จ ศีลข้อที่ 5 การเว้นจากน้ำเมา ถึงแม้จะใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรมในการดำเนินชีวิต แต่พุทธศาสนิกชนก็ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ครบทุกข้ออย่างสม่ำเสมอ โดยข้อที่ละเมิดมากที่สุด ได้แก่ ศีลข้อที่ 1 จำเป็นต้องฆ่าสัตว์เพื่อนำมาทำเป็นอาหาร และศีลข้อที่ 5 ความจำเป็นในการเข้าสังคมและดื่มน้ำเมา ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของ พระมหาคณิตฐพล สุนทรรังสี (ขบวนงาม) (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านกระทม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่พบว่า ระดับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน ส่วนมากจะละเมิดศีลข้อหนึ่ง เพราะยังต้องมีการฆ่าสัตว์ในการดำเนินชีวิต ส่วนศีลข้อ 5 มีระดับพฤติกรรมการละเมิดศีลในข้อนี้มาก จากการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยสรุปแล้วเห็นว่าศีลบางข้อเช่นศีลข้อที่ 1 ประชาชนยังไม่สามารถมีทางเลือกในการดำเนินชีวิต โดยส่วนมากยังต้องฆ่าสัตว์เพื่อเลี้ยงชีพอยู่ นอกจากผู้ที่ตั้งใจมั่นจริงๆ จึงจะสามารถรักษาศีลข้อนี้ได้ นอกจากบางคนที่ขาดจิตสำนึกหรือมีเจตนาในการล่วงละเมิดศีลอหรือไม่สนใจในการรักษาศีลอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระชาญวิทย์ ธมฺมทีโป (พลชัย) (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ที่พบว่า สภาพปัญหาของศีลข้อที่ 1 การละเว้นจากการฆ่าการสังหารไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย (ปาณาติปาตา เวรมณี) บางครั้งมีการฆ่าสัตว์ใหญ่ในงานบุญ งานเลี้ยง และเป็นอาหารภายในครอบครัว แต่สัตว์ที่เป็นพาหะนำเชื้อโรคมาสู่คน เช่น ยุง แมลงสาป มด สัตว์เลื้อยคลานบางประเภทจะมีการฆ่าอยู่เสมอ เพราะกลัวสัตว์มากัดหรือทำร้ายตนเองและคนในครอบครัว ศีลข้อที่ 5 ด้านการละเว้นจากเครื่องดองของเมา สิ่งเสพติด (สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี) มีการสังสรรค์กับเพื่อนฝูงเป็นบางครั้ง หรือดื่มในงานเลี้ยง งานบุญตามประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท การปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมยังคงไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสังคมในท้องถิ่น ดังเช่น ในการประพฤติตามหลักศีลข้อที่ 1 การเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นข้อที่มีความยากลำบากโดยเฉพาะในชนบทที่ผู้คนต้องพึ่งพาการล่าสัตว์หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต เช่น การทำอาหาร หรือการแลกเปลี่ยนสินค้าต่างๆ หากไม่มีแหล่งอาหารที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์ การปฏิบัติตามศีลข้อดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ส่วนศีลข้อที่ 5 การเว้นจากน้ำเมา ยังคงเป็นเรื่องที่พุทธศาสนิกชนบางคนพบเจอเพื่อการเข้าสังคม หรือการเฉลิมฉลองในกิจกรรมต่างๆ เช่น งานเลี้ยงหรืองานบุญ บางครั้งการดื่มน้ำเมาถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในบางบริบท เช่น การคลายเครียดจากชีวิตประจำวันหรือการสร้างสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัว นอกจากนี้ การปฏิบัติตามหลักธรรมอาจเกิดความเข้าใจไม่สมบูรณ์ในบางกรณี ทำให้การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมไม่สามารถทำได้อย่างครบถ้วนโดยที่สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเองก็มีบทบาทในการตัดสินใจของพุทธศาสนิกชนด้วยเช่นกัน

2. จากผลการศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พบว่า ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเทศนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ธรรม ด้านการปาฐกถาธรรม ด้านการสนทนาธรรม ด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐาน และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติขั้นตอน และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับเพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชนได้ จึงไม่สามารถส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง อีกทั้งวัดขนาดเล็กมีพระสงฆ์จำนวนน้อยและส่วนใหญ่ชราภาพ พระสงฆ์ที่บวชเข้ามาใหม่ไม่เข้าใจในธรรมะและไม่มีศิลปะในการพูด ไม่มีรูปแบบการเผยแผ่ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและเยาวชนในยุคปัจจุบันโดยผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เวบไซต์, โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชั่นต่าง ๆ ที่จะทำให้เยาวชนรุ่นใหม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการสมบุญ อภิปุณโณ พระครูวิสุทธานันทคุณ และพระสมุทรวชิรโสภณ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้แก่ พระสงฆ์ไม่มีความรู้หลักธรรมอย่างแตกฉาน ขาดการนำสื่อเทคโนโลยีออนไลน์มาเป็นเครื่องมือ ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน สอนให้เชื่อที่ผิดจากหลักพระพุทธศาสนา การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นควรพัฒนาพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้เข้าใจหลักธรรมและศาสนพิธีอย่างแตกฉาน ทำการเผยแผ่ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้าใจง่าย ทันเหตุการณ์ มีวิธีการเผยแผ่แก่กลุ่มคนในทุกเพศ ทุกวัย ควรวางแผนการเผยแผ่ตามนโยบายปฏิรูปศาสนาของมหาเถรสมาคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิภพ แพงท้าว และสุพจน์ ทรายแก้ว (2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี พบว่าสภาพการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ได้แก่ 1) วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าวัดมักจะมองว่าพิธีการเป็นเรื่องยืดเยื้อไม่ทันยุคสมัย ไม่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตประจำวัน 2) ด้านบุคลากรการเผยแผ่ อันได้แก่ พระสงฆ์ผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ความสามารถ และความประพฤติที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ 3) สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางไปทั่วโลก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไท อิสฺสรธมฺโม และขันทอง วัฒนประดิษฐ์ (2566) ที่ศึกษากระบวนการสร้างศรัทธาของชาวพุทธรุ่นใหม่ด้วยการท่องเที่ยวแบบสันตินวัตวิถี พบว่า สภาพปัจจุบันของชาวพุทธรุ่นใหม่ให้ค่านิยมตามกระแสสังคมโลกาภิวัฒน์ มีพฤติกรรมไม่อยากเข้าวัด เพราะพิธีกรรมซับซ้อน และมีข่าวเสียหายทางสื่อของพระสงฆ์ ดังนั้นศรัทธาชาวพุทธรุ่นใหม่ในพระพุทธศาสนาจึงเริ่มน้อยลง ที่เป็นเช่นนั้นอาจเพราะการเข้าถึงข้อมูลทั่วโลกผ่านอินเตอร์เน็ตทำให้เยาวชนรับรู้ถึงข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เยาวชนไม่ให้ความสำคัญในพุทธศาสนาที่เน้นการเจริญสติ แต่จะให้ความสำคัญกับการบริโภคและความสำเร็จทางวัตถุที่สามารถตอบสนองความต้องการได้จากสิ่งที่จับต้องได้หรือเห็นผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุห์ประเสริฐ เสฏฐปุตฺโต (พัตรสิงห์) ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และพระราชวิมลโมลี (2565) ที่ศึกษาคุณค่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบสื่ออนไลน์ของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านปริมาณผู้ที่แสดงธรรมแม้จะอบรมมาแล้วก็ยังมีน้อย บางรูปก็ยังติดอยู่กับวิธีการและรูปแบบเดิมจึงยังไม่สามารถเจาะเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้ ยิ่งกว่านั้นพระสงฆ์ที่สามารถใช้สื่อออนไลน์ได้แต่ก็ไม่เหมาะกับสมณะสารูป กล่าวคือไม่ได้ใช้เทคโนโลยีไปในทิศทางที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ข้อจำกัดทางด้านศาสนาที่พระสงฆ์ต้องมุ่งมั่นปฏิบัติธรรม หลีกเลี่ยงการตกอยู่ในวัตถุหรือโลกที่ไม่ยั่งยืน การใช้เทคโนโลยีบางอย่าง เช่น สื่อสังคมออนไลน์ อาจถูกมองว่าไม่ตรงกับเป้าหมายของการปฏิบัติธรรม ซึ่งอาจรบกวนสมาธิและการเจริญสติ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบดั้งเดิมที่ยึดถือสืบต่อกันมา เช่น การแสดงธรรมในวัดหรือการเดินทางไปเผยแผ่ในชุมชน ซึ่งเห็นว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการเผยแพร่ธรรมะ นอกจากนี้ พระสงฆ์บางท่านยังอาจไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เนื่องจากขาดความรู้หรือการฝึกฝนในการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ จึงทำให้ไม่สามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่ได้เต็มที่ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนายังเผชิญกับความท้าทายจากการกระทำที่ไม่เหมาะสมบนโลกออนไลน์ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดจากพระธรรมวินัยหรือการใช้เทคโนโลยีในทางที่ไม่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้พระสงฆ์จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เหมาะสมกับหลักธรรมและจริยธรรมในพระพุทธศาสนา ขณะเดียวกันก็ยังคงต้องรักษาเป้าหมายในการปฏิบัติธรรมและการเผยแผ่หลักธรรมในลักษณะเดิมดังที่เคยปฏิบัติมา

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ผลการศึกษาวิจัยพบว่าได้ 4 ประเด็นกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ 1) พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ 2) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข 3) ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย 4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ประเด็นกลยุทธ์ พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล เพื่อให้เข้าถึงผู้คนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำเสนอหลักธรรมได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ สามารถนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตที่เข้าใจได้อย่างถูกต้องและปฏิบัติได้ในทุกยุคทุกสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมพร ปสนฺโน (หลังแก้ว, 2567) ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะช่วยเสริมสร้างความสมดุลทางจิตใจและจริยธรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้ โดยการบูรณาการเทคโนโลยีกับการเผยแผ่คำสอนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และการปฏิบัติธรรมออนไลน์ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงหลักธรรมได้สะดวกมากขึ้น การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีและจิตใจจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่างทางศีลธรรมในยุคดิจิทัลนี้ ยังสอดคล้องกับ พระพิภพ แพงท้าว และสุพจน์ ทรายแก้ว (2563) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางไปทั่วโลกแต่พระสงฆ์นักเผยแผ่ยังคงใช้เทคนิคการเผยแผ่แบบเดิมๆ คือการแสดงพระธรรมเทศนา ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างได้ อีกทั้งงานด้านการเผยแผ่มีงบประมาณสนับสนุนน้อย จำนวนภาคีเครือข่ายที่จะช่วยพัฒนามีจำนวนน้อย ขาดฐานข้อมูลที่เป็นระบบ จึงทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อและเทคโนโลยีไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดอภินันท์ โชติธีโร (สุนทรภักดี, 2565) ที่ศึกษาการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนยุคดิจิทัลด้วยหลักศีล 5 พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการด้วยหลักศีล 5 สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ด้านคุณธรรมผ่านกิจกรรมที่ดี สร้างสรรค์และทันสมัย การใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ได้แก่ สื่ออินเตอร์แอคทีฟ เกมการศึกษา และสื่อเสมือนจริง สามารถสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้เชิงจริยธรรมในรูปแบบที่น่าสนใจกับนักเรียน และสอดคล้องกับ เกษมสุข นิสสัยการ (2562) ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่พระสงฆ์จะมีความรู้ความเข้าใจด้านสื่อสารสนเทศและเนื้อหาสาระในด้านนี้น้อย จึงควรพัฒนาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา จัดทำสื่อการเรียนรู้รายวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษา มีการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แก่พระสอนศีลธรรม ควรมีการจัดอบรมหลักสูตรการเรียนการสอนแก่พระสอนศีลธรรมเพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้ทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการของผู้สอนและผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ พระมหาจีรวัฒน์ กนตฺวณฺโณ (กันจู) และ ถวิล คำโสภา (2562) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดลำปาง พบว่าด้านการฝึกอบรมพระสอนศีลธรรมในการผลิตสื่อ การใช้สื่อ มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันพบกับหลายปัญหาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ ซึ่งปัญหาแรกคือการขาดแคลนพระสงฆ์และพระสงฆ์ที่มีอยู่ก็มักจะชราภาพซึ่งทำให้การดูแลและเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะอย่างเหมาะสม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนที่ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการสื่อสารในชีวิตประจำวันของยุคดิจิทัลที่การใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์กลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของผู้คน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบดั้งเดิม เช่น การฟังธรรมเทศนาหรือการเรียนรู้จากคัมภีร์ จึงไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากเยาวชนได้เพียงพอ การใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่ธรรมะ เช่น การสร้างเว็บไซต์ธรรมะ การเผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดีย หรือการจัดกิจกรรมออนไลน์ จะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าถึงกลุ่มเยาวชนได้ดีขึ้นและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ได้ดียิ่งขึ้น อีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดขนาดเล็กคือ การขาดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาและสร้างสื่อการสอนที่ทันสมัย รวมถึงการฝึกอบรมพระสงฆ์ให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งหากมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและฝึกฝนพระสงฆ์ให้มีทักษะด้านนี้ ก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่ธรรมะและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ การนำเทคโนโลยีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร แต่ยังช่วยสร้างความน่าสนใจในการเรียนรู้ธรรมะให้กับคนรุ่นใหม่ ดังนั้น การฝึกอบรมพระสงฆ์ในด้านการใช้เทคโนโลยีและการสร้างสื่อการสอนที่มีคุณภาพ จึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลสามารถตอบโจทย์ความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากช่วยเสริมสร้างพระสงฆ์ที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ การที่พระสงฆ์และสามเณรมีความเข้าใจ ปฏิบัติตามหลักธรรมและเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีคุณภาพ จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างพระสงฆ์ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและสามารถนำสังคมไปสู่ความสงบสุขตามหลักพระพุทธศาสนาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดชาลิน กตปุญโญ และ พระครูวินัยธรมานะ หิริธมฺโม (2565) ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า แนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการเผยแผ่ของพระสอนศีลธรรม 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ได้แก่ มีศีลาจารวัตร คือ มีการพูดและการปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใส และในด้านจิตภาพ ได้แก่ มีคุณธรรมในการเผยแผ่และมีคำสอนที่น่าเชื่อถือ มีภาวะผู้นำที่เกิดจากความรู้ทักษะ และทัศนคติที่ดี มีหลักธรรมและสื่อการสอนที่ทันสมัย น่าสนใจและมีศิลปะในการสื่อสาร ประกอบด้วย แจ่มแจ้ง จูงใจ แกล้วกล้า ร่าเริง อันจะทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพและเยาวชนจะสามารถเรียนรู้ธรรมะจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญฺโญ พระมหาจีรวัฒน์ กนตวณฺโณ (กันจู) และ ถวิล คำโสภา (2562) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ควรได้รับการแก้ไขรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมโดยการฝึกอบรม กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกพระต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาพระสอนศีลธรรมอย่างเป็นรูปธรรม จัดระบบการสอนให้มีความชัดเจนและสนับสนุนให้มีผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ในการผลิตสื่อและเทคนิควิธีการสอน และพัฒนาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมให้ปรากฏชัดเจน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พระอธิการ สมบุญ อภิปุณโณ พระครูวิสุทธานันทคุณ และพระสมุทรวชิรโสภณ (2566) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ พระสงฆ์ไม่มีความรู้หลักธรรมอย่างแตกฉาน ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน สอนให้เชื่อที่ผิดจากหลักพระพุทธศาสนา โดยเสนอแนะให้คัดเลือกพระสงฆ์ที่มีความดำรงตนตามสมณภาวะและธรรมวินัย มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถ มีจิตเมตตา ไม่เห็นแก่ลาภยศ พูดจาให้น่าเลื่อมใส ควรพัฒนาพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้เข้าใจหลักธรรมและศาสนพิธีอย่างแตกฉาน มีวิธีการเผยแผ่แก่กลุ่มคนในทุกเพศทุกวัย ควรวางแผนการเผยแผ่ตามนโยบายปฏิรูปศาสนาของมหาเถรสมาคม จึงจะสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะบริบทของสังคมเปลี่ยนไป ความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ก็สูงขึ้น พระสงฆ์จึงต้องมีการปรับตัว พัฒนา และสนับสนุนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนายังคงมีคุณค่าและมีผลจริงในสังคมปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันยังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่ยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอ ทำให้บางครั้งสอนคลาดเคลื่อนจากหลักคำสอนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังขาดแนวทางและแบบแผนการเผยแผ่ที่ชัดเจน ไม่มีระบบคัดเลือกพระผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และยังขาดการวางแผนที่สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์และภาครัฐ การสื่อสารธรรมะก็ยังไม่ทันสมัย ขาดการใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ดึงดูดเยาวชน อีกทั้งยังขาดศิลปะในการพูดและการนำเสนอที่น่าสนใจ ขณะเดียวกัน การพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ก็ยังไม่เป็นระบบ ไม่มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องหรือมีแบบอย่างที่ชัดเจนและขาดการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีความคิดหลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น ยิ่งทำให้วิธีการสอนแบบเดิมไม่สามารถเข้าถึงหรือตอบโจทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการเผยแผ่ธรรมะให้เหมาะสมกับยุคสมัยและกลุ่มเป้าหมาย

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ตามตัวชี้วัดด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า การประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัดของทุกกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิชัย วงค์ปัญโญ และคณะ (2567) ที่ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการภาครัฐอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เนื่องจากได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ที่ถูกต้องสอดคล้องในแต่ละกระบวนการของการพัฒนา และยังสอดคล้องกับ พระมหาสุเทพ สุวฑฺโน (เหลาทอง) (2562) ที่ศึกษา กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ พบว่า กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ โดยกลยุทธ์ที่ได้มีการประเมินกลยุทธ์ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ตามกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะกลยุทธ์ได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ที่ถูกต้องเหมาะสมและได้รับการวิพากษ์และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญอันทรงคุณวุฒิ ในแต่ละกระบวนการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2564) ที่กำหนดแนวทางการประเมินกลยุทธ์ไว้ 4 ด้าน คือ 1) ความสอดคล้อง พิจารณาความเชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลยุทธ์ 2) ความเหมาะสม โดยพิจารณา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อให้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีโอกาสที่เปิดกว้างและสามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากอุปสรรคของสภาพแวดล้อม 3) ความเป็นไปได้ โดยพิจารณาในด้านจุดแข็งและจุดอ่อนของสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร 4) ความเป็นประโยชน์ พิจารณาคุณค่าของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 พระสังฆาธิการวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ควรศึกษาและนำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานและการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยี การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์และสามเณร การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสังคมในยุคปัจจุบัน

1.2 ผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดควรสนับสนุนให้นำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับปรุงกฎระเบียบและแนวปฏิบัติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับบริบทของวัดขนาดเล็กในแต่ละภาค และปรับปรุงให้ทันสมัยเพื่อให้วัดขนาดเล็กสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างถ่องแท้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการพัฒนานวัตกรรมที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับยุคสมัย

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาด้านศาสนบุคคล การสร้างองค์กรพันธมิตรในการเผยแผ่ การเพิ่มช่องทางในการเผยแผ่และนวัตกรรมในการเผยแผ่ที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงพุทธศาสนิกได้อย่างใกล้ชิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณานุกรม

การศาสนา, กรม. (2540). **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสังฆาธิการและการพระศาสนา.** กรุงเทพฯ: การศาสนา.

กองพุทธศาสนศึกษา, สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). **ประวัติความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

เกษมสุข นิสสัยการ. (2562, มกราคม - มิถุนายน). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. **วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 2**(1), 1-8.

แก้ว ชิดตะขบ. (2553). **ประวัติความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (จากชมพูทวีปสู่สุวรรณภูมิ)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2553). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์. (2548). **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เฉลียว เอี่ยมตระกูล. (2541). **ปรัชญาชีวิต** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.

ชัยพงศ์ เครือจักร. (2551). **กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อสุขภาวะของอนุชนคริสตจักรฟาร์มสัมพันธกิจ อำเภอเมืองเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์. (2556). **การจัดการเชิงกลยุทธ์** (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2563, มกราคม - มิถุนายน). รูปแบบการสร้างจิตอาสาอย่างสร้างสรรค์เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทย. **วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 1**(1), 52-66.

ธวัชชัย ฉินส่งธีระพานิช และพันธ์จิตต์ สีเหนี่ยง. (2560, มิถุนายน). การพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 13**(3), 211 – 223.

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2551). **คิดกลยุทธ์ด้วย SWOT** (พิมพ์ครั้งที่ 7). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

บุญพฤกษ์ จาฏารมะ. (2525). **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

บุญศรี พานะจิตต์. (2545). **ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปกรณ์ ปรียากร. (2558). **การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์** (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

พรรณี สวนเพลง. (2555). **ระบบสารสนเทศเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พระกรศิริ คตภูธร. (2561). **ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนของคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 – 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

พระครูโฆษิตสังฆพิทักษ์ (ประเวท ถาฐาน). (2560, กันยายน - ธันวาคม). กลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 17**(3), 216 -218.

พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวโร. (2564, มิถุนายน). การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในด้านการปกครองโดยใช้หลักพรหมวิหารธรรม. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8**(6), 136-146.

พระครูปลัดชาลิน กตปุญโญ และพระครูวินัยธรมานะ หิริธมฺโม. (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 5**(2), 47-57.

พระครูปลัดอภินันท์ โชติธีโร (สุนทรภักดี). (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนยุคดิจิทัลด้วยหลักศีล 5. **วารสารนวพุทธศาสตร์, 1**(2), 54-62.

พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธมมฺเวที). (2558). **รูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสมุห์ประเสริฐ เสฏฐปุตฺโต (พัตรสิงห์) ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และพระราชวิมลโมลี. (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). ศึกษาคุณค่าของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์. **วารสารนัมฎองแหรกพุทธศาสตรปริทรรศน์, 9**(2), 23-36.

พระครูสุทธิกิจโกศล (สมภพ สุวโจ). (2558). **รูปแบบการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชยสร สมบุญมาก (สมปุญฺโญ). (2543). **พุทธวิธีการสอน: สืบค้นจากพระไตรปิฎก สุตันตปิฎก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พระชาญวิทย์ ธมฺมทีโป (พลชัย). (2560). **การประยุกต์ใช้หลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ตวณฺโณ). (2537). **กฎแห่งกรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2531). **พระพุทธศาสนาในอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9. ราชบัณฑิต). (2551). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺจิตโต). (2549). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). **ธรรมนูญชีวิต**. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2541). **ชีวิตที่สมบูรณ์** (พิมพ์ครั้งที่ 32). กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2548). **การเผยแผ่เชิงรุก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธีระยุทธ์ อุชุจาโร (เอมเปีย). (2561). **การบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระนัฐวุฒิ สิริจนฺโท (ศรีจันทร์). (2561). **คุณสมบัติของพระนักเผยแผ่ที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระใบฎีกาศราวุฒิ หงษ์คำ, ภักดี โพธิ์สิงห์ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562, มกราคม - เมษายน). การเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11. **วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 6**(1), 97-117.

พระปลัดกิตติพันธ์ สจฺจวโร (วงค์สวัสดิ์). (2561). **การบูรณณาการรักษาศีล 5 อย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). **พุทธวิธีในการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.

พระพิภพ แพงท้าว และสุพจน์ ทรายแก้ว. (2563, เมษายน). การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7**(4), 58-70.

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญฺโญ พระมหาจีรวัฒน์ กตฺตวณฺโณ (กันจู) และถวิล คำโสภา. (2562, มกราคม - มิถุนายน). การพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง. **วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น. 3**(1), 95-117.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พระมหาคณิตพล สุนทรรังสี (ขบวนงาม). (2562). **ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านกระทม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาไท อิสฺสรธมฺโม (ธรรมกิจ) และขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2566, มีนาคม - เมษายน). กระบวนการสร้างศรัทธาของชาวพุทธรุ่นใหม่ด้วยการท่องเที่ยวแบบสันตินวัตวิถี. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11**(2), 754-768.

พระมหาวีระชาติ โปธา สัณฐาน ชยนนท์ และวิจิตรา ศรีสอน. (2564, กรกฎาคม - ธันวาคม). รูปแบบการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์เถรวาท (มหานิกาย): คณะสงฆ์เขตภาคกลาง. **วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 22**(2), 281-297.

พระมหาศิวกร ปณฺณาวชิโร. (2563, มกราคม - มีนาคม). พุทธวิธีแก้ปัญหาอาชญากรรม. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 7**(1), 113-128.

พระมหาสมปอง มุทิโต. (2547). **คัมภีร์อภิธานวรรณนา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พริ้นติ้ง จำกัด.

พระมหาสุเทพ สุวฑฺโน (เหลาทอง). (2563, กันยายน - ธันวาคม). การพัฒนาพระธรรมฑูตไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. **วารสารมหาจุฬาสาร, 7**(3), 250-264.

พระราชวรเมธี และคณะ. (2560). **แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560 – 2564 “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระศรีพัชโรดม (ลักษณะ กิตฺติญาโณ) และชยุต ภาภานันท์กุล. (2560, มิถุนายน). รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทย. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 13**(ฉบับพิเศษ), 335 – 346.

พระสมพร ปสนฺโน (หลังแก้ว). (2567, กรกฎาคม - กันยายน). การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0. **วารสารปัญญาและคุณธรรม, 1**(3), 22-32.

พระอธิการสมบุญ อภิปุณโณ, พระครูวิสุทธานันทคุณ และ พระสมุทรวชิรโสภณ. (2566, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. **วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 4**(2), 115-127.

พระอุดมบัณฑิต (สมศักดิ์ สุทฺธิญาณเมธี). (2565, พฤษภาคม - สิงหาคม). รูปแบบและเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก. **วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 7**(2), 22-65.

พิบูล ทีปะปาล. (2551). **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

พุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์). (2553). **พุทธทาส แนะแนวจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ 3 จุดหมายปลายทางและตัวแท้ของจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: ดวงตะวัน.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วรารัตน์ เขียวไพรี. (2551). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

วศิน อินทสระ. (2549). **พุทธจริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2551). **แผนกลยุทธ์และการประเมินความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิเชียร วิทยอุดม. (2553). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

วุฒิชัย วงค์ปัญโญ ทวนทอง เชาวกีรติพงศ์ และสมชัย วงษ์นายะ. (2567, พฤษภาคม - สิงหาคม). กลยุทธ์การบริหารจัดการภาครัฐอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 14**(2), 88-106.

ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ส่วนการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). **แผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2554 - 2559**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สนามหลวงแผนกธรรม. (2557). **หลักสูตรธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2557**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2564). **การบริหารเชิงกลยุทธ์** (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2564). **ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ประจำปี พ.ศ. 2564.** ม.ป.ท.

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2562). **ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ประจำปี 2562**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (2565). **จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ ภาค และจังหวัด พ.ศ.2555-2565**. [Online]. Available: https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=300. [2567, สิงหาคม 20].

สุกัญญา โฆวิไลกูล. (2551). **การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ : กรณีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิตรา รณรื่น. (2540). **ศาสนาเปรียบเทียบ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

สุดใจ ดิลกฑรรศนนท์. (2558). **การจัดการเชิงกลยุทธ์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สามลดา.

สุพานี สฤษฎ์วานิช. (2553). **การบริหารเชิงกลยุทธ์แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ และภาวนา สายชู. (2553). **นโยบายองค์กร ที่มาและวิธีนำสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท.

อนิวัช แก้วจำนงค์. (2551). **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา จำกัด.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

อลีนา ลื้อนันต์ศักดิ์ศิริ และโสวิทย์ บำรุงภักดิ์. (2561, กันยายน - ธันวาคม). พฤติกรรมการทำบุญของชาวพุทธไทยในสังคมปัจจุบัน. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 18**(3), 437-447.

เอกชัย บุญยาทิษฐาน. (2553). **คู่มือการวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test** (5th ed.). New York: Harper Collins.

Mark Andrew Nathan. (2010). **Buddhist Propagation and Modernization: The Significance of P'ogyo in Twentieth-Century Korean Buddhism**. Doctor of Philosophy in Asian Languages and Cultures University of California, Los Angeles.

S.T. Have et al. (2003). **Key Management Models: The Management Tools and Practices that will Improve your Business**. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

TAN NGOC HO. (2009). **Beginning and development of Buddhist education in VIETNAM**. Dissertion presented as partial fulfillment requirement for the Degree Doctor of Doctor of Philosophy, University of the West.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis** (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ก
ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2550 มีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
พ.ศ. 2550

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ.2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2535 มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พุทธศักราช 2550”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ 3 ตั้งแต่วันใช้ระเบียบนี้ให้ยกเลิกบรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดของมหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในส่วนที่ระเบียบนี้กำหนดไว้แล้ว หรือขัดแย้งกับระเบียบนี้

หมวด 1
บททั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

4.1 ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ หมายถึง สำนักงานกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการฯ

4.2 ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดหมายถึง สำนักงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำกรุงเทพมหานครและจังหวัดในส่วนภูมิภาค และเป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการฯ จังหวัด

4.3 บุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง พระสังฆาธิการทุกระดับชั้น เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด เลขาเจ้าคณะอำเภอ พระธรรมทูต พระนักเทศน์ พระวิปัสสนาจารย์ พระจริยานิเทศก์ พระปริยัตินิเทศ ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ครูสอนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและครูพระสอนศีลธรรม ในสถานศึกษา

4.4 คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

ข้อ 5 ให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบายและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้มีอุดมการณ์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และวิธีการในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปอบรมสั่งสอนประชาชน ให้นำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาชีพและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติมีสำนักงานกลางตั้งอยู่ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ 6 ให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานกลางประจำจังหวัด อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา พัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ และปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์ และอื่น ๆ ตามที่ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดหรือมอบหมายให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดมีสำนักงานตั้งอยู่ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

ข้อ 7 ให้มีคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกอบด้วย

7.1 กรรมการมหาเถรสมาคม 3 รูป

7.2 แม่กองงานพระธรรมทูต

7.3 เจ้าคณะภาค 5 รูป จาก 5 หน

7.4 อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

7.5 อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

7.6 ปลัดกระทรวงมหาดไทย

7.7 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

7.8 ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

7.9 ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

7.10 ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

7.11 อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

7.12 ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ (ทรท)

7.13 อธิบดีกรมการศาสนา

7.14 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน

7.15 ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน 5 คน

ข้อ 8. ให้มีคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ประกอบด้วย

8.1 เจ้าคณะภาค และรองเจ้าคณะภาคในเขตการปกครองคณะสงฆ์ของจังหวัดนั้นเป็นที่ปรึกษา

8.2 เจ้าคณะจังหวัดหรือผู้ที่เจ้าคณะจังหวัดมอบหมายเป็นประธาน

8.3 รองเจ้าคณะจังหวัดเป็นรองประธาน

8.4 ผู้แทนเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส และเลขานุการ จำนวน 5 รูป แต่ไม่เกิน 7 รูป

8.5 ผู้แทนบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 8 รูป

8.6 หัวหน้าส่วนราชการ และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน

8.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน

8.8 ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นกรรมการเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน 5 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ 9 กรรมการที่ปรึกษา ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการและเลขานุการผู้ช่วยเลขานุการ แต่งตั้งโดยมหาเถรสมาคม และให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี เมื่อพ้นจากตำแหน่งให้รักษาการไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้

หมวด 2

อำนาจหน้าที่

ข้อ 10 คณะกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

10.1 บริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

10.2 กำหนดนโยบายและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

10.3 กำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดได้ดำเนินกิจกรรมการตามนโยบายและแผนแม่บท

10.4 สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

10.5 ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแผ่แก่บุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

10.6 พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

10.7 ออกประกาศ มติ คำสั่ง ระเบียบ หรือ และอื่นๆ เพื่อการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ

ข้อ 11 ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

11.1 เป็นสำนักงานกลางและศูนย์ประสานงานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

11.2 จัดทำนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ โครงการ เป้าหมาย การวางแผนงาน แผนปฏิบัติงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามที่คณะกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

11.3 สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

11.4 จัดทำงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

11.5 จัดทำรายงานผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำปีเสนอมหาเถรสมาคม

11.6 ดำเนินการเกี่ยวกับการเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล สารสนเทศ

11.7 ดำเนินการให้มีการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตำราวิชาการ โสตทัศนศึกษา

11.8 ส่งเสริมการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

11.9 สนับสนุนส่งเสริมตลอดจนดำเนินการศึกษาจัดประชุมสัมมนาด้านพระพุทธศาสนา

11.10 จัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

11.11 เสนอของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

11.12 เรื่องอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากมหาเถรสมาคม

ข้อ 12 คณะกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ภายในพื้นที่ของจังหวัดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

12.1 บริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

12.2 ปฏิบัติตามนโยบาย และแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

12.3 กำกับบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดให้ดำเนินกิจกรรมอย่างมีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

12.4 ดำเนินการพัฒนาบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด

12.5 ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแผ่แก่บุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัด

12.6 พิจารณาโครงการและเสนอแนะให้ความเห็นชอบงบประมาณต่างๆ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในจังหวัดและเสนอขออนุมัติจากคณะกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

12.7 พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนปฏิบัติงาและงบประมาณประจำปี ของจังหวัด

12.8 เสนอของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

12.9 กำกับจริยา จรรยาบรรณบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ 13 ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

13.1 เป็นศูนย์กลาง และ ประสานงานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัด

13.2 ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่น ๆ ตามที่ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดหรือมอบหมาย

13.3 จัดทำ รวบรวมบัญชีรายชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ บุคลากร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนและการเผยแผ่ประจำศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

13.4 อำนวยความสะดวกและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

13.5 ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัด

13.6 ติดตามประเมินผลบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัด

13.7 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำปีเสนอศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

13.8 จัดทำจัดหางบประมาณสนับสนุนให้การอุปถัมภ์กิจกรรมและบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา

หมวด 3

การพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ 14 การพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและจังหวัด

14.1 มรณภาพ ลาสิกขา หรือตาย

14.2 ลาออก

14.3 หมดวาระการดำรงตำแหน่งตามระเบียบที่กำหนด

14.4 ให้ออกโดยผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

หมวด 4

การประชุม

ข้อ 15 การประชุมคณะกรรมการ มี 2 กรณี

15.1 การประชุมสามัญ ให้ประชุม 2 เดือน ต่อครั้ง

15.2 การประชุมวิสามัญได้แก่การประชุมนอกจากการประชุมสามัญเพื่อพิจารณาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่

15.3 การประชุมทุกครั้งให้กรรมการเลขานุการศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่งระเบียบวาระให้คณะกรรมการทราบก่อนการประชุม อย่างน้อย 3 วัน

15.4 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดจึงจะครบองค์ประชุม ถ้าประธานไม่มาหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานเป็นประธานที่ประชุม ถ้าประธาน รองประธานไม่มาหรือไม่อยู่ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการผู้หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การประชุมวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากในการลงคะแนนเสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 5

กองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ 16 ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ 17 ให้คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ออกกฎ ระเบียบ ว่าด้วยการบริหารและจัดการเงินกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ 18 ให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดเป็นที่ตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

หมวด 6

บทเบ็ดเตล็ด

ข้อ 19 ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด รับเงินบริจาคอุดหนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน และผู้มีจิตศรัทธาบริจาค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้

ประกาศ ณ วันที่ 14 เดือนกันยายน พุทธศักราช 2550

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระจอมเกล้าจันทบุรี

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
พ.ศ.2550

หลักการ

ให้มีระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เหตุผลเพื่อให้มีศูนย์กลางรวบรวมเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งส่วนกลางและประจำจังหวัด จึงจำเป็นต้องวางระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. พระครูประภัศร์วชิรกิจ,ดร.	เจ้าคณะตำบล ท่ามะเขือ-วังยาง เขต 1 เจ้าอาวาสวัดหนองจอกพัฒนาราม อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดกำแพงเพชร
2. พระเทพปัญญาภรณ์ (ริด ริตเวที ป.ธ.๙)	รองเจ้าคณะภาค 4 เจ้าอาวาสวัดตากฟ้า พระอารามหลวง
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงศ์	อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอก สาขายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลี้ตระกูล	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
5. นายฐกร พุทธเผือก	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

1. พระครูวชิรคุณพิพัฒน์	รองเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร เจ้าอาวาสวัดถาวรวัฒนา(ใต้) จังหวัดกำแพงเพชร
2. พระครูสันติวชิรกิจ	เจ้าคณะตำบลหัวถนน – คลองสมบูรณ์ เจ้าอาวาสวัดโนนดุม จังหวัดกำแพงเพชร
3. พระครูนิภาธรรมวงศ์	เจ้าคณะอำเภอพยุหะคีรีกิตติมศักดิ์ เจ้าอาวาสวัดเขาทอง จังหวัดนครสวรรค์
4. พระครูนิปุณพัฒนวงศ์	เจ้าคณะตำบลหนองโพ เขต 1 เจ้าอาวาสวัดหนองโพ จ.นครสวรรค์
5. พระครูวิรุฬห์ปุญญากร	เจ้าคณะอำเภอสามง่าม เจ้าอาวาสวัดวังแดง จังหวัดพิจิตร
6. พระมหาธนินทร์ นราสโภ	เจ้าคณะอำเภอหนองไผ่ วัดน้ำวิ่ง จังหวัดเพชรบูรณ์
7. พระครูสิริพัชโรภาส	รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ วัดซับสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์
8. พระครูวิกรมสมาธิวัตร	เจ้าคณะอำเภอโพธิ์ประทับช้าง วัดโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

1. พระครูวชิรคุณพิพัฒน์	รองเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร เจ้าอาวาสวัดถาวรวัฒนา(ใต้) จังหวัดกำแพงเพชร
2. พระครูสันติวชิรกิจ	เจ้าคณะตำบลหัวถนน – คลองสมบูรณ์ เจ้าอาวาสวัดโนนดุม จังหวัดกำแพงเพชร
3. พระครูนิภาธรรมวงศ์	เจ้าคณะอำเภอพยุหะคีรีกิตติมศักดิ์ เจ้าอาวาสวัดเขาทอง จังหวัดนครสวรรค์
4. พระครูนิปุณพัฒนวงศ์	เจ้าคณะตำบลหนองโพ เขต 1 เจ้าอาวาสวัดหนองโพ จ.นครสวรรค์
5. พระครูวิรุฬห์ปุญญากร	เจ้าคณะอำเภอสามง่าม เจ้าอาวาสวัดวังแดง จังหวัดพิจิตร
6. พระมหาธนินทร์ นราสโภ	เจ้าคณะอำเภอหนองไผ่ วัดน้ำวิ่ง จังหวัดเพชรบูรณ์
7. พระครูสิริพัชโรภาส	รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ วัดซับสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์
8. พระครูวิกรมสมาธิวัตร	เจ้าคณะอำเภอโพธิ์ประทับช้าง วัดโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT)

ประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2567 ณ ห้องเรียน ชั้น 8 อาคารเรียนรวม (อาคาร 12) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. พระครูสิริวชิราภิวัฒน์ (บุญมา เขมปญฺโญ ป.ธ.๕))	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอคลองขลุง เจ้าคณะตำบลคลองขลุง - แม่ลาด เขต 1 พระครูสัญญาบัตรเทียบเจ้าคณะอำเภอชั้นเอก วัดโค้งวิไล จังหวัดกำแพงเพชร
2. พระครูสันติวชิรกิจเจ้าอาวาสวัดโนนดุม	เจ้าคณะตำบลหัวถนน ประธานกรรมการ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหัวถนน จังหวัดกำแพงเพชร
3. พระครูพัฒนวชิราสัยเจ้าอาวาสวัดคลองพัฒนา	เจ้าคณะตำบลคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
4. พระอธิการสมชาย ปิยธมฺโม	เจ้าอาวาสวัดคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
5. พระธีรพงษ์ ธีรวโส	เลขานุการเจ้าคณะตำบลคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
6. พระพิตติพรรธฒ์ ชุติปญฺโญ	รองเจ้าอาวาสวัดคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรันย์ วงศ์คำจันทร์	คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กึกก้อง	อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลอยพรรณ สอนสุวิทย์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร
10. ดร.จรรยา ศรีสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนคลองลานวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
11. ดร.ธนายุทธ คลังวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
12. ดร.รัชดาพร รอดหิรัญ	ผู้ช่วยโทรศัพท์จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการขายและบริการลูกค้า บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

13. นางสาวพรพรรณ ชื่นดอนกลอย	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร
14. นางสาวธรรมิกา อินทรสูต	นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2

ประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ณ ห้องเรียน ชั้น 6 อาคารเรียนรวม (อาคาร 12) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. พระครูวชิรคุณพิพัฒน์ (อเนก คุณวุฑโฒ ป.ธ.3)	รองเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร เจ้าอาวาสวัดถาวรวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร
2. พระครูสิริวชิราภิวัฒน์ (บุญมา เขมปญฺโญ ป.ธ.5)	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอคลองขลุง เจ้าคณะตำบลคลองขลุง - แม่ลาด เขต 1 พระครูสัญญาบัตร เทียบเจ้าคณะอำเภอชั้นเอก วัดโค้งวิไล จังหวัดกำแพงเพชร
3. พระครูนิพัทธ์กิจจานุกูล (สมนึก จันทร์เจริญ)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดตากฟ้าพระอารามหลวง จังหวัดนครสวรรค์
4. พระมหาปรีชา บุญทอง, ดร	วัดตากฟ้าพระอารามหลวง จังหวัดนครสวรรค์
5. พระสมุห์คมสัน สุทฺธิจิตฺโต	เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอคลองขลุง วัดบ่อทอง จังหวัดกำแพงเพชร
6. พระนิคมวชิรคุณ	วัดนิคมธรรมาราม จังหวัดกำแพงเพชร
7. พระครูพัฒนวชิราสัย	เจ้าคณะตำบลคลองสมบูรณ์ เจ้าอาวาสวัดคลองพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร
8. พระครูสันติวชิรกิจ	เจ้าคณะตำบลหัวถนน เจ้าอาวาสวัดโนนดุม ประธานกรรมการ หน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบลหัวถนน จังหวัดกำแพงเพชร
9. พระธีรพงษ์ ธีรวโส	เลขานุการเจ้าคณะตำบลคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
10 พระอธิการสมชาย ปิยธมฺโม	เจ้าอาวาสวัดคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
11. พระอธิการสมพร ปัญญาคโม	เจ้าอาวาสวัดหนองขาม ตำบลหัวถนน จังหวัดกำแพงเพชร
12. พระอธิการมงคล เขมกาโม	เจ้าอาวาสวัดเกาะหมู ตำบลคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร
13. พระพิตติพรรธฒ์ ชุติปญฺโญ	รองเจ้าอาวาสวัดคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
14. ดร.ประจักสิน บึงมุม	ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดกำแพงเพชร
15. ดร.ธนายุทธ คลังวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

16. ดร.จรรยา ศรีสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนคลองลานวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
17. ดร.รัชดาพร รอดหิรัญ	ผู้ช่วยโทรศัพท์จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการขายและบริการลูกค้า บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
18. นางสาวพรพรรณ ชื่นดอนกลอย	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร
19. นางสาวธรรมิกา อินทรสูต	นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบกลยุทธ์

ณ ห้องเรียนปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา อาคารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาคาร 8 ชั้น 6 ห้อง 6A มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 เวลา 13.00 น. – 16.00 น.

1. ผศ.ดร.พลอยพรรณ สอนสุวิทย์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. ผศ.ดร.ประจักษ์ กึกก้อง	อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. ดร.จรรยา ศรีสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนคลองลานวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
4. ดร.ธนายุทธ คลังวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
5. ดร.รัชดาพร รอดหิรัญ	ผู้ช่วยโทรศัพท์จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการขายและบริการลูกค้า บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
6. พระครูสิริวชิราภิวัฒน์ (บุญมา เขมปญฺโญ ป.ธ.๕)	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอคลองขลุง เจ้าคณะตำบลคลองขลุง - แม่ลาด เขต 1 พระครูสัญญาบัตร เทียบเจ้าคณะอำเภอชั้นเอก วัดโค้งวิไล จังหวัดกำแพงเพชร
7. พระครูสันติวชิรกิจ	เจ้าคณะตำบลหัวถนน เจ้าอาวาสวัดโนนดุม ประธานกรรมการ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหัวถนน จังหวัดกำแพงเพชร
8. พระครูพัฒนวชิราสัย	เจ้าคณะตำบลคลองสมบูรณ์ เจ้าอาวาสวัดคลองพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร
9. พระธีรพงษ์ ธีรวโส /เลขานุการ	เจ้าคณะตำบลคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
10. พระอธิการสมชาย ปิยธมฺโม	เจ้าอาวาสวัดคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร
11. พระพิฑิตพรรธฒ์ ชุติปญฺโญ	รองเจ้าอาวาสวัดคลองสมบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

12. นางสาวพรพรรณ ชื่นดอนกลอย	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร
13. นางสาวธรรมิกา อินทรสูต	นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจประเมินกลยุทธ์

1. ผศ.ดร.อดิเรก ฟั่นเขียว	คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. รศ.ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงษ์	คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รศ.ดร.สมชัย วงษ์นายะ	คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. ดร.ประจักสิน บึงมุม	ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดกำแพงเพชร
5. ดร.ธนายุทธ คลังวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
6. พระธรรมวชิรธีรคุณ (สฤษดิ์ สิริธโร ป.ธ.๙ ,รศ.ดร.)	เจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ เจ้าอาวาสวัดนครสวรรค์ พระอารามหลวง
7 .พระเทพปัญญาภรณ์ (ริด ริตเวที ป.ธ.๙)	รองเจ้าคณะภาค 4 เจ้าอาวาสวัดตากฟ้า พระอารามหลวง
8. พระราชรัตนเวที (ประเสริฐ โชติธมฺโม ป.ธ.๗ ,ดร.)	รองเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ เจ้าอาวาสวัดวรนาถบรรพต พระอารามหลวง
9. พระธรรมเสนาบดี (ธงชัย สุวณฺณสิริ ป.ธ.๗)	รองเจ้าคณะภาค 7 เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
10. พระเทพวชิรเวที (บุญโรจน์ ป.ธ.9)	เจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร ศรีสัชนาลัย (วัดพระปรางค์)
11. พระครูวิชัยคุณาธาร (กฤษณะวิชโย)	รองเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธาราม จังหวัดสุโขทัย
12. พระสิทธิวชิรานุกูล (นิกร สิริปณฺโฌ ป.ธ.๕)	รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
13. พระมหาสกล วิโรจนกิตฺติ (ป.ธ.๙) เลขานุการ	รองเจ้าคณะภาค 7 ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
14. พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนฺติโก ป.ธ.๗)	เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ เจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง จังหวัดเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ค
หนังสือเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระครูนิคมวชิรคุณ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : F๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระครูสันติวชิรกิจ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระครูสิริวชิราภิวัฒน์ (บุญมา เขมปญฺโญ ป.ธ.๕)

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
นมัสการ พระพิตติพรรธฒ์ ชุติปญฺโญ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ มกราคม ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
นมัสการ พระสมุห์คมสัน สุทธิจิตฺโต

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ ภุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระอธิการมงคล เขมกาโม

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระอธิการสมชาย ปิยธมฺโม

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระอธิการสมพร ปญญาคโม

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๖A ชั้น ๖ อาคาร ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ธัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
Signature Code : P๖MCiKf๘+usvn๗nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๐๑๖๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

นมัสการ พระครูสิริวชิราภิวัฒน์ (บุญมา เขมปญฺโญ ป.ธ.๕)

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตโดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอนมัสการเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ในวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๘A ชั้น ๘ อาคาร ๑๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์วิสิฐ ชัญญะวัน)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๙ มกราคม ๒๕๖๗
Signature Code : PoMCiKf8+usvn7nDnOKm

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน ดร.ธนายุทธ คลังวงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc๔๖yl๗AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน ดร.ธนายุทธ คลังวงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน ดร.ประจักษ์สิน บึงมุม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พากดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc๔๖yl๗AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นางจรรยา รัตนเลขา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นางสายฝน วะรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นางสาวกัลยาณี ปิยชัยมงคล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นางสาวญาณิศา หมู่พรหมมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นางสาววิภาดี สีตนไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นางสาวอัจฉรา ปั้นมูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นายธานี พิกุลทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นายพรมรินทร์ ขวัญอ่อน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน นายสุเมธ วังคะออม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิเรก ฟั่นเชียว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน พระครูวิชัยคุณาธาร (กฤษณะวิชโย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พากดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc๔๖yl๗AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผพระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc4oyl7AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ อว ๐๖๑๕/ว ๑๖๒๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินกลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการพิจารณากลยุทธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระกฤษณะ อุ่นเรือน นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ พระกฤษณะ อุ่นเรือน กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาฯ โดยทางมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินกลยุทธ์ ตามเอกสารดังแนบนี้

จึง เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี)
รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
Signature Code : F+dbc๔๖yl๗AjoqxLyjYv

คณะครุศาสตร์
โทร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๙ ต่อ ๒๐๑๐
โทรสาร ๐๕๕-๗๐๖๕๑๘
พระกฤษณะ อุ่นเรือน : โทร ๐๘๔ ๘๑๓ ๖๙๐๖

ITA "ราชภัฏ รวมพลัง ยับยั้งทุจริต"

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะถูกรวบรวมเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำหรับการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 1</u> สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่านเพียงช่องเดียว

1. อาศัยอยู่ที่จังหวัด

1.1 ☐ กำแพงเพชร 1.2 ☐ นครสวรรค์

1.3 ☐ พิจิตร 1.4 ☐ เพชรบูรณ์

2. อาศัยอยู่ที่อำเภอ

จังหวัดกำแพงเพชร

2.1 ☐ อำเภอเมืองกำแพงเพชร 2.2 ☐ อำเภอไทรงาม

2.3 ☐ อำเภอคลองลาน 2.4 ☐ อำเภอทรายทองวัฒนา

2.5 ☐ อำเภอพรานกระต่าย 2.6 ☐ อำเภอลานกระบือ

จังหวัดนครสวรรค์

2.1 ☐ อำเภอโกรกพระ 2.2 ☐ อำเภอหนองบัว

2.3 ☐ อำเภอท่าตะโก 2.4 ☐ อำเภอไพศาลี

2.5 ☐ อำเภอลาดยาว 2.6 ☐ อำเภอแม่วงก์

2.7 ☐ อำเภอแม่เปิน 2.8 ☐ อำเภอชุมตาบง

จังหวัดพิจิตร

2.1 ☐ อำเภอเมืองพิจิตร 2.2 ☐ อำเภอวังทรายพูน

2.3 ☐ อำเภอโพทะเล 2.4 ☐ อำเภอสามง่าม

2.5 ☐ อำเภอสากเหล็ก 2.6 ☐ อำเภอบึงนาราง

จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ☐ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ 2.2 ☐ อำเภอชนแดน

2.3 ☐ อำเภอศรีเทพ 2.4 ☐ อำเภอหนองไผ่

2.5 ☐ อำเภอวังโป่ง 2.6 ☐ อำเภอเขาค้อ

3. เพศ

3.1 ☐ ชาย 3.2 ☐ หญิง

4. อายุ

4.1 ☐ 18 - 20 ปี 4.2 ☐ 21 – 30 ปี

4.3 ☐ 31 – 40 ปี 4.4 ☐ 41 – 50 ปี

4.5 ☐ 51 – 60 ปี 4.6 ☐ 61 ปีขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

5. ระดับการศึกษา

5.1 ☐ ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 5.2 ☐ ประถมศึกษาปีที่ 6

5.3 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3/ ปวช. 5.4 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวส.

5.5 ☐ อนุปริญญา 5.6 ☐ ปริญญาตรี

5.7 ☐ ปริญญาโท 5.8 ☐ ปริญญาเอก

6. อาชีพ

6.1 ☐ เกษตรกร 6.2 ☐ รับจ้าง

6.3 ☐ ค้าขาย 6.4 ☐ รับราชการ

6.5 ☐ พนักงานบริษัทเอกชน 6.6 ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

6.7 ☐ ประกอบอาชีพอิสระ 6.8 ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ/ ว่างงาน

6.9 ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ .....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 2</u> สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชน ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่าน

<u>ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)</u>

1. ท่านละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารในชีวิต/ เป็นประจำ
- ☐ ละเว้นจากฆ่าสัตว์เพื่อความบันเทิง เช่น ยิงนก ตกปลา ฯลฯ
- ☐ ละเว้นการฆ่าสัตว์เพราะถูกรบกวน เช่น วางยาเบื่อหนู วางยาเบื่อสุนัข เป็นต้น
- ☐ ละเว้นการสั่ง บังคับ หรือวานให้ผู้อื่นฆ่าสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตใด ๆ แทนตน

2. ท่านมีการละเว้นจากการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตให้ได้รับบาดเจ็บ หรือทำให้พิการ
- ☐ ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตเพื่อความบันเทิง เช่น การบังคับให้สัตว์ทำตามคำสั่ง
- ☐ ละเว้นจากการสั่ง บังคับ หรือวานให้ผู้อื่นทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต

3. ท่านมีการละเว้นจากการประพฤติโหดเหี้ยมต่อสัตว์ ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นการใช้งานสัตว์ โดยการเฆี่ยนตี ปล่อยให้อดอยากจนซูบผอม
- ☐ ละเว้นการกักขังหรือผูกมัดสัตว์จนไม่อาจขยับได้
- ☐ ละเว้นการนำสัตว์มาเล่นเพื่อความสนุกสนาน เช่น นำมาแสดงละครสัตว์
- ☐ ละเว้นการนำสัตว์มาใช้เพื่อการแข่งขันหรือการพนัน เช่น การชนวัว ชนไก่ แข่งม้า เป็นต้น

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

<u>ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี)</u>

4. ท่านมีการละเว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้มาเป็นของตน ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นการลักขโมย ปล้น ฉก ชิง วิ่งราว ย่องเบา งัดแงะ
- ☐ ละเว้นการขู่กรรโชก เช่น ขู่ว่าจะฆ่าหรือใช้อาวุธบังคับเพื่อให้มอบทรัพย์สิน
- ☐ ละเว้นการตู่เอากรรมสิทธิ์ของผู้อื่นมาเป็นของตน
- ☐ ละเว้นการหลอกลวง ปลอมสินค้า สับเปลี่ยนสินค้า
- ☐ ละเว้นการลักลอบซื้อขาย/นำเข้า/ส่งออก สินค้าหนีภาษี หรือหลีกเลี่ยงการเสียภาษี
- ☐ ละเว้นการยักยอกทรัพย์ของผู้อื่น เช่น ทรัพย์ที่ผู้อื่นฝากไว้แต่โยกย้ายไปไว้ที่อื่นและยึดมาเป็นของตนเอง

5. ท่านมีการละเว้นจากการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นจากการรับซื้อของโจร
- ☐ ละเว้นการรับสินบน คอรัปชั่น
- ☐ ละเว้นการปอกลอกเอาทรัพย์จากผู้อื่น
- ☐ ละเว้นจากการผลาญทรัพย์ของผู้อื่นให้หมดไป
- ☐ ละเว้นจากการหยิบฉวยทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยความมักง่าย ไม่บอกให้เจ้าของรู้

<u>ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)</u>

6. ท่านมีการละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน
- ☐ ละเว้นจากการคิดหรือการพยายามจะมีเพศสัมพันธ์กับชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน
- ☐ ละเว้นจากการบังคับ ขืนใจ ใช้กำลังข่มขืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพชร

<u>ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)</u>

7. ท่านมีการละเว้นจากการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริงหรือพูเท็จ ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียดเพื่อยุยุงให้แตกคอหรือทะเลาะกัน พูดหลอกลวง
- ☐ ละเว้นจากการกลับคำ คือ พูดแล้วแต่ไม่ทำตามที่พูด หรือพูดไว้แล้วแต่ไม่ยอมรับว่าได้พูดออกไป
- ☐ ละเว้นจากการสาบานแต่ไม่ตั้งใจกล่าวจริงตามสาบาน เช่น การเบิกความเท็จ
- ☐ ละเว้นจากการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นจริง เพื่อทำลายผลประโยชน์ของผู้อื่น
- ☐ ละเว้นจากการพูดใส่ร้ายป้ายสี

<u>ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชชปมาทฏฐานา เวรมณี)</u>

8. ท่านมีการละเว้นจากการดื่มสุรา น้ำเมา หรือสิ่งเสพติด ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ละเว้น

☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ละเว้นจากการดื่มสุรา หรือน้ำเมาที่กลั่นออกมาเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ☐ ละเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดต่าง ๆ เช่น บุหรี่ กัญชา เป็นต้น
- ☐ ละเว้นจากการนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเลี้ยงในงานสังสรรค์หรืองานบุญ
- ☐ ละเว้นจากการมอบสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญ
- ☐ ร่วมรณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้งดการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เช่น รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ร่วมเชิญชวนให้งดการให้ของขวัญที่เป็นสุรา/ ไวน์ เป็นต้น

<u>ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา</u>

9. ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย

☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เป็นคนเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- ☐ ชอบช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความเดือดร้อนโดยที่ตนสามารถช่วยเหลือได้
- ☐ รู้สึกสงสาร เห็นใจ เมื่อเห็นมนุษย์หรือสัตว์ได้รับความเดือดร้อนหรือลำบาก อยากช่วยเหลือถ้าสามารถทำได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ</u>

10. ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะ ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย

☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ขยันทำงานของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่เกี่ยงงานให้ผู้อื่นทำ ตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่
- ☐ มีความเป็นธรรมในจิตใจ เช่น เป็นนายจ้างก็จ่ายค่าจ้างตามสัญญา เป็นพ่อค้าก็ค้าขายอย่างสุจริต ไม่คดโกง ไม่โก่งราคา ไม่ตั้งราคาขายสินค้าเกินความเป็นจริง เป็นต้น
- ☐ มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน เช่น ไม่ขายของปลอมเป็นการหลอกลวงผู้ซื้อ ไม่ขายของหมดอายุ ไม่เรียกรับสินบนหรือของขวัญ เป็นต้น
- ☐ ไม่ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรม เช่น ไม่ขายของผิดกฎหมาย งานที่เกี่ยวข้องกับการพนัน

<u>ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร</u>

11. ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับกามสังวร ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย

☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องกามารมณ์ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกามารมณ์
- ☐ ประพฤติตนให้เป็นที่น่าชื่นชม สำรวมในกิริยามารยาท ไม่ล่วงละเมิดคู่ครองของคนอื่น ไม่ว่าทางใดก็ตามทั้งทางกาย วาจา และใจ
- ☐ เอาใจใส่ดูแลบุคคลในครอบครัวตามอัตภาพ ทำหน้าที่ของตนให้ดี เช่น เป็นสามี/ภรรยาก็ดูแลสามี/ภรรยาและบุตร รักใคร่เฉพาะสามี/ภรรยาของตน ไม่ปันใจให้ผู้อื่น
- ☐ ไม่ล่วงละเมิดหรือเกี้ยวพาราสี บุตร/ธิดา หรือ สามี/ภรรยา ของคนอื่น

<u>ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ</u>

12. ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัจจะ ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย

☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่คิดคด ไม่โกหกหลอกลวง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
- ☐ รักษาคำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำสิ่งใดแล้วก็ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จตามที่ได้รับปากไว้ตามกำหนดเวลา
- ☐ รักษาคำมั่นสัญญา ตามที่ได้ปฏิญาณตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง

<u>ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ</u>

13. ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะ ในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย

☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

☐ เป็นคนตื่นตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท ไม่เลินเล่อหรือพลั้งเผลอ รู้จักยับยั้งชั่งใจ

☐ ก่อนจะทำสิ่งใดรู้จักประมาณตน พิจารณาความสมควรของการกระทำว่ากระทำลงไปแล้วไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับทั้งตนเองและผู้อื่น ไตร่ตรองให้เห็นคุณ/โทษของการกระทำ

☐ รู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค ได้แก่ ทานอาหารที่มีประโยชน์ งดดื่มสุรา/น้ำเมา/ยาเสพติด ทานอาหารเป็นเวลา ไม่ทานจนอิ่มเกินไป

☐ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง หมั่นเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้งานคั่งค้างสะสมเป็นดินพอกหางหมู ทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่เหมาะสมหรือตามระยะเวลาที่กำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 3</u> ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชน ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่านเพียงช่องเดียว

ปัญหาการดำเนินชีวิต ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)					
1. ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาทำอาหารได้					
2. ท่านไม่สามารถลดการทำกิจกรรมหรือกีฬาที่เป็นการทรมานสัตว์ได้ เช่น ยิงนก ตกปลา ฯลฯ เพราะเพื่อนฝูงชักชวนและไม่สามารถปฏิเสธได้					
3. ท่านไม่มีวิธีการอื่นในการกำจัดสัตว์ที่มารบกวน นอกจากการวางยาเบื่อหรือดักฆ่า เช่น วางยาเบื่อหนู วางยาเบื่อสุนัข					
4. ท่านจำเป็นจะต้องทำร้ายสัตว์หรือทุบตีให้ได้รับบาดเจ็บเพราะเข้ามารบกวน เช่น สุนัขเข้ามาขโมยอาหาร					
ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี)					
5. ท่านมีความจำเป็นในการหาเงินเพื่อเลี้ยงชีพ (เช่น ตกงาน) แม้จะต้องหยิบฉวยของของผู้อื่นเพื่อนำไปขายแลกกับเงิน					
6. ท่านมีอาชีพเกี่ยวกับการทวงหนี้ จึงจำเป็นต้องขู่กรรโชก หรือใช้อาวุธข่มขู่เพื่อบังคับให้จ่ายหนี้					
7. สินค้าราคาแพง ท่านจึงจำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้าเพื่อให้ได้กำไรมากๆ โดยเฉพาะในช่วงข้าวยากหมากแพงสินค้าขาดตลาดต้องขายแพงกว่าเท่าตัว					
8. ถ้ามีช่องทางท่านจะนำสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีมาจำหน่าย เช่น สินค้าจากชายแดน นำมาจำหน่ายเพื่อให้ได้กำไรมาก ๆ เพราะสินค้าที่มีการเสียภาษีมักจะมีราคาต้นทุนสูง ได้กำไรน้อย					
9. ท่านเห็นว่าทรัพย์สินที่มีผู้อื่นฝากไว้กับท่าน หากทิ้งระยะเวลาไว้นานเกินไปไม่มารับคืน ทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นของท่าน					
10. ท่านมักจะหยิบฉวยของที่วางทิ้งไว้โดยไม่มีเจ้าของเฝ้าอยู่มาเป็นของตน เพราะถือว่าสิ่งนั้นเป็น					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัญหาการดำเนินชีวิต ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ของที่ตกหล่นไม่มีเจ้าของ ใครเจอผู้นั้นย่อมเป็นเจ้าของ					
ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)					
11. ท่านมักมีเพศสัมพันธ์กับหญิง/ชายอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเพราะเพื่อนฝูงชักชวน (เช่น ชวนเข้าผับ บาร์ ฯลฯ แล้วซื้อบริการ)					
12. ท่านมักจะมีความคิดอยากมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน/คนรู้จักที่ตนชื่นชอบเพราะมีหน้าตาดี รูปร่างดี อยู่บ่อยๆ หรือตลอดเวลา ถ้าหากมีโอกาสก็จะพยายามลวนลามหรือเกี้ยวพาราสีอยู่บ่อยครั้ง					
ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)					
13. ท่านจำเป็นต้องพูดโกหกอยู่เสมอ เพื่อให้คนในครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงานเชื่อในสิ่งที่ท่านพูดเพื่อป้องกันปัญหายืดเยื้อที่จะตามมา					
14. ท่านมักจะรับปากหรือให้คำสัญญาต่างๆ ในขณะนั้นเพื่อไม่ให้คนเหล่านั้นมาเซ้าซี้ โดยที่ท่านรับปากแล้วมักจะไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้ เพราะถือว่าไม่ได้รับปากหรือไม่ได้พูด					
15. ท่านจะให้ข้อมูลที่บิดเบือนจากความเป็นจริงในสื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อทำให้คู่แข่งทางธุรกิจของท่านเสียหาย ผู้บริโภคจะได้หันมาซื้อสินค้า/บริการของท่านมากกว่า					
ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชชปมาทฏฐานา เวรมณี)					
16. ท่านมีความจำเป็นต้องดื่มเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานหลังเลิกงานอยู่เสมอ หากไม่เข้าร่วมสังสรรค์ด้วยเพื่อนจะเลิกคบกับท่าน					
17. ท่านมักจะดื่มสุราจนเมามายหรือจนขาดสติ เพราะมีปัญหาในชีวิต ไม่มีทางออก จึงหันมาพึ่งสุรา/ยาเสพติดเพื่อให้ลืมปัญหาเหล่านั้น					
ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา					
18. ท่านไม่มีเงินมากพอที่จะช่วยเหลือสัตว์หรือผู้ยากไร้ในการซื้อของให้ เพื่อช่วยเหลือ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปัญหาการดำเนินชีวิต ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
หรือเพื่อเป็นการทำทาน เพราะการทำทาน ต้องใช้เงินจำนวนมาก					
19. หากต้องเสียสละทรัพย์สินของท่านถึงจะเพียงเล็กน้อยเพื่อทำทาน ท่านเห็นว่าไม่จำเป็นเพราะท่านหาทรัพย์สินเหล่านั้นมาด้วยความยากลำบาก					
20. ท่านเห็นว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความลำบาก/เดือดร้อน เช่น สุนัขตกลงไปในคูคลองขึ้นมาไม่ได้ เพราะการช่วยนั้นจะทำให้เสียเวลา					
ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ					
21. ท่านไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริต เพราะมีความรู้น้อย และอาชีพสุจริต มักจะมีรายได้น้อย					
22. ท่านไม่สามารถเลือกอาชีพสุจริตที่ท่านชอบได้ เพราะได้รับการฝากเข้าทำงานจากผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณ					
23. ท่านมักจะเกี่ยงงานให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ เพราะถึงทำงานมากๆ เจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาก็ไม่ขึ้นเงินเดือนให้ท่าน					
24. ท่านมักจะหลบหรืออู้งานบ่อยๆ เช่น เข้าไปนั่งในห้องน้ำนาน ๆ เพราะให้คนอื่นทำงานมากกว่าท่านจะได้ไม่เหนื่อยมากแต่ได้ค่าแรงเท่ากัน					
ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร					
25. ท่านมักถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปสถานบันเทิงหรือสถานเริงรมย์และมักจะปฏิเสธไม่ได้อยู่เสมอ					
26. ท่านมักจะควบคุมอารมณ์หรือยับยั้งชั่งใจไม่ได้เสมอ เมื่อเห็นชาย/หญิงที่ถูกใจและชื่นชอบ เช่น หน้าตาดี รูปร่างดี					
ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ					
27. ท่านมักจะถูกเพื่อนหรือคนใกล้ชิดบังคับให้ท่านพูดโกหกเพื่อไม่ให้คนอื่นโกรธอยู่เสมอ เช่น ให้โกหกภรรยาของเพื่อนว่าเพื่อนอยู่กับท่านตลอดเวลา ทั้งๆ ที่เพื่อนของท่านไปอยู่กับคนอื่น					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัญหาการดำเนินชีวิต ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
28. ท่านมักจะไม่ได้ทำตามสัญญาที่ได้พูดออกไป หรือรับปากไว้ เพราะท่านไม่มีเวลา					
ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ					
29. ท่านเป็นคนใจร้อน ทำอะไรรวดเร็ว จึงทำสิ่งใดๆ ลงไปในทันทีไม่ต้องเสียเวลาคิดตรึกตรองให้มาก เพราะเมื่อทำลงไปแล้วเกิดปัญหาขึ้นมา ค่อยมาแก้ปัญหาทีหลัง					
30. เมื่อถึงเวลาเลิกงานแล้ว หากงานของท่านยังคั่งค้าง ท่านมักจะปล่อยงานทิ้งไว้ก่อน เพราะถึงเวลาเลิกงานแล้วท่านต้องไปทำสิ่งอื่นต่อ เช่น ไปสังสรรค์กับเพื่อน ไปเล่นกีฬา เป็นต้น					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 4</u> ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาการนำหลักเบญจศีล เบญจธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง สภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม
ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์
การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัจจัยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยจำแนกแบบสอบถามฉเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก
ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 3 ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก
ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะถูกรวบรวมเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำหรับการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่านเพียงช่องเดียว

1. สังกัดวัดในเขตจังหวัด

1.1 ☐ กำแพงเพชร 1.2 ☐ นครสวรรค์

1.3 ☐ พิจิตร 1.4 ☐ เพชรบูรณ์

2. สังกัดวัดในเขตอำเภอ

จังหวัดกำแพงเพชร

2.1 ☐ อำเภอขาณุวรลักษบุรี 2.2 ☐ อำเภอคลองขลุง

2.3 ☐ อำเภอคลองลาน 2.4 ☐ อำเภอทรายทองวัฒนา

2.5 ☐ อำเภอบึงสามัคคี 2.6 ☐ อำเภอโกสัมพีนคร

จังหวัดนครสวรรค์

2.1 ☐ อำเภอเมืองนครสวรรค์ 2.2 ☐ อำเภอชุมแสง

2.3 ☐ อำเภอบรรพตพิสัย 2.4 ☐ อำเภอเก้าเลี้ยว

2.5 ☐ อำเภอตากฟ้า 2.6 ☐ อำเภอไพศาลี

2.7 ☐ อำเภอแม่วงก์ 2.8 ☐ อำเภอชุมตาบง

จังหวัดพิจิตร

2.1 ☐ อำเภอโพทะเล 2.2 ☐ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง

2.3 ☐ อำเภอทับคล้อ 2.4 ☐ อำเภอวังทรายพูน

2.5 ☐ อำเภอวชิรบารมี 2.6 ☐ อำเภอดงเจริญ

จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ☐ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ 2.2 ☐ อำเภอหล่มสัก

2.3 ☐ อำเภอหล่มเก่า 2.4 ☐ อำเภอเขาค้อ

2.5 ☐ อำเภอวังโป่ง 2.6 ☐ อำเภอหนองไผ่

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3. ดำรงตำแหน่ง

3.1 ☐ พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ
3.2 ☐ พระสังฆาธิการระดับรองเจ้าคณะอำเภอ
3.3 ☐ พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบล
3.4 ☐ พระสังฆาธิการระดับรองเจ้าคณะตำบล
3.5 ☐ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ
3.6 ☐ เลขานุการเจ้าคณะตำบล
3.7 ☐ เจ้าอาวาส
3.8 ☐ รองเจ้าอาวาส
3.9 ☐ พระสงฆ์ (พระลูกวัด)

4. อายุ

4.1 ☐ ต่ำกว่า 20 ปี
4.2 ☐ 20 – 30 ปี
4.3 ☐ 31 – 40 ปี
4.4 ☐ 41 – 50 ปี
4.5 ☐ 51 – 60 ปี
4.6 ☐ 61- 70 ปี
4.7 ☐ 70 ปี ขึ้นไป

5. จำนวนพรรษา

5.1 ☐ น้อยกว่า 3 ปี
5.2 ☐ 3 – 5 ปี
5.3 ☐ 6 - 8 ปี
5.4 ☐ 9 - 12 ปี
5.5 ☐ 13 – 15 ปี
5.6 ☐ 16 ปีขึ้นไป

6. ระดับการศึกษาทางโลก

6.1 ☐ ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6
6.2 ☐ ประถมศึกษาปีที่ 6
6.3 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3
6.4 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.
6.5 ☐ อนุปริญญา/ ปวส.
6.6 ☐ ปริญญาตรี
6.7 ☐ ปริญญาโท
6.8 ☐ ปริญญาเอก

7. ระดับการศึกษาทางธรรม

7.1 ☐ ต่ำกว่านักธรรมชั้นตรี
7.2 ☐ นักธรรมชั้นตรี
7.3 ☐ นักธรรมชั้นโท
7.4 ☐ นักธรรมชั้นเอก
7.5 ☐ เปรียญธรรมประโยค 1-3
7.6 ☐ เปรียญธรรมประโยค 4 - 6
7.7 ☐ เปรียญธรรมประโยค 7 - 9
7.8 ☐ ปริญญาตรี
7.9 ☐ ปริญญาโท
7.10 ☐ ปริญญาเอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

<u>ตอนที่ 2</u> สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่านเพียงช่องเดียว

<u>การเทศนาธรรม</u>

1. สภาพการเทศนาธรรมในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่มีการเทศนาธรรม

☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีการแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เพื่อให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะที่แสดงเทศนาอย่างลึกซึ้ง

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีศิลปะในการพูดให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมที่แสดงเป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรม เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงเทศนาธรรมเป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการเทศนาธรรม

☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการเทศนาธรรมให้เพิ่มขึ้น

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ .....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

<u>การปาฐกถาธรรม</u>

2. สภาพการปาฐกถาธรรมในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่มีการปาฐกถาธรรม

☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการบรรยายหรืออธิบายธรรม และแสดงหลักพระธรรมวินัยอย่างเป็นกิจจะลักษณะและเป็นทางการ

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่แสดงอย่างลึกซึ้ง

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่แสดงเป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมะและพระธรรมวินัย เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงปาฐกถาธรรมเป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการปาฐกถาธรรม

☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้เพิ่มขึ้น

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ .....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>การสนทนาธรรม</u>

3. สภาพการสนทนาธรรมในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่มีการสนทนาธรรม

☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การสนทนาธรรม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลัดกันพูดผลัดกันฟัง บางครั้งอาจมีคำถามเพื่อแสวงหาความถูกต้องหรือปรับความเข้าใจกัน

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัย
ที่สนทนาธรรมอย่างลึกซึ้ง

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่แสดงเป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมะและพระธรรมวินัย เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเตรียมความพร้อมก่อนไปสนทนาธรรมเป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการสนทนาธรรม

☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้เพิ่มขึ้น

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ .....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>การสอนวิปัสสนากรรมฐาน</u>

4. สภาพการสอนวิปัสสนากรมฐานในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่มีการสอนวิปัสสนากรรมฐาน

☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ วัดของท่านมีการสอนให้นั่งสมาธิ สอนการภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิ สอนให้เข้าใจสภาวธรรมตามความเป็นจริงของสังขารตามหลักไตรลักษณ์ด้วยการนั่งวิปัสสนากรรมฐาน

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสนาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและสามารถสอนให้พุทธศาสนิกชนนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและวิธีการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีการเรียบเรียงลำดับขั้นตอนในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้ตามลำดับที่ถูกต้อง ไม่ข้ามขั้นตอน ไม่สับสน ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ ผ่านการฝึกอบรม วิปัสสนากรรมฐานอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ และมีคุณสมบัติครบถ้วนสำหรับการเป็นวิปัสสนาจารย์

☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีเทคนิคการสอนวิปัสนากรรมฐานที่เหมาะสมกับยุคสมัย

☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการวิปัสสนากรรมฐานให้เพิ่มมากขึ้น

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ .....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการแผยแผ่พระพุทธศาสนา</u>

5. สภาพการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการแผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้

☐ ไม่มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ วัดของท่านมีการจัดทำสื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น จัดพิมพ์หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์ ฯลฯ แจกฟรีให้กับพุทธศาสนิกชน ตามโอกาส

☐ วัดของท่านมีการเผยแพร่สื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังเครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เผยแพร่ผ่านยูทูป เผยแพร่ผ่านเวปไซต์ของวัด เป็นต้น

☐ วัดของท่านมีการจัดทำ เผยแพร่ สนับสนุนและแนะนำให้พุทธศาสนิกชนใช้สื่อธรรมะที่ทางวัดสร้างขึ้น เช่น สื่อบรรยายธรรมะ เช่น แผ่นซีดี, mp3 เป็นต้น

☐ พระสงฆ์มีการเลือกใช้สื่อประกอบการเผยแผ่ธรรมะ ที่มีความเหมาะสมกับช่วงอายุและวัยของพุทธศาสนิกชน

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ .....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 3</u> ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่านเพียงช่องเดียว

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านโครงสร้าง (Structure)					
1. การมอบหมายหน้าที่ให้กับคณะทำงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน					
2. ความชัดเจนในการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างคล่องตัว					
3. ความสัมพันธ์ของแต่ละสายงานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน					
4. การแบ่งสายการบังคับชาที่มุ่งเน้นให้ผู้บังคับบัญชา ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด					
5. ประสิทธิภาพของระบบที่นำมาใช้บริหารงานตามโครงสร้างของวัด					
6. ความสามารถของระบบที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งานทั้งภายในและภายนอกวัด					
ด้านกลยุทธ์ (Strategy)					
7. การวางแผนงานหรือเขียนโครงการสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน					
8. การวางแผนจัดหางบประมาณ เช่น การรับบริจาคทุนทรัพย์เพื่อนำมาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ					
9. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้วยการเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์รวมถึงประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ					
10. การวางแผนให้มีคณะบุคคลติดตามผลการเผยแผ่ธรรมะและให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง					
11. การวางแผนกลยุทธ์และยุทธศาสตร์เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและภารกิจของวัด					
12. การกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นระบบ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
13. แผนยุทธศาสตร์มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้เท่าทันกับสถานการณ์					
14. กลยุทธ์มีการถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติ					
15. กลยุทธ์มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนให้เสริมความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
16. กลยุทธ์มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการนำมาใช้ภายในวัด					
17. กลยุทธ์มีระบบที่สามารถกำกับการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ					
ด้านระบบ (System)					
18. การวางระบบการดำเนินงานเพื่อจัดการกับข้อมูลและการจัดสรรงบประมาณในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
19. การควบคุมดูแลพระสงฆ์ให้ตั้งอยู่ในกฎระเบียบของคณะสงฆ์ และสร้างประโยชน์แก่สังคมด้วยความรับผิดชอบ					
20. การจัดทำรายงาน จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
21. ระบบการปฏิบัติงานส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว					
22. ระบบการปฏิบัติงานแบ่งตามสายบังคับบัญชาอย่างชัดเจน					
23. ระบบปฏิบัติมีความเคร่งครัด					
24. ระบบการทำงานปลอดภัยต่อสุขภาพ อนามัยและสิ่งแวดล้อม					
25. ระบบเทคโนโลยีมีความง่ายในการใช้งานสำหรับสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
26. ระบบเทคโนโลยีที่นำมาใช้สนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความปลอดภัยในการใช้งาน					
ด้านรูปแบบการบริหาร (Style)					
27. ผู้นำหรือพระสังฆาธิการ เช่น เจ้าอาวาส มีการบริหารงานโดยให้ความสำคัญและจัดสรรเวลาที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
28. ผู้นำหรือพระสังฆาธิการ เช่น เจ้าอาวาส มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และชี้แจงให้ปฏิบัติตามแผนการของคณะสงฆ์ที่ได้วางไว้					
29. การประชุมบุคลากรด้านการเผยแผ่เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบ					
30. ความชัดเจนในการกระจายอำนาจและแบ่งการบริหารในแต่ละระดับ					
31. ผู้นำมีการทบทวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในทุกด้านเป็นระยะ					
32. ผู้นำมีภาวะผู้นำสูง และกล้าตัดสินใจ					
33. ผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา					
34. ผู้นำมีการให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
35. ผู้นำมีการมอบหมายงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ					
ด้านพนักงาน (Staff)					
36. การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อื่น ๆ					
37. โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ พร้อมการพัฒนาในแต่ละตำแหน่ง					
38. การแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาทักษะความสามารถของพระสงฆ์อยู่ตลอดเวลส					
39. โอกาสแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชาหรือพระสงฆ์เพื่อนำไปปรับปรุงองค์กร					
40. มีสวัสดิการและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม					
41. ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคลากร					
42. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับการแบ่งงานหรือมอบหมายงานร่วมกัน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
43. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันได้					
ด้านทักษะฝีมือ (Skills)					
44. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระธรรมมีความสามารถในการเผยแผ่เป็นอย่างดี					
45. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมะมีความรู้แตกฉานในหลักธรรมเป็นอย่างดี					
46. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมะมีความรู้ความเข้าใจในระบบสังคม สภาพสังคม และทัศนคติของชุมชนที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดี					
47. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมะมีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ					
48. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมะมีความสามารถในการจูงใจ					
49. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมะมีความสามารถในการสร้างผลงานที่ดีให้กับวัด					
50. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนและมีระบบช่วยเหลือในการใช้งาน เช่น คำอธิบายการใช้งานประกอบตามฟังก์ชั่นต่าง ๆ					
51. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีระบบสนับสนุนเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการป้อนข้อมูลของผู้ใช้					
ด้านค่านิยมร่วม (Shared values)					
52. พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความเข้าใจในกฎระเบียบ และปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี					
53. พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่านิยมร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้					
54. พระสงฆ์มีความภาคภูมิใจในการเป็นบุคลากรของวัด					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
55. มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อสังคม					
56. พระสงฆ์มีความเสียสละเวลาในการทำงานเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น					
57. ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาได้แก่ เจ้าอาวาส และพระสงฆ์ ในวัด ให้การสนับสนุนและร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ					
58. บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการทำงานและบริหารงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
59. บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
60. บุคลากรทุกระดับมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้การบริหารจัดการความรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาบรรลุตามวัตถุประสงค์					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 3</u> ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์ วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับคำตอบของท่านเพียงช่องเดียว

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	ระดับความเกี่ยวข้อง				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces)					
1. พระสงฆ์เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและในท้องถิ่นที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดีและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง					
2. ประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเลื่อมใสพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา					
3. พระสงฆ์สร้างแรงจูงใจในการเผยแผ่ด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมสงฆ์กับสังคมชาวบ้านได้เป็นอย่างดี					
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยหมั่นเข้าวัด ฟังธรรม ตามโอกาสที่เหมาะสมบ่อย ๆ					
ด้านเทคโนโลยี (Technological forces)					
5. พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเผยแผ่เชิงรุกโดยการผลิตสื่อเทคโนโลยีใช้ประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
6. มีการจัดสร้างทีมงานหรือจัดทำสื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านอินเตอร์เน็ต					
7. พุทธศาสนิกชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะผ่านระบบเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี					
ด้านเศรษฐกิจ (Economic forces)					
9. มีรายได้หรืองบประมาณสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
10. รายได้หรืองบประมาณเพียงพอสำหรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือจัดทำสื่อประกอบ					
11. มีการจัดหารายได้หรืองบประมาณเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม	ระดับความเกี่ยวข้อง				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
12. มีการจัดทำบัญชีและรายงานเกี่ยวกับงบประมาณไว้อย่างถูกต้องและตรวจสอบได้					
ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political forces)					
13. พระสงฆ์ตั้งอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์					
14. มีการกำกับดูแลพระสงฆ์ที่ผิดกฎระเบียบและดำเนินการพิจารณาความดี ความชอบ อย่างถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ					
15. มีนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนากำหนดไว้อย่างชัดเจน					
16. ผู้นำมีความเข้าใจในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสามารถนำมาบังคับปฏิบัติได้เป็นอย่างดี					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 4</u> ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แบบสัมภาษณ์
แนวปฏิบัติที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม
ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ผู้ให้ข้อมูล.....**โทร**..... .....
ตำแหน่ง.....
สังกัด/วัด..... .....

1) การเทศนาธรรม

แสดงให้เห็นถึงปัญหาหรือโอกาสในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

.....
.....
.....

ระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างการดำเนินงาน

.....
.....
.....

แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่จะพัฒนาต่อไปให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

.....
.....
.....
.....

ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

2) การปาฐกถาธรรม

แสดงให้เห็นถึงปัญหาหรือโอกาสในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

ระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่จะพัฒนาต่อไปให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3) การสนทนาธรรม

แสดงให้เห็นถึงปัญหาหรือโอกาสในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

ระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่จะพัฒนาต่อไปให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4) การสอนวิปัสสนากรรมฐาน

แสดงให้เห็นถึงปัญหาหรือโอกาสในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

ระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่จะพัฒนาต่อไปให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

5) การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

แสดงให้เห็นถึงปัญหาหรือโอกาสในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

ระบุปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางหรือแผนการดำเนินงานที่จะพัฒนาต่อไปให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ช
แบบประเมินการพัฒนากลยุทธ์

แบบประเมิน
การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณภาพของการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินคุณภาพการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องของกลยุทธ์ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์

2. แบบประเมินฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยความสอดคล้องของกลยุทธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ ของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พัฒนาขึ้น

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

1. ความเหมาะสมของกลยุทธ์ หมายถึง ความถูกต้องสอดคล้องกันของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 กับผลที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอกของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2. ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ หมายถึง ความน่าจะเป็นไปได้หรือโอกาสของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่พัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จในการนำกลยุทธ์นี้ไปสู่การปฏิบัติ

3. ความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ หมายถึง คุณสมบัติของกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพิจารณารายละเอียดการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ที่แนบมาด้วยนี้ เพื่อใช้ประกอบการประเมินได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและตรงตามวัตถุประสงค์ในการประเมินและขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ มา ณ โอกาสนี้

พระกฤษณะ อุ่นเรือน
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อมูลผู้ประเมิน
ตำแหน่ง, ชื่อ – นามสกุล
.....
จังหวัด .....

ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาความสอดคล้องของกลยุทธ์ และทำเครื่องหมาย ✓ลงในช่องระดับที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งคะแนนในช่องมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด
4 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก
3 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง
2 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย
1 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

ข้อที่	องค์ประกอบของกลยุทธ์	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์มีความสอดคล้องกัน					
2	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์					
3	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับพันธกิจ					
4	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์					
5	กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์					
6	ตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์					
7	มาตรการมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและกลยุทธ์					

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งคะแนนในช่องมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ มากที่สุด
4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ มาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ปานกลาง
2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ น้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ น้อยที่สุด

ตอนที่ 2.1 การประเมินวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ และกลยุทธ์

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>วิสัยทัศน์</u> “พัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบในการเผยแผ่หลักเบญจศีลเบญจธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4”															
<u>พันธกิจ</u> ข้อที่ 1 พัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถของพระภิกษุสงฆ์ สามเณร ในการเผยแผ่ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข															
ข้อที่ 3 ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															
ข้อที่ 4 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา															
<u>เป้าประสงค์</u> ข้อที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน															
ข้อที่ 2 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย															
ข้อที่ 3 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม															
ข้อที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม															
<u>ประเด็นกลยุทธ์</u> ข้อที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข															
ข้อที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย															
ข้อที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ															
<u>กลยุทธ์</u> ข้อที่ 1 ส่งเสริมพระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 2 พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 3 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 4 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 5 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															
ข้อที่ 6 พัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข															
ข้อที่ 7 ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข															
ข้อที่ 8 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข															
ข้อที่ 9 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ข้อที่ 10 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															
ข้อที่ 11 ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															
ข้อที่ 12 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม กับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ															
ข้อที่ 13 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร															
ข้อที่ 14 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตอนที่ 2.2 การประเมินตัวชี้วัดและมาตรการ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมพระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างมีคุณภาพ

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยอย่างมีคุณภาพ **เกณฑ์การพิจารณา** 1. การใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) 3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4. การพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างทั่วถึง 5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อยปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา2 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมากปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตรการ</u> 1. พระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการให้ความรู้และข้อเสนอแนะให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง															
2. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสในการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง 4 ช่องทาง โดยมีพระสังฆาธิการเป็นผู้แนะนำและประเมินผล															
3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ															

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนากระบวนการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> วัดต้นแบบมีช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
เบญจธรรม เพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) **เกณฑ์การพิจารณา** 1. การเตรียมความพร้อมและจัดทำช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) 2.การจัดทำสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) 3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) 4. การพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างทั่วถึง 5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. จัดทำแผนการดำเนินการพัฒนาช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line)															
2. มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและประชาสัมพันธ์ช่องทางออนไลน์และมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในช่องทางที่ได้รับผิดชอบ															

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนากระบวนการดำเนินงานการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. การอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่															

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม 2. พัฒนาทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างต่อเนื่อง 3. การมอบหมายหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ 4. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย 5. การประเมินความพึงพอใจรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้ใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีประสิทธิภาพในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. การใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) 3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4. การพัฒนารูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้อย่างทั่วถึง 5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากพุทธศาสนิกชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินและปรับปรุงสื่อออนไลน์ในแต่ละช่องทาง															
2. พัฒนา ปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่ายอย่างสม่ำเสมอ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ที่ 1 วัดขนาดเล็กมีรูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างมีคุณภาพ

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. การตรวจสอบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม มีการเข้าถึงได้อยู่เสมอ 2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ได้จัดทำขึ้น 4 ช่องทาง ได้แก่ เวปไซต์ (Website), เฟสบุ๊ค (Facebook) , เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน, ไลน์ (Line) อย่างสม่ำเสมอ 3. การเปิดช่องทางสำหรับแสดงความคิดเห็นจากพุทธศาสนิกชน เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 4. การพัฒนาและปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม 5. การประเมินรูปแบบและวิธีการใหม่ที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้ดีขึ้น **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. มีการประเมินผลการใช้รูปแบบและวิธีการใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ															
2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

เป้าประสงค์ที่ 2 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. พระภิกษุและสามเณรมีโอกาสได้รับการการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน 2. พระภิกษุและสามเณรได้รับมอบหมายหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ 3. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางที่ได้รับมอบหมาย 4. พระภิกษุและสามเณรมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น 5. พุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
มาตราการ 1. มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมอย่างต่อเนื่อง															
2. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและประเมินผลการนำไปใช้ของพุทธศาสนิกชนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง															

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

เป้าประสงค์ที่ 2 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของกระบวนการตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินผล															

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. มีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. มีแนวทางในการปฏิบัติ ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3. มีการตรวจสอบความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 4. มีการติดตามและประเมินผลในความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างสม่ำเสมอ 5. พระสงฆ์และสามเณรมีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>มาตราการ</u> 1. มีโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข															
2. มีโครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ต่อเนื่องและได้ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข
เป้าประสงค์ที่ 2 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมที่เข้าถึงพุทธศาสนิกชนทุกวัย
กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการตรวจสอบความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ร้อยละของความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. การวัดความรู้ความเข้าใจของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. การวัดความพึงพอใจของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3. การวัดความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 4. การประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5. การปรับปรุงพฤติกรรมและการพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. มีรูปแบบการตรวจสอบความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ด้วยข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของพุทธศาสนิกชนที่ได้รับจากช่องทางต่าง ๆ มาวัดผล															
2. มีการตรวจสอบความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้															
3. มีการประเมินผลการตรวจสอบความตระหนักของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข ตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้															
4. มีการแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมและเสริมศักยภาพของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

เป้าประสงค์ที่ 3 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความสำเร็จของระบบการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. มีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 2. มีแนวทางในการปฏิบัติ การปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 3. มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม 4. มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. พระสงฆ์และสามเณรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเหมาะสมและเป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กำกับ ติดตามและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจา ใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม															
2. มีการจัดทำแผนและปฏิทินการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคมตามรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้															
3. มีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ติดตามการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ประชาชนและสังคม มาประเมินผลการดำเนินงาน															
4. มีการวิเคราะห์ผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเพื่อให้มีการสำรวมทางกาย วาจาใจ เพื่อสร้างศรัทธาให้กับประชาชนและสังคม															

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

เป้าประสงค์ที่ 3 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความพึงพอใจในการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. พระสังฆาธิการมีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. พระสังฆาธิการพัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างต่อเนื่อง															

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยที่มากขึ้น 4. การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย 5. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. พระสังฆาธิการเข้ารับการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															
2. พระสังฆาธิการนำความรู้จากการศึกษาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาพระสงฆ์และสามเณรให้มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

เป้าประสงค์ที่ 3 พระภิกษุสงฆ์และสามเณรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุขเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความสำเร็จของการประเมินคุณลักษณะของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. มีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. พัฒนาตนเองและบริหารจัดการให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในสังกัดมีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย อย่างต่อเนื่อง 3. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยที่มากขึ้น 4. การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย 5. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวการพัฒนาตนเองให้มีวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
มาตราการ 1. มีการควบคุมดูแลให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															
2. มีการอบรมให้คำแนะนำแก่พระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. มีการศึกษา อบรม ดูงาน เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2. มีการประสานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 3. มีแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและผู้ประสานงานกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อนำมาพัฒนาวัดขนาดเล็กให้เป็นวัดต้นแบบ 4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ 5. มีการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ อย่างสม่ำเสมอ **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ 3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. มีการประชุมคณะทำงานในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ															
2. มีการวางแผนพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ															
3. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรมกับภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมี

เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความรู้และความเข้าใจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระภิกษุสงฆ์และสามเณร อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชน ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีความรู้ความสามารถด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีการประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ 4. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีการพัฒนาทักษะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มากขึ้น 5. พระภิกษุสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรภายในวัด **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
มาตราการ 1. มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ															
2. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรภายในวัด															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมี

เป้าประสงค์ที่ 4 วัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<u>ตัวชี้วัด</u> ระดับความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม พระภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชน อยู่ในระดับมาก **เกณฑ์การพิจารณา** 1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 2. จัดโครงการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ 3. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรภายในวัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชน 4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 5. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวการแกลเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรของวัดต้นแบบขนาดเล็กในชุมชน **เกณฑ์ระดับความสำเร็จ** 1 ระดับน้อยที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ 2 ระดับน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการ	ระดับความเหมาะสม					ระดับความเป็นไปได้					ระดับความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3 ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 3ข้อ 4 ระดับมาก ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ 5 ระดับมากที่สุด ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ															
<u>มาตราการ</u> 1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเผยแผ่หลักเบญจศีล เบญจธรรม จากเครือข่ายความร่วมมือและวัดที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ กับภิกษุสงฆ์และสามเณร วัดขนาดเล็กในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ															
2. มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัดขนาดเล็กและวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำมาปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร															
3. จัดโครงการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ															
4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมและศึกษาดูงานวัดที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ หรือนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้กับพุทธศาสนิกชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน															

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ภาคผนวก ซ

ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถาม เรื่อง สภาพ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

<u>ตอนที่ 1</u> สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1.	**<u>ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตาเวรมณี)</u>** **ท่านละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารในชีวิตเป็นประจำ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากฆ่าสัตว์เพื่อความบันเทิง เช่น ยิงนก ตกปลา เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการฆ่าสัตว์เพราะถูกรบกวน เช่น วางยาเบื่อหนู วางยาเบื่อสุนัข เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการสั่ง บังคับ หรือวานให้ผู้อื่นฆ่าสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตใด ๆ แทนตน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	**ท่านมีการละเว้นจากการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิตให้ได้รับบาดเจ็บ หรือทำให้พิการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต เพื่อความบันเทิง เช่น การบังคับให้สัตว์ทำตามคำสั่ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการสั่ง บังคับ หรือวานให้ผู้อื่นทรมานหรือทำร้ายร่างกายสิ่งมีชีวิต	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	**ท่านมีการละเว้นจากการประพฤติโหดเหี้ยมต่อสัตว์ ในข้อใดต่อไปนี้**							

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นการใช้งานสัตว์ โดยการเฆี่ยนตี ปล่อยให้อดอยาก จนซูบผอม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการกักขังหรือผูกมัดสัตว์จนไม่อาจขยับได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการนำสัตว์มาเล่นเพื่อความสนุกสนาน เช่น นำมาแสดงละครสัตว์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการนำสัตว์มาใช้เพื่อการแข่งขันหรือการพนัน เช่น การชนวัว ชนไก่ แข่งม้า เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	**<u>ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี)</u> ท่านมีการละเว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้มาเป็นของตน ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นการลักขโมย ปล้น ฉกชิง วิ่งราว ย่องเบา งัดแงะ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการขู่กรรโชก เช่น ขู่ว่าจะฆ่าหรือใช้อาวุธบังคับเพื่อให้มอบทรัพย์สิน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการตู่เอากรรมสิทธิ์ของผู้อื่นมาเป็นของตน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ละเว้นการหลอกลวง ปลอมสินค้า สับเปลี่ยนสินค้า	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการลักลอบซื้อขาย/นำเข้า/ส่งออก สินค้าหนีภาษี หรือหลีกเลี่ยงการเสียภาษี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการยักยอกทรัพย์ของผู้อื่น เช่น ทรัพย์ที่ผู้อื่นฝากไว้แต่โยกย้ายไปไว้ที่อื่นและยึดมาเป็นของตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	**ท่านมีการละเว้นจากการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นจากการรับซื้อของโจร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ ละเว้นการรับสินบน คอรัปชั่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นการปอกลอกเอาทรัพย์จากผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการผลาญทรัพย์ของผู้อื่นให้หมดไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการหยิบฉวยทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยความมักง่าย ไม่บอกให้เจ้าของรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	**<u>ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)</u>** **ท่านมีการละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการคิดหรือการพยายามจะมีเพศสัมพันธ์กับชายหรือหญิงที่ไม่ใช่คู่ครองของตน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการบังคับ ขืนใจ ใช้กำลังข่มขืน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	**<u>ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)</u>** **ท่านมีการละเว้นจากการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริงหรือพูดเท็จ ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียดเพื่อยุยุงให้แตกคอหรือทะเลาะกัน พูดหลอกลวง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการกลับคำ คือ พูดแล้วแต่ไม่ทำตามที่พูดหรือพูดไว้แล้วแต่ไม่ยอมรับว่าได้พูดออกไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการสาบานแต่ไม่ตั้งใจกล่าวจริงตามสาบาน เช่น การเบิกความเท็จ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นจริงเพื่อทำลายผลประโยชน์ของผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ ละเว้นจากการพูดใส่ร้ายป้ายสี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	**<u>ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชชปมาทฏฐานาเวรมณี)</u>** **ท่านมีการละเว้นจากการดื่มสุรา น้ำเมา หรือสิ่งเสพติดในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ละเว้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้น (โปรดระบุว่าละเว้นในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ละเว้นจากการดื่มสุรา หรือน้ำเมาที่กลั่นออกมาเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดต่าง ๆ เช่น บุหรี่ กัญชา เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเลี้ยงในงานสังสรรค์หรืองานบุญ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ละเว้นจากการมอบสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ร่วมรณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นให้งดการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เช่น รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ร่วมเชิญชวนให้งดการให้ของขวัญที่เป็นสุรา/ ไวน์ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.	**<u>ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา</u>** **ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเมตตากรุณาในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เป็นคนเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ชอบช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความเดือดร้อนโดยที่ตนสามารถช่วยเหลือได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ รู้สึกสงสาร เห็นใจ เมื่อเห็นมนุษย์หรือสัตว์ได้รับความเดือดร้อนหรือลำบาก อยากช่วยเหลือถ้าสามารถทำได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	**<u>ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ</u>** **ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ขยันทำงานของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่เกี่ยงงานให้ผู้อื่นทำ ตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ มีความเป็นธรรมในจิตใจ เช่น เป็นนายจ้างก็จ่ายค่าจ้างตามสัญญา เป็นพ่อค้าก็ค้าขายอย่างสุจริต ไม่คดโกง ไม่โก่งราคา ไม่ตั้งราคาขายสินค้าเกินความเป็นจริงเป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน เช่น ไม่ขายของปลอมเป็นการหลอกลวงผู้ซื้อ ไม่ขายของหมดอายุ ไม่เรียกรับสินบนหรือของขวัญ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ไม่ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรม เช่น ไม่ขายของผิดกฎหมายหรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพนัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.	**<u>ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร</u>** **ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับกามสังวรในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องกามารมณ์ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกามารมณ์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ประพฤติตนให้เป็นที่น่าชื่นชม สำรวมในกิริยา มารยาท ไม่ล่วงละเมิดคู่ครองของคนอื่นไม่ว่าทางใดก็ตาม ทั้งทางกาย วาจา และใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ เอาใจใส่ดูแลบุคคลในครอบครัวตามอัตภาพ ทำหน้าที่ของตนให้ดี เช่น เป็นสามี/ภรรยา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ก็ดูแลสามี/ภรรยาและบุตร รักใคร่เฉพาะสามี/ภรรยาของตน ไม่ปันใจให้ผู้อื่น							
	☐ ไม่ล่วงละเมิดหรือเกี้ยวพาราสี บุตร/ธิดา หรือสามี/ภรรยา ของคนอื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	**<u>ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ</u>** **ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสัจจะ ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่คิดคด ไม่โกหกหลอกลวงทั้งต่อหน้าและลับหลัง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ รักษาคำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำสิ่งใดแล้วก็ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จตามที่ได้รับปากไว้ตามกำหนดเวลา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ รักษาคำมั่นสัญญา ตามที่ได้ปฏิญาณตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	**<u>ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ</u>** **ท่านมีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะ ในข้อใดต่อไปนี้** ☐ ไม่ได้ประพฤติในข้อใดเลย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ประพฤติ (โปรดระบุว่าประพฤติในข้อใดต่อไปนี้บ้าง เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เป็นคนตื่นตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท ไม่เลินเล่อหรือพลั้งเผลอ รู้จักยับยั้งชั่งใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ ก่อนจะทำสิ่งใดรู้จักประมาณตน พิจารณาความเหมาะสมของการกระทำว่ากระทำลงไปแล้วไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับทั้งตนเองและผู้อื่น ไตร่ตรองให้เห็นคุณ/ โทษของการกระทำ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ รู้จักประมาณในอาหารที่บริโภค ได้แก่ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ งดดื่มสุรา/น้ำเมา/ยาเสพติด รับประทานอาหารเป็นเวลา ไม่รับประทานจนอิ่มเกินไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง หมั่นเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้งานคั่งค้างสะสม เป็นดินพอกหางหมู ทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่เหมาะสม หรือตามระยะเวลาที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 2</u> ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพุทธศาสนิกชน ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)							
1.	ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาทำอาหารได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านไม่สามารถลดการทำกิจกรรมหรือกีฬาที่เป็นการทรมานสัตว์ได้ เช่น ยิงนก ตกปลา ฯลฯ เพราะเพื่อนฝูงชักชวนและไม่สามารถปฏิเสธได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านไม่มีวิธีการอื่นในการกำจัดสัตว์ที่มารบกวน นอกจากการวางยาเบื่อหรือดักฆ่า เช่น วางยาเบื่อหนู วางยาเบื่อสุนัข	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านจำเป็นจะต้องทำร้ายสัตว์หรือทุบตีให้ได้รับบาดเจ็บเพราะเข้ามารบกวน เช่น สุนัขเข้ามาขโมยอาหาร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลัก ขโมย (อทินนาทานา เวรมณี)							
5.	ท่านมีความจำเป็นในการหาเงินเพื่อเลี้ยงชีพ (เช่น ตกงาน) แม้จะต้องหยิบฉวยของของผู้อื่นเพื่อนำไปขายแลกกับเงิน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านมีอาชีพเกี่ยวกับการทวงหนี้ จึงจำเป็นต้องขู่กรรโชก หรือใช้อาวุธข่มขู่เพื่อบังคับให้จ่ายหนี้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	สินค้าราคาแพง ท่านจึงจำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้าเพื่อให้ได้กำไรมากๆ โดยเฉพาะในช่วงข้าวยากหมากแพง สินค้าขาดตลาดต้องขายแพงกว่าเท่าตัว	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	ถ้ามีช่องทางท่านจะนำสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีมาจำหน่าย เช่น สินค้าจากชายแดน นำมาจำหน่ายเพื่อให้ได้กำไรมากๆ เพราะสินค้าที่มีการเสียภาษีมักจะมีราคาต้นทุนสูง ได้กำไรน้อย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
9.	ท่านเห็นว่าทรัพย์สินที่มีผู้อื่นฝากไว้กับท่าน หากทิ้งระยะเวลาไว้นานเกินไปไม่มารับคืน ทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นของท่าน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	ท่านหยิบฉวยของที่วางทิ้งไว้โดยไม่มีเจ้าของเฝ้าอยู่มาเป็นของตน เพราะถือว่าสิ่งนั้นเป็นของที่ตกหล่นไม่มีเจ้าของ ใครเจอผู้นั้นย่อมเป็นเจ้าของ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.	**ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเม สุมิจฉาจารา เวรมณี)** ท่านมีเพศสัมพันธ์กับหญิง/ชายอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเพราะเพื่อนฝูงชักชวน (เช่น ชวนเข้าผับ บาร์ ฯลฯ แล้วซื้อบริการ)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	ท่านจะมีความคิดอยากมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน/คนรู้จักที่ตนชื่นชอบ เพราะมีหน้าตาดี รูปร่างดี อยู่บ่อยๆ หรือตลอดเวลา ถ้าหากมีโอกาสก็จะพยายามลวนลามหรือเกี้ยวพาราสีอยู่บ่อยครั้ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	**ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)** ท่านจำเป็นต้องพูดโกหกอยู่เสมอ เพื่อให้คนในครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงานเชื่อในสิ่งที่ท่านพูด เพื่อป้องกันปัญหายืดเยื้อที่จะตามมา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	ท่านรับปากหรือให้คำสัญญาต่างๆ ในขณะนั้นเพื่อไม่ให้คนเหล่านั้นมาเซ้าซี้ โดยที่ท่านรับปากแล้วมักจะไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้ เพราะถือว่าไม่ได้รับปากหรือไม่ได้พูด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	ท่านให้ข้อมูลที่บิดเบือนจากความเป็นจริงในสื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อทำให้คู่แข่งทางธุรกิจของท่านเสียหาย ผู้บริโภคจะได้หันมาซื้อสินค้า/บริการของท่านมากกว่า	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	**ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชป มาทฏฺฐานา เวรมณี)** ท่านมีความจำเป็นต้องดื่มเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานหลังเลิกงานอยู่เสมอ หากไม่เข้าร่วมสังสรรค์ด้วยเพื่อนจะเลิกคบกับท่าน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
17.	ท่านดื่มสุราจนเมามายหรือจนขาดสติ เพราะมีปัญหาในชีวิต ไม่มีทางออก จึงหันมาพึ่งสุรา/ยาเสพติดเพื่อให้ลืมปัญหาเหล่านั้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ธรรมข้อที่ 1 เมตตากรุณา							
18.	ท่านไม่มีเงินมากพอที่จะช่วยเหลือสัตว์หรือผู้ยากไร้ในการซื้อของให้ เพื่อช่วยเหลือหรือเพื่อเป็นการทำทาน เพราะการทำทานต้องใช้เงินจำนวนมาก	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19.	หากต้องเสียสละทรัพย์สินของท่านถึงจะเพียงเล็กน้อยเพื่อทำทาน ท่านเห็นว่าไม่จำเป็นเพราะท่านหาทรัพย์สินเหล่านั้นมาด้วยความยากลำบาก	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20.	ท่านเห็นว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือมนุษย์หรือสัตว์ที่กำลังได้รับความลำบาก/เดือดร้อน เช่น สุนัขตกลงไปในคูคลองขึ้นมาไม่ได้ เพราะการช่วยนั้นจะทำให้เสียเวลา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ							
21.	ท่านไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริต เพราะมีความรู้น้อย และอาชีพสุจริตมักจะมีรายได้น้อย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22.	ท่านไม่สามารถเลือกอาชีพสุจริตที่ท่านชอบได้เพราะได้รับการฝากเข้าทำงานจากผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23.	ท่านเกี่ยงงานให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ เพราะถึงทำงานมากๆ เจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาก็ไม่ขึ้นเงินเดือนให้ท่าน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24.	ท่านหลบหรืออู้งานบ่อยๆ เช่น เข้าไปนั่งในห้องน้ำนาน เพราะให้คนอื่นทำงานมากกว่า ท่านจะได้ไม่เหนื่อยมากแต่ได้ค่าแรงเท่ากัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ธรรมข้อที่ 3 กามสังวร							
25.	ท่านถูกชักชวนจากเพื่อนให้ไปสถานบันเทิงหรือสถานเริงรมย์และมักจะปฏิเสธไม่ได้อยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	ท่านจะควบคุมอารมณ์หรือยับยั้งชั่งใจไม่ได้เสมอ เมื่อเห็นชาย/หญิงที่ถูกใจและชื่นชอบ เช่น หน้าตาดี รูปร่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
27.	**ธรรมข้อที่ 4 สัจจะ** ท่านถูกเพื่อนหรือคนใกล้ชิดบังคับให้ท่านพูดโกหกเพื่อไม่ให้คนอื่นโกรธอยู่เสมอ เช่น ให้โกหกภรรยาของเพื่อนว่าเพื่อนอยู่กับท่านตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่เพื่อนของท่านไปอยู่กับคนอื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28.	ท่านไม่ได้ทำตามสัญญาที่ได้พูดออกไปหรือรับปากไว้เพราะท่านไม่มีเวลา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29.	**ธรรมข้อที่ 5 สติสัมปชัญญะ** ท่านเป็นคนใจร้อน ทำอะไรรวดเร็ว จึงทำสิ่งใดๆ ลงไปในทันทีไม่ต้องเสียเวลาคิดตรึกตรองให้มาก เพราะเมื่อทำลงไปแล้วเกิดปัญหาขึ้นมา ค่อยมาแก้ปัญหาทีหลัง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30.	เมื่อถึงเวลาเลิกงานแล้ว หากงานของท่านยังคั่งค้างท่านมักจะปล่อยงานทิ้งไว้ก่อน เพราะถึงเวลาเลิกงานแล้วท่านต้องไปทำสิ่งอื่นต่อ เช่น ไปสังสรรค์กับเพื่อน ไปเล่นกีฬา เป็นต้น	1	1	1	1		1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม
ของวัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

<u>ตอนที่ 1</u> สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1.	**การเทศนาธรรม** การเทศนาธรรมในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้ ☐ ไม่มีการเทศนาธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 รายการ) ☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีการแสดงธรรมสั่งสอน ชี้แจงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เพื่อให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะที่แสดงเทศนาอย่างลึกซึ้ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีศิลปะในการพูดให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมที่แสดงเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรม เป็นอย่างดี ไม่สับสนวกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงเทศนาธรรมเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการเทศนาธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการเทศนาธรรมให้เพิ่มขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	**<u>การปาฐกถาธรรม</u>** การปาฐกถาธรรมในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้ ☐ ไม่มีการปาฐกถาธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการบรรยายหรืออธิบายธรรม และแสดงหลักพระธรรมวินัยอย่างเป็นกิจจะลักษณะและเป็นทางการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีความรู้ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่แสดงอย่างลึกซึ้ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่แสดงเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมะและพระธรรมวินัย เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปแสดงปาฐกถาธรรมเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม ใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีประกอบการปาฐกถาธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้เพิ่มขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	**<u>การสนทนาธรรม</u>** การสนทนาธรรมในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้ ☐ ไม่มีการสนทนาธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ การสนทนาธรรม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลัดกันพูดผลัดกันฟัง บางครั้งอาจมีคำถามเพื่อแสวงหาความถูกต้องหรือปรับความเข้าใจกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีความรู้ความเข้าใจในธรรมะและพระวินัยที่สนทนาธรรมอย่างลึกซึ้ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและพระธรรมวินัยที่แสดงเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาในการแสดงธรรมะและพระธรรมวินัย เป็นอย่างดี ไม่สับสน วกวน หรือพูดซ้ำไปซ้ำมา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีการเตรียมความพร้อมก่อนไปสนทนาธรรมเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีประกอบการสนทนาธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรม มีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับธรรมะและพระธรรมวินัยให้เพิ่มขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	<u>**การสอนวิปัสสนากรรมฐาน**</u> การสอนวิปัสสนากรมฐานในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้ ☐ ไม่มีการสอนวิปัสสนากรรมฐาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ วัดของท่านมีการสอนให้นั่งสมาธิ สอนการภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิ สอนให้เข้าใจสภาวธรรมตามความเป็นจริงของสังขารตามหลักไตรลักษณ์ด้วยการนั่งวิปัสสนากรรมฐาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมะและสามารถสอนให้พุทธศาสนิกชนนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีศิลปะในการพูดให้เกิดความเข้าใจในธรรมะและวิธีการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้อย่างถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีการเรียบเรียงลำดับขั้นตอนในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานได้ตามลำดับที่ถูกต้อง ไม่ข้ามขั้นตอน ไม่สับสน ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ ผ่านการฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐานอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ และมีคุณสมบัติครบถ้วนสำหรับการเป็นวิปัสสนาจารย์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีเทคนิคการสอนวิปัสนากรรมฐานที่เหมาะสมกับยุคสมัย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ วัดของท่านมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับการวิปัสสนากรรมฐานให้เพิ่มมากขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	**<u>การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการแผยแผ่พระพุทธศาสนา</u>** การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการแผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดของท่าน มีลักษณะในข้อใดต่อไปนี้ ☐ ไม่มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ มีการดำเนินการดังนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ วัดของท่านมีการจัดทำสื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น จัดพิมพ์หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์ ฯลฯ แจกฟรีให้กับพุทธศาสนิกชนตามโอกาส	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	☐ วัดของท่านมีการเผยแพร่สื่อประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังเครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เผยแพร่ผ่านยูทูป เผยแพร่ผ่านเวปไซต์ของวัด เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ วัดของท่านมีการจัดทำ เผยแพร่ สนับสนุนและแนะนำให้พุทธศาสนิกชนใช้สื่อธรรมะที่ทางวัดสร้างขึ้น เช่น สื่อบรรยายธรรมะ เช่น แผ่นซีดี, mp3 เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ พระสงฆ์มีการเลือกใช้สื่อประกอบการเผยแผ่ธรรมะที่มีความเหมาะสมกับช่วงอายุและวัยของพุทธศาสนิกชน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 2</u> ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	1. การเทศนาธรรม							
1.	พระสงฆ์ผู้เป็นองค์เทศนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการเทศนาธรรม เช่น การจัดทำตารางการเทศนาธรรมและพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบในการเป็นองค์เทศนาธรรมที่ระบุวัน เวลา ไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการเทศนาธรรมที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการเทศนาธรรม เช่น ในกรณีที่พระใหม่ได้รับมอบหมายให้เป็นองค์เทศนาธรรม เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากทธศาสนิกชนเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	งบประมาณที่ใช้สนับสนุนการเทศนาธรรมมีไม่เพียงพอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเทศนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2. การปาฐกถาธรรม							
8.	พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในเรื่องที่ต้องปาฐกถาธรรม เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง ทักษะในการพูดและการสื่อสาร เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.	ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการปาฐกฐาธรรม เช่น วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตารางการปาฐกถาธรรมและพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบในการเป็นองค์ปาฐกถาธรรมที่ระบุวัน เวลา ไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	การปฏิบัติตามแผนการปาฐกถาธรรมไม่ได้ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตพุทธชยันตี

ข้อ	ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
11.	ไม่มีการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการปาฐกถาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการเทศนาธรรมแล้วมีผลตอบรับจากพุทธศาสนิกชนอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	งบประมาณสนับสนุนในการปาฐกถาธรรม มีไม่เพียงพอ เช่น ค่าพาหนะ ค่าเดินทาง และปัจจัยสำหรับพระผู้เป็นองค์ปาฐกถาธรรม เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการปาฐกถาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่ เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ชำรุด เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการเทศนาปาฐกถาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3. การสนทนาธรรม							
15.	พระสงฆ์ผู้เป็นองค์หลักในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ทักษะในการพูด การสื่อสาร การเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	ไม่มีการวางแผนสำหรับการสนทนาธรรมไว้อย่างชัดเจน เช่น วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตารางนัดหมาย การศึกษาพระธรรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17.	ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสนทนาธรรมที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18.	ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสนทนาธรรม เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสนทนาธรรมแล้วพุทธศาสนิกชนมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นหรือไม่อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19.	งบประมาณสนับสนุนการสนทนาธรรมมีไม่เพียงพอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20.	วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสนทนาธรรมขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น อาคารสถานที่อยู่ในบริเวณที่ไม่เงียบสงบ โต๊ะ เก้าอี้ชำรุด เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21.	ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสนทนาธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	4. การสอนวิปัสสนากรรมฐาน							
22.	พระสงฆ์ผู้เป็นวิปัสสนาจารย์ขาดความพร้อมในการสอน เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักการวิปัสสนากรรมฐาน ทักษะในการพูดและอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23.	ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการสอนวิปัสสนากรรมฐาน การเตรียมผู้ช่วยในการสอนวิปัสสนากรรมฐาน หรือการจัดให้มีผู้มาสอนแทนหรือผู้สอนหมุนเวียน รวมถึงวิธีการสอน ขั้นตอนการปฏิบัติ และการศึกษาพระธรรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24.	ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25.	ขาดการติดตามควบคุม ดูแล กระบวนการสอนวิปัสสนากรรมฐาน เช่น เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอนวิปัสสนากรรมฐานแล้วพุทธศาสนิกชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้เองอย่างถูกต้องหรือไม่	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	งบประมาณสนับสนุนในการสอนวิปัสสนากรรมฐานมีไม่เพียงพอ เช่น ค่าน้ำปานะ ค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27.	วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอนวิปัสสนากรรมฐานขาดความพร้อมในการใช้งาน เช่น สถานที่ไม่เหมาะกับการนั่งวิปัสสนากรรมฐาน เบาะรองนั่งชำรุด เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28.	ไม่มีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ วิธีการ ขั้นตอน และติดตามผลการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	5. การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา							
29.	ไม่มีการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบกระบวนการติดตั้ง ปรับปรุง พัฒนา และบำรุงรักษาตามระยะเวลา เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ข้อ	ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของวัดขนาดเล็ก	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
30.	ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่ระพุทธศาสนาที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
31.	ขาดการติดตามควบคุม ดูแล ว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับพุทธศาสนิกชนและมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32.	สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เพียงพอสำหรับการใช้งาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33.	งบประมาณสนับสนุนในการสร้าง พัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีไม่เพียงพอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34.	ขาดการบำรุงรักษาและดูแลสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35.	ไม่มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับเพศ วัย และพื้นฐานความรู้ของพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<u>ตอนที่ 3</u> ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ด้านกลยุทธ์ (Strategy)							
1.	มีการวางแผนงานหรือเขียนโครงการสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	มีการวางแผนจัดหางบประมาณ เช่น การรับบริจาคทุนทรัพย์เพื่อนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	การเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์รวมถึงประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	มีการวางแผนให้มีคณะบุคคลติดตามผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	มีการวางแผนกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและภารกิจของวัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	มีการวางแผนกลยุทธ์มีการกำหนดเป้าหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	มีการวางแผนกลยุทธ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	การวางแผนกลยุทธ์มีการกำหนดพันธกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.	มีแผนยุทธศาสตร์ที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้เท่าทันกับสถานการณ์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	กลยุทธ์มีการถ่ายทอดแผนงานไปสู่การปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านโครงสร้าง (Structure)							
11.	มีการมอบหมายหน้าที่ให้กับคณะทำงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	มีความชัดเจนในการแบ่งสายการบังคับบัญชาที่ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างคล่องตัว	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	มีความสัมพันธ์กันของแต่ละสายงานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
14.	มีการแบ่งสายการบังคับชาที่มุ่งเน้นให้ผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำแนะนำและความช่วยเหลือได้อย่างใกล้ชิด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	ประสิทธิภาพของระบบการบริหารที่นำมาใช้บริหารงานได้ตรงจุดมุ่งหมายตามโครงสร้างของวัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	ความสามารถของระบบการบริหารทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งานทั้งภายในและภายนอกวัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านระบบ (System)							
17.	มีระบบการวางแผน กำหนดขั้นตอนและวิธีการสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
18.	มีการพัฒนาระบบ วิธีการดำเนินงาน และเครื่องมือ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพ	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
19.	มีการจัดระบบปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบุคคลและลักษณะงาน	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
20.	มีระบบการควบคุมดูแลพระสงฆ์ให้ปฏิบัติอยู่ในกฎระเบียบของคณะสงฆ์ กำหนดบทบาทและให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ รวมถึงสร้างประโยชน์แก่สังคมด้วยความรับผิดชอบ	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
21.	มีการจัดทำรายงาน จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจน ตรวจสอบได้	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
22.	มีการวิเคราะห์ปัญหาของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละครั้งและนำเสนอปัญหานั้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
23.	มีการประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานและนำปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
24.	มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในวัดเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
25.	มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและนำมาใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกวัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านรูปแบบการบริหาร (Style)							
27.	พระสังฆาธิการ มีการบริหารงานโดยให้ความสำคัญและจัดสรรเวลาที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
28.	พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และชี้แจงให้ปฏิบัติตามแผนการของคณะสงฆ์ที่ได้วางไว้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29.	มีการประชุมบุคลากรด้านการเผยแผ่เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30.	พระสังฆาธิการ มีความชัดเจนในการสั่งการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและแบ่งการบริหารในแต่ละระดับ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
31.	พระสังฆาธิการ มีการทบทวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในทุกด้านเป็นระยะ อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32.	พระสังฆาธิการ มีภาวะผู้นำสูง และกล้าตัดสินใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33.	พระสังฆาธิการเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34.	พระสังฆาธิการ มีการให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35.	พระสังฆาธิการ มีการมอบหมายงานหรือแก้ไขปัญหาในการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านบุคลากร (Staff)							
36.	มีการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อื่น ๆ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37.	มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ พร้อมการพัฒนาในแต่ละตำแหน่ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
38.	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาทักษะความสามารถของพระสงฆ์อยู่ตลอดเวลา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39.	มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชาหรือพระสงฆ์เพื่อนำไปปรับปรุงองค์กร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40.	มีสวัสดิการและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
41.	ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคลากร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
42.	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีระบบสำหรับการแบ่งงานหรือมอบหมายงานร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
43.	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีระบบสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ด้านทักษะฝีมือ (Skills)							
44.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีทักษะ ความสามารถในการเผยแผ่เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
45.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความรู้แตกฉานในหลักธรรมเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
46.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความรู้ความเข้าใจในระบบสังคม สภาพสังคม และทัศนคติของชุมชนที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
47.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
48.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการจูงใจและโน้มน้าวใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
49.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสามารถในการสร้างผลงานที่ดีให้กับวัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
50.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านค่านิยมร่วม (Shared values)							
51.	พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเข้าใจในกฎระเบียบ และปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
52.	พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่านิยมร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
53.	พระสงฆ์มีความภาคภูมิใจในการเป็นบุคลากรของวัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
54.	มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อสังคมและส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
55.	พระสงฆ์มีความเสียสละเวลาในการทำงานเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
56.	พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ในวัด ให้การสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
57.	บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
58.	บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
59.	บุคลากรทุกระดับมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความสามารถตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
60.	พระสังฆาธิการและบุคลากรทุกระดับในวัดมีการเสนอแนะความคิดเห็น และร่วมกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเต็มกำลังความสามารถ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

<u>ตอนที่ 4</u> ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของพระสงฆ์วัดขนาดเล็กในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces)							
1.	พระสงฆ์เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและในท้องถิ่นที่ได้รับนิมนต์ให้ไปแสดงธรรมเป็นอย่างดีและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	ประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเลื่อมใสพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	พระสงฆ์สร้างแรงจูงใจในการเผยแผ่ด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมสงฆ์กับสังคมชาวบ้านได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยหมั่นเข้าวัด ฟังธรรม ตามโอกาสที่เหมาะสมบ่อย ๆ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านเทคโนโลยี (Technological forces)							
5.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตสื่อเทคโนโลยีใช้ประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	มีการจัดสร้างทีมงานหรือจัดทำสื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านอินเตอร์เน็ต	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ข้อ	รายการคำถาม	คะแนนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
7.	พุทธศาสนิกชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะผ่านระบบเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลายประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น วิทยุกระจายเสียง เวบไซต์ และการนำเสนอผ่านสื่อโซเชียลต่างๆ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านเศรษฐกิจ (Economic forces)							
9.	มีรายได้หรืองบประมาณสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	รายได้หรืองบประมาณเพียงพอสำหรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือจัดทำสื่อประกอบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.	มีการจัดหารายได้หรืองบประมาณเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	มีการจัดทำบัญชีและรายงานเกี่ยวกับงบประมาณไว้อย่างถูกต้องและตรวจสอบได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political forces)							
13.	พระสงฆ์ตั้งอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	มีการกำกับดูแลพระสงฆ์ที่ผิดกฎระเบียบและดำเนินการพิจารณาความดี ความชอบ อย่างถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	มีนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนากำหนดไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	ผู้นำหรือพระสังฆาธิการ เช่น เจ้าอาวาส มีความเข้าใจในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสามารถนำมาบังคับปฏิบัติได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ฌ
ประมวลภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร